

Átalyvető

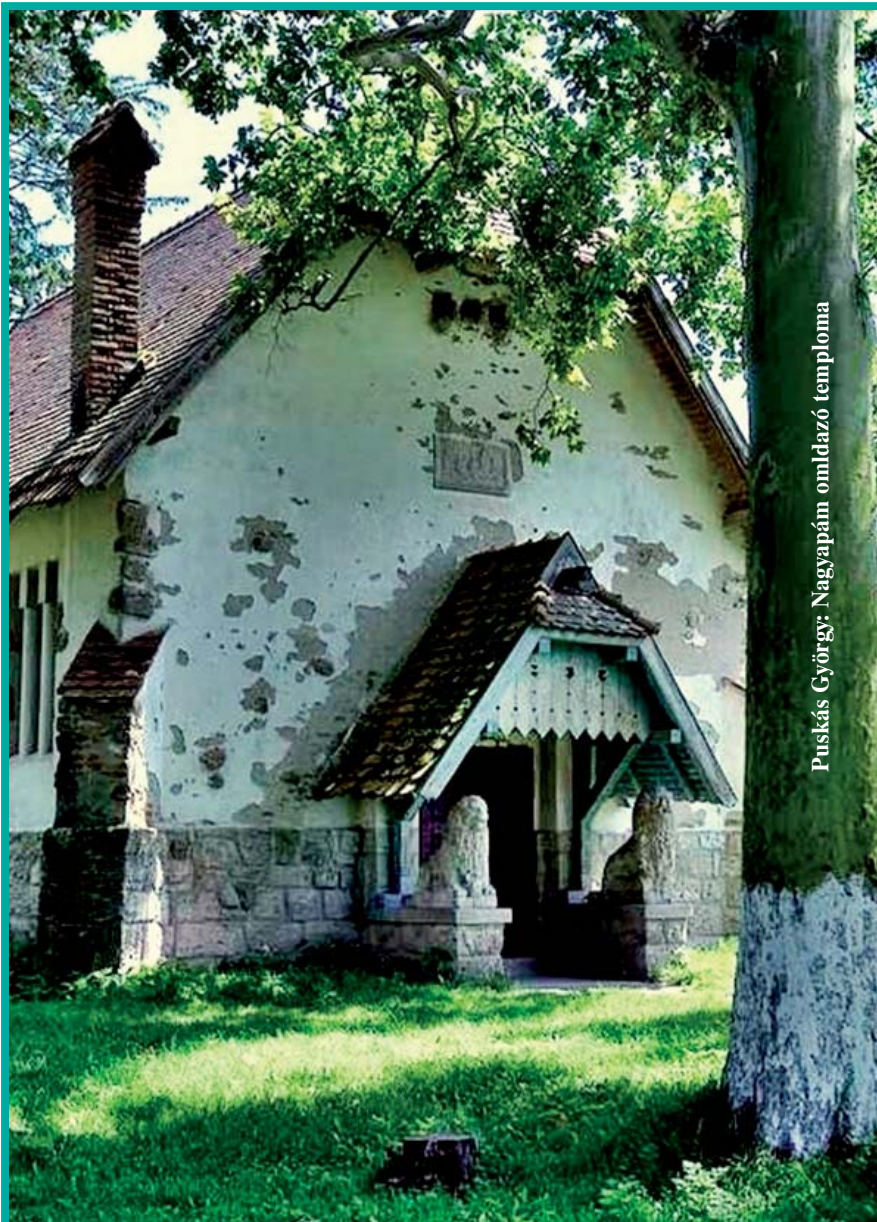

2013. szeptember Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedéves lapja

A TARTALOMBÓL

A baloldali támadás balsikere – Csapó E. elemzője	4
Nyílt tér	
Levelek Viviane Redingnek	6, 7
Toró: Utcára a politikával	9
Napló: Szász I. Tas, Nagy M. Gábor	12, 16
Székely Mózes szobra Felsősfalván	18
Interjú Atzél Ferencsel	20
Búcsú Rácz Sándortól	26
Reflexiók Spaller Árpád, Juhos-Kiss J., Gyárfás András tollából	38, 40
Kurkó Gyárfás, az utolsó hiteles kommunista	44
Gólya vagy karvaly hozza-e a gyermeket? Szócs Károly a születésről, szülésről	48
A sokat szenvedett Úz-völgye	51
A női lélek dicsérete	54
Irodalom: Weöres Sándor	56

Puskás György: Nagypám omladozó temploma

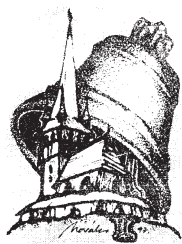
Kamenitzky Antal: *Kusza képek* (részlet)

Újra Posada lett a mi sorsunk,
ordít a bérc és bomlik a szikla.
Védekezésben pajzs a mivoltunk.
Nincs hova bújni ritka csalítba.

Példa a sorsunk. Példa Kolozsvár,
példa a Partium, példa Temes,

példa Mezőség, látni a sorsát.
Omlatag templomok híre keres.

Falja az alkony farkasa tájunk.
(Nincs hova menteni árva magyar szót.)
Éhes az éj, bendője a házunk,
és megemészti ágya az alvót.

EKOSZ

2013. június 29-én, az Erdélyország az én hazám világtalálkozó keretében került sor az erdélyi és székely körök konferenciájára. Ezen számos EKOSZ-tagszervezet képviselői is részt vettek, az ülést pedig az EKOSZ elnöke, ill. t.b. elnöke vezette. A tárgyaló témák a következők voltak: a Székely Nemzeti Tanács uniós polgári kezdeményezése (részletesen I. Átalveto 82. sz., 2012. június, 4 old.), a Határon Túli Magyarok Pártjának ügye, a romániai régió-átalakítás, a Marosvásárhelyi Orvosi- és Gyógyszerészeti Egyetem ügye, Székely Mózes Erdély székely fejedelme szobrának helyzete. Elfogadásra került az alábbi nyilatkozat, melyet a magyar média számára közreadtunk.

NYILATKOZAT A HATÁRON TÚLI MAGYAROK PÁRTJA (HTMP) ÜGYÉBEN

2013. június 29-én, az Erdélyország az én hazám világtalálkozó keretében találkoztak az országban működő erdélyi, ill. székely körök képviselői. Egyebek mellett megvitatásra került a nemrég alapított HTMP ügye is. Egyhangúlag megállapították, hogy nem állja meg a helyét azon vélekedés, miszerint a külhoni magyarságnak ne lenne megfelelő képvisellete a magyar parlamentben, az elmúlt 3 év politikai gyakorlata egyértelműen cáfolja ezt. Ezért a külhoni lakhellyel rendelkező magyar választópolgároknak semmi szükségük nincsen egy újabb választási pártra, amely csupán a zavarteltést, a nemzethű erők megosztását célozza. A jelenlevők elhatárolódnak a HTMP-től és hasonló viszonyulásra szólítják fel a külhoni magyar választópolgárokat is.

Verőce, 2013. június 29.

A jelenlevő erdélyi és székely körök nevében:

Dr. Szekeres Sándor, az Erdélyi körök Országos Szövetségének (EKOSZ) elnöke
Dr. Kövesdy Pál, az EKOSZ t.b. elnöke

*

A komlói, május 11-i tisztújító közgyűlés után az EKOSZ új elnöke előkészítette a jogi vonatkozású iratokat és megküldte azokat a Győri Törvényszéknek. Sajnos a bíróság mindeddig nem válaszolt a beadványra. Reméljük, hogy a beadott iratokat rendben találja és mielőbb dönt, mert szövetségünk és az Átalveto működése, finanszírozása függ ettől.

A BUDAPESTI SZÉKELY KÖR KÖZLEMÉNYE

A Budapesti Székely Kör elnöke, Ferencz Vilmos és tagsága, valamint Frigyesy Ágnes médiafőnök örömet fejezi ki, hogy az idei „Erdélyország az én hazám” Világtalálkozó 2013. június 28–30. között sikeresnek bizonyult Verőcén, a Csattogó-völgyben.

Ugyanakkor az „Erdélyország az én hazám” 2013. Világtalálkozó főszervezője, a Budapesti Székely Kör elnöke, Ferencz Vilmos és csapata, valamint Frigyesy Ágnes újságíró, az idei és a 2008-as nagyszerű fesztivál médiafőnöke elhatárolódik Gaál István alapító, programfelelős 2013. júliusi, senkivel nem egyeztetett körlevelétől, annak tartalmától és küllemétől, valamint Gaál István minden további döntésétől, nyilatkozatától.

Gaál István évente szétveri a szervező csapatot, mindig új és új embereket keres, majd csodálkozik, hogy e hányatott sorsú, de jobb sorsra ítélt fesztivál csak egyszer, 2008-ban, Frigyesy Ágnes médiafőnöksége alatt, egy kiváló csapat munkája eredményeként ért el kiugró sikert (mintegy tízezer fő látogatta meg a világtalálkozót). Sajnálatos módon az a csapat is szétveretett. Csodával határos módon idén ismét jó eredményt értünk el a látogatottságot illetően, 20 média képviseltette magát, mintegy 1000 professzionális fotó készült a háromnapos eseményről, Gaál István mégis már az új médiafőnököt keresi, valamint amatőr ingyenfotókhoz akar jutni!

A Budapesti Székely Kör elnöke mint az idei fesztivál főszervezője és munkatársai elhatárolódnak Gaál István ezirányú döntéseitől, s mivel a honlapot önhatalmúlag zárta 3 nappal a fesztivál indulása előtt, ezért a fél éven át kiváló munkáját végző J. Attila honlapfelelős fontos információkat nem tudott feltenni a fesztivál honlapjára! Mivel a honlap zárolása mindmáig tart, minden fontos információ, valamint képriportjaink (Frigyesy Ágnes, Polgár Julianna, Váli Anna fotóművész) két nap múlva a Budapesti Székely Kör honlapján található:

Gaál István a továbbiakban nem illetékes és nem jogosult a Budapesti Székely Kört képviselni, valamint annak nevében nyilatkozni!

„Ne hagyj elveszni Erdélyt, Istenünk!”

Budapest-Verőce, 2013. július 11-én

Budapesti Székely Kör

PAKS-SZEKSZÁRD, EMTE

A következő programjainkról tudunk beszámolni:

2013. 04. 11. Csinódról Nagy Gergő és családja hozta el Paksra Kecsketánc című könyvét bemutatásra, a városi könyvtárba, valamint a II. Rákóczi Ferenc iskolába a vele egykorú gyerekeknek.

2013. 06. 12. Székelyföldi Legendárium címmel Fazakas Szabolcs tartott előadást a paksi városi könyvtárban délelőtti gyerekeknek, majd 18 órától a paksi Csegey Dénes művelődési központban a felnőtt közönségnek.

2013. 07. 28. Határon túli magyar középiskolások tábora Paks-Cserecsenyépusztán. A táborozó gyerekek Lupény, Petrozsény, Déva, Temesvár, valamint Paks testvérvárosa, Kézdivásárhelyről érkeztek. 20. születésnapját ünnepelte a kultúrtábor, amelyre az EMTE is hivatalos meghívott volt. 10 napot töltöttünk a gyerekekkel, ami igencsak tanulságos volt. „Nincs más haza csak az anyanyelv, s legyünk bármely messze egymástól földrajzilag, ha szívünk és a

Szerkesztőbizottság:

Dr. Kövesdy Pál főszerkesztő, B. Osvát Ágnes (irodalom és gyermekoldal), Szabó M. Attila (Székelyudvarhely)

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: Orbán László

Levelezési cím: Dr. Kövesdy Pál – 7100 Szekszárd, Otthon u. 2. Tél./fax: (36) 74/417-705
E-mail: ekosz@tolna.net

A kiadásért felel a lap főszerkesztője • ISSN 1416-4698

Nyomdai előkészítés: Galamb Marietta • Nyomdai munkák: Böcz Nyomda, Szekszárd

nyelvünk közös, összetartozunk” – mondta a tábor egyik vezetője.

2013. 08. 17. A sepsiszentgyörgyi Fenyőcske néptánc-együttes és zenekara lépett fel Tólnán.

Színvonalas előadásukat az EMTE emléksomagokkal jutalmazta, dicséret jár Kese Ferencnek kitartásáért. Másnap, 18-án a paksi strandon ismételték meg az előző napi programjukat, majd ebéd, fürdőzés következett. (Szervező Kese Ferenc, Bándi Imre.)

2013. 08. 31. Paksi családi napok a teniszkлуб udvarán, sütés-főzésel, sportolási lehetőségekkel.

Bándi Imre EMTE elnök

6 ÉVES A SZÉKELYKAPU MEZŐBERÉNYBEN

A Mezőberényi Erdélyi Kör tagjai számára kettős ünnep augusztus 20.

Szent István, államalapító királyunk napján avattuk 6 éve a Nyikómalomfalváról származó székegykaput, ami azóta is városunk egyik díszé, a helyi liget bejáratánál.

Az idei megemlékezésen a Brassóból érkezett Búzavirág néptánc együttest fogadtuk és csodálhattuk fergeteges bemutatójukat. A szép számú ünneplő közönséget köszöntötte Siklósi István polgármester, majd **Feyér Zita** élén-

kelte az ősi Székely Himnusz.

Ezután következett **Kajlik Péter**, a Mezőberényi Erdélyi Kör elnökének ünnepi beszéde. Részlet a beszédből: „Néhány éve egyesületünk meghívására vendégünk volt Kányádi Sándor. A vele történő beszélgetés nagy hatással volt ránk. Beszédem a nagyszerű költő és ember két idézetére építettem.

„Vannak vidékek, ahol csak úgy lehet megmaradnunk, ha kezemből a kezéd és a viseltes szónak is hamva van ha félárnyékban, s ha nem is boldogan száríthat szél és süthet hevet a nap míg a harmatból egy csöppnyi megmarad”

Mi hat évvel ezelőtt megfogtuk egymás

kezét és székegykaput állítottunk Mezőberényben. Ma is itt áll, teljes díszben, újszerű állapotban, köszönhetően Kovács Gábor helyi lakosnak, aki társadalmi munkában vállalta és végrehajtotta a felújítást. Az ünnepi díszítésnek része a Székely Zászló is, ami büszkén hirdeti Székelyföld autonómia törekvéseit.

Nekünk is kötelességünk felemelni szavunkat az ügy érdekében, mert az autonómia egyedüli és visszafordíthatatlan esélye a magyar nyelv, Székelyföld megmaradásának.

Mezőberényben, az Erdélyi Kör kezdeményezésére elsőként tűzték ki a zászlót a Városházára, az utóbbi időszakban az 500.000 külfonival együtt, sok erdélyi tett Állampolgári esküt városunkban is.

Nemes feladatunkban a hit és a remény adhat erőt, mindezt a költő is megfogalmazta:

»Végzem, mit az idő rám mér;
végzem, ha kell százszorozva!
Hinni kell csak, s följutunk mi,
föls a fényes csillagokba!«

Remélem, mindezt drága, idén elhunyt barátunk, **Wagner Márton** is látja és hallja. Ő, aki alakulásunk óta támogatta elképzeléseinket és segítette, hogy megvalósíthassuk terveinket. Aki fiatalon elment és magával vitt nagyon sok tervet, építő gondolatot. Barátai kezdeményezésére, jövőre, halála évfordulóján kopjafát állatunk emlékére a székegykapu mellett.”

Kajlik Péter

Mezőberényi Erdélyi Kör elnöke

SALGÓTARJÁNI ERDÉLY-KÖR

A nyári szünet előtt, 2013. május 21-én tartottunk rendezvényt, amelynek két napirendi pontja volt: 1./ Vetített képes beszámoló Délvidéken jártunk címmel, **Bodnár József** előadásában. 2./ Beszámoló az EKOSZ közgyűléséről, amelyet a közgyűlésen részt vevő elnök tartott meg.

2013. június 18-i összejövetelünknek is két programpontja volt: 1./ 150 éve született Gárdonyi Géza. A megemlékezést versekkel és szövegrészletekkel színesítve, könyveinek kis kiállításán való bemutatásával **Gréczi-Zsoldos Miklós** tartotta. 2./ A SEK elnöke emlékezett meg Nagy Imre és mártírtársai kivégzésének 55. évfordulójáról. A rendezvényen 18.000 Ft-ot gyűjtöttünk az

árvízkárosultak megsegítésére. Részt vettünk és koszorúztunk az „Összetartozás napja” és Szent István király ünnepének városi rendezvényén.

Valiskó Ferenc SEK elnök

BASESCU: POFÁTLANOK A MAGYAR POLITIKUSOK, NEM LESZ TÖBB TUSVÁNYOS!

(2013. augusztus 12.)

„A magyarországi politikusok nagyon pofátlanokká váltak, valószínűleg jövőben már nem járulunk hozzá a Bálványosi Szabadegyetem és Diáktábor (Tusványos) megtartásához” – jelentette be az erdélyi maszol.ro információi szerint hétfő délelőtt Traian Basescu a 11. Marosfői Nyári Egyetem megnyitóján. A román államfő hozzátette, országa kész vezető szerepet vállalni Magyarország rendreállításában. A magyar külügy eközben stratégiai partnerségről beszél.

„Az idej volt az utolsó év, amikor a teljes magyarországi politikai elit zavartalanul lófrált Hargita és Kovászna megyében. Ami sok, az sok, és ez többé nem fordulhat elő” – fogalmazott Basescu a külföldi románok nyári táborában. Hozzátette, eddig azt hitte, hogy „tudnak rendesen viselkedni”, de idén „pofátlanokká” váltak a magyarországi politikusok.

Az államfő szerint meg kell vizsgálni Tőkés László EP-képviselő, „román állampolgár” viselkedését, aki Tusványoson azt javasolta, hogy Magyarország vállaljon „védhatalmi státust” az erdélyiek felett, mint Ausztria Dél-Tirol felett. Korábban Victor Ponta miniszterelnök is kifogásolta Tőkés László kijelentéseit, „sértőnek és büntetendőnek” nevezve a volt püspök kérését.

Traian Basescu arról is biztosította a marosfői hallgatóságot, hogy „soha nem szervezik át etnikai alapon az országot”. Szerinte sztálinista módon gondolkodnak azok, akik ilyen terveket szőnek, hiszen annak idején a szovjet diktátor hozta létre a Magyar Autonóm Tartományt. „Ilyen Romániában többé soha nem lesz, a demokratikusan elfogadott alkotmány egységes államként határozza meg Romániát” – üzent a köztársasági elnök.

Csapó Endre

Baloldali támadás balsikere

mező államokat jelöli, és természetesen elsősorban vonatkozik Magyarországra, illetve annak kormányzatára. Aki a magyar politikát értelme és értéke szerint követte, az tudja, hogy a rendszerváltoztatás megszüntetett egyfajta idegen nagy-

Újsághír: – Európában egy „teljesen felesleges” Magyarország-vita folyik, amely kontraproduktív, mindenekelőtt Európa számára – mondta Magyarország bécsi nagykövete a *Wiener Zeitung* osztrák lapban közölt interjújában. **Szalay-Bobrovniczky Vince** annak a nézetének adott hangot, hogy a magyar kormány a kétharmados többsége miatt „általános gyanú” alatt áll külföldön, de az elmúlt évek azt mutatták, hogy ezek az aggodalmak alaptalanok – mondta. A diplomata szerint az ország belföldi és külföldi megítélése között törés következett be. Úgy vélekedett, a külföldi megítélés „eltorzulásának” egyik oka az lehet, hogy a kormány új úton járva tett kísérletet az ország szanálására, és nem akarja az ország adófizetőit terhelni, hanem a bankokat is hozzájárulásra kéri.

Diplomata csak nagyon óvatosan fogalmazhat. Valójában itt már nem Magyarország-vita folyik, hanem veszélyes Magyarország-ellenes felvonulás. Az a tény, hogy a magyar kormány a választáson elért kétharmados demokratikus parlamenti többség bizalmából kormányoz, folyamatosan nyugtalanítja ugyan a nemzetközi baloldalt, főleg mert minden jel előre vetíti annak 2014-beli megismétlődését, de valójában nem a kétharmad miatt van „veszélyben” a demokrácia, hiszen 1994-ben az MSZP ugyancsak elérte ezt a kritikus szintet, és akkor azt a demokrácia természetes működésének tekintették. Akkor egy szó panasz el nem hangzott a most aggódó külföldön, miért is lett volna, hiszen a demokrácia lényege a többségi akarat, és eddig sehol sem merült fel a kérdés: milyen százalékszint esetén fordul a demokratikus szint veszélyessé ön maga, a demokrácia számára. Ebből a kettős mércéből tehát nem a szavazatok aritmetikája kelti a jelenlegi politikai nyugtalanítást a nyugati hatalmak köreiben, hanem annak sorozatos tényei, hogy a nemzeti magyar kormány elszakítja a privatizációval az országra rátelepedett nyugati gazdasági és politikai ellenőrzés szálait.

Orbán Viktor miniszterelnök a Kossuth Rádió 180 perc című műsorában május 3-án úgy fogalmazott, hogy az országgal szembeni támadások és az egyes tagállamoknak adott, Magyarországnak azonban nem folyósított engedmények azt bizonyítják, hogy igazságtalan Európában élünk. A kötelezettségszegési eljárásokról szólva azt mondta, nagy nemzetközi cégek gyakran „és nem mindig eredménytelenül” lépnek fel a nemzeti érdekek ellen Brüsszelben.

A miniszterelnök szerint az Európa Tanács monitoringbizottságának a Magyarországgal szembeni megfigyelési eljárás elindítására vonatkozó javaslata is azt támasztja alá, hogy Európában nem adják meg a kellő tiszteletet a nemzetállamok polgárainak. Hamarabb volt ítélet, mint hogy megvitták volna a jelentést, a bizottsági tagok nem ismerték a magyar jogszabályokat, a két jelentéstevő egyike pedig elfogultnak tartotta a tervezetet, ezért lemondott.

Tehát „Európában nem adják meg a kellő tiszteletet a nemzetállamok polgárainak”. A miniszterelnök is diplomatikusan, vagyis árnyaltan fogalmaz. Amit mond, az 100 százalékgig igaz, a magyar szavazók döntése eredményezte a kétharmados többséget a kormányzó pártok részére, ezért kijár a tisztelet a nemzetállamok polgárainak is, csakúgy a létrejött kormánynak is. Orbán Viktor alkalmazott egy szót: *nemzetállamok*. Az adott szöveggörnyezetben ez a szó az ország érdekeit védel-

hatalmi függőséget, de ugyanakkor – megakadályozva a kínáló lehetőséget az ország teljes szuverenitása visszaállítására – létrehozott egy másik nagyhatalmi függőséget. Husz év összegyűlt politikai tapasztalata meggyőzte a magyar társadalom kellő arányú szavazóit a tényekkel, hogy az országot kint-ről fosztogatják nagyhatalmi segédlettel, és ennek az áldatlan állapotnak országon belüli támogatói és haszonélvezői a baloldali pártok és a rendszerváltoztatásban meggazdagodott egykori kommunisták. Ez hozta felszínre a felvilágosult választók akaratát, hogy érvényesüljön a nemzet alapvető érdekeit védelmező politika. Megvalósítója pedig a nemzeti kormány.

További tapasztalatokhoz, ismeretekhez jutott a magyar társadalom a három éve folyó külföldi támadások során azok természetéről, forrásáról. A múlt század európai háborúi, nagyhatalmi megszállása, politikai megosztottsága, majd gazdasági nemzetközi ellenőrzés alá szorítása oda vezet, hogy ma holnap Brüsszelből fogják irányítani az országot. Ha már sem pénze, sem saját bankrendszere, sem saját rendvédelme és honvédelme nem lesz, kormányra sem lesz szüksége. Az állami önállóság minden eleme tervszerűen szűkült, aminek következtében a külföldi pénzügyi és gazdasági nyomulásban az ország egyre szegényedett.

A magyar nemzeti kormány intézkedéseivel nem a demokráciát rombolja, nem diktatúrát épít, mint külső és belső támadói állítják, hanem csupán védi az ország érdekeit a már amúgyis beszűkült lehetőségek között. Ilyen cselekedeteivel útjában áll valamilyen tervnek, a heves támadásokból ítélve valami nagy tervnek.

„Brüsszel neoliberális urainak az általuk megvalósítani szándékozott totális-globális uralmi rendszer létrehozásában hazánkkal szemben képviselt, nem titkolt politikai koncepciója a nemzeti értékrendet magáénak valló Orbán-kormány megbuktatása” – írja **Petrin László** a Magyar Hírlapban.

Súlyos szavak: az Európai Unió, amelynek önként tagjává vált Magyarország, nem is titkoltan, hanem nyíltan az Orbán-kormány megbuktatására törekszik. Valami itt nagyon megromlott, amikor a demokráciát fennen hirdető nagyhatalmi önkény a hazugság hálóját fonja egy védekező tagország ellen annak érdekében, hogy hatalmi szóval letaszítsa az ország éléről a szabályosan, demokratikusan megválasztott kormányt. Ugye – jut eszünkbe néhány hasonló fejlemény a múltból?

Az Európai Unió nem ezt az arculatát mutatta kilenc évvel ezelőtt, amikor Magyarország csatlakozott hozzá. Akkor a várakozás egy olyan szövetségi rendszert látott, amibe a tagországok szuverenitásuk olyan elemeit adják be a közösbe, amelyeknek együttes érvényesüléséből kontinentális erő válik. Minden szövetkezésnek az a célja, hogy együtt erősödjünk erőink összegezésével. Ezzel szemben egyre-másra azt tapasztaltuk, hogy a leadott (elvett) szuverenitások helyét hiány és védtelenség váltja fel. És az is tisztán látszik már, hogy további amputálásra készülnek Brüsszel egyre arrogánsabb komisszárai.

„Jól illeszkedik ebbe a stratégiába – folytatjuk **Petrin László** elemzéséből: – *Viviane Reding igazságügyi biztosnak, az Európai Bizottság alelnökének a hazánk ellen indított inkvizíciója, amelynek egyik fontos állomásaként jogörzés helyett jogtip-*

rástól, sőt immár törvénytelen eszközöktől sem visszariadva stratégiát épít föl jóelőre a jövő évi magyarországi országos választások eredményeinek, illetve azok legitimitásának gyengítése érdekében.”

Ez az – olvasóink számára már nem ismeretlen – Viviane Reding magas uniós pozíciójából szórja nemtelen támadásait Magyarország és kormánya ellen, amelyekből kihangzanak a hazai baloldal rágalmai. Erre a valóban példa nélküli politrukszerű személyre kénytelen volt **Navracsics Tibor** miniszterelnök-helyettes ráolvasni bűneit a *European Voice* című brüsszeli hetilap hasábjain ez év április 11-én. Írásában a magyar miniszter felidézte, hogy az Európai Bizottság alapjogokért, igazságügyért és állampolgárságért felelős biztosa és alelnöke Berlinben arról beszélt, hogy az alkotmánymódosítás miatt a bizottság uniós források megvonását vagy az ország egyes jogainak felfüggesztését javasolja. Navracsics Tibor „nyugtalanítónak” nevezte azt, ha az igazságügyért és alapjogokért felelős uniós biztos megkérdőjelezi egy EU-tagállam demokratikusan választott kormánytöbbségének jogát, hogy megváltoztassa saját alkotmányát, és korlátozná törvényhozási jogát.

Továbbá a magyar kormányban – Navracsics írása szerint – aggodalmak fogalmazódnak meg amiatt is, ha egy uniós biztos, akinek feladata – az uniós szerződések és a bizottság önnön meghatározása szerint is – Európa, mint egész, érdekeinek képviselte, most a magyarországi ellenzékét szó szerint visszhangozva mondja azt, hogy az alkotmány nem játék. Azt a magyar ellenzékét visszhangozva, amelynek aktivistái az alkotmánymódosítás elleni tiltakozásukkor törvénytelen módon magántulajdont dúltak fel – utal a miniszter a Fidesz budapesti székházába történt behatolásra.

A kisebbik kormánypárt frakcióvezetője még áprilisban úgy fogalmazott: Magyarországot „hisztérikus hangú, durva támadások érik”, ezek a vádak azonban alaptalanok, és „a vádlók tájékozatlanok”. Hangsúlyozta: Magyarország demokratikus ország, minden polgárának védelmet ad, ugyanakkor a maga útját járja, és azt meg is védi. A frakcióvezető szerint a gazdasági okok mögött a nemzeti vagyon egy részének a visszaszerzése és a hazai cégek esélyegyenlőségének biztosítása áll, „ez ingerli” a külföldi cégeket, és azok kormányait is. A politikai okokat a kereszténydemokrata politikus abban látta, hogy a hazai ellenzék nehezen dolgozza fel a vereségét, és ezt európai „elvbárátaik” által támogatott támadásokban „éli ki”. Az ideológiai okot nevezte ugyanakkor **Harrach Péter** a legsúlyosabbnak, szavai szerint az európai társadalom válságát egy dekadens világnézet, a szélsőséges liberalizmus okozta. „Ők megmondják, hogy mi a pálya, hogyan kell Európában a társadalmat formálni” – mondta, hozzátéve: „Magyarország azonban egy másik úton jár”.

Nagy és tartós figyelmet keltett a Magyar Nemzet-ben június 18-án megjelent tudósítás, amely szerint az Európai Bizottság egyik, magát megnevezni nem kívánó olasz tisztségviselőjétől értesült arról, hogy Magyarországról beszélt **Viviane Reding**, e bizottság alelnöke az angliai Herfordshire-ben június 6 és 9 között tartott éves Bilderberg-konferencián. Elszántságának nyomatékaiként bejelentette, hogy minden tőle telhetőt megtesz, hogy a 2014-es magyarországi országos választások eredményének hitelességét megkérdőjelezze azzal, hogy abban az országban a félelem légköre uralkodott, és az emberek még a szavazófülkében sem merték kifejezni akaratukat. A kampányban segítségére lesz egyrészt a külföldi sajtó, másrészt egyes magyarországi, nem kormányzati szervezetek, továbbá Bajnai Gordon nyilatkozatgni fog a „félelem légköréről”. Ennek a hírnek a jelentősége nem

abban van, hogy mit mondott és mit nem mondott Viviane Reding az angliai Herfordshire-ben, hanem nagyon is aggasztóan már csupán az is, hogy az uniós commissioner jelen volt a nagyon befolyásos Bilderberg-tanácskozáson. Ennek vonalán a hölgy személye és jelentősége meghatározó fontosságú és kihatású Magyarország számára.

*

Dr. Csath Magdolna közgazdász professzor ismertet egy könyvet, amely a Bilderberg csoport történetéről szól.

„1954 óta napjainkig a világ legbefolyásosabb emberei évente egyszer titokban találkoznak...” – így kezdődik Daniel Estulin 2007 decemberében megjelent könyve, amely máris világsiker. Ugyanis arról szól, hogy a világ politikai és pénzügyi vezetői miről is beszélnek évente egyszer titkos találkozásukkor – a Bilderberg csoport megbeszélésein –, és hogyan befolyásolják ezek a találkozások a világ ügyeit: elnökök megválasztását vagy megbuktatását, háborúk kitörését és az energiapiacok manipulálását. A főáramú média, bár meghívottként képviselői jelen vannak a találkozásokon, híreket mégsem közöl róluk.

A világ legnagyobb hatalmúbb emberei először 1954-ben találkoztak Bernhard holland herceg és a Rockefeller család szervezésében a „Hotel Bilderberg” luxusszállodában, egy kis holland városkában, Oosterbeek-ben. Egy hétvégén át vitatták meg a világ jövőjét. A találkozó végén elhatározták, hogy ezen túl minden évben egyszer találkoznak. A hely után Bilderberg csoportnak nevezték el magukat. Azóta összesen 56-szor találkoztak – voltak évek, amikor kétszer is – mindig luxus-hotelekben. A csapatban találjuk – többek között – Henry Kissingert, David Rockfellert, Zbigniew Brzezinskit, Tony Blairt, Paul Wolfowitzot és Bill Clintont, és sok más kormányfőt, üzletembert, bankárt, politikust és újságíró.

Megtudjuk a könyvismertetésből a zártkörű klubról, hogy annak résztvevői államelnökök, miniszterelnökök, nemzetközi bankárok, titkosszolgálati és katonai vezetők, és amelyben háborúktól és piaci eredményekről döntenek.

„Különbséget kell tennünk az állandó, aktív tagok, és a meghívottak között. Az állandó tagok száma kb. nyolcvan. A meghívottak egy részét, akikről kiderül, hogy jól szolgálnák a globalizációs célokat, a Bilderberg csoport tagjai később hatalmi pozícióba segítik. Egy kiváló példa erre Bill Clinton.”

A különböző források szerint a Bilderberg csoport jövőről alkotott elképzeléseibe a következők tartoznak bele:

- A nemzeti identitások eltörlése, nagy nemzetközi intézmények uralkodó szerepe.

- Az emberek feletti központosított hatalom és ellenőrzés, amelynek során a középosztály gyakorlatilag megszűnik, és csak uralkodók, irányítók és szolgák, irányítottak maradnak. Ezek a gondolatok meg is jelennek **Brzezinski** „Between Two Ages: America’s Role in the Technetronic Era” (Két korszak között: Amerika szerepe a „technetronikai” korban) című könyvében.

„A Bilderberg csoport igazi története” rendkívül izgalmas könyv. Nincs módunkban közvetlenül ellenőrizni, hogy igaz-e, vagy csak „kitalálás”. Ahogy azt mondani szokták, egyike az „összeesküvés-elméleteknek”. Azonban az nagyon is elgondolkodtató, hogy a megfogalmazott célok teljesülését saját bőrünkön is tapasztalhatjuk. Nem érzékeljük-e a nagy nemzetközi szervezetek, Világbank, IMF, Európai Bizottság állandó beleavatkozását az ország ügyeibe?

(Magyar Élet, 2013. július 4.)

Tisztelt Viviane Reding biztos asszony!

Nekünk, magyar állampolgároknak, civileknek, a Civil Összefogás Fórum által szervezett Szellemi Honvédelem tagjainak, volt egy álmunk.

Volt egy álmunk egy olyan Európai Unió tagságról, melyben a tagországok teljes egyenjogúságot élveznek, minden ország egyenlő elbírálásban részesül, s az EU vezető szervei nem alkalmaznak kettős mércét (vagy ha így érthetőbb: diszkriminációt) egyetlen országgal szemben sem. Miként a Lisszaboni Szerződés 4. pontja fogalmazza: „Az Unió tiszteltben tartja a tagállamoknak a szerződések előtti egyenlőségét... A tagállamok segítik az Uniót feladatainak teljesítésében, és tartózkodnak minden olyan intézkedéstől, amely veszélyeztetheti az Unió célkitűzéseinek megvalósíthatóságát.” Tehát az Unió és a tagállamok viszonya egyenrangú, kölcsönösen segítik és támogatják egymást a célok elérésében.

Most viszont mi, magyar állampolgárok immáron hónapok óta azt tapasztaljuk, hogy országunkat módszeres, rendszeres, összehangolt támadássorozat éri, olyan támadássorozat, amely egyetlen országgal szemben sem volt még az Európai Unió történetében. Támadják az új alkotmányt, a médiatörvényt, a bírósági ítélezési rendet, a politikai reklámok szabályait, vádolnak minket kisebbség-ellenességgel, rasszizmussal, antiszemitizmussal – és még lehetne egy-két példát mondani.

És ebben a végtelenül igazságtalan, elfogult és egyoldalú támadássorozatban Ön, Reding asszony, mint az Európai Bizottság alelnöke és emberi jogi biztos, sajnos kiemelkedő szerepet játszik.

Tudnia kell, Reding asszony, hogy mi, magyar állampolgárok, alapjaiban nem értünk egyet az Ön és mások kritikáival, és visszautasítjuk azt. Mi itt élünk ebben az országban, és képzelje el, mi ezt az országot ugyanolyan szabadságszerető, a demokráciát tisztelő országnak tartjuk az Orbán-kormány alatt is, mint voltunk 1956-ban, amikor az egész világ csodált minket a kommunista diktatúrával szembeni fellépésünk miatt. Egyetlen ország kormánya sem tökéletes, az Öné sem, mely országban az alkotmányt hat hónap alatt hatszor, majd hat év alatt tizenkétszer módosítottak. És most Ön azzal

vádolja az Orbán-kormányt a der Standardnak adott interjújában, hogy, idézzük, „az alkotmány nem játékszer, amit pár hónaponként meg lehet változtatni.” Mi ez, ha nem kettős mércé, Reding asszony? Ezek után hogyan tartsuk hitelesnek azt, amit Ön mond és nyilatkozik?

Higgye el nekünk: az Orbán-kormány sem tökéletes, de mutasson egy tökéletes demokráciát bárhol a világon! Magyarországon demokrácia van, szabadság, sajtószabadság van, érvényesülnek az emberi jogok és virágzik a zsidó kultúra (miként arról nemrég Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete egyértelműen nyilatkozott). Éppen ezért nyomatékosan kérjük, sőt felszólítjuk Önt arra, hogy forduljon felénk bizalommal, több nyitottsággal, a magyar nemzet hagyományosan befogadó nemzet, s Önnel is szívesen együttműködünk az EU céljai érdekében a 4. cikk szellemében, csak legyen partnerünk az egyenlő és egyenrangú együttműködésben.

Végezetül: Ön részt vett a Bilderberg Csoport ez évi rendezvényén Angliában, s ott állítólag elképesztő dolgok hagyták el az Ön száját. Kijelentjük: ha igaz az, hogy Ön a Bilderberg Csoporttal arról egyeztetett, hogy a jövő évi magyar parlamenti választások legitimitását gyengíteni akarja, ha igaz az, hogy erről már egyeztetett nem kormányzati civil szervezetekkel és konkrétan Bajnai Gordonnal, s ha igaz az, hogy Ön és ezek a szervezetek célja, hogy a választásokig elhitessék a nemzetközi közvéleménnyel, hogy Magyarországon a félelem uralkodik és az emberek nem mernek szabadon szavazni, ha mindez igaz, Reding asszony, akkor a Szellemi Honvédelem összes tagjának nevében a leghatározottabban felszólítjuk Önt arra, hogy azonnali hatállyal mondjon le az összes pozíciójáról, amit az EU-ban betölt, mert Ön a legszentebb európai demokratikus és emberi jogi értékeket gyalázta meg, valamint lábbal tiporta a nemzeti szuverenitás értékét, s mindezt mélységesen elítéljük Önt.

Am reménykedünk abban, hogy mindez nem igaz, de ha a fenti információkat nem tudja érdemben és tényszerűen cáfolni, akkor Önnek nincs helye az európai és a demokratikus politikában.

Üdvözlettel

A CÖF-CÖKA által szervezett Szellemi Honvédelem
Mozgalom tagjai

Tibor Fischer írása a Guardianben Magyarország sajtómegítéléséről

A Magyarországról szóló külföldi sajtóértékelésekről közölt írást a The Guardian online kiadásában Tibor Fischer.

A Nagy-Britanniában élő magyar származású író a legnagyobb baloldali brit napilap kommentárrovatában megjelent *Mi a csoda ez az ostoba képtelenség, amit Magyarországról terjesztenek?* címet viselő publicisztikájában azt írja: kíváncsi lenne, mi lenne a reakció arra, ha egy magyar, aki nem beszél angolul és soha nem járt Nagy-Britanniában, szerkesztőségi cikkben esne neki az Egyesült Királyságnak, azon a címen, hogy ennek az országnak nincs igazi alkotmánya, és ezért nem is tekinthető igazi demokráciának, „az államfő koitusz, nem pedig választás eredményeként” kerül tisztségébe, és David Cameron miniszterelnök királyi alapokmánnyal készül a szólásszabadság maradványainak lerombolására. (A szerző ez utóbbi kitételrel arra utal, hogy a brit kormány a legutóbbi évek sajtóetikai botrányai nyomán királyi pátenstben tervezi

rögzíteni a sajtótól elvárható magatartási normákat.) Tibor Fischer szerint egy ilyen szerkesztőségi cikk valószínűleg közneveltség tárgyává válna. Mégis, pontosan ilyen szintű ostoba, lekezelő képtelenség irányul az utóbbi egy évben Magyarország ellen. „A hisztéria szóval sokszor visszaélnék, mégsem találok megfelelőbb kifejezést a Magyarországgal kapcsolatos, főleg németországi és franciaországi sajtóbeszámolókra” – írja a szerző.

Fischer szerint a baloldal – amely Magyarországon „nem igazán baloldal, hanem a volt kommunisták, akik annyira voltak marxisták, mint Al Capone” – teljesen összezúzódtott, ezért képviselői külföldre mentek, hogy ott kreáljanak végletekig torz képet Magyarországról.

Ha egyvalakit megillet a demokrata cím, az Orbán Viktor miniszterelnök, akinek EU-beli ellenfelei mind baloldaliak – áll a cikkben.

MTI

Nyílt levél Viviane Reding Asszonyhoz, az EU Igazság, Alapjogok és Állampolgárság Biztosához

Kedves Reding Asszony!

Hetven évig a bőrünkön tapasztaltuk és szenvedtük a náci és kommunista terrorizmusokat. Elérkezett az idő, amikor az élet már nem kínált semmit, amiért érdemes lett volna élni, amikor a gyermekszületés örömét büntudat és felelőtlenség érzései váltották fel amiatt, hogy egy új életet hoztunk abba a kegyetlen embertelen világba.

Népünk megelégtelte azt az életet, és fellázadt a kommunista állam ellen, amelyet a Vörös Hadsereg megszálló egységei tartottak hatalomban. Reméltük, hogy a szabad világ, élükön az Egyesült Államokkal, mellettünk állt, hiszen közel 18 hónappal korábban Eisenhower elnök nyilvánosan megígérte, ha valamelyik szovjet csatlós állam fegyveres segítséget kér a kommunista uralom lerázásához, az Egyesült Államok megadja azt.

A Forradalmi Kormányunk megkérte a segítséget. A segítség meg is érkezett használt ruhák, mosatlan fehérnemű és állott, megsárgult tejpor alakjában. Romlott tejpor az orosz tankok ellen.

Vérünkbe fojtott forradalmunkat éveken keresztül követték a kínvallatások, deportálások, bebörtönzések, eltűnések, törvényen kívüli kivégzések és akasztások.

Akkor rájöttünk arra, hogy csak magunkra számíthattunk. További önfeláldozás gyengített minket, ellenségeinket pedig erősítette. Különben is tíz millió embernek nem volt esélye 350 millió ellen. Taktikát változtattunk. Beszivárogtunk a terrorista felépítménybe, és belülről bontottuk le. Vele dőlt a Berlini Fal és a Szovjet Blokk.

Ha valaki ismeri, mi ismerjük igazán a terrorista diktatúrák szörnyűségeit. Ha valaki képes, mi igazán képesek vagyunk értékelni a demokrácia emberiségét és áldásait.

Álmodni kezdtünk egy erős Európáról, amelyben különböző nemzetek élnek együtt békében és harmóniában, mentesen mindenfajta megkülönböztetéstől, és erős ahhoz, hogy ne essen áldozatul külső érdekeknek. Ahogy apáink megálmodták száz évvel előttünk, a Dunamenti Köztársaság,

Szemünkbe tűntek az Európai Unió alapokmányának büvös szavai: „Az Unió tiszteletben tartja a tagállamok egyenlőségét”.

Minden tisztességért, amit az Unió alapokmánya ígért, beléptünk az Unióba, és mit kaptunk?

Egy tehetségtelen, felelőtlen és elszámoltathatatlan EU felépítményt, amely azon fáradozik, hogy elferdítse a demokratikus rendszert, amely aláassa a társadalmi szerkezetet, gyalázza az emberi jogokat, és romba döntötte az Európai Unió és tagállamai gazdaságát.

1. A közép- és munkásosztályokat nyomorba kényszerítette.
2. A gazdagokat tovább gazdagította.
3. Az Unió olyan törvényeket teremtett, amelyek szabad garázdálkodást biztosítottak a multinacionális vállalatoknak.
4. A munkanélküliség 12% fölé emelkedett az Unió átlagában. Ekkora munkanélküliséget Európa nem tapasztalt az 1928–32 évek tragikus Nagy Gazdasági Válsága óta.

5. A szegényebb tagállamok polgárai rosszabb körülmények között élnek ma, mint amiket a Nagy Gazdasági Válsága éveiben tapasztaltak.

6. A déli tagállamokban a 25 év alatti fiatalság 40–60 százaléka van munka nélkül.

7. Az EU adminisztráció „vigyázó” szerepei előtt és közreműködésével a tagállamok egyharmada eladósodott nemzeti össztermékének 80 százaléka fölé.

8. Az EU gazdasági növekedése 2008 óta csökkent olyannyira, hogy már a korábbi valós szint alá süllyedt. Az EU gazdasága dramatikus módon zsugorodik.

9. Az EU aláasta az állampolgárok bizalmát a bankbetétek biztonságában. Az EU kívánságára a bankok elkobozták a betétesek pénzét. A kisbetétesek sem juthatnak megtakarított pénzükhöz szükségüknek megfelelően. Korlátozták a kivethető összeget. A magántulajdon ekkora sérelme arra ösztönzi a betéteseket, hogy visszavonják megtakarításukat a bankokból. Görögországban például a betétek 30%-át kivonták a bankokból. Ez egy hatalmas összeg, ami kiesett a pénzforgalomtól, a beruházásokból, amelyek gazdasági növekedéshez vezetnének.

10. Úgy tűnik, hogy az alapokmány módosításainak dzsungeleiben elveszett az „Emberi Jogok” fogalma. Az EU nem áll többé az emberi jogok mögött.

Ami Magyarországot illeti, az előző „szocialista” kormányok adósságválságba süllyesztették az országot az Unió tudtával és aktív közreműködésével. A „szocialisták” szintén eltékozták az ország nemzeti vagyonát, és további kölcsönt vettek fel azért, hogy fizethessék az adósság kamatait. Az Unió nem emelte fel szavát, elfogadta. Mindez rendben volt az EU-t kormányzó „szocialisták” szerint.

2006 évben, a Forradalmunk ötvenedik évfordulójának megemlékezése során a „szocialista” kormány tüzet nyitott a békés állampolgárokat pontosan úgy, ahogy a kommunista kormány tette 50 évvel korábban. Az EU „szocialista” kormányzata nem emelt szót ellene, megítélésük szerint az tökéletesen rendben volt.

A magyar választók elbocsájtották a „szocialista” kormányt, és az új kormánynak kétharmados mandátumot adtak azért, hogy hatékonyan dolgozhasson a nemzetgazdaság átépítésén, hogy újjáépítse a társadalmat, amit az előző kormányok elrohasztottak.

Most, az EU alapító okmányaiban foglalt valamennyi elv és erkölcsi kötelezettsége ellenére az EU adminisztráció, beleértve Önt is, üldözi és bünteti a magyar kormányt és magyar állampolgárokat a kommunista idők emlékeztető kirakatperek forgatókönyveinek megfelelő hazug, kiagyalt vádakkal csupán azért, mert az állampolgárok demokratikus úton abszolút mandátumot adtak annak a kormánynak, amely történetesen nem „szocialista”, és amelyet képesnek ítélték arra, hogy kivezesse az országot a jelen krízisből.

Miért az üldözés?

Mert a magyar kormány sikeres gazdaságpolitikája a gazdagokkal fizetteti meg a fellendülés költségeit a szegények

helyett, akik megélhetését az előző „szocialista” kormányok a nyomor határvonala alá kényszerítették, kiemeli és aláhúzza az EU vezetők hozzá nem értését, sikertelenségeit a gazdasági vezetésben.

Az alapokmányokban lefektetett elvek ellenére az EU és intézményei, beleértve Önt is, Asszonyom, zaklatják, fenyegetik, és súlyos megkülönböztetéseket alkalmaznak a magyar kormány és állampolgárai ellen kiagyalt és alaptalan vádakkal, amelyeket ördögi gonosz elmék agyaltak ki.

Kik ezek az ördögi gonosz elmék?

José Manuel Durao Barroso – Fiatal éviben ő volt a Portugáliában a földalatti Maoista kommunista mozgalom vezetője, később pedig a Portugál Kommunista Munkaspártot vezette.

Mint portugál miniszterelnök, ígérte, hogy a költségvetési hiányt 3% alatt tarja, de 3 éves kormány (amelyben csupán 2 évet szolgált EU-ban történt kinevezése miatt) megduplázta, 6.1%-ra emelte a hiányt. Miért volt erre a bukott emberre szüksége az EU-nak?

Martin Schultz – tanulatlan, elbukott és eltanácsolták az iskolától, öngyilkosságra hajlamos és alkoholista tendenciákkal legalább élete egy részében, betanult könyvárus, egy német szocialista. A környezetvédelem megjelenése idejében a kommunisták és radikális baloldaliak nyitást láttak a hatalomba beférkőzésre, és előzönlöttek a környezetvédő szervezeteket. Schultz ezt a klasszikus utat használva férközött be a zöld pártba és hatalomba. Jellemző példája az érdemtelenül hatalomba jutott tanulatlan embernek. Igényt tartott arra, hogy a miniszterelnökök tanácskozásán részt vegyen, s mivel kívánsága nem teljesült, ültőtüntetéssel fenyegetett a tanácskozás ajtaja előtt. Közéleti megnyilvánulásai szerint Schultz az Európai adminisztráció Rákosi Mátyása, a filmbeli Virág elvtárs radikális változata.

Rui Taraves – a közéleti ember, akinek nincs élete, legalábbis nincs önéletrajza az EU nyilvános oldalain. Tavares Úr elutasította hazug vádjainak törlését Magyarországról írott előzetes jelentéséből, mivel – saját bevallása szerint - az 6 értékes oldal kidobását tenné szükségessé a 30 oldalas jelentésből. A 20% hazugság embere.

Ha az EU magas hivatalokba helyezte volna például Franco náci államának tisztségviselőit, hogyan reagáltak volna Barroso, Schultz és Tavares Urak? Nem vonultak volna-e ki a parlamentből látványos és rendkívül zajos módon? Ön is úgy tette, Asszonyom, nem igaz?

Ugyanezen az alapon, mi is rendkívüli felháborodással látjuk a terrorista kommunizmus ideológusait és apparatsikjait az EU legmagasabb hivatalaiban. Hová, merre tart az EU?

Az Unió polgári alkalmazottjaként az Ön feladata, Asszonyom, az, hogy biztosítsa az Unió alapokmányában lefektetett alapelvek sérthetetlenségét.

Hogyan teljesíti Ön a feladatát?

Ön, Biztos Asszony, a sorbonni évei óta akadémiai karrierje építésén dolgozott. Ön soha nem jött ki a valós életbe, hogy próbára tegye tanulmányait. Ön soha nem volt kívül az Akadémia, hatalom és jólét légkondicionált folyosóin azon kívül, hogy a világ egyik legkisebb országában újságíróként dolgozott egy kis ideig. Egy villámkérdésre nem tudná megmondani, mennyibe kerül egy vekni kenyér, vagy egy liter tej.

Önnek nincs fogalma arról, hogy a valós életben mit jelentenek az Ön munkaköri leírásában foglalt fogalmak, mert

Ön soha nem lépett ki üvegkalitkájából a valós világba. Demokrácia, a törvény uralma, emberi jogok csupán tologatni való papírokat jelenetnek Önnek, túlságosan unalmas munka.

Ezért Ön beorozta magát a politikába, ami valójában a hivatásos politikusok területe. Meghívásuk nélkül Ön csatlakozott hozzájuk ismételve hazugságaikat, kiagyalt rágalmaikat Magyarország ellen. Mindezt Ön a nemzeti szuverenitásunk és emberi jogaink szélsőségesen durva megsértésével teszi. Rugdossa a magyarokat

Miért a magyarokat?

Mert ők lent vannak, földre kényszerítette őket 8 év „szocialista” rémuralma, gazdasági tékozlása, korrupciója. Az Ön karrier modelljei, a Barossok, Schultzok, Tavaresok és hozzájuk hasonlók rugdossák a magyarokat, mert ezzel vélnék könnyen, olcsón és gyorsan politikai tőkét építeni maguknak. Ezért Ön is beszállt a bandába...

Kérem, térjen vissza a politikából a hivatali kötelességeihez, Asszonyom, és végezze a munkáját. Ha azt unalmasnak találja, mondjon le, ne hozzon további becstelenséget a hivatalra, amit Ön betölt. Próbálkozzon politikával, ahogy a karrier politikusok teszik, választói szinten az Ön országában, amely orgazdaságból, a vállalati bűnözők és korrump politikusok adóparadicsomának bevételeiből él. Szerezze meg az állampolgárok hozzájárulását ahhoz, hogy nevükben hirdethesse ideológiáját ugyanúgy, ahogy a karrierpolitikusok teszik...

Ennyit Önről, Asszonyom.

Biztos Asszony, valóságra ébredésünk véget vetett reményinknek, amelyeket az Unió alapokmányai keltettek. Felébredtünk, hogy a nap fényében megláthassuk azokat a rémületes terrorintézményeket, amivé az Unió vált az önkényuralom „liberális szocialista” néven befurakodott terrorista ideológusai and apparatsikjai kezében. Az Unió a náci és kommunista hazugságok, terror és gyakorlat örökösévé, megtartójává és végrehajtójává vált.

Szavainkat megismételve, maradok tisztelettel,

George L. Seymour, M.Sc.,
érkutató és gazdasági geológus, hidrogeológus

Bözdújfalú

Toró: Az utcára kell menni a politikával

Az Erdélyi Magyar Néppárt április végén újráválasztott elnöke szerint az utcai politizálás vezethet el oda, hogy meghallják hangjukat a román törvényhozásban. Tervezik és szervezik a tüntetéseket, és persze keményen dolgoznak azon, hogy megfogalmazzák az értékrendjük szerinti alkotmánymódosítással és régiósítással kapcsolatos mondanivalójukat. Toró T. Tiborral, az Erdélyi Magyar Néppárt újjáválasztott elnökével Márványi Péter beszélgett.

– Melyek a Néppárt konkrét gyakorlati, taktikai esélyei a következő időszakban az olyan nehéz ügyekben, mint alkotmány, régiósítás stb.?

– A programbeszédemnek része ez, következik, nem mulasztottam el, csak másik napirendi pontnál jön. Valóban a következő hónapoknak van néhány nagy kihívása. Talán az egyiket, a kárpótlási és restitúciós törvény utóéletét említeném. Lehet, hogy ez az egyik legfontosabb törvény, amit most kísérel meg elfogadni a román parlament. Ennek a következményei beláthatatlanok, és erre egy határozati javaslatot terjesztünk elő, és valószínűleg el is fogadjuk, a küldöttgyűlés ugye az egyik legszélesebb front, amit ki kell alakítanunk, hogy ez a törvény így életbe lépjen.

– Mit jelent ez a legszélesebb front? Az RMDSZ-t is akár?

– Természetesen, sőt, elsősorban az RMDSZ-t, hiszen ők vannak a parlamentben. Nem tudom, hogyan gondolkodnak ebben a kérdésben, igazából nem volt átlátszó ez a folyamat, ahogyan ők végül is nem társultak az ellenzék azon részéhez, amely meg szeretne volna akadályozni a törvény megszületését. De minden bizonnyal nem áll távol az ő álláspontjuk a mienktől, legalábbis, ha visszagondolok az elmúlt évekre, és ebben a kérdésben egyes vezetőik megnyilvánulásaira. De a legfőbb szövetségeseink azért mégiscsak a magyar történelmi egyházak, hiszen elsősorban ők az érintettek, és az az ingatlanvagyon, egyáltalán az az érték, amely az egyházak jogos tulajdona, az van leginkább veszélyeztetve a törvény által.

– Mik az eszközei a Néppártnak erre? Most hoznak egy határozatot, de a parlamenten kívül mit tudnak, és hogyan elérni?

– Amit most mondok, az erre is igaz, és számos más dologra: mint nem parlamenti párt, nyilván a parlamenti mikrofon eszközével nem tudunk élni, sőt, a törvénykezés eszközével is igen körülményes, bár fogunk élni vele, hiszen kezdeményezhetünk, és a közösség tagjaival együtt állampolgári kezdeményezésre benyújthatunk törvényeket, de tudjuk, hogy mennyire rögzös ez az út. És ezt csak olyan esetekben kell használni, amikor ez nagyon fontos. Lehet, hogy ez a kérdés éppen olyan lesz.

Visszont ahhoz, hogy ez sikeres lehessen, meg kell teremteni a társadalmi és tömegbázisát. A március 10-i autonómia-tüntetésünk bizonyította, hogy micsoda erő rejlik a közösségekben, és azt hiszem, hogy ezzel új stílus is kezdődött a politizálásban. Hiszen 20 év inkább azzal telt, hogy elaltattuk a közösséget, elmondtuk, hogy majd a politikusok elintézik, majd paktumokat kötnek, a kamarilla-politika előbb-utóbb eredményes lesz. Nem ezt bizonyította az elmúlt 23 év. A közösség rendkívüli erővel bíró politikai szereplő lehet ha sikerül megszervezni, és a Néppártnak az egyik kiemelt fel-

adata az, hogy ezt a közösségi erőt felszabadítsa és bevesse akkor, amikor szükség van erre.

– *Nagyon lakonikusan lefordítva: az utcára kell menni a politikával?*

– Az utcára kell menni a politikával, igen, főleg egy olyan helyzetben, amikor a magát legitimnek mondó képviselő, amelyik elkötelezett az ügy mellett, nagyon korlátozott eszközökkel rendelkezik.

– *Azért egy s mást csak kiharcoltak ez alatt az idő alatt.*

– Egy és mást igen, de sokkal hosszabb az a lista, amit nem harcoltak ki, és stratégiai kérdésekben sem igazán sikerült áttörést elérni, majdnem semmiben. Maga a mód, ahogyan ők a politikához és az érdekérvényesítéshez közelítenek, nem alkalmas a stratégiai dolgok érvényesítésére. Ezért a közösség szerepe fel fog értékelődni, és a Néppárt azon lesz, hogy ez eredményes is legyen. Ez a március 10-e igazából egy olyan típusú főpróba volt, hogy a mozdul-e vagy sem a közösség, ha fontos dologról van szó. És éppen Marosvásárhelyen, ami egyáltalán nem könnyű környezet, a főpróba sikeres volt. A politikusok és a közéleti személyiségek felelőssége, hogy ezt az erőt, amely a közösségben rejlik, és amely most felsejlett, ki tudjuk használni a közösségi ügyek érvényesítésére érdekében.

– *Kétféle tendenciát lehet érzékelni: egyrészt itt vannak a sürgető, nehéz ügyek, amelyek valóban, ahogy ezt a külügyi államtitkár is mondta, egyfajta összefogást feltételeznek a romániai magyarok részéről, másfelől 2014-ben Európai Parlamenti választások lesznek, és minden választás, ugye, a konfliktushelyzetet erősíti. De az EP-választások legutóbbi története is azt mutatta, hogy lehetséges valamiféle összjáték, összefogás.*

– Igen, jómagam is összefogáspárti vagyok. Ez még akkor is igaz, ha egyesek megkérdézik, hogy akkor mit keresek ennek a pártnak az élén. Nos, azt hiszem, hogy következetesen képviselem az összefogás szükségességét, és szilárd erkölcsi, politikai talajon tehetem ezt meg, szerencsére. Két egymásnak ellentmondó problémát kell egyeztetni, feloldani, és ez nem könnyű feladat sem politikusnak, sem közéleti embernek. Az egyik az az elvárás, hogy a közösség a békét szereti, akkor, ha fenn a nagyok megegyeznek. Másrészt az is igaz, hogy a többségi román társadalommal szemben, időnként Európával szemben, együtt kell fellépni, egyeztetett, jól és markánsan megrajzolt állásponttal kell nekünk jelentkezni ahhoz, hogy sikeresek legyünk. Ez az egyik része a dolognak, és ez mind a megegyezés felé mutat.

A másik része az, hogy nagyon markánsan eltérő gondolkodásmódok vannak itt a politikai érdekérvényesítésről. És ez a nagy feladat, ezeket az ellentétes, egymásnak ellentmondó politikai filozófiákat egyeztetni. Egyrészt van egy labanc álláspont, ami akár még értékítéletnek is olvasható, de most inkább tényleíró, az, hogy Bukarestben kell keresgelnünk a jogainkat, és ezeket a jogokat, ha lehet, nem egy rendszerben, hanem darabonként, esetenként kell kiharcolnunk. És ezt haza kell vinni, hogy jó sokáig tartson, hiszen egy mandátum négyéves, és akkor a következő mandátumra is kell hagyni valamit. Ez a bukaresti filozófia, az, amit belülről is ismerek, hiszen két mandátumot lehúztam Bukarest-

ben, és nekem ez nagyon idegen, elutasítom. Ezzel szemben van egy, mondjuk úgy, hogy kuruc filozófia, ami a román hatalomhoz való viszonyulásunkat illeti leginkább, ami azt mondja, hogy nekünk Erdélyben van keresnivalónk, ott lakunk, az a szülőföldünk, azt kell építenünk.

– Igen, csak hogy Erdélyben nem hoznak törvényt, és nem dönthetnek az autonómiáról, például.

– Így van, éppen ezért kell nekünk nagyot álmodni, és azt mondani, hogy létre kell hoznunk egy erdélyi parlamentet. Ez egy olyan politikai célkitűzés, amivel átalakítanánk az állam felépítését, és ehhez meg kell találni azokat a szövetségeket - nyilván a többség soraiból -, akik ugyanígy látják, és az autonómia kérdését Erdélyben kell megoldani. Ami egyrészt egy erdélyi nagyrégiónak a saját jogállása egy szövetségi Romániában, másrészt pedig Erdély magyarlakta régióinak sajátos jogállása, a Székelyföld, Partium vagy gondolok itt az erdélyi nagyvárosoknak a státusára. Ez lenne mondjuk a kuruc filozófia, amivel sok minden jár együtt, természetesen. Egyáltalán, a mindennapi életet meghatározhatja az autonómia, és le is kell fordítani a szakpolitika nyelvére, és a Néppártnak ez is a célja.

Ez a két dolog nagyon távol van jelenleg attól, hogy a közösség megértse, a közösség igazából ebből annyit lát, hogy azok ott fent egymásnak esnek, és akkor, amikor döntenie kell, akkor a régi, rongyos, kipróbált, 23 éves recept szerint dönt, engedve annak az érzelmi zsarolásnak, amit magas szinten űzött a legutolsó választásban is a politikai és képviseleti monopóliumát őrző szövetség. Igazából megfosztotta a közösséget - akik többen vannak valószínűleg - attól, hogy ők válasszanak, és ezt bátorítja, ezt a típusú politikát, amit megint határozottan elutasítok. Azt gondolom, hogy ez is a Néppárt küldetése, és a mi munkánkat fogja minősíteni, ha 2016-ban újra ez lesz. Azt jelenti, hogy mi nem dolgoztunk jól, ha nem tudjuk megmutatni a magunk elképzeléseit, a magunk csupasz célkitűzéseit, és az erőnket nem sikerül úgy koncentrálni, hogy azt el is tudják fogadni.

Ami a nemzetpolitikai víziómat illeti, az az, hogy ez a kétfajta gondolkodás szép lassan egymást kiegyenlíti. Jelenleg erősen aszimmetrikus a bukaresti kijárási politika felé, ezt számszerűsítette is a választás, olyan 85-15 százalékos arányban. Azt gondolom, akkor lesz igazából hatékony a nemzetpolitika, ha legalább egymást kiegyenlíti ez a kétfajta gondolkodás, és ez rá fogja kényszeríteni a politikai elitet arra, hogy egyeztessen, megegyezzen, munkamegosztással való politikát folytasson, és azt hiszem, hogy akkor lesz nemzetpolitikai szempontból értékelhető. Úgy látom, hogy ezt a kiegyensúlyozást a Néppárt küldetése elvégezni.

– Akár maradhat az RMDSZ a parlamentben, maradhat a Néppárt az erdélyi politizálás szintjén, tehát ez a kettő futhat együtt?

– Hát, három évig biztos így lesz, de azt gondolom, hogy Bukarestben is küldetésünk van. Nem az, hogy kijárjunk exportengedélyért, hanem az, hogy a jogi keretek közt megteremtjük annak az autonómia-berendezkedésnek az esélyét, amiről beszéltem az elején, és utána természetesen Erdélyben van a legfőbb dolgunk.

– Elég sokan aggódnak amiatt, hogy a román részről nagyon erősen radikalizálódó környezetben, amikor a magyarellenesség kézzelfoghatóan erősödik, közben a radikálisabb magyar fellé-

pés ennek a konfrontációnak az erősítését hozza el, ez a politika még kevesebb esélyt ad arra, hogy bármit el lehessen érni a magyarok érdekében.

– Én nem látom azt, hogy radikalizálódik a román közvélemény, én azt látom, hogy akkor radikalizálódik, amikor a hatalomnak erre szüksége van, tehát ez inkább egy diskurzus, nem egy politikai vonalvezetés, amit mindig bevet a hatalom, ezt többször bevetette már.

– Ez egy manipulációs játék?

– Abszolút az. Ráadásul a román közvélemény könnyen manipulálható, a román sajtó látszólag szabad, de igazából a székely zászló ügye volt az, ami bebizonyította, hogy egy patintásra megáll, amikor meg kell állni, és akkor ezerrel elindul, amikor el kell indulnia. Tehát igazából mélyebbek ezek a dolgok, nem a felszínen kell nézni ezt a radikalizálódást, hanem a problémákról kell beszélni, tabutlanítani őket, és rávezetni a román többséget arra, hogy bizony nekik is érdekük az, hogy a kisebbségi közösségeket stabilizációs tényezőként kezeljék, és nem politikai veszélyforrásként.

(Hírhatar)

Kamenitzky Antal

HA TILTANÁK A ZÁSZLÓNK...

Ha tiltanak a zászlónk lengetését
s más ajkúak közt szólnunk volna vétség,
én halk papírnak pártfogását kérem.
Viselje szómat tisztaság, szemérem!

Álljon pirosan vártán versem örnek,
ha nem leng rúdján békés háztetőnek!
Viselje fenyves mindig élő zöldjét,
reményünk színét, tengerzöld öröklét!

Középre tenném, nem megadásunkra,
lengjen fehérén boldog béke, munka!
Jelzés is volna mindig lobogtában:
ittthon vagyok, ittthon vagyunk e tájban.

Lengessen kérést, nyílt, örök parancsot,
címerben hálát, mint délben harangot!
Mesélje el, mi várat itt emeltünk,
és számtalanszor szállt el itt a lelkünk!

A földünkől kiásott régi hantok
megkondulnak, mint félrevert harangok.
A néma csontban ott sikolt a múltunk:
mi itt a földrész dült végvára voltunk.

Ha szültek minket vagy minket temettek
szél is sziszegte: rossz a veszteseknek!
Tiporva volt hitünk, a még parázsló,
letörve mind, letépve mind a zászló.

Igazság lengjen minden pusztá rúdon,
hogy messze lássék, végre égre küsszon!
Figyeld szavam, mihelyt hazudni kezdtem,
saját kezemmel tépem szét a versem!

2007. február 18.

Nemzetféltők és távolmaradók

Csak nem állta meg a bukaresti hatalom, hogy oda ne szöjjön a tusványozóknak: a külügyminisztérium már a szabadegyetem első napján sértődött közleményben adott hangot felháborodásának.

Részletesen ecsetelik, milyen mélyen gázoltak bele egyes magyarországi vezetők a román állam szuverenitásába a régiósítás kapcsán tett kijelentéseikkel. Hogy mely nyilatkozatokra és mely politikusokra céloznak, azt nem pontosítják – vélhetően így akarták elkerülni azt a fölöttebb kényes helyzetet, hogy hivatalos közleményben kelljen leírniuk Székelyföld nevét, amely térség védelmében emelt szót a magyar kormány több képviselője.

Amúgy pedig a régi, untig ismert lemezt vették elő újra: hogy a kisebbségi kérdés belügy, hogy Románia minden nemzetközi kötelezettségének eleget tesz, s különben is, a szuverenitás. Melyet olyannyira féltenek Bukarestben, valahányszor a magyarokról van szó, de melyről oly könnyedén megfélemlenek, mihelyst az országot kellene kormányozni. Mert fölöttebb szeretnénk mi is, Romániában élő magyarok, ha ily keményen lépne fel a bukaresti kormány akkor is, amikor például a Nemzetközi Valutaalappal tárgyal. Hogy ne kelljen az IMF jóváhagyására várni, ha csökkenteni szeretnék a kenyér áfáját vagy a társadalombiztosítási járulékot. És szeretnénk ugyanezt az elszántságot látni a bukaresti vezető-

kön, amikor az energiaárak liberalizálásáról van szó, melynek nyomán nagyságrenddel többet fizetünk majd a földgázért, villanyáramért! Csakhogy ennek nyomát sem látjuk, az országot voltaképpen az IMF kormányozza, a kormány pedig csak a magyar közösséggel szemben fitogtatja erejét. S mintha a szolgálatos nemzetféltők fellépése nem éppen az egységes válaszreakció után kiáltana, Tusványos második napján bekapcsoltak az ügyeletes távolmaradók is. Miután gőgösen elutasították a részvételt a július 20-i tüntetéseken, hasonlóan járnak el a magyar-magyar párbeszéd egyik lehetséges fórumával, a bálványosi szabadegyetemen. Antal Árpád duzzogva ecsetelte, ő ugyan be nem teszi lábát a szabadegyetemre, ha Tamás Sándort nem hívták meg, Kelemen Hunor szíve pedig Bíró Zsolt MPP-elnökért fáj, de azt nem győzik hangsúlyozni: nem a Fidesznek üzennek ezzel, velük igyekeznek jó viszonyt ápolni. S részben így is van: a székelyföldi RMDSZ-esek valóban látványosan dörgölöznek a magyar kormánypártokhoz, miközben a csúcsvezetők Mesterházy Attilával vagy Bajnai Gordonnal purpárléznak. Távolmaradásukkal pedig valóban nem a magyar kormánynak üzennek, hanem nekünk, erdélyi, székelyföldi magyaroknak. Mégpedig azt: nemhogy a közös fellépésre, de a párbeszédre sem hajlandóak.

A nemzetféltők legnagyobb örömére.

Farcádi Botond

Felhívás a Nagy Menetelésre az egységes, önálló, autonóm Székelyföldért

Látva Románia kormányának a székelyekkel szemben ellenséges, az ország nemzetközi kötelezettségvállalásait sértő közigazgatási tervét, amelynek egyetlen célja a székely nép maradék döntéshozó intézményeinek, a székelyföldi megyéknek az elsorvasztása és felszámolása, a Székely Nemzeti Tanács tiltakozó felvonulásra hívja a székelyeket október 27-ére, Háromszékre. Alakítsuk ki minden idők leghosszabb tiltakozó menetoszlopát Bereck és Kökös, Gábor Áron szülőfaluja és hősi halálának helyszíne között.

Gyülekezzünk Kökös, Uzon, Szentivánlaborfalva, a rétyi útkereszteződés, Eresztevény, Maksa, Dálnok, Csernáton, Kézdivásárhely, Nyújtód, Lemhány, Bereck kijelölt helyszínein, hogy ökumenikus istentisztelet után, déli 12 órakor a huszonkét menetoszlop megindulhasson a szomszédos település felé. Egy órán belül, tizenhárom órakor össze fog állni az a 45 kilométer hosszú menetoszlop, amely székely zászlók ezreivel és tiltakozó feliratokkal üzeni a bukaresti kormánynak: a székelyek szembeszegülnek erőszakos asszimilációs tervével.

Elsősorban az itt élők kétszázézeres közösségét kérjük, mutassa meg ismét a világnak: Háromszék nem alkuszik! De jöjjenek a csíkiak, a gyergyóiak, a marosszékiek, az udvarhelyiek és egész Erdély magyarsága, megmutatni, hogy nem félünk, és nem hátrálunk, ha a jövődő a tét! A Székely Nemzeti Tanács megalakulásának tíz éves évfordulójára is emlékezve mondjuk ki együtt: Székelyföldet nem hagyjuk sem felosztani, sem beolvasztani!

Felkérjük az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetőit és gyülekezeteit, a magyar pártokat és szervezeteket, odaadással vegyenek részt a tiltakozó megmozduláson, akárcsak márciusban a Székely Szabadság Napján, Marosvásárhelyen tartott tiltakozó nagygyűlésen.

Felkérjük a nagyvilág magyar közösségeit, szervezzenek tüntetéseket Románia külképviseletei előtt egyidőben a Székelyek Nagy Menetelésével, és vetítsék ki, szemközt a külképviseletekkel a háromszéki tüntetés részleteit, amelyet interneten fogunk közvetíteni.

Legyen jelmondatunk a Székelyföldi Önkormányzati Nagygyűlés állásfoglalása:

Székelyföld fel nem osztható és be nem olvasztható, csakis természetes, történelmileg kialakult regionális határai közt, önálló, többtelepüléskörökkel rendelkező autonóm közigazgatási egységként képzelhető el a jövőben, amelynek egyben különálló fejlesztési régióknak is kell lennie. Azt az Európai Unióban elfogadott elvet kell irányadónak tekinteni Románia számára is, amelynek megfelelően, a régiókat nem kijelölni, hanem elismerni kell.

Marosvásárhely, 2013. augusztus 8.

Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke

Szász I. Tas naplójegyzeteiből

I.

Nyári utazás elvakultakkal

Egy hétköznapi tapasztalat folytán a kettészakított magyar társadalom, a saját két oldala közötti kompforgalmat szüneteltető kompország magyarsága került ismét látóterembe.

Nyári szabadságomat egy szervezett utazás kereteiben töltvén, utastársaimmal, sokféle magyar honfitársammal volt alkalmam beszélgetni avagy beszélgetéseiket hallgatni. Megdöbbenett az a megfigyelés, hogy mennyire nem fogékony a magyar választó a tényekre.

A nem tervezett felmérés azt mutatta, hogy nincsen helye semmiféle érvelésnek. Még a saját tapasztalat is csak akkor került be az indoklásba, ha az éppen érvelő addig kialakult, vagy kialakított szubjektív véleményét képes volt alátámasztani

Nem hallgathatom el, hogy ez az úgynevezett baloldali beállítottságúak esetében volt általános. A jobboldali, vagy mondjuk inkább úgy, hogy a nemzetben gondolkodó oldal sokkal rugalmasabb volt. Kritikus, sőt önkritikus. Remélem, csupán a véletlen műve, hogy ezt a csoportot igen kevesen képviseltük.

A társadalmilag széles skálán mozgó nyaralók természetesen valamennyien olyanok, akik ezt megengedhették maguknak, tele voltak panasszal és sérelemmel. Volt, aki csak az iróniáig ment el, de éppen a „legjobban menők” közt nem egy volt, aki durva szavakkal illette a kormányt.

Szó nem lehetett arról, hogy elismerjék a sikereket.

Szó nem eshetett arról, hogy honnan indulva, milyen aknamezőn és minő ellenszélben, sietve és kapkodásra készítve érték el eredményeiket, vagy követték el az eredményekhez mérten kétségtelenül kisebb hibáikat.

Csak bírálát, durva bírálát, panasz és minden másik – vagyis saját – oldali hiba irányában mutatott teljes vakság volt tapasztalható.

Mondom, remélhetőleg rossz szelekció áldozata lehettem, de ez a tapasztalat nem első esetben fordult elő.

Utánunk egy hét késéssel nyaraló ismerőseim, tapasztalatainkat nem ismerve, szó szerint ugyanerről számoltak be.

Hazaérkezvén sűrűn taxizó külföldi magyar mesélt arról, hogy a szerinte „tesztcsík szerepet betölteni képes” taxisofőrök következetesen szidják a kormányt.

Örvendek, hogy a közvélemény-kutatás nem ezt erősíti meg, de ha eltekintünk a statisztikától és a jövővel kapcsolatos szorongásainktól, akkor is érdemes elgondolkodni magán a jelenségen. Mert elszigeteltnek semmi esetre sem nevezhető.

Mi ennek az oka? Miért képtelen az egyébként világos eszű és nem is minden esetben képzetlen vagy gyenge képességű ember így viszonyulni a tényekhez?

A választ, mint annyiszor, ismét csak a múltban találtam meg. És sajnos nem volt megnyugtató. Annyiból talán igen,

hogy nem csupán magyar jelenségről van szó.

2000 esztendeje maga az emberré vált Isten ereszkedett le közénk. Az elfajult emberiséget jött megváltani. Szelíd volt és szeretetet hirdetve járta a földet. És ami az ember számára lényeges, nemcsak szavakkal hirdette az Isteni szándékot, de az akkori világban igen fontos, kézzelfogható és szemmel látható, megtapasztalható csodákkal is. Betegek gyógyultak meg, bénák dobták el botjaikat és halottak támadtak fel.

S mi volt az eredmény? A „választó tömeg”, amikor döntési jogot kapott, Barabbást kiáltott. Igen! Kiáltott vagy kiáltattak vele?

Hogyan is volt ez? Hogyan is van ez? A mikropolitikai módszerek, akár két ezredévvel ezelőtt, ma is örök emberi tulajdonságokat használnak fel.

Van-e ennek ellenszere? Lehet-e meggyőző egy rezsiszökkentés, egy életpálya modell bevezetése, a túlzott deficiteljárás alól történt megszabadulás, a nyilvánvaló hazugságokat hangoztató külső erővel is szembeszálló bátorság, ha a csodák sem számítottak?

Vagy most kellenének a csodák, s akkor többet számított volna egy Római deficiteljárás alól való megszabadulást hozó Messiás?

Istennek hála nem ez történt. S így mégiscsak jobb. De egyelőre még csak az öröklétben, mert e kurta földi nyitány nagyon rossz irányba halad.

2013. június 30.

II.

Szabadságos tapasztalatok a ló másik oldaláról

Szakaszosra sikeredett szabadságom másik hete, az előző naplójegyzetben leírtakkal homlokegyenest ellenkező környezetbe szólított. Ismét csak véletlenül.

A nemzeti gondolat mellett elkötelezett magyarokkal lehettem együtt. Sokan voltak, ezúttal megnyugtatóan sokan.

Örömmel figyelték a jelen fejleményeit, a hetente, olykor naponta befutó híreket arról, amint a minket – megbízóik parancsára – rekumozó euróurak és eurodámák sok területen retirálnak és nemegyszer olyan kijelentéseket tesznek, amelyeket pár hónappal ezelőtt a mi szánkából hallva, ők maguk kiáltottak diktatúrát és Sátánt.

Sokan és sokfélék voltak, - mind magyarságukat őrző és áldozatkész emberek.

Bevallom élveztem az együttlétet. Még akkor is, amikor néha az „érted bírálók, nem ellened” hangulata mutatkozott meg. Mert tudjuk, hogy e téren léteznek igazságok, s van ok aggodalmakra. De!

De nem maradhattam sokáig ebben az idilli hangulatban. S ezúttal nem komprádorok és előprivatizőrök, nem is az azok által megszédített, indulattal gondolkodók rontották

meg hangulatomat. Nem! Találkoztam az előző jegyzetemben tapasztaltakkal ellentétes szélsőséggel.

Habzó szájjal szidalmazták a most folyó kétségbeesett küzdelmet megmaradásunkért. Semmi sem volt elég és semmi sem volt jó. Az utópiák képtelen és képtelenül agresszív elképzeléseinek sokaságát vágták fejemhez, mint olyant, ami azonnal és bármi áron megvalósítandó. Minden most megvalósult lépés gyűlöletes és hazug vagy álságos volt szerintük.

Pedig nem pártpolitikusokról volt szó, nem mondhattam, hogy a hatalom megszerzését óhajtó szélsőjobb emberei. Észérvekre nem hallgató, eszementen álmodozó emberek voltak. És amúgy fiatalok, szépek, nagycsaládosok és sikeresek.

Szóban nem takarékoskodtak a vérrel. Saját gyermekeikre sem gondoltak. Minden érvelésem falra hányt borsónak bizonyult. Ha olyan volt a téma, szikráztak a szemek. Egyetlen vigaszom az lehetett, hogy egyedül voltak a sokaságban, s feltehetően a nagy egészben is kevesen vannak ilyenek. Mégis!

Eszembe jutott egy régi barát, aki mostanság kerüli a társaságot. Nála ravaszabbak beoltották a származása miatti félelemmel. Elhitették vele: oka van félni. Folyamatos baráti vitában vagyunk. Írom, mondom, hogy nincs oka. De egy hozzá hasonló kisember, akit történelmi tapasztalataira építve mesterségesen vadítanak el, mit gondolt volna, ha a fent említettekkel találkozik? Csak egyszer, egyetlen egyszer az életben. Mit ér akkor az én érvelésem? Mit ér mindaz, ami körülöttünk a valóságban történik? Soha többé nem lehetne megnyugtató. Megerősítve érezné azt, ami nincs. Annak ellenére így történt volna, hogy egyetlen antiszemita megjegyzést sem hallottam tőlük. Nem erről szólt a mondanivalójuk. Egyszerűen csak félelmetesek voltak és meggyőzőhetetlenek. Ugyanakkor szánalmasak. Csakhogy az, akit félni tanítottak, nem ezt fogja érezni.

Rá kell döbbernünk, miszerint a szélsőség, számbeli arányától teljesen függetlenül, hatalmasat tud ártani. Precedenst szolgáltat vádaskodóknak, muníciót a minket befekéltőknek, és érvet az ártatlanok megfélemlítésével politikai haszonra törőknek.

Vitánk során a náluk tapasztalt legfőbb képtelenség az volt, hogy azt állították: tudnánk a világtól elzárkózva élni. Van nekünk mindenünk - mondták. Hiába hivatkoztam végső érvként a mai társadalom alkalmatlanságára, az ezzel természetesen együtt járó áldozatvállalásra, vitapartneriemet az erre képtelenek pusztulása sem zavarta volna.

A szabadság újabb szakasza véget ért. A szép emlékek sokasága ott tolong bennem, de ez a testközeli tapasztalat mindent felülír.

A barátomtól érkező újabb szorongó sorokra sokkal nehezebb válaszolnom.

De elsősorban még jobban átlátom, mekkora adu ez a mindenre képes ellenfél kezében. Úgy is, mint elszigetelten létező, de felmutatható félelmetes példa, de főleg úgy, mint céltudatosan beépített provokáció formájában használható titkos áfium. Mert óhatatlanul felmerül ez a lehetőség is. Egyes elszigetelt esetektől eltekintve (az én embereim ilye-

SZIT

ELTISZTOGATVA

Az eltisztogatott
vajon eltisztítottatott,
avagy elüldözötten,
valahol, ott...
(akár halott)
még jobban otthon él?
Dolgát teszi
és vár.
Bár!

Tudja, hogy ez a várakozás
hosszú lesz,
de majd folytatja más.
Mint friss temetettek
szúrós szakállá,
karmos körme,
tovább él,
s a koponyán tátongó
rémisztő szemüreg is
jövőt kémlelve
a múltba néz.
A pusztító,
a romboló idő,
csak tágabbra vájja majd.

Leányfalu, 2013. július 25.

nek lehetnek) lehetséges-e ekkora vakság? Beszélhet-e így egy egyébként képzett és értelmes emberi lény? Vagy feladatot hajt végre?

Igen, tudom! Amivel találkoztam, az csupán néhány elvakított ember hőzöngése volt. De ez a hang a politikai harcok színterén megjelenvén mindennél ártalmasabb lehet, s ezért a megmaradásunkért küzdők számára a legnagyobb veszedelem jelentheti. Mert ellenfeleink nagy örömmel mossák össze a tiszta nemzeti gondolattal.

Mai élet-halál harcunkban egy közülük nagyobb veszedelem, mint megannyi nyílt ellenség.

2013. július 25.

III.

Kérdések felülnézetből

Ismét a véletlen indítja el a gondolatsort. Nyáresti beszélgetés folyik. Ezúttal a világ „nagy” dolgai kerülnek terítékre, s máris összezsugorodnak előző két gondolat sorom árnyékai. Sajnos nem azért, mert eltűnőben vannak, hanem annak okán, hogy ezúttal rájuk is jóval nagyobb árnyak vetülnek. Ugyanis minden felülnézetből táruul elének. S ama felülnézet mindennél elszomorítóbb. Ilyen-olyan szélsőségekről vagy egész egyszerűen elvakultságról, információhiányról, nevezzük nevén: butaságról vagy számunkra sorsdöntő, a nagy egész szempontjából kicsinyes politikai machinációkról gondolkodhattunk eddig. Most azonban

erőt vehet rajtunk akár a világvége hangulata is. S talán nem is olyan nagy túlzással.

Ha egész embercsoportok képesek tévhiteknek hódolni, mi több, ezért áldozatot hozni, csodálkozunk. De mekkorának kell lennie rácsodálkozásunknak, ha a világ urainak közönyét látjuk olyan dolgokban, melyek egész kontinenseket, civilizációkat vagy éppen az emberiséget veszélyeztetik, s főleg magát az életterünket jelentő földgolyót. Tehát őket magukat és utódaikat is. Okosok összeesküvés-elméletei szerint már készülnek a kevesek a várható katasztrófa túlélésére, csak mi nem tudunk erről. Igen, erről jut eszembe, hogy hány megmagyarázhatatlanra születő kényszer vagy hiánypótló összeesküvés-elmélet kapcsán merül fel a kérdés: hogyan maradhat ez titok? Létezik-e ekkora titoktartás, amikor nap mint nap éppen ennek ellenkezőjét tapasztaljuk?

De mindez felesleges szócséplés, gondolatzecszkázás.

A tény az, hogy a világ rohan a katasztrófa felé, s benne a civilizációk és országok, népek, nemzetek, elnyomók és elnyomottak, többségek és kisebbségek.

Jelen számunkat, valamint a fedőlapokat Puskás György, marosvásárhelyi származású, Németországban élő fotóművész képeivel díszítettük.

Sorolhatjuk a legfőbb veszedelmeket:

A környezet legkülönbözőbb módszerekkel folyó tönkretétele.

A globalizálódó világ gazdaság úttévesztései vagy kreált úttévesztői.

Főleg pedig az éppen e globalizáció által felkarolt, kivénhedt liberális eszme rombolása, mely a közösségek születt (és közösségivé fejlődött) embert próbálja az önmegvalósításnak nevezett atomizálás útján kiszolgáltatottá (szerte szabaddá!) tenni.

Ha mindezeket figyelembe véve tekintünk civilizációnk, keresztény Európánk, megcsontított országunk és szerte-szórt nemzetünk dolgaira, nem saját gondjaink fognak kisebbnek látszani, hanem megdöbbenésünk fog fokozódni.

Létezhet-e ekkora rövidlátás? Létezhet-e ekkora önzés? Létezhet-e ekkora mohóság?

Vagy csakugyan van valami, amit valakik már tudnak, s nekünk nem szabad megismerni?

Visszatérve alapvető – egyesek által mucsainak és békaperspektívának is nevezett – kérdésünkhöz, a megmaradáshoz, már másként látjuk a szélsőséges gondolatokat s azok hordozóit.

Rájöhetünk, hogy végső soron okosabbak nem lehetünk, s ismét oda lyukadunk ki, miszerint tegye minden ember a dolgát a tőle telhető legjobban, legjobb tehetsége és képessége szerint. Tegye minden közösség ugyanezt. Ami pedig a nemzeteket illeti, próbálják meg felismerni, hogy energiáikat egymás ellenében forgácsolva el, a mostani helyzet ismeretében legjobb esetben is csak büszke halottak lehetnek.

Az összefogás fontosságát felismerve, a belső, pártpolitikai, hatalmi harcokhoz használt megosztás módszereit félretéve, arra figyelve, ami összeköt, és feledve a történelmi helyzet szította presztízsharcokat elkezdhető lenne egy folyamat. Folyamat és nem ugrásszerű változás. Folyamat, melyhez idő kell, az időhöz pedig szerencse. Új generációkat kellene erre nevelni. Akkor halhatna majd ki a gyűlölet már elvetett sárkányfogveteménye. Ki törődne akkor a maihoz hasonló jobbról-balról elégedetlenkedőkkel, acsarkodókkal, okoskodókkal?

Ha ez a nagy felismerés nem következik be, akkor a mai, ilyen vagy olyan oldaliak, homogenizálók és homogenizálásra szántak (vagy addigra már homogenizáltak) sorsa együtt fog beteljesülni kontinensünkével, civilizációnkéval.

Végeredményében tehát egy óriási kérdés merül fel! Van-e időnk? Adatik-e ekkora kegyelem? Mert a végső megoldás már csak onnan remélhető. Onnan viszont nagyon.

Itt alant úgy tűnik, mintha végleg elrontottuk volna.

2013. július 25.

IV.

Arról, hogy milyen szögben lóg ki a lóláb a zsákból?

A saját lólábukon álló pacik zabostarisznyájából nem szögek bújnak elő, s maga a lóláb sem onnan lóg ki, ezért aztán

SZIT

Még holtában is!

Már elszálltak a hajnali varjak.
 A betontenger hulladékhegyei
 várják naponta őket.
 Csak végtermékeit,
 szemétnak salakját,
 hordják vissza,
 vén fák alá lerakni,
 savakkal maratni ős köveket.
 A varjak elszálltak,
 de estére visszatérnek,
 mocskos munkával
 jöttmentként birtokolni,
 míg nappal mások,
 rejtőző asztaloknál teszik azt.
 Összevillanó szemek
 pásztáznak régi könyveket.
 Temetőt tisztítanak.
 Nem savas koszoktól,
 nem gáztól, avertól,
 fonnyadt koszorúktól.
 Amint mohó bankok
 kilakoltatnak
 vesztés hitelest,
 régi lakóit tennék
 temetőárokba.
 Nincs aki vigyázza
 magyar temetőre,
 örök nyugalmanak,
 már nem lehet őre.
 Porló kövek kerülnek
 hívalkodó betonbunkerek
 alapjába.
 Az útszélen ottfeledett
 csontocska.
 Korán elhalt gyermeké lehetett.
 S nagy vénjeink is,
 ki tudja meddig
 lesznek megtűrve még.

Leányfalu, 2013. július 27.

nagy a nyüzsgés a zsák-mány, a mindenkori zab körül. Ettől aztán, akinek van józan esze, az zabos lesz. Szöges ellentétben gondolkodnak viszont ezzel azok, akiknek rossz a lólátása és hallása. Ők a lé-nyeg látók és nyer-ítést hallók. Maguk is habzó szájjal nyer-ítene, zabolátlanul védik a zab-rájukat. Paci-fistának nevezik magukat, de közben csak ők vihetik az utcára a politikát, és csak a nem-magyar gárdák gárázdkodhatnak lovon és gyalogosan. Aki pedig kilőtt sze-

mére mutat, az szemén szedett hazug. S ezt az információt Európa színe elé is van ki elvigye. „Látják? Nem látják? Na látják!”

A minket körülvevő világ hemzseg az olyan evidenciáktól, melyeket nem észrevenni képtelenség. S mégis – miközben ott áll a szemünk előtt – sikerrel tagadják a magukat süketnek és vaknak tettetők.

Ezért fontosak a látszólag közhelyeket ismétlő beszédek és írások, s a történéseket rendszerező megnyilatkozások. Mint például ama tusványosi beszéd is volt. Ott sorakozott minden, ami fontos tudnivaló, ami iránymutató, és az is, ami a megtett utat világította meg. Egyesek számára mégis mindhiába. A zabolátlan zabálók, a mindent felfalni akarók, az augusztusi hulló csillagokat is lehazudják az égről.

Amint egy intézkedés sikeresnek bizonyul, megszületik annak „agyar-ázata”. Amint egy pozitív visszajelzés érkezik, jön a megsemmisítő tagadás vagy bagatellizálás.

De lépünk át keserves határainkon. Hiszen a világon mindenki számára világosnak kell lennie, hogy miért nem lehet magyar állampolgár a felvidéki, s az is, hogy miért nem lehet magyar egyeteme egy országnyi magyarnak Erdélyben. A benesi átokszóról, vagy az autonómiáról nem is beszélve.

A magyarázat egyszerű: minden áron homogenizálni akarják a túszul ejtett magyar tömegeket. Magukévá akarják tenni őket, fizikai jelenükkel s szellemi múltjukkal együtt.

De az illetékes nemzetközi fórumok behunyják szemüket és elméleti fejtegetésekkel takargatják a szégyenletes igazságokat.

Nem jobb a helyzet a világ dolgaival sem. Letagadhatatlanul zajlik a nemzetközi finánctóke – ahogy egykor tanultuk: „a rothadó kapitalizmus” – végső stádiuma, az imperializmus érdekeinek érvényesítése. A folyamat már leplezetlen. S mégis, éppen azok takarják le jótékony leplekkel, akiknek feladata a leplezés lenne. Milliók szenvednek és mi erre a válasz? Maximum egy-egy színpadias „elhatárolás”, néha „elítélés”, aztán csend.

Sorolhatnánk tovább is. De maradjunk a leglényegesebbnél: nem akarják nyíltan felvázolni a föld demográfiai helyzetének, az erősödő kényszer-migrációknak, a demográfiai mutatókban az egyes kultúrák közti különbségeknek, a környezetszennyezésnek és a részben következményes időjárás-változásnak várható hatásait és kimenetelét.

És akkor még nem is beszéltem az emberiség sürgősen megoldandó megannyi gondjáról, amelyeket vizsgálni sem lehet, mert ügyesen becsukolták a politikailag inkorrekt csomagjába. Ettől aztán ama zsák mára egy hatalmas sün-disznóval téveszthető össze.

Evidenciák! Előttünk heverő tények!

Meddig viseli a föld félrevezetett többsége a látását korlátozó ellenzők manipulációit?

Mert a lólábak éles szögben lógnak ki a zsákból, de sehogyan sem akarnak szögbe lépni.

2013. július 26.

Csak egy nap...

Igen érdekes „kórképről” ír a szombati MN melléklete: a kiberchondriáról, ami természetesen a hypochondriára hajaz, mert hogy tulajdonképpen egy internetes hypochondriáról van szó, amely egyre elterjedtebb jelenség a „művelt világban”. Csak hát éppen az a baj, hogy a hazai és nemzetközi egészségügyi weblapok és közlések igen megbízhatatlanok, arról nem is beszélve, hogy végleg lerombolják az orvos-beteg bizalmat és nagyon sokszor késleltetik a valódi gyógyító beavatkozást; növekszik a betegségtudattal élő – nagyon drága – betegek számát, stb. Sajnos ez a „kórkép” is lassan kiírthatatlannak bizonyul, és ez elég nagy baj.

A szerencse a dologban az, hogy van egy Meskó Bertalan nevű magyar orvos, aki a Webicina című weblapján felvette a harcot ezzel a sok baromsággal, és egyre nagyobb hitele lesz nemzetközi téren is.

Ma – jó paradik napja - nagy hőség van, délben 35 C fok körül volt a hőmérséklet; az áradó folyók igen gyorsan apadnak és máshol mindenütt olyan szárazság van máris, hogy csak úgy recseg. A rengeteg a gomba is egyik napról a másikra eltűnt, most megint nem eszünk egy darabig gombát.

Ma délben az „Ütközőben” a Kossuthon a köztemetőkről, a szociális temetésekről volt szó: nagyon érdekes volt, ahogy az MSZP-s képviselő minden megnyilvánulásából az tűnt ki világosan, hogy ők a temetkezési vállalkozók érdekeit képviselik minden áron (nagy üzlet a halál), közben pedig minden emberi vonását a temetésnek mellőzik, félremagyarázzák... nekem különösen az volt visszatetsző, ahogy azt próbálta bemagyarázni, hogy az már „nem divat” és „nem népszokás”, hogy a halottat a háznál öltöztessék fel, sírassák el, és hogy a családtagok, ismerősök ássák meg a kistelepüléseken a sírt. Mintha valóban csak a méregdrága temetkezési vállalkozók tudnának eltemetni egy embert!

„Nem szeretem a kakukkmadarat”...írja Kányádi egyik versében... pedig most a kakukkok ideje van: csak mondják-mondják a magukét. A maximális médiasztár nemcsak folyton kiabál, de még az antennán is ül minden nap - a Füveskert utca végén! - mintha tudná, hogy az emberek között is így történik ez: valaki ráül az „antennára” és folyton csak a magáét fújja, és túlkiabál mindenkit.

Ma egy cipésszel beszélgettem erről, hogy most és itt már nem börtönzik be az embert, ha valami hatalomnak nem tetszőt mond, hanem egyszerűen nem engedik megszólalni egyetlen nyilvános fórumon sem, sőt az írott sajtóban sem (ott már nem is válaszolnak- mert nem írja elő törvény – gondolom, egyszerűen a létező vagy virtuális kukába dobják).

Az éjjel a Menekültszálláson voltam... egy ideiglenes letelepedési engedéllyel rendelkező „beteg”, aki feltehetően azért volt „beteg”, mert az ideiglenes itt-tartózkodási engedélye 3 nap múlva lejár; a hívás természetesen teljesen alaptalan volt, de mikor erre rákérdeztem, akkor a kiskatonák azt válaszolták, hogy tudják, de a parancs, a felsőbb vezetés, stb. Ha bemegyek a supermarketbe és valamilyen teljesen nagy marhaságot kifogásolok, ott is azt feleli az alkalmazott, akárcsak a közhivatalokban, hogy a vezető, a vezetők, a „főnökök” nekik ezt írták-írják elő. Érdekes kor ez, amikor a XXI. sz. embere csak felsőbb utasításoknak engedelmeskedik, és bár tudja, hogy ezek az utasítások marhaságok vagy csak éppen teljesen rosszak, szolgálai, igazán szolgálai módon teljesít, mert félti a munkahelyét, az életét?! Isten tudja, mit félt folyamatosan... és pánikbetegsége van, meg kiberchondriája.

...Még mindig a szombati MN: Jaap Scholten holland író nyilatkozza: „Az erdélyi magyarok régóta élnek kisebbségben, ezért fontosabb nekik a szolidaritás. Sokkal erősebb itt a spiritualitás, mint Magyarországon. Úgy érzem, a kommunizmus kevésbé hatott rájuk, kevesebb kárt okozott az ottani magyar társadalomban. Jobban is tudok kötődni az erdélyi magyarokhoz, mint a magyarországiakhoz. Talán mert hasonlítanak a hollandokra: gyakorlatiasak, optimisták”. Teljesen egyet lehet érteni vele, csak hát annyit azért még hozzátennék, hogy az erdélyi embert segítette mindig a református, reformált vallások puritán erkölce is és az ebből fakadó előnyök.

A „csoda három napja” íme lejárt már, de én nagyon sokat gondolok Erőss Zsoltra... „a székely, aki ottmaradt a hegyen” – most már így szólítom magamban. A székely, aki – inkább ottmaradt a hegyen?! – kérdezhetném, mert nem is akart nagyon visszatérni egy ilyen elsivatagosodó, elsivárosodó országba?!- ahol még halálában is volt olyan bloggíró, aki „bevándorlónak” nevezte?!- hát valóban úgy látszik, hogy az elmúlt ötven esztendő szovjet gyarmati lét végleg meghatározta ezeknek az itteni embereknek a tudatát? Soha többet nem tudnak-tudunk kitörni már a törpeállam és a kisebbségi lét képzetének kényszeréből?! Így nincs előre, csak hátra van! Igaz, ha nem tekintünk hátra teljesen józan szigorral és nem elemezzük ki az elmúlt rettenetes korszakot, akkor soha nem lesz épkezláb nemzeti tudatunk, és nem fogunk tudni előre sem lépni!- legalábbis együtt nem!

Mi minden kiderül erről a rothadt EU-ról! Hol Görögország, hol Ciprus előre eltervezett tönkretétele, hol az összehangolt, Magyarország elleni támadások háttere! – mi soha nem tudunk kellően és gyorsan alkalmazkodni Európa „színeváltságaihoz”, mi ahhoz vagy túl becsületesek vagyunk, vagy még mindig túl bugyuták?

Mennyire igaza volt Sztálinnak, amikor azt mondta: „Egy ember halála: tragédia; milliók halála statisztika!” – morbid, de ma is igaz, és főleg ebben a képmutató nyugati világban.

A MOK (Magyar Orvosi Kamara- a szerk.) lapjában megszólal Gamal Eldin Mohhamed, az Egnapos Sebészet magyarországi úttörője és elnöke, aki kimondja, hogy ebben az országban azért nem fejlődött ki ez a sebészeti ág, amit Ő már huszonéve bevezetett, mert itt mindenki félti a paraszolvenciáját és ezt a MOK és az eü. kormányzat is mindig szentesítette.

Ide biggyesztem egy mai förmedvényemet, mert...

Idegenek vagyunk

*Idegenek vagyunk ebben a hazában
idegenek bizony minden városában
minden falujában, minden utcájában
minden fasorában reánk leselkednek
gyűlöletből körénk falakat emelnek,
sírjainkat fedik jeltelen keresztek.
Nem szeretnek minket, sohse is szerettek
szálka vagyunk minden
csipás magyar szemnek
irigyelnek minket büszke tartásunkért
irigyelnek minket józan tudásunkért
irigyelnek minket a talpalatnyi földért
amit megőriztünk a nagy viharokban
amit mindig őrzünk szemsugarunkban
irigyelnek minket szoros láncainkért
ami összetart minket még a síron is túl.*

2013. június 19. Nyírbátor

...Hát így megy ez ebben a széles és nagy hazában, számunkra, erdélyiek számára.

Nagy Major Gábor

Kolozsvári művészek ajándékműsora leányfalun

A 75 éves Szászi István Tasnak

(A leányfalui újságban megjelent tudósítás szerkesztett változata)

2013. július 13-án az Erdélyi Művészek Leányfalun sorozat és a már hagyományosan hozzá csatlakozó irodalmi est legújabb nagysikerű műsorát láthatta az igen népes közönség.

A kiállító egy nemzetközi hírvé- és reklámgrafikus, Vertel Beatrix, az irodalmi műsor meghívottja pedig a sorozat alapítója és szervezője: Szász István Tas volt.

A kiállítót és a most 75. születésnapját ünneplő orvos-egészségpolitikus-író-költő-publicista-szerkesztő-kultúrszervezőt az is összeköti, hogy Szász István Tas eddig megjelent 20 kötetének felét Vertel Beatrix gondozta és tervezte.

A kiállítást Véhner Tibor nyitotta meg, az irodalmi műsort igen neves kolozsvári vendégművészek, Rekita Rozália és Jancsó Miklós vezették, illetve adták elő. Ez a felejthetetlen szülőváros meglepetése volt a 75 éves ünnepelt számára.

A közönség képet kaphatott egy erdélyi gyökerű magyar értelmiségi tanulságos életútjáról. Az ünnepelt kiemelte, hogy ne egyszerűen a róla szóló történet személyes vonatkozásait, hanem a tanulságokat figyeljék, mert annak, amin ő és generációja átment, tapasztalattá érlevé hozzá kell járulnia eljövendő generációk útkeresésének megkönnyítéséhez, ezáltal az összmagyar megmaradáshoz.

Eddigi 20 kötete, a több mint 80 lap és folyóirat által közölt közel 2000 írása: cikkek, tanulmányok, esszék, versek, glosszák vagy vitairatok, s a nehezen felsorolható sok kiténtetése (a teljesség igénye nélkül említsük csupán a millenniumi Média Díjat, a Hippokratész- emlékérmét vagy a számára nagyon kedves Emléklap a Hűségért oklevelet) ismeretében kíváncsian várjuk a folytatást. Ha az általa mindennél meghatározóbbnak tartott Gondviselés is segíti, még sok meglepetéssel szolgálhat.

Ünnepeltünk élete során a pszichiátria és a háziorvosság mellett még számos területen próbálta ki magát sikerrel. Igen fontos szakasza volt ennek az alapellátás átszerveződésének

hőskorában végzett munkája. Az, amit akkor megharcolt, mára az egész szakma számára fontos. Nem véletlenül látta el nyugdíjba vonulásáig az Alapellátó Orvosok Országos Szövetségének elnöki tisztét, s ma is örökös tiszteletbeli elnöke annak.

Egy igen fontos figyelmeztetése többekben lelt visszhangra. Arról a szomorú tapasztalatról beszélt, hogy társadalmunk még ma is hajlamos a szolgálni akarók gáncsolására, a közösség szolgálatára tett erőfeszítések ma is képesek gyanakvást ébreszteni. Röviden: a munkát csupán mint önérdekű, haszonelvű tevékenységet vagyunk képesek elképzelni, a közösség szolgálatának fogalma kiveszőben van. Ez a jelenség igen sok Erdélyből áttelepülni kényszerült sorstársunkat sújtotta. Vajon végzetes megosztottságunknak nem ez az egyik legfontosabb okozója?

De hasonló horderejű munkát végzett az elfelejtett nagyszűrű folyóiratnak, a kolozsvári Hitelnek és szellemiségének újralfelfedezése és aktualizálása terén is. Erről szóló könyvei hézagpótló jellegűek, s szép sikerrel működik az általa alapított Hitel múzeum is Leányfalun.

A versek és prózarészletek, valamint a vetített filmrészletek közben zajló érdekfeszítő beszélgetés során az ő életútja a megmaradást segítő tapasztalatszerzésnek és a mindennapos természetességgel működő szolgálat szellemének valóságos tárházaként tárult elénk.

Amint arról az egyik róla szóló filmben nyilatkozott, a Haza érdekében mindenki próbálja megtenni a tőle telhető legtöbbet, azok pedig, akik beszélnek vagy írnak e teendőkről, tegyék is, amit elmondtak vagy leírtak. S így cselekedjenek akkor is, ha ez a mai atomizált és önző világ szokásai szerint nem saját érdekük, és látszólag nem önmegvalósításuk része.

Az ember közösségi lény. Az önmegvalósítás viszont emberi igény. Erre játszik rá a liberalizmus. De a közösségbe ágyazott ember a közösségért élve megvalósíthatja önmagát. A hallottak szerint családjának egész története ezt igazolta.

Ny. Cs.

Szoboravatás augusztus 25-én Székely Mózes erdélyi fejedelem tiszteletére Felsősfalván

Örömmel jelenthetjük, hogy az udvarhelyszéki Felsősfalvi Kodáros Egyesület kezdeményezésére megvalósult **Székely Mózes erdélyi fejedelem mellszobra**. Az egyetlen székely fejedelemnek eddig sehol nem állítottak szobrot. A mellszobor elkészítője, Miholcsa József szobrászművész – aki Marossárpatakon létrehozta az erdélyi fejedelmekről szóló szoborparkját –, olyan jelképes összegért vállalta a szobor elkészítését, hogy nevét minden székely szívébe fogja zárni. A támogató személyek közül elsősorban Bokor Sándort, Parajd polgármesterét és Nyágrus Lászlót, Parajd alpolgármesterét kell kiemelni.

E szoborállításban jelentős erkölcsi, pénzügyi támogatást biztosított Parajd Község Önkormányzata. A jelentős adományozók között meg kell említeni elsősorban az Erdélyi Magyarok Ausztriai Egyesületét, de előkelő helyen vannak az EKOSZ tagszervezetei is: a Soproni, a Komlói, Monori, Kecskeméti, a Nagyatádi és a Salgótarjáni Erdélyi Kör, akik összesen 115.000 Ft-al támogatták a szoborállítást. A támogatók között találhatjuk Potápi Árpád Jánost, Bonyhád város polgármesterét, a Nemzeti Összetartozás Bizottságának elnökét, továbbá a Bukovinai Székelyek Országos Szövetségét, Szekeres Zsoltot és Balás Andrást az Amerikai Egyesült Államokból, a Brassói Unitárius Egyházközséget, a Felsősfalvi Közbirtokosságot, Engi Albertet, Farkas Évát és Lajost Szovátáról, Győrfi Mihályt Korondról, Fábián Sándort Felsősfalváról és még nagyon sok magánszemélyt. Mint ahogy a korondi Győrfi Mihály sem pénzzel támogatta a szoborállítást, hanem elkészítette a szobor talapzatára a Székely Mózes nevét tartalmazó márványtáblát, úgy nagyon sok sóvidéki székely, elsősorban a felsősfalvi székelyek társadalmi munkában, a régi hagyományok szerint kalákában sok-sok napot dolgoztak.

A szoboravatási ünnepséget a Felsősfalvi Kodáros Egyesület Szegvár több egyesületével közösen bonyolította. A szegvári Önkéntes Tűzoltóság és a Tűzköves alapítvány pályázatot nyújtottak be a Nemzeti Együttműködési Alaphoz, melyet meg is nyertek. Így jöhetett létre a Széchenyi Ödön-Székely Mózes Fesztivál, és ennek keretében történt Székely Mózes mellszobrának avatása 2013. augusztus 25-én. Az ünnepség programjából érdemes kiemelni néhány pontot: zenés ébresztő az alsósfalvi és parajdi fúvószenekarok közreműködésével, az Önkéntes Tűzoltók szervezeteinek találkozója, tűzoltási gyakorlatok és szakmai megbeszélések, tájékoztatók, ünnepi istentisztelet (az istentisztelet után énekelt a Felsősfalvi Dalárda). Székely Mózes mellszobrának leleple-

zése előtt felvonultak a szovátai 15. Mátyás Huszárezred Hagyományőrző és a Torboszlói Lófők lovas csapatai, a 100 éves Szegvári Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Tűzköves Alapítvány és a Felsősfalvi Önkéntes Tűzoltóság csapata. Az ünnepi beszédek közül ki lehet említeni az alábbiakat: Bokor Sándor, Parajd Község polgármestere és Gémes László, Szegvár polgármesterének beszéde, Sze-

keres Lukács Sándor beszéde Széchenyi Ödönről és Székely Mózes erdélyi fejedelemről, Nyágrus László, a Felsősfalvi Kodáros Egyesület elnöke mondta el gondolatait a szobor megvalósításáról, Miholcsa József, a szobor alkotójának gondolatai, Izsák Balázs, az SZNT elnökének beszéde. Az ünnepi műsorokból ki lehet említeni az alábbiakat: Deák-Sárosi László: Nyolcágú csillag - Székely Mózes és a brassói csata Hőskötemény nyolc énekben; a Felsősfalvi Székely Mózes Általános Iskola sófalvi dalokat adott elő furulyán; Régi zene – Köllő Miklós Székely Mózes-korabeli dalokat énekelt lant kísérettel. A Szegvári Tűzköves Alapítvány műsora után Alsósfalva hagyományőrző csoportjának az előadása zárta sóvidéki székely táncokkal a műsort. Az ünnepséget a Duna Tv és a szovátai Sóvidék Tv rögzítette.

Szekeres Lukács Sándor

Nagy-Major Gábor A pillangó halála

Álomszerű volt, mesés szép
a röpte észre-alig-vehető rezzenés
a csúnya bábót is feledéd,
melyből előbújt...
mint az a két halálgép
ami pillangókat és embereket
egyetlen végzetes érintéssel
egyetlen véget nem érő robbanással
egyetlen rettenetes villanással
elpusztított, s az örök tavasz országa
örök télbe omlott.
Hamu lett pillangóból, álmokból
bölcsebből és járomból
s az azt csodáló jámborból
mindenből hamu lett, ami élt.
...Azóta Hiroshima és Nagasaki
a holtakat csodálja és nem a
halott pillangó csodáját
és gyűlöli a repülő embereket
és az augusztus eleji égboltot.

2013. augusztus 9.

„Életem egyetlen feladata nemzetem megmentése”

Wass Albert hagyatéka Verőcén

2013. május 31-e óta Czegei-Wass Albert erdélyi magyar írói hagyatéka Verőcén található a Lósi-völgyben. A felmérhetetlen értékű muzeális kincsre Bethlen Farkas, Verőce polgármestere és a Julianus Barát Alapítvány kapott megbízatást.

Bethlen Farkas a Wass Albert Múzeum ünnepélyes megnyitóján elmondta: – A Wass- és Bethlen-család, a szülők és nagyszülők egymás mellett laktak Erdélyben, s most csak a „Felső Rendező” tette a dolgát, amikor az írói hagyatéka, mintegy öt konténernyi tárgyi érték: karosszék, szőnyeg, Wass Albert írógépe, íróasztala, vadászruhája stb. megérkezett Verőcére.

Igaz, egy doboz kalandos úton, Lengyelországon keresztül jutott a célba. Bethlen Farkas boldog és büszke, hogy Verőcén adhat helyet az írófejedelem hagyatékának. Mintha Erdélyben lennénk – mondja, de mársiet, hisz fogadnia kell a vendégeket.

Wass Miklóssal, Wass Albert egyik fiával és kedves feleségével *Sophiával* a múzeum megnyitásának napján épp csak összefutok, majd néhány nap múlva keresem fel őket budai, várbeli otthonukban. Miklós a negyedik „gyermek” az öt fiú közül (*Vid, Huba, Endre, Miklós és Géza*), 1945-ben született, két éves, amikor a háború miatt szülei elhagyják Erdélyt. Miklós ma már nyugdíjas, de közigazdász-üzletemberként cége humanitárius koncerteket szervezett, s Los Angelesben ismerkedett meg feleségével, *Zilahy Sophia Zsuzsannával*.

Miklós elmondja: – A család már évek óta kereste a Wass-hagyatéka méltó helyét, s tavaly ősszel tudomásukra jutott, hogy Bethlen Farkas *erdélyi skanzen* épít a Lósi-völgyben, így a verőcei polgármester 2013 februári e-mailje eldöntötte a kérdést, aki a múzeum céljaira felajánlott egy skanzen-épületet.

A Wass-fiúk évente egyszer összeülnek és megbeszélik a Wass Albert Alapítvány aktuális céljait, feladatait, így idén márciusban megszavazták, hogy édesapjuk hagyatéka kerüljön Verőcére.

Wass Miklós és Sophia részt vett a május-végi Wass Múzeum megnyitó ünnepségén. Az ünnepi eseményt követően néhány nap múlva a múzeumban találkoztunk ismét, ahol Miklós bemutatta Édesapja hagyatékát. Miklós legértékesebb tárgyi hagyatékának nevezte Wass Albert íróasztalát és írógépét, hisz azon írta remekműveit. De az íróasztal-fiókból előkerült a Nagy-Magyarország térképpel ellátott öngyújtója, vagy Mindszenty hercegprímásról készült képeslapok. A sarokban pedig egy magyar Turulmadárral ékesített árpádsávós lobogó található, melynek egyik sarkában az

amerikai zászló színei tűnnek fel. A fogason a gróf vadászfelszerelése látható a nélkülözhetetlen távcsővel.

– *Írónak rendelt az úr, mégpedig abból a fajtából, akinek nem szórakozás a feladata, nem is a világ szépségeinek dicsérete, hanem mindössze nemzetének szolgálata... Hídépítő igyekeztem lenni. Hidat próbáltam verni múlt és jövő között a rendelkezésemre álló jelen felhasználásával... Életem egyetlen feladatának nemzetem megmentését ismertem föl* – vallotta Wass Albert írói munkásságáról. Mi pedig immár méltóképp tisztelgetünk Verőcén Wass Albert szellemi nagysága előtt...

Frigyesy Ágnes

Nagy-Major Gábor

Háromszék augusztusban

Óh, csodás augusztusi égbolt
mennyi fény és mennyi rejtelem
csillaghullások és szénaital
mennyi ködbe veszett szerelem.
Tudom hogy az ottani augusztus
a Nagy Sándor alatt milyen
ízeket terem
és tudom, hogy a Feketeügy
hogy folyik át a végtelen tereken
tudom, hol járt a Professzor mikor
a golyákkal beszélgetett és
tudom, hol folytatták le az utolsó
boszorkánypereket
tudom azt is, hol elfolyatták
az Ágyúöntő sötét vérét
és látom Zágon felett a”Csillagot” és azt,
hogy Csomakőrösön mit hagyott ott
a legnagyobb Vándor
aki a Kancsendzönga lábait őrzi
mind a mai napig.

Tudom, hogy a világnak abban a szögletében
hogy nevezik a kisdög dolgokat
és azt is tudom, hogy a Fortyogón
ki s mikor dolgozott.

Kérded, tudásom honnan is ered
kérded honnan bennem ez a tájszeretet?!

Én akkor azt kérdelem, a te
őseid-hőseid, honnan is erednek?!

2013. augusztus 8.

Beszélgetés Atzél Ferencsel, Az Erdélyi Magyarságért Alapítvány volt ügyvezető titkárával, elnökével.

Az Erdélyi Magyarságért Alapítványt a Magyar Világ Kiadó Kft. hozta létre (1991. május 7-én volt bejegyezve – a Szerk.), azzal a céllal, hogy biztosítsa az Erdélyi Magyarság című negyedéves kiadvány és más, „a folyóirat koncepciójával rokon szellemű kiadványok megjelentetésének anyagi feltételeit”.

„Ugyancsak az alapítvány anyagi forrásaiból óhajtjuk támogatni azokat a szellemi erőfeszítéseket, amelyek megteremthetik az Erdélyben maradók és a szomszédos országokban élő többi magyar számára az önrendelkezés lehetőségét: olyan szellemi, erkölcsi, politikai feltételeket, amelyek a szülőföldjükön élők részére az otthonosság érzését biztosítják.” írta Köteles Pál Az Erdélyi Magyarságért Alapítvány kuratóriumának akkori elnöke az alapítvány Tájékoztatójában.

– *Te mikor kerültél az Alapítványhoz?*

– Engem a lap indítása után nemsokkal kért fel Köteles Pál, s az alapítvány megalakulásánál már én is bábáskodtam.

– *1992. februárjában (3. évf. 9. szám), jelent meg első alkalommal Az Erdélyi Magyarságért Alapítvány, mint kiadó. Milyen események váltották ki az Alapítvány létrehozását?*

– Itt messzebbre kell visszanyúlni. A módszerváltáskor az akkori Magyarok Világszövetségének lapját, a Magyar Híreket (az un. hazacsalogató lapot) a Magyar Világ Kiadó Kft. privatizálta és változatlan felállásban adta ki. A kiadó vállalta, hogy a továbbiakban a „haza jövő” Erdélyi Magyarság című lapot is kiadja.

– *Addig hol jelent meg az „Erdélyi Magyarság” című kiadvány?*

– Az „Erdélyi Magyarság” „őse” egy félévenként megjelenő Tájékoztató volt, melyet Zolcsák István támogatásával az Erdélyi Világszövetség 1970 és 1990 között adott ki Brazíliában, az Egyesült Államokban és Ausztráliában.

– Az Erdélyi Magyarság c. lap megjelentetését is abból a megfontolásból vállalta a Kiadó, hogy szükség van egy olyan magas színvonalú független folyóiraatra, amely hangot ad az erdélyi magyarság érdekvédelmének, önrendelkezési igényének, mind a magyar, mind a világ közvéleménye előtt. Köteles Pál kért fel arra, hogy vállaljam el a lap(ok) terjesztését és ismeretségesen keresztül igyekezzem az(oka)t életben tartani. A Magyar Hírek ugyan az elején rentábilis volt, de lassan fogytak az előfizetők, s mindkét lap bevétele csökkent, és mindkét lap jelentős adósságot halmozott fel. Ez adta az ötletet, hogy egy-egy alapítványt kell létrehozni kiadásukra, s ekkor azokat akár állami pénzzel is

lehet támogatni. Az alapítványokat létre is hoztuk (dr. Halász György, Köteles Pál, Atzél Ferenc – a Szerk.) – a Magyarok Világlapja Alapítványt, és Az Erdélyi Magyarságért Alapítványt. Köteles Pál elmondása szerint az ügy Antall József (volt miniszterelnök) elé került, aki meglátva nevemet emlékezett édesapámra, Atzél Edére, s kiadta az utasítást a két lap megmentésére. A feladatot Csurka István kapta s rajta keresztül a Szerencsejáték Rt. (ezért lett az alapítványok elnöke Pösze Lajos a Szerencsejáték Rt. akkori vezérigazgatója) A dolog ezután olajozottan ment. Emlékezetem szerint a Magyarok Világlapja Alapítvány 21 milliót, az Erdélyi Magyarságért Alapítvány 7 milliót kapott, s az átadás meg is történt. A korábbi Magyar Hírek címe először Új Magyar Hírek-re, majd miután Albert Gábor lett a főszerkesztő, Magyarok Világlapjára változott. A lapok likviditását az elején fedezte az előfizetési díj, ill. mivel a két lap tulajdonképpen egy kézben volt a „nagy testvér” segítette a kisebbet.

– *Az első lapszám 25 ezer példányban, 64 oldalon látott napvilágot. Meddig tudtátok tartani ezeket a számokat? Már az 1992/11. számban jeleztétek azt, hogy kénytelenek vagytok a lap árának emelésére. De már ezelőtt az Erdélyi Magyar Kongresszuson (1991. augusztus 22.) említették az alapítvány nehéz anyagi helyzetét. Állami támogatásban nem részesültek?*

– A 25 ezres példányszám már az elején illuzórikus volt. A gyakorlat az volt, hogy a lassan csordogáló előfizetések mellett a Magyarok Világlapja címjegyzékét részben felhasználva, annak költségére küldtük elsősorban nyugatra, de sok címre az elszakított területekre is. Mivel akkor még a Magyarok Világlapja „vitte” a lapot ez nem is volt gond, jöllehet a példányszámot – emlékezetem szerint – mintegy ötezerre csökkentettük. Állami támogatásban nem részesültünk, de amíg Pösze Lajos volt a Szerencsejáték Rt. elnöke, ha kellett, érkezett támogatás. Ugyanakkor vállaltoktól, bankoktól, esetenként minisztériumtól – minden esetben személyes kapcsolatokat kihasználva – csurancseppent valami, s a sok kicsi sokra megy elv alapján ez igencsak jelentős volt. Persze pályázatokból is profitáltunk.

– *Köteles Pál halála okozott-e a folyóirat tartalmában minőségi változást? Az új vezetőségnek mi volt az elképzelése a további teendőkről? (Tartalmi és formai változásokra gondolok.)*

– Köteles Pál halála – természetesen az ő hiányán túl – semmiféle változást nem hozott, hiszen egyértelmű volt mindenki számára, hogy a szellemiség marad, a forma változatlan fenntartása mellett. Erre garancia voltam én, s természetesen Mátyás B. Ferenc és Józsa Péter, akik a lapnál maradtak továbbra is.

– *Páskándi Géza 1993. január 1-től lemondott a szerkesztőbizottság elnöki tisztéről. Innen kezdve egy váltás történt a szerkesztőbizottságban. Mindez, hogyan történt? Felmondott a teljes szerkesztőbizottság, vagy más történt?*

– Páskándi Géza elfoglaltságára való hivatkozással mondott le, mert sokallta a még oly ritkán is megtartott üléseket. A szerkesztőbizottság tagjai személyes felkérés alapján „születtek”, és időnként változtak. Ennek minden esetben csak „reklám” értéke volt. A tagok kiválasztása öltetszerűen történt, amiben a szerkesztőség és az alapítvány javaslati játszották a fő szerepet. A szerkesztőbizottság nem mondott fel, hanem egy-egy lemondás után mindig újabb személyeket kértem, kértünk fel – ezzel is remélve valamilyen újabb támogatást.

– Az 1992. novemberi (3. évf. 12. szám) lapszámban jelenti be Páskándi a lemondását a szerkesztőbizottsági elnöki megbízásából. Ennek a számnak az impresszumában még a következő áll: Megbízott főszerkesztő: Mátyás B. Ferenc, Felelős szerkesztő Józsa Péter, Olvasószerkesztő: Czegő Zoltán, Művészeti szerkesztő: Gergely István Szerkesztőbizottság: Beke György, Fülöp Mihály, Kulcsár Árpád, Nemeskürty István, Páskándi Géza (elnök), Pomogáts Béla; Kiadja az Erdélyi Magyarokért Alapítvány. A kiadásért felel: Atzél Ferenc ügyvezető titkár. A következő számból eltűnt a szerkesztőbizottság.

– A szerkesztőbizottságoknak nem sok jelentőséget tulajdonítottunk, csupán annyit, hogy az új tag tud-e valami segítséget nyújtani a lap kiadásához. Ennek megfelelően időnként ötletbörze szerint kértünk fel újabb személyeket szerkesztőbizottsági tagnak.

– Az Erdélyi Magyarokért Alapítvány a folyóirat és könyvek kiadásán kívül még mivel foglalkozott? Ezt többek között azért kértem, mert a lap. 1993/15. számában felhívást tettek közzé, hogy az emberek írják meg, milyen kellemetlenségek érték a magyar-román határon, melyek cáfolják a „határok átjárhatóságát”. A bejelentéseket feldolgoztátok-e, és milyen eredménnyel?

– Az alapítvány munkája igen szerteágazó volt. A legkülönbözőbb területeken nyújtottunk anyagi segítséget. Közreműködünk e segélyek megszerzésében és célba juttatásában. Segítséget nyújtottunk egyes magánszemélyeknek az itteni bürokrácia útvesztőiben. „A határok átjárhatósága” ügyében felhívásunk visszhang nélkül maradt, de a külügyet kemény hangon tájékoztattuk szóban és írásban is a tényekről. Megemlítenék egy másik esetet is. Tudomást szereztem arról, hogy a Honvédelmi Minisztériumban előkészületeket tettek egy műanyagból készült dombornyomású fali térkép kiadására, ill. az már készen volt gyártásra. A térkép a Kárpát-medencét ábrázolta, de a magyar földrajzi neveket csak idegen nyelven írták volna be. Írásban és személyesen is azonnal megkerestem az akkori hadügyminisztert, Für Lajost, s ennek hatására a nevek magyarul kerültek az első helyre.

Más esetben adományokat gyűjtöttünk és továbbítottunk Erdélybe. Így tudtunk elindítani Backamadarason egy teljesen új pékséget, aminek teljes felszerelését, berendezését az alapítvány szerezte meg. Vidéki lelkésznek autót adományoztunk, hogy munkáját jobban el tudja látni. Még az alapítvány bejegyzése előtt tízezer példányban zsoltáros könyvet nyomtattunk és küldtünk Erdélybe. Tevékenységünk nagy része mára már feledésbe merült, mert nem tartottuk

fontosnak az ilyen jellegű munka dokumentálását, nem azért tettük azt, amit tehattunk.

Összességében a lap kiadásának biztosítása mellett nagyon sok más területen is tevékenykedtünk.

– A lap 15. száma arról tudósít, hogy Primor Kiadó néven a folyóirat munkatársai könyvkiadót hoztak létre. A kiadó tervei között szerepelt több könyv kiadása is. Melyek voltak a tervezett és megjelent könyvek? Az Alapítvány is hozzájárult a könyvek kiadásához?

– A Primor Kiadó Mátyás B. Ferenc főszerkesztő ötletéből született. A kiadó első kötete Matatias Carp: „Holocaust Romániában 1940 – 1944” (Cartea Neagra) című könyvének rövidített változata, melyet Takács Ferenc fordított és szerkesztett. Ez a könyv két kiadást ért meg. Ugyanezt kiadtuk angol nyelven is. A költségeket az alapítvány állta.

– Mikor szűnt meg a kiadó? Vagy még most is létezik?

– A források apadásával s az érdektelenség miatt a kiadó sorsa ugyanaz lett, mint sok hasonló – ez is megszűnt.

– Ha jól emlékszem az általatok kiírt D.O. (Domiciliu Obligatoriu) pályázat sikeresnek bizonyult. Viszont keveset lehetett olvasni az eredményről az Erdélyi Magyarokban. Ezt a pályázatot is az Alapítvány finanszírozta?

– Sajnos ez a pályázat is érdektelenségbe fulladt. Emlékezetem szerint egy pályamunka volt, ami akkorra már könyvalakot is öltött. A felajánlott összeget természetesen ki is fizettük.

– A lap és az alapítvány sok „bírálatot” kapott a román hivatalos szervektől, valamint főleg a sovíniszta, magyargyűlölő lapoktól, mint pl. a „Totusi Iubirea”. Ezt bizonyítja az is, hogy piackutató felméréseket (1992. január 15.) „párhuzamos népszámlálásnak” minősítették. Szerinted melyik volt a legdurvább támadás a románok részéről és miben nyilvánult meg? (Gondolok itt az 1992. október 9-i Romániai Magyar Szóban megjelent: Barabás István: Az akció fedőneve: „ERDÉLYI MAGYARSÁG” című cikkére, melyben felsorolja azokat a román lapokat, melyekben támadják az Erdélyi Magyarokot.)

– Az otthoni támadásokról nem mindig értesültünk, és egyáltalán nem foglalkoztunk velük. Egyébként is minden ellenünk irányuló szidást dicséretnek fogtunk fel.

– Az un. piackutatást valóban egy népszámlálásnak is lehetett minősíteni. Csináltunk egy kérdőívet, amelyet a lelkeseknek – felekezetre való tekintet nélkül – küldtünk ki, hiszen ők azok, akik az emberek ütőerén tartják kezüket. Ezt szétküldtük a lappal együtt. Nagyon sok, több százezer lélekre való adatot kaptunk. Sajnos akkor még nem rendelkezünk számítógéppel, így azok feldolgozatlanok maradtak. Ez nem is az én, vagy az alapítvány feladata lett volna, hiszen ehhez mi túl kicsi szervezet voltunk. Ezzel az akcióval csak az illetékesek (RMDSZ, magyar állam stb.) figyelmét szerettem volna felhívni, hogy ez egy sürgősen megoldásra váró feladat, hiszen ez – újjgyakorlatként – nekik lett volna kutya kötelességük, nem egy ilyen kis alapítványnak. Az összegyűlt adatokkal több hivatalban (HTMH, Külügyminisztérium stb.) is kilincseltem, de senki nem vál-

lalta ennek feldolgozását. Ezek mind a mai napig dobozokban hevernek valahol.

– A lap 1994/18. száma többek között köszönetét fejezi ki Macskásy Izoldának azért, hogy segítséget nyújtott *Matatias Carp Holocaust Romániában 1940-1944* című könyve angol nyelvű kiadásához. Milyen volt a fogadtatása, volt-e visszajelzés erről a kiadványról?

– A könyv fogadtatása – a szavak szintjén – nagyon kedvező volt. Olyannyira, hogy egy berlini kiadó megkeresett, s vállalkozott volna a kiadására. Aztán ezek a tárgyalások is furcsa mód megszakadtak. Újabb próbálkozások aztán már nem voltak.

– Az Erdélyi Magyarság c. folyóirat kiadása folyamatosan nehézségekbe ütközött. Ezt jelezte Király Károly Tabajdi Csabához írt levele is. (1994/20). Erre a válasz – szerintem – tipikus „magyarországi”. Ezt olvashatjuk Mátyás B. Ferenc Szerkesztőségi nyilatkozat(1995/23) és Vezércikk helyett (1995/24.) című írásaiban. Neked erről mi a véleményed?

– Amikor a lap kiadása veszélybe került, mi mindennel és mindenkinél próbálkoztunk, aki számba jöhetett, mint segítő. Ez is egy próbálkozás volt a sok közül. Jelszavunk az volt, hogy „szemérmes koldusnak üres a tarisznyája...”

– A lap 25. száma (1996/25.) már nem jelenteti meg Mátyás B. Ferenc nevét. Sem mint főszerkesztő, sem mint szerző ezután nem találkozunk nevével a lapban. Mi történt? A főszerkesztő elmaradásával lezárult egy korszak? Milyen volt az ő idejében a lap, a szerkesztés, a munka?

– Mátyás B. Ferenc főszerkesztősége alatt a lap szerkesztése folyamatos és zökkenőmentes volt. Mivel a lap, illetve az alapítvány jövőjével kapcsolatban ekkorra már megváltozott a véleménye, ezért útját más irányba vette. A lap szerkesztését Lipcsey Ildikó vette át, aki eddig is dolgozott a lapnak, a lap irányultsága természetesen továbbra is változatlan maradt.

– A folyóirat fenntartói tovább küzdenek a fennmaradásért. Ugyanakkor az első olyan cikk jelenik meg a lapban, amely bizonyos változások fontolgatásáról ad hírt. (Hasznos volna, ha a lap átalakulna – esetleg – havilappá... E.M. 1998/36.) Végül is nem történt semmi változtatás. Miért?

– Az 1998-as kormányváltás magában hordozta a lehetőséget, hogy a lap valóban átalakuljon. A remélt változás nem történt meg, mert a hivatalosságoknál erre sem akkor, sem máskor nem volt igény. Független, befolyásolhatatlan folyóiratra, független eszmékre sem akkor nem volt, sem ma nincs szükség. A helyzet mind a mai napig mit sem változott.

Az Erdélyi Magyarság és az Átalvető egymás támogatását határozta el. Miben nyilvánult meg az együttműködés és meddig élt?

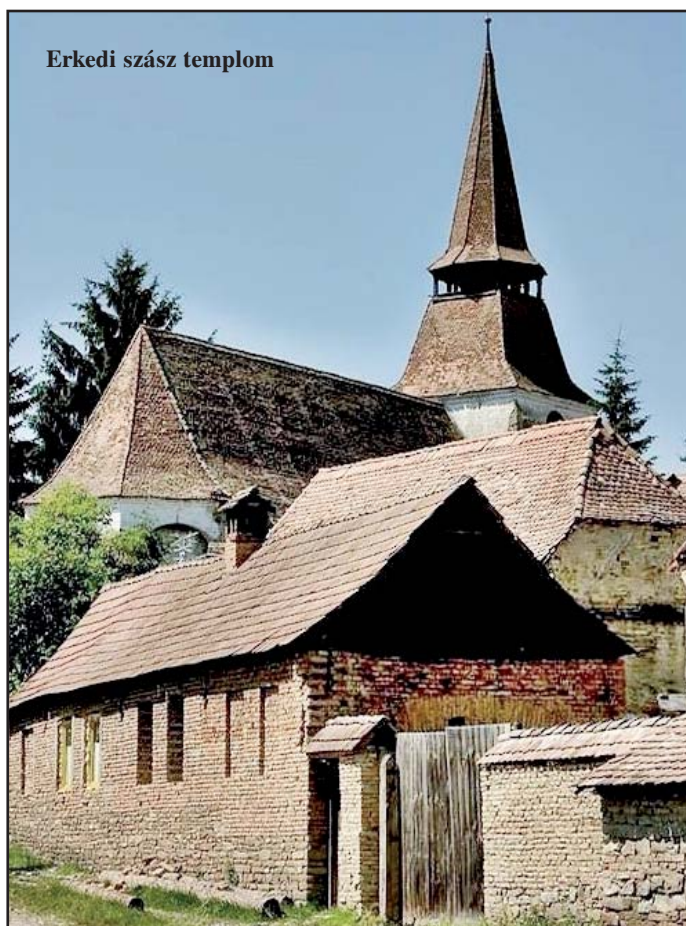
– Mivel a két lap szellemisége tökéletesen megegyezett, egymás segítése inkább elméleti szinten valósult meg. Egymást reklámoztuk, hirdettük az olvasó felé. Amiben lehetett, segítettük egymást.

– 2000-től a lap szinte végnapjait éli. Legalábbis ezt sugallják a lap kiadásával és annak nehézségeivel foglalkozó írások. (Levélváltás az életben maradásért (E.M. 2000/ 41 – 42.), Vészjelzés (E.M. 2001/47.) In memoriam Erdélyi Magyarság?

(2001/48). De a 48. szám végén: „Lapzárta után érkezett a jó hír: Folyóiratunk 2002. évi megjelenése biztosított.” És utána mi történt? Ismerjük a tényeket a Történelmi lecke fiúktól avagy: Egy nemzeti ügy támogatása című írásodból. (E.M. 2002/49.). Volt-e ennek az egésznek utóélete, és hogy látod ma ezt az egész történetet?

– Az egész története dióhéjban. Mádl Ferencet köztársasági elnököt – személyes kapcsolatom révén – megkértem, hogy segítsen. Ő azonnal beszélt Orbánnal Viktorral, aki levelem alapján azonnali hatállyal (pénteken voltam benn az államelnöknél, kedden megszületett a döntés) hivatalosan támogatást biztosított a lapnak, aminek eredményeként az hosszú évekre biztosította volna jövőjét. Ez a tény a kormány Hivatalos Közlönyében meg is jelent. Az első napok zavart okoztak az udvaroncok között, mivel nem tudták, honnét fúj a szél. (Egyik tisztviselő közvetlen karácsony előtt azonnal a lakásomra telefonált az „örömhírrrel”, s kért, hogy másnap fáradjak be a minisztériumba, mert ezt nekik még az idén rendezni kell. (!)) A kezdeti zavar után beindult a már megszokott fűrógép. Rockenbauer kabinetfőnöke, egy bizonyos Ferencz I. Szabolcs, aki röviddel ezelőtt Erdélyből „menekült”, kijelentette, hogy az egy dolog, hogy fent elhatároznak valamit, de a végrehajtás rá hárul, és hogy mi történik, ezt ő dönti el. A fő ok az volt, hogy mivel én nem voltam hajlandó Patrubby Miklóstól elhatárolódni, s ez nem egyezett bizonyos elvtárs-urak ízlésével, a kormányhatározatban eldöntetett összeg felszívódott.

– A történetek után talán mindenki megérti kifakadásodat az

Erkedi szász templom

akkori kormány politikája ellen a 2005/60-as számban: Szamizdat – 2006 – Magyarország! Mindennek végkövetkezménye, hogy az Erdélyi Magyarság című negyedéves kiadvány a 62. szám után megszűnt. Folytatódott ugyan valami hasonló Moldvai Magyarság, majd Erdélyi Szövetség címen, de ezek sajnos nem pótolták a lapot. Lipcsey Ildikó lelkesedése nem volt elég a lap életben tartására. Mi lett az alapítvánnyal? Miért nem adta Ildikó továbbra is az Erdélyi Magyarság címet?

– Az alapítvány megszűnt és így a lapot tovább nem támogathatta. A kiváló Lipcsey Ildikó az Erdélyi Szövetségen keresztül próbálta a szellemiséget tovább vinni, de ezt az Erdélyi Magyarság címen nem lehetett. Ildikó még Erdélyi Szövetség címmel kiadott félévente egy lapot, de az már nem volt „az igazi”.

– Valahogy úgy érzem, hogy a lapban megjelent szellemiség, az erdélyi magyarság öntudatra ébresztése és érdekvédelme, Erdély történelmének valóságos és tárgyyszerű ismertetése nemcsak a román korifeusokat, de a kádárizmus emlőin nevelkedett hazai politikusok egy részét is irritálta. Kaptatok-e közvetlenül valamilyen jelzést (megrovást vagy dicséretet) ebből az irányból?

– Szóban minden mennyiségben. Dicsérték, véleményazonosságukat fejezték ki a lappal, de írásban soha. Mint nem befolyásolható, vagyis független, de nem semleges lap – pont ezért – soha nem kaptunk elismerést, csak négy-szemközt, szóban... De persze nem is ezért dolgoztunk. („Verba volant...”)

Kérdezett: Spaller Árpád

Mátyás B. Ferenc

Hadd, sajogjon...

Kolozsváron maradni lett volna jobb,
megspórolni útiköltséget s életem javát,
meg sem hallani talmi esélyek
csábító szellemszavát,
hányhattam volna Szamosba is
emésztőnek vélt sérelmeimet,
Fellegvár alatt, a cigány partról,
Dunára ívelő lánchidak helyett -
Loholtam hát,
vaskapuval zárt,
trianoni félelmeimen át,
Hetedhétországból haza,
mint összetartozásra kódolt,
szétspriccelt higany paca,
szívem csikilátóként villództata
vágyaaim szellemfalán,
az ám!
hazafi lehetek nyíltan s lesz saját hazám,
eztán vágyaaimhoz mérhetek becsületet,
nem kell hozzányaljak vezérlő kezét,
magyarságunk bomló talaján
országmentő vérátömlesztés lehetek talán,
vérfrissítő erdélyi vagány...

Hamar kicsorbult szívem acélja,
hiába fentem naponta újra s újra,
becsülve életre, becsülve halálra,
kire kell taposni, kit emeljek vállra,
ki illik jobbik, ki bal serpenyőbe,
fedőszínt festettem szolga felmenőkre,
fényt loptam eltévedt sötét lelkűeknek,
imádkoztam is,
tán akkor megszeretnek,
s elenyészik bennem a kóros kortenyészet:

idegen eszmékkal agyamba petézett,
mérgezett végzet -

Mi tagadás aranykort reméltem...
Nem jött el.
Ennyi sikerült tele csöbörrel.
Sorsom lerágott csontváza,
száműzött szívem sufniájába zárva...
Dicsőségek hült helyén
lapul így a besült bomba,
vagy az ízes szarvasgomba
kutyaszimatnyi rejtekén...

Ám hízik vágyaimban a vak remény,
(mindig tavasz követi a telet)
az ember, ember maradt,
a világ lett selejt,
tegnap a mával összedereng,
minek fájintós emléket faragni:
szeretnek, nem szeretnek,
erényeim, vétkeim velem hálnak,
s végzetünk halászlevében egyre megy
hányadik pikkelye voltunk a hálnak -

(magándal)
Magamba rekesztett
féregként üvöltöm,
Ég és Pokol között félúton,
a Földön:
Hova sorsom visszahúz,
Nem jár oda omnibusz,
Szívem vidám gézengúz,
Házsongárdig kalauz

Ami sajog, hadd sajogjon,
Kinek fájok, hát visongjon,
Fellegvári part alatt
Visszavárnak a halak!

EMI-tábor: Veszélyes zászlótörvény?

Augusztus 7-én megnyílt a 9. EMI-tábor a Gyergyószentmiklóshoz közeli Borzonton. A Székelyzászló-botrány 2013 címmel tartott nyitóelőadáson a felszólalók egyetértettek abban, hogy az elmúlt időszak romániai politikai nyilatkozatai alapján körvonalazódó zászlótörvény a székely nemzeti jelképek szabad használatára burkolt veszélyeket rejtett.

Mezei János, Gyergyószentmiklós polgármestere a székely zászló kitűzéséről úgy vélekedett, ameddig nincs a közösségi jelképekre vonatkozó törvényi szabályozás, addig a jogállami normák szerint mindent szabad, ami nem tiltott. Mezei kijelentette: bár jelenleg nem ütközik jogi akadályba a székely jelképek használata, akik a zászlótörvény szabályozásán dolgoznak, bizonyára a jelképek ellehetetlenítését tervezik, jogi alapot keresnek a büntetéseknél.

Mezei elmondta, a gyergyószéki önkormányzatoknál és intézményeknél a székely zászlót sérelmező, gyakori feljelentések miatt folyamatosak a zaklatások. „A hatóságokat valószínűleg nem zavarná a zászló, de a feljelentők munkája nyomán kötelesekük eljárni” – mutatott rá Mezei.

Az MPP-s politikus szerint a helyi románság meg kell értse, hogy a Székelyföld autonómiája a gazdasági felemelkedés miatt az ő érdeküket is szolgálja, az autonóm régió pedig Románia szerves része lesz.

Árus Zsolt, a Gyergyószéki Székely Tanács elnöke kijelentette: „jelenleg nem létezik olyan jogszabály, ami tiltaná a székely zászló használatát, tehát bárki, bármikor, bárhol kitűzheti. Ezt a helyzetet csak rontani, korlátozni lehet”. A volt Hargita megyei önkormányzati képviselő úgy vélekedett: ahogy nem lehet szabályozni, hogy miként néz ki egy népviselet, úgy a székely zászló

használatáról sem szabadna jogszabályt alkotni. „Amíg Székelyföld nem a törvény által elismert régió, a jogszabály Székelyföld zászlójára amúgy sem lesz érvényes” – fűzte hozzá. Árus Zsolt azt mondta, a székely zászló nem a székelység, hanem a Székelyföld zászlaja. Következtetése szerint, aki idegennek érzi a jelképet, az saját magát érzi idegennek a Székelyföldön. Öröndetesnek nevezte, hogy a zászló körül 2013 elején kialakult diplomáciai botrány elérte a nyugati sajtó ingerküszöbét, mert a heves vita megkérdőjelezte a román politikum által sokat hangoztatott „példaértékűen megoldott romániai kisebbségi kérdés” dogmáját. „A sokat dicsért román diplomácia hatalmas öngólt lőtt ebben a kérdésben” – összegzett Árus Zsolt.

Tőke Ervin csíkszeredai önkormányzati képviselő rámutatott: a székelyzászló-üggyel „felélesztették, felrázták” a székelységet. Úgy vélekedett, a székelyek néha elfelejtik, hogy több közösségi jogot érdemelnek annál, mint hogy az üzletekben, köztereken magyarul szólalhatnak meg, a zászlóbotránynak így hasznos, mozgósító hatása volt.

Az Erdélyi Magyar Néppárt ifjúsági partnerszervezete, a Minta elnöke elmondta, a székely zászlók hivatali épületekről való bevonását fenyegetőleg követelő Hargita megyei prefektusi körlevél után úgy döntött, hogy a helyi sajtó jelenlétében csíkszeredai házára tüzi ki a jelképet. Később, miután számos csíkszeredai magán- és tömbházon megjelent a székely zászló, saját kezdeményezésére állítottak Csíkszereda főterére egy nagyméretű székely zászlót. „Ott a helye, hiszen többségben vagyunk, a város tehát a miénk. Sőt, ha nem lennénk többségben, akkor is a miénk lenne, mert ezeréves jussunk” – fogalmazott Tőke.

(Marosvásárhely, Népújság, 2013. aug. 9.)

Az ún. „zászlóháború” múlt századi előzményei

(folytatás előző lapszámunkból)

1985. december 6. Radu Ciontea mondta: „Oradea este deja al nostru, Satu Mare este deja al nostru, Clujul este deja al nostru. Urmeaza Tirgu Mures” (Nagyvárad, Szatmárnémeti, Kolozsvár már a miénk, következik Marosvásárhely.)

1986. január 6. Bukarestben betiltották a Művelődés című folyóiratot, mely az utolsó magyar nyelvű kulturális folyóirat volt. „Romániában megszűnt a Művelődés.”

1987. január 3. Minden Erdélybe települő román 15 000 és 30 000 lej közötti letelepedési segílyt kapott.

1987. június 15. Az Ungarischer Kirchlicher Pressedienst című református újságban dr. Tóth Károly püspök azt írta, hogy Erdélyben, 1946-ban 184 magyar tannyelvű középiskola volt, 1971-ben már csak 71.

1988. április 29-én a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Végrehajtó Bizottságának ülésén Ceausescu kijelentette: „a településszerkezet-átalakítási tervek végrehajtásához hosszabb időre van szükség, nem kell erőltetni a dolgokat.” A felépítendő minta-lakótelepek 2-4 emeletes panelházakból álltak volna, amelyekben a lakások csak a legegyszerűbb komforttal lettek volna ellátva, nincs bennük WC, a közös illemhelyeket az udvaron helyezték el. Nincs bennük központi fűtés, a fát, és a vizet (!) az udvarról hordták fel. Eredetileg a község belterületének megállapításakor 134 négyzetméterrel számoltak. Később egy lakosra 250 négyzetmétert szántak, melyben benne foglaltatott a lakóház, a gazdasági melléképület, a közintézmények, a templomok, a temetők és az utak. Ez a terv mintegy 5-6 millió ember átköltöztetését jelentette volna, a megépítendő lakások száma is millión felüli.

„A panelházba költöztetett román paraszt, bár elveszti saját házát,

kertjét, múltját és hagyományait, de nyelvét és nemzeti mivoltát megőrizheti. A többségi településekre kényszerített magyarok, németek, ukránok, szerbek, zsidók, szlovákok, csehek, bolgárok, oroszok, törökök, tatárok, görögök, lengyelek és örmények azonban nemzeti-ségi létük lényegét veszítik el: anyanyelvüket, kultúrájukat, és történelmi örökségüket. (...) A falurombolás Erdélyben ősi falvak jelentős – a nemzetiségi létről tanúskodó - kulturális és építészeti értékek felszámolását is jelenti. Az óromániai vidékeken viszont, ahol nincs annyi műemlék, a falvak is később alakultak ki, és a házak általában rosszabb állapotban vannak, az új lakások építése esetenként még pozitív tartalmat is kaphat.” Elkészültek a tervek Kolozsvár történelmi városmagjának az átépítésére is.

1988. október 8. A BBC esti Panorama c. műsorában beszámolt arról, hogy éles lőszerezellel lőnek a román-magyar határon.

1989. október 19. Így írt a Scinteia: „A különböző kereskedelmi és élelmezési egységekben és piacokon fogyatékoságok vannak, ami miatt rosszabbá vált az ellátás, és ez a lakosság részéről elégedetlenséget váltott ki.”

1989. november 25. A pártkongresszus véget ért. Ideje alatt milicista, munkásör, katona járőrök cirkáltak a fővárosban. A kongresszust hármaz gyűrü „védte”.

1989. december 15. A temesvári forradalom első napja.

1990-tól új történet kezdődött, ezek talán közismertebbek.

És a legújabb (?): Gyergyószentmiklóson január 8-án Wass Albert emlékeztet tartottak. Pár nap múlva két rendőr kereste fel a szervező Kis Portik Irént, és „háborús bűnös népszerűsítése” vádjával intézkedést kezdtek ellene. E „büntetett” 5-től 15 évig fenyegeti a román törvénykezés...

(Az eljárást utóbb beszüntették. A szerk.)

Gerendás Lajos

A hun királyi korona

Négy évvel ezelőtt hallottam először Badiny Jós Ferenc professzor úr előadásában az ordoszi hun arany koronaékszerről, amelyet a Krisztus előtti első évezredből származtatnak. A kínai Nagy Faltól északra található Ordosz az ősi hun népek szellemi központja, az Arvisúrák szerint i.e. 4040-től. A régészeti feltárások eredménye ez a csodálatos lelet, amelyet Hahoot város múzeumában őriznek. A korona két részből áll. Az alsó, arany spirális körpánt súlya 1022 gram, a felső, arany körpajzson álló türkizfejú aranytestű turul súlya 192 gram. A körpántot és a turult süvegre rögzítve viselte a király. A türkizből készített fejet és a farkollat úgy illesztették a turul testéhez, hogy a király fejének biccentésére a madár feje és farka is megbillent, így követte a király mozdulatát. A spirális körpánton sárkány, kos és párdurc látható.

A múlt évben az egyik barátom Kínába készült és tanácsomat kérte, hogy a sok közismert nevezetességen, régészeti helyen, leleten kívül tudnék-e valami kevésbé ismertet, esetleg velünk is kapcsolatosat ajánlani, amit érdemes felkeresni. Egyből az ordoszi Hun Korona jutott az eszembe a hahooti múzeumból. A múzeumban kiállított korona csak másolat, az eredetét az igazgató szobájának páncélszekrényében őrzik. Barátom és felesége abban a megtiszteltetésben részesült, hogy nemcsak megláthatta, de talán először a magyarok közül kézbe is foghatta az eredeti, közel három ezer éves hatalmas szimbólumot. E fényképen az igazi ősi Hun Koronát láthatják.

Miért fontos ez a lelet azok számára, akik a szkíta – hun – avar – magyar népek azonosságának tudatában élnek, ennek tanulmányozásával foglalkoznak, és a bennük lévő folyamatosságot képviselik? Azért, mert az ordoszi Hun Korona is egy a bizonyítékok sorában. A koronaékszer hivatalosan az i.e.V-III. sz.-ból való. Következésképp, az akkor és ott élő hunoknak királyuk volt, vagyis királyságban éltek, nem pedig laza, primitívnek megítélt, törzsi szerveződésben. A kínai krónikák az időszámításunk előtti időkben is hun királyokról beszélnek, pl. i.e. 33-ban a Han császár a hun királynak tett békeajánlatot. Attila hunjai ugyancsak Kínából vonultak át

Európába a II. –IV. sz.-ban, vagyis a szkíta-hunok számára a királyság ismert volt, ahogy a magyarok számára is természetes államforma volt

1946-ig. Hérodotosz írja, hogy a szkíták voltak a világ egyetlen népcsoportja, amelynek királyi népe volt. A királynak pedig koronája volt

A korona szó felismerhető gyöke a „kor”, ugyanaz, mint a korong szavunk gyöke, ami nem más, mint a „kör” ősszó. A korona szó másik része az „ona”, a hun – magyar „ana”, „anya”. Arvisúra Anahíta volt a magyarok főistenasszonya. A korona, „köranya” a Napra és a Világegyetem egészére is utal. A szkíta-hun-magyar mágikus világképben a legfelső valóság az Egy, és a belőle megnyilvánuló Világegyetem nemcsak élő, de női természetű is. A Természet Anya maga az Egy Isten, a Boldogasszony, aki az Élő Világegyetem emberi alakban.

A kerecsensólyom kék csőre és a Hun Koronán lévő turul közötti azonosság nyilvánvaló. Az egyisten hitű érdeknélküli szeretet szellemadara a király tudatát összekapcsolta a Teremtővel, beavatta a teremtoi tervben való szerepébe, feladatába. A körpánton ábrázolt sárkány ősjelentése: „sár” = tüzes, izzó, kány” = kán, tehát tűzúr vagy tűz király. A kos égi származásunkat, a hunok a Kos világhónapban lévő központi szerepét, a kusok emberiséget egyesítő feladatát is jelképezi. A párdurc, a Panthera dei, Isten párdurca, Nimród ősapánk totem jelképe, valójában népünk káldeus – kusita eredetére is utal. A párdurc pettyes bundája az istenek és lelkek csillagpettyes hazáját is idézte. A misztikusoknál a párdurc az élet-lehelet, a Szentlélek megfelelője. Nimród égi király az orosz-lán atya, az ősatya, a nemzet magvát őrző férfi őserő, de rejtett kettősségében női tulajdonságokat is hordoz: az égi királynőt, a maga boldogasszonyi minőségével, aki a mitikus időben mint nappárdurc jött le az égből az ő népéhez. A hun szó jelentése = egy, első. A hun királyi koronát viselő személy a Teremtővel való egység szellemében, a lélek újbóli megtestesülése tanításának, és az ember kozmikus szerepének ismeretében uralkodott és szolgált. Ez fejeződik ki a Szent Korona Tanban is. A hun –magyar folyamatosság értelemszerű.

Nyilván önök is szívesen megtekintnék az ordoszi Hun Koronát eredeti valóságában. Kínai részről, információim szerint, magyarországi bemutatásának nincs elvi akadálya és remélem, magyar részről sem lesz.

Dr. Bíró Dénes

Hétfalusi szász templom

Rácz Sándor temetésén az elhunyt és a család kérésére a búcsúbeszédet Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke mondta. A félórás beszéd egyszerre volt hódolat Rácz Sándor történelmi nagysága előtt és nemzetpolitikai program. Alább (némi rövidítéssel) közzétesszük Patrubány Miklós beszédének szövegét.

Életre, halálra – Végső búcsú Rácz Sándortól

Gyászoló Család! Végtisztességtévő Magyar Nemzet!

-Isten áldja Önt, Rácz Sándor! – így szólt hozzá a kommunista világrendet romba döntő szuperhatalom, az Amerikai Egyesült Államok elnöke, Ronald Reagan, 1987. október 20-án kelt levelében. – Amerikai látogatása idején nem találkozhattunk, de akarom, hogy tudja, mennyire csodálom – és velem együtt minden amerikai – az Ön bátorságát és hazafiságát – folytatta, majd leszögezte: Úgyszintén csodáljuk azt, ahogyan Ön a közösségek önkormányzatáért harcba szállt. Fogadja legnagyobb tiszteletemet és legjobb kívánságaimat, most és mindenkor” – zárta. Rácz Sándorhoz írott sorait az amerikai elnök.

Ám hiába tisztelt Rácz Sándor történelmi nagysága előtt a világ legnagyobb hatalmának jeles államfője, Magyarország “rendszerelváltói” nem találták Öt méltónak arra, hogy meghívják Lakitelekre. Miként huszonöt évvel később hiába bízta meg Öt a Magyarok VIII. Világkongresszusa, hogy járjon közben az ország döntéshozóinál történelmi alkotmányunk jogfolytonosságának helyreállításáért, megkeresését sem a köztársasági elnök, sem a házelnök, sem a miniszterelnök nem méltatta válaszra. Magyarország legfőbb állami méltóságai nem voltak hajlandók fogadni a forradalmárt, a hazafit, a Magyarok Világszövetségének tiszteletbeli elnökét, a hajlíthatatlan tisztességgel megélt 80 év tanúságtévőjét.

Senki sem lehet próféta a saját hazájában – mondhatnánk keserűen, de Rácz Sándorra, mint szabadítóra, mint utolsó reménysugárra, mint sorsfordítóra tekintettek a Magyar családok, amikor a Magyar szabadságharcot vérbefojtó szovjet megszállók fegyverei előtt volt bátorsága megismételni a forradalom követeléseit!

Amint a hangszeres zeneoktatás „Kodály-módszerét” kidolgozó, világhírű professzor, a Helsinkiben élő Szilvay Géza vallja: bár nem ismerték, családjá estí imájába foglalta Rácz Sándor nevét, kérve az Urat, hogy segítse őt „heroikus küzdelmében”. És nem voltak egyedül. Magyar milliók éreztek ugyanígy.

Barátságunk

Életében sokan kérdezték Rácz Sándortól, hogy miként fér meg egymás mellett ily hosszú ideig két erős vezéregénység. Viszonyunk, barátságunk alapvetően egymás maradéktalan tiszteletére épült, de segítette harmonikus alakulását a tiszteletbeli elnök és az elnök hatáskörének egyértelmű elkülönülése. Ám van még egy harmadik, mélyebb magyarázata is, és ez tömören így hangzik: Babba Mária, Csíksomlyó. Egy évtizeddel ezelőtt magamban kiválasztottam Rácz Sándort. Azt szerettem volna, hogy ő legyen a Magyarok Világszövet-

ségének tiszteletbeli elnöke. Ebben segített a Csíksomlyói Szűzanya, Babba Mária. Elhívtam Sanyi bácsit a csíksomlyói búcsúba. Csíksomlyó magyar oltára, a Napba Öltözött Boldogasszony, Szent István és Szent László előtt kötöttünk Hunor és Magyar módjára szövetséget: befelé egymás szemébe nézve, egymásnak mindig az igazat mondtuk, kifelé egymásnak vetett háttal, egymást védve, erősítve vívtunk meg minden csatát. Csíksomlyón az összmagyar jelenlét és a Szűzanya győzték meg őt, hogy a minden hatalom által üldözött Magyarok Világszövetsége kötelékébe álljon. Ez lett számára az egyetlen fórum, amelyen nemzetpolitikusként kiteljesedhetett. Már ekkor heteken át barangoltunk a Székelyföldön, bejártuk minden városát, és közösen hirdettük az önkormányzat, az autonómia szükségességét. Első közös, vállalásunk eredménye volt a Quo vadis, Székelyföld? – konferencia, és a Székely Nemzeti Tanács Borsos Géza által elültetett csírája. Három hónap múlva, 2003. augusztus 18-án, a Magyarok Világszövetsége alapításának 65. évfordulóján lett tiszteletbeli elnökünk, azon a napon, amikor a Magyar állampolgárságért indítandó népszavazásról is döntöttünk.

Rácz Sándor élete és egyénisége

Rácz Sándor hihetetlenül érzékeny, mélyen látó ember volt. 2003 tavaszán, amikor először járt a Székelyföldön, Csíkszentgyörgyön-Menaságon, így szólt az egybegyűlt székelyekhez: Magyar rendszámú gépkocsival jöttem. Hosszú utat tettem meg Erdély földjén. Sok, románok lakta településen jöttünk keresztül. Amikor ránk szegezett tekintetüket megláttam, akkor értettem meg: Jaj, mit kellett Nektek elszenvednetek! Kemény, viharbíró férfiak álltak körül, mégis mindenkinek könnybe lábadt a szeme. Ilyen volt Rácz Sándor.

Édesapja a Don-kanyarnál halt hősi halált. Az izsáki hadiarva nehéz sorsán anyai nagyanyja végtelen szeretete enyhít. Hétéves korában marhapásztor a falu zsidó földbirtokosánál, tizenöt évesen kenyérkereső egy budapesti gyárban, tizenhét évesen szerszámkészítő szakmunkás. Huszonhárom éves korában, 1956. november 16-án a Nagy-budapesti Központi Munkástanács elnökévé választják. Egy hónapon át Magyarország első számú vezetője, mindaddig, amíg a szovjet harcokcsikkal az Országházba szállított Kádár János törbe nem csalja, és le nem tartóztatja. Életfogytiglanra ítélik. Hét évet tölt börtönben Bibó István, Donáth Ferenc, Mérei Ferenc, Mécs Imre, Regéczy Nagy László, Nyugati László, Faddi Ottmár egyéniség-formáló társaságában. Harmincévesen a kommunizmusba „szabadul”. Gyári munkás lesz, de sohasem kommunista. Negyvenedik életévében titkosszolgálati merénylet áldozata. Életben marad, életre szóló gerincsérüléssel. Negyvenévesen nősül. Ötvenéves, amikor a rendszerváltást előkészítő, titkos tárgyalásokba alapítóként bevonják. Az évek múltán a TIB (Történelmi Igazságtétel Bizottság) néven ismertté váló szervezetben egyedül ő rendel-

kezik vétójoggal. Közben ugyancsak a nyilvánosság elől elzártan szabadegyetemi előadássorozatot tart budapesti, szegedi, pécsi és miskolci egyetemi hallgatóknak. Tematikája mindig ugyanaz: a magyarság ügye. Ötvenöt éves, és életereje teljében van, amikor háromhónapos amerikai útra hívják meg. Útlevelet úgy szerez, ahogyan később a Fidesznek kellett volna elfogadó szavazásra bírnia a külhoni magyarok magyar állampolgárságát ellenző, ám a lisszaboni szerződés ratifikálását mindenáron erőltető szocialistákat. Igazi politikai kompromisszumot erőltet ki: az ugyancsak Amerikába készülő, akkoriban megkerülhetetlenül fontos állami tisztséget betöltő Szűrös Mátyás mindaddig nem jut amerikai vízum birtokába, amíg két ávós Rácz Sándor lakására nem hozza élete első útlevelet. 1987-ben a Fehér Házban tárgyal, mint Magyarország lehetséges rendszerváltó vezetője. 1988. március 15-én hajnalban a lakására jönnek, és rajtaütésszerűen börtönbe vágják, nehogy aznap a Petőfi-szoborhoz menjen, mert ha mégis, akkor órála kellett volna írni a másnap a sajtónak, nem pedig az akkor még névtelen fiataloktól...

1989 tavaszán, 56 évesen határozott fellépésével eléri, hogy Nagy Imre miniszterelnök és vértanútársainak újratemetését a Hősök terén rendezzék meg. 1990-ben, 57 évesen köztársasági elnökjelölt. De nem elnök lett, hanem gazda Izsákon. A hatalom teljességgel mellőzi. 70 éves, amikor a Magyarok Világszövetsége tiszteletbeli elnökévé választják. Kétszer is első helyen végez a köztársasági elnökjelöltek nem hivatalos, internetes szavazásán, maga mögé utasítva a teljes politikusi mezőnyt. Ám Magyarországon a köztársasági elnököt nem a nép választja, hanem a pártok, és így még hivatalos jelöltté sem válhat.

Rácz Sándor teljes emberi életet élt. Ismerte a növényeket, különösképpen a gyógyító hatásúakat, ismerte az állatokat, hiszen pásztorkodott és gazdálkodott is, földet művelt száz hektáron, és ipari szintű gombatermesztést is folytatott. Kitűnő szerszámkészítő szakmunkás és kiváló szakács is volt. Piacon árult, árverésekre járt, és ha kellett, kereskedett. Népdalokat énekelt és népi táncot járt, falusi lakodalmak vőfélyeket lepipáló, kedvenc meghívottja volt. Páratlan szónok, körülrajongott szabadegyetemi előadó, versmondó és író. Wass Albert ezer mérföldet utazott, hogy előadását meghallgathassa, San Diego-ban ő búcsúztatta Márai Sándort. Mindszenty József hercegprímás óta nem volt magyar ember, aki az emigrációt ennyire lázba hozta volna!

Vizsgáljuk meg közösen érdemeit. Óriás volt, akinek vezetése alatt a munkástanácsok felvállalták az '56-os forradalom minden követelését, kiteljesítvén azokat. Jórészt ennek köszönhetően állapíthatta meg Hanna Ahrendt, hogy az 1956-os Magyar Forradalom tartalmában messze túlnőtt az 1789-es francia forradalmon. Óriás volt, aki a világhatalom központjában, a Fehér Házban, Zbigniew Brzezinski-vel folytatott tárgyalásán olyan súllyal érvelt a magyar nemzet életbevágó kérdéseinek megoldásáért, ahogyan azóta sem tette egyetlen magyar politikus sem: Magyarországnak a kommunizmus megdöntésében játszott szerepe jogán kérte az államadósság törlesztését vagy száz évre történő átütemezését és Trianon orvoslását. Óriás volt, aki felismerte a kommunizmus gyógyíthatatlanságát, és kimondta, hogy Marx Kommunista Kiáltványa nem más, mint eszme a rabláshoz. Eszme az

emberiség legnagyobb, alaposan kidolgozott, százmilliók kiontott vérével megpecsételt, előre eltervelt rablásához. Óriás volt, akinek elég volt a Lenin és Kun Béla közötti, az 1919. március 21-i kommunista hatalomátvételt követő, szikratávíró beszélgetés első két mondatát elolvasnia ahhoz, hogy rájöjjön, és kimondja: Kun Bélát nem Lenin küldte Magyarországra, hanem az antant vezényelte oda! E felismeréssel leleplezte az egymással szemben álló világhatalmi pólusok mögött húzódó, láthatatlan, globális összefonódást. Óriás volt, akinek felfogni egy élethelyzetet, megérteni egy összefüggést, megismerni egy embert – egy pillanat műve volt. Amint azt a XX. század nagy magyar személyiségei és nagy magyar történetei kapcsán oly sokszor bebizonyította: Teleki Pál miniszterelnök – úgymond – „sajátkezű” búcsúleveléről első olvasatra megállapította, hogy hamisítvány, hiszen szerepelt benne egy olyan politikai hiba, amelyet Teleki Pál – akinek politikai munkásságát alaposan ismerte –, sohasem követett volna el. A hamisítvány „örökbéke” szerződésnek nevezi azt, ami „örökbarátsági” szerződés volt.

Mindszenty József hercegprímásról leírta: „Ő mentette a zsidókat, és mentette volna a magyarokat is, ha a zsidók hagyják” – valóságos politikai vihart kavart ezzel, ám amelynek háborgói kénytelenek voltak meghajolni, és elhallgatni Rácz Sándor bizonyítása előtt. Bibó István tudását, akinek cellatársa is volt, becsülte, és sokat tanult tőle. Keményen „vitázott” Bethlen István miniszterelnökkel, akivel kommunistaelenesség tekintetében egy platformon állt, de elfogadhatatlannak tartotta – különösen Trianon után – azt a nézetét, mely szerint Magyarország vezetésére egyedül az arisztokrácia lett volna alkalmas. Nagy Imre, tudatosan vállalt vértanúságával megdicsőült szemében. Teljesen osztotta nézetét, mely szerint a magyar népet csak nagy szeretettel és végtelen türelemmel lehet vezetni.

Különös viszony fűzte Horthy Miklóshoz. A kormányzó nagy tisztelője volt, aminek akként is érvényt szerzett, hogy a TIB egyetlen vétó-joggal bíró tagjaként visszautasította azt az alapszabály-tervezetet, amely tiszteletlen hangnemben beszélt a kormányzóról. Göncz Árpáddal útjaik ekkor váltak el. Később, amikor elmélyült az első világháborúhoz és Trianonhoz vezető út kutatásában, egyre több kritikával illette a kormányzót. Azt, hogy Horthy IV. Károlyt megakadályozta a trónra való visszatérésében, hűtlenségnek, esküszegésnek tartotta. Ezzel oly mértékben vált a kormányzó bírálójává, hogy a hozzá legközelebb állókban is fenntartásokat ébresztett. Sosem feledek, hogy végnapjai egyikén a kórházból telefonált, és az izgalomtól remegő hangon újságolta: megtalálta IV. Károly magyar király trónról lemondó levelét 1918-ból, amelyben egyértelműen a magyar nép akaratára bízta Magyarország sorsát. Ezzel Horthy Miklós Rácz Sándor szigorú szemében is felmentvényt nyert a hűtlenség, az esküszegés vádjától. Most boldog volt, hogy önmagában megadhatta Horthy számára a felmentvényt.

Milyen is volt Ő?

Senki sem fogalmazta meg nála frappánsabban a kommunizmus magyarországi bűneit: kevesebb, mint negyven év alatt, a világtörténelemben is példa nélkül álló módon, a kommunisták 9 magyar miniszterelnököt gyilkoltak meg,

Tisza Istvántól Nagy Imréig! Határtalan volt a magyar nép élni akarásába, életképességébe és életre jogosultságába vetett hite. Aradon, a 13 vértanú kivégzésének 160. évfordulóján mondott beszédében így szólt: Hol van már a cári Oroszország? És hol van az az osztrák császári hatalom, amely bitófára küldte őket? De Magyarország ma is áll, megfogyva bár, de áll, a Kárpát-medencében.

Kényes volt emberi kapcsolataira, különösen a politikai tartalommal bírókra. Amikor a Magyarok Világkongresszusa felkérte, hogy a magyar nemzet sorsának jobbítására alkalmas 40-50 embert nevezzen meg, feladatát éveken keresztül nem tudta teljesíteni: Szigorú szűrőjének rostáján alig volt, aki ne akadt volna fel! Éles elmével átlátta, hogy 1956. október 23-án, mikor moszkvai idő szerint 23 órakor elindították a hatalmas hadigépezet offenzíváját Magyarországra ellen, akkor Budapesten még csak 21 óra volt, és még egyetlen fegyver sem dördült volt el. Tehát Magyarország lerohanását nem a forradalom váltotta ki, az előre eltervezett volt!

Összegezve: Ennyi érdem láttán, Rácz Sándor semmibe vett élete legyen lármafa, legyen sikoly, legyen felkiáltó jell! Magyar élet addig nem lesz Magyarországon, amíg helyre nem állítják a történelmi alkotmány jogfolytonosságát! „Történelmi alkotmányunkon kívül nincs, és nem is lehet életképes magyar nemzet” – hirdeti a Magyarok VIII. Világkongresszusának Zárónyilatkozata. Ha eljön az idő, akkor nem csak a politika csúcsain lesz rend, hanem a társadalomban is. Akkor a tisztességes ember halad, és a hitvány marad!

Igazság

„Mi a véleménye a magyar nép antiszemitizmusáról?” – hangzott az első kérdés 1987-ben a nagyhatalmú Freedom House-beli meghallgatásán, Amerikában. „Az én népem nem antiszemita!” – volt Rácz Sándor határozott és tömör válasza, hiszen tudta, hogy a 76 unokát nevelő szeretett nagyanyja, a második világháború idején izsáki házában egy zsidó fiataalt is rejtegetett a pár lépésre gyakorlatozó német katonák elől! Rácz Sándornak a Freedom House-ban választania kellett államfő-jelöltség és végérvényes mellőzés között. Az igazságot választotta!

Tisztesség

Amikor '56 novemberében a Nagy-budapesti Központi Munkástanács küldöttségének élén az Országházban tárgyalta, egy alkalommal Apró Antal helyettesítette Kádárt. Hallgassuk Rácz Sándor elbeszélését: „A tárgyalás folyamán ez a semmi ember azzal állt elő, hogy a kormány úgy látja, fel tudna ajánlani három miniszteri tárcát a munkástanácsoknak. Erre az ajánlatra én úgy válaszoltam, hogy felpattantam a székről, mögé penderültem, úgy fogtam meg a szék karfáját, hogy az ajánlattevő úgy érezze, az ő nyakát fogom, és azt mondtam: 23 évesen pillanat alatt kellett döntenem: a miniszteri szék, vagy a börtön? Az élet igazolta, hogy helyesen döntöttem, pedig életfogytig tartó börtönre ítélték a kommunisták.”

Hűség

Emlékezzünk csak, hogyan is kezdte beszédét 1989. június 16-án, a Hősök terén? „Testvéreim, Magyarok! Tisztelt Jelen-

lévők! Az 1956-os Magyar Forradalom alatt a munkások által megválasztott, és a magyar nép által megbízott képviselőnek nevében jelentem ezeknek a holtaknak, és mindazoknak, akik a magyar hazánk földjébe el vannak temetve, hogy tisztelettel, hűséggel, becsülettel megőriztük '56-os forradalmunk szellemét, és tovább is küzdünk minden igazságáért.” Ezt jelentette a megbízott vezető 33 év múltán, életfogytiglani börtönbüntetésből hét év után szabadulva, és 25 éve tartó kommunista kisemmizéssel, elnyomással, zaklatással a háta mögött. Visszaautasított miniszteri székkal, államelnöki lehetőséggel – a tisztesség, az igazság és a hűség jegyében.

Törvénytisztelet

Minden eddig felsorolt erény sajátos, társadalmi szintű foglalat a törvénytisztelet. Lehetne-e magyar, lehetne-e a szárazföldi Európa első alkotmányát, az Aranybullát 1222-ben életbe léptető népnek fia az, aki nem törvénytisztelő? Emlékezzünk, hogyan lett Rácz Sándor az ország első számú vezetője, 1956. november 16-án. A Kádár-kormányval tárgyaló KMT-küldöttség tagja, aki szenvedélyes felszólalással marasztalja el a küldöttség vezetőjét, mert eltért a tárgyalási mandátumától, olyan engedményeket tett, melyekre nem volt felhatalmazása. Ez a felszólalás, a belőle kicsengő törvény- és szabálytisztelet röpítette Rácz Sándort az elnöki székbe. Igazság, tisztesség, méltányosság, hűség, törvénytisztelet, íme Rácz Sándor erényei, melyek egybecsengenek magyar népének legszebb erényeivel. Kegyelmi ajándék volt Ő a magyar népnek. Sorsa jellegzetesen magyar sors. Magyar tragédia, kinek szolgálatáért bitófa vagy börtön jár, és jó esetben kisemmizés, elhallgatás, mellőzés. De el kell jönnie annak az időnek, amikor a magyar politikai osztály térdet hajt Rácz Sándor áldott emléke előtt. Miként el kell jönnie annak a napnak is, amikor Antantia térdet hajtva követi meg a Szent Korona országát. Az antant bocsánatot kér majd, a kisantant pedig köszönetet mond... Elvégre, miként Kocsis István fennkölt következtetésében kimondja: „A Szent Korona Isten gondolata a magyar létről... a magyar küldetésről.”

A forradalmár

Rácz Sándorra azonban a béke koronáját a forradalomról vallott nézete teszi fel. Rácz Sándor forradalma nem a lövöldözés, nem a verpad és nem a lincselés. Rácz Sándor szerint a forradalom az emberi társadalom legmagasabb szintű szerveződése, amely hibátlanul működik, pillanatok alatt dönt évszázados ügyekben is, és felszabadítja az mberek alkotó energiáit!

Ha volt magyar ember, akit megilletett volna a béke-Nobel-díj, akkor Rácz Sándor volt az – mondtam pár perccel ezelőtt. De pontosabban fogalmaz, ki azt mondja: ha volt európai ember a második világháború után, akit megilletett a béke-Nobel-díj, akkor Rácz Sándor volt az! Azzal a béke-Nobel-díjjal, amelyet Rácz Sándornak életében oda kellett volna ítélni, egyben az egyetemes magyar nemzet évezredes békés útját és békeszolgálatát ismerné el a nemzetközi közösség. Nem tévedünk, ha kimondjuk: miként a minden erényét hordozó fiát, Rácz Sándort, úgy a Szent Korona országát megteremtő magyar nemzetet is megilleti a béke-Nobel-díj!

Barátságunk

Tíz évvel ezelőtt Csíksomlyón indult közös utunk, Rácz Sándor! És most Csíksomlyó után pár nappal ér véget. Azt mondtad hétfőn a kórházban: „Milyen érdekes, két csíkosmásira bízom holtomban magam! Megkértem Kozma Imrét, hogy ő temessen el.” Nekem pedig megüzented, hogy én búcsúztassalak el. Pár nappal ezelőtt, a csíksomlyói búcsú sokszázezer zarándoka és a tévénezők milliói méltósággal értesültek a Nemzet Halottjának temetéséről. Köszönet érte egy harmadik csíkosmásinak, Orbán Szabolcsnak, a Ferences Rend erdélyi tartományfőnökének.

De rám bízta még valamit hétfőn reggel, egy nappal halálozód előtt. A Vitézi Rendtől és a Magyar Vidék Országos '56-os Szövetségétől három nappal korábban kapott kitüntetéséről kérdeztelek. Azt mondtad: „Örvendek nekik. Fontosak ezek a kitüntetések, amelyeket nem a magas állami vezetők osztanak, mert üzenetet hordoznak a fiatal nemzedék számára. Azt üzenik a fiataloknak, hogy íme, mégis, érdemes tisztességesen élni, mert van, aki ezt felismeri és méltányolja...” Igen, vannak, vagyunk, akik a teljes elhallgattatás ellenére felismerték tisztességedet, szellemi nagyságodat. Téged nem lehetett soha becsapni. Sem szólamokkal, sem a mai demokrácia hamis látszatával. Hiszen tudtad, és hirdetted is, a magyarság számára nincs demokrácia Trianon orvoslása nélkül. Úgy, ahogy ihletett versében Szentmihályi Szabó Péter is kimondta: „Tanuljuk a koldulás mesterségét, és szótárgoljuk: De-mok-rá-ci-a! De a visszhang csúfosan szól: Tri-a-non!” (Szentmihályi Szabó Péter: Kelet-Európa)

Vigasztalás

Családodnak vigasztalódást kívánunk!

Számodra eljött a szabadulás napja, amely életedben soha-

sem jött el, ahogyan azt Neked ajánlott versében Tollas Tibor kimondta:

*„Megbocsátasz a gyilkosoknak is,
kik nem bocsátják soha meg neked,
hogy ártatlanul ők ítéltek el,
hamis vádjukat hordja gyermeked.
Életfogytig rabjuk így maradsz
bosszújuknak nincs mentő tanúja,
nincs kegyelem, a múltat cipeled,
szabadon, de sose szabadulva.”*

(Tollas Tibor: Sose szabadulva - Rácz Sándornak, hitéért és hűségért – részlet)

De most eljött a Szabadság, Rácz Sándor!

Magasan

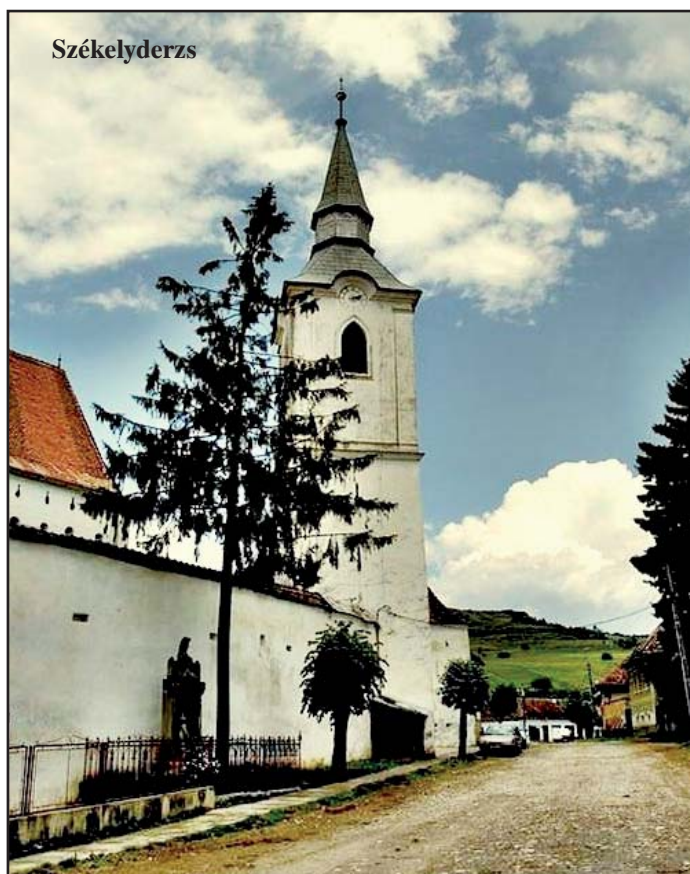
*„Meghalt? Hát akkor miért ölik naponta
szóval, tettel és hallgatással is?
Miért békítik a símák alattomba
lány-duzzogássá haragvásait?”*

(József Attila: Ady emlékezete)

– kérdezhetné József Attilával az előtted járó Ronald Reagan is. Mi úgy tudjuk, hogy Téged immár senki sem tud elhallgattatni, miként azt is tudjuk, hogy most már örökké itt lélsz velünk. És ha majd nagy lesz a vész, kikelsz sírodból, mint egykor Szent László király, és nem hagyod veszni népedet.

– Készülj, Rácz Sándor arra a győzelemre, amely életedben nem adatott meg Neked, de biztosan eljövend! Erre a győzelemre készülve:

Adjon Isten jó napot, Rácz Sándor!

Józsa Lászlóné emlékezete

Józsa Lászlóné Édes Sarolta*

„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.”

Gyászoló Testvérek!

Furcsán cseng a fülünkben éppen ebben a szomorúságban Isten Igéje, hiszen pont az a fájdmunk Józsa Lászlóné testvérünk hamvai mellett állva, hogy elfogyott az erő. Idő előtt, keserítő hamarsággal fogyott el az ereje – szemünk így látja.

I.) Időelőtti számunkra a távozása e múlandó világból, amint időelőtti volt érkezése is abba a nyomorúságos jelenbe, amelyben születése pillanatától segítség és mentés lehetett. Segítség és mentés elsőrenden annak az édesanyjának, aki számára is, két testvérrel egyetemben óvó és gondoskodó szeretete, példaadása által mentsvára volt a kisemmiző idők gyermekfejjel is felfogott valóságában.

A minden áldozatot vállaló szeretet és a rabló kapzsiság valóságának a kohójában edzette őt az Úristen olyan emberi létté, amely az Ige szavát pecsételi: **mindenre volt ereje** Józsa Lászlóné testvérünknek.

Én így fogalmazom a magam bizonyágtétele szerint: háromságos élete volt itt a Földön.

a) Volt mindig szeretetteljes ereje először is a családjá számára. Akik közül kinőtt, azok számára haláluk pillanatáig gondoskodó odaadással. Annak számára, akivel 44 és fél évnyi házasság alatt összenőtt és egybeforrt testben és lélekben: az elvesztések fájdmájában, az életnyerés örömeiben, szüntelen odaadó gondoskodásában fiuk iránt. S mindazoknak: unokáknak, dédunokának, rokonoknak; még az eljövendőket is előre tervezett gondoskodó, fáradhatatlan szeretetével hordozva – amint csak emberi lehetőségei megengedték szíve utolsó dobbanásáig.

b) Sok ember számára ki is merül(-ne) az emberi erő, figyelem és odaadás mindebben, s elégnék is tartanak sokan a jó emberséghez. Isten azonban Józsa Lászlónét többel is felruházta és megáldotta, hogy kereszthordozásaiban még többre legyen képes. Megáldotta őt a Teremtő olyan szakmai tehetséggel és lelkiismeretességgel a számok világában, amelyből nem csak megélhetése termett meg, hanem termett segítség sokaknak e városban, akikkel tette a jót, mert tehette. Nem kényszerből, nem népszerűségahajász képmutatásból, hanem kötelességtudatból és emberszeretetből.

A tanulás parancsszava, szíve hívása megforgatta őt többfelé, de mindig visszatért ide, Izsákra, ahonnan vétetett, hogy szolgálja a közösséget, amelybe Isten állította. Nem csak ha megfizetik vagy pótlékot adnak érte!

Nyugdíjas éveit sem kuporgatta magának: tett önfeláldozóan az iskoláért, a democsokráciáért. Nem csak a számbürokrácia éhségét csillapítva, hanem a gyermekszájakét és gyermekszíveket is. Akik mellett nem tudott közönyösen elmenni.

Tudta, érezte, mert zsigereiben hordozta, hogy itthon lenni és mégis a nemtörődömség hontalanságában, számkivetettségében élni a legnehezebb...

Így volt ereje és szeretete azoknak az ügyét, szolgálatát is felvenni, nem csak Iszákon, hanem országosan is, akiket átvett Trianon démona a képzelt határon, s **házat** cseréltek kényszerűen, de **Hazát** soha. Történt ez a vállalás azért is, mert Józsa Lászlónéban a vér nem vált vízzé. Az anya-föld és az anya-nyelv lelke része volt, úgy, ahogy az Atya Isten belészerkesztette kitörölhetetlenül.

c) Ezért volt ereje Szentlélek által *a lelkiekre is*. Fájlalta sokszor azt az időt, amit a földi idejéből nem a krisztuskövetésben töltött el ifjabb korában. Mi mégis úgy láttuk, hogy amit lelkesedésben, fáradhatatlan szolgálatban, imádságos igyekezetben szinte mindig, mindenütt jelen lévén az Isten népe tagjaként, presbiterként közöttünk elvégzett, felmutatott, az több életnek is elég lett volna...

Mindebben is emberileg támasza és szeretetteljes bátorítója volt férje, akivel egymást lelkiileg meggazdagító bölcsességgel egyképpen az élő Isten otthonának tekintették egymás templomát.

Csoda-e testvérek, ha csak így, a rövid utalások szintjén számba vett számtalan szolgálatban a mindenre elég, DE mégis véges, földi, mégiscsak törékeny asszonyi erő elfogyott?

Sokan pedig azt hiszik, hogy mindezekben egy emberről szoltunk, Józsa Lászlóné Édes Saroltától – pedig nem! A Krisztusról szoltunk, aki minderre megerősítette őt. Akinek van füle, hallja!

II.) Mégsem volna mindez elég a vigasztalódáshoz.

Hiszen a földi erő és élet elfogyott, és sokan maradtunk elárvultak...

De nem csak földi erőt ad az övének Krisztus, hanem *mennyei erőt* is! Akik e gyászban is ezért folyamodnak, kapják. Amint kapta a mi testvér-Bátyánk Jézus is, a halállal viaskodva, mindnyájunk bűnét hordozva, hogy nekünk is lehetőségünk nyíljon a halálból az Életre bemenni. Hisszük, ebben a meggyőződésben élt és halt eltávozott testvérünk is. Jézus Krisztus halála is időelőttinek tűnt az emberszemek számára. Az Atya Isten azonban a szabadulás és gyógyulás lehetőségévé formálta. Hisszük, hogy Józsa Lászlóné testvérünk felőrlődött földi életérejénél is *nagyobb* a Lélek és az Ige, aki által gyógyulásban, bűnbocsánatban és tisztulásban részesülhetett. Bízunk RÁ most mi is magunkat, akik még a múlandóságban vagyunk, hogy minket is gyógyíthasson a Krisztus az örökélet és a viszontlátás reménységére. S arra, hogy a hamar távozás szomorúsága minket is a Jézus Krisztushoz tartozásra neveljen, amíg időnk van!

Amen

Nagy Árpád

*Az EKOSZ könyvelését, pénztárosi munkáit vitte vállán nagy szakmai hozzáértéssel és pontossággal, térítésmentesen, 4 éven át, mindhaláláig.

Erőss Zsolt mennybemenetele

Földi távozását a magyar közösség, kiemelten az erdélyi magyarság napokig, hetekig gyászolta, gyászolja. Megemlékező összejöveteleken meggyújtott és a lelkek mélyén pislákoló gyertyalángok miriádja bizonyítja: barátként, ismerősként vagy akár ismeretlenként is tiszteltük és szerettük Öt. Igen, szerettük! Egy olyan korban, amikor keveseknek adatik meg, hogy sokan-sokan szeressék őket.

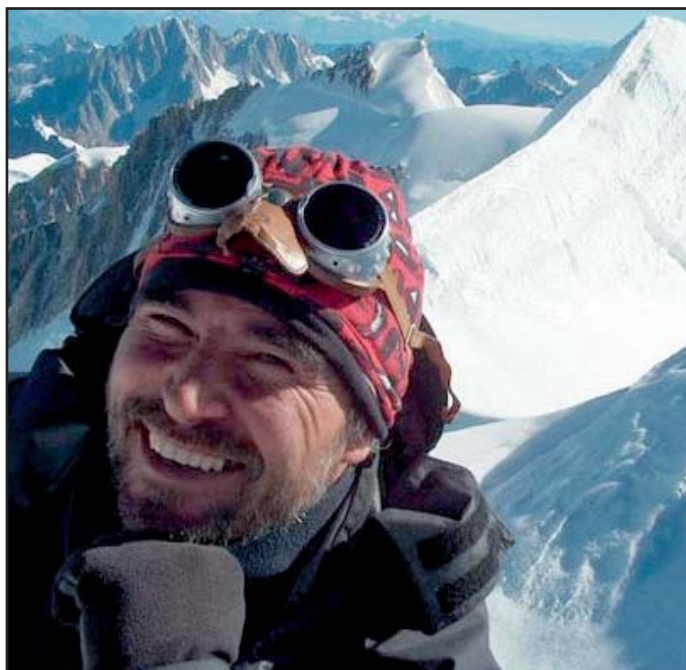
A magas hegyek meghódítására és tiszteletére alapozó életvitele, a természet szeretete, a kitartás, az akarat és a tántoríthatatlanság példája mindannyiunk fölé emelte.

Személyes példaképünknek tarthatjuk, amikor „saját nyolcezres csúcsainkat igyekszünk megmászni”. És a személyekre szabott életcélok elérésén túl közösségi „csúcshódításaink” során is utat mutat. Figyelmeztet és arra készítet, hogy a nemzet és ügyeinek érdekében áldozatokat kell hozni, a csúcsra kemény küzdelemmel lehet csak feljutni, és a sikerért akár életünket is érdemes feláldozni.

A közöttünk töltött negyvenöt esztendőért megköszönjük az örökkévalóság erejével a magyar hősök pantheonjába távozó hegymászonak és a Jóistennek. Kőkeményre fagyott földi maradványai az általa imádott Himalája szent hegycúsa, a Kancsendzönga aljában nyugszanak. Ezt a nehezen kiejthető nevet egyre többen megtanulják, amiként azt is, hogy tibeti nyelven a jelentése: „Végtelen hó öt kincse” (arany, ezüst, drágakövek, vetőmag és szent könyvek).

Kétezertizenhárom májusának végétől a keletkutató Kőrösi Csoma Sándor földi maradványait magába rejtő dardzsilingi temetőből a Kancsendzönga csúcsára feltekintő magyar zarándok Erőss Zsoltra emlékezik. Mindketten nagy utat tettek meg ahhoz, hogy lelkeik erdélyi szülőföldjüktől oly távol, a haza szent magasságában lebegjenek.

Ábrám Zoltán

Mélységes megrendüléssel búcsúzunk LOHINSZKY LORÁND érdemes művésztől (1924. július 25., Kolozsvár – 2013. június 22., Marosvásárhely) aki rövid, de méltósággal viselt szenvedést követően nyolcvankilencedik életévében az öröklétbe távozott.

Az erdélyi színjátszás nagy mestere, akit a közönség úgy zárt szívébe, mint Trepljov (Csehov: Sirály), Görgei Artúr (Illyés Gyula: Fáklyaláng), Ványa Bácsi (Csehov: Ványa bácsi), Mobius (Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok), Darkó (Nagy István: Özönvíz előtt), Őrnagy (Örkény István: Tóték) Bolyai Farkas (Németh László: A két Bolyai), Lucifer (Madách Imre: Az ember tragédiája), Prédikás (Sütő András: Vidám sirató egy bolyongó porszemért), Lear (Shakespeare: Lear király), Szervét Mihály (Sütő András: Csillag a máglyán), Rica Venturiano (Caragiale: Zúrzavaros éjszaka), Dr. Bálint Ákos (Székely János: Irgalmas hazugság), Manó (Sütő András: Az álomkommandó), George (Albee: Nem félünk a farkastól), Ill (Friedrich Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása), és még számos jelentős szerep alakítója, több mint ötven éves karriert hagyott maga mögött. 1950-ben, a Szentgyörgyi István Színművészeti Intézet első végzett évfolyamán szerzett oklevelet Kolozsváron. Azonnal a Marosvásárhelyi Székely Színházhoz szerződött, ahol példaértékű, nagyszerű pályafutást élt meg. Társulatához karrierje során végig hű maradt, miközben életművét vendégjátékok, rendezések és jelentős hazai, valamint anyaországi filmszerepek is gazdagították: Udvardi (1972, Nincs idő), István (1974, Holnap lesz fácán), Török János (1976, Apám néhány boldog éve), Páter gvárdián. (1992, Ábel a rengetegben), Lukács (1996, Retúr). 1954-től a Marosvásárhelyre áthelyezett Szentgyörgyi István Színművészeti Intézet tanáráként segítette számos színésznemzedék kibontakozását.

Úgy élt, ahogy csak a karizmatikus emberek, a nagy művészek tudnak élni, akik számára mindennél fontosabb az emberi méltóság és a művészi hit. Munkásságát számos elismeréssel, díjjal jutalmazták, melyek közül a legjelentősebbek az ÉRDEMES MŰVÉSZ TITULUS – 1964., A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGI ÉRDEMREND TISZTIKERESZTJE – 1995., A MAGYAR MŰVÉSZETÉRT EMLÉKÉREM – 1996., UNITER ÉLETMŰDÍJ – 2000., DÍSZDOKTORI CÍM, NEMZETI SZÍNHÁZI ÉS FILMMŰVÉSZETI EGYETEM, BUKAREST – 2005., ROMÁNIA CSILLAGA, TISZTI FOKOZAT – 2005.

LOHINSZKY LORÁND emléke előtt kegyelettel hajt fejet a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem közössége, mindkét intézmény saját halottjának tekinti.

Szekeres Lukács Sándor

Egy székely ember a tudományról és a helytállásról

Budapesten, az Erdélyi Magyarok Egyesületének székházában mutatta be Balás András **Tudomány és helytállás** (Tortoma Könyvkiadó, Barót, 2012) című érdekesítő, igazi, székely-magyar szívvel írt könyvét. A budapesti születésű, de székelyföldi őseit büszkén felvállaló tudós orvos, egyetemi tanár az 1980-as évek végétől az Amerikai Egyesült Államokban él, szíve és lelke azonban állandóan itthon van a magyar földön. Akárcsak szeretett édesapjának, dr. Balás Gábornak, aki már kis gyerekkorától arra nevelte fiát, hogy a székely ember helyt kell álljon a székelység hagyományaiért és az emberséges emberiségért, hogy a világ jobb lehessen. Számtalan angol nyelvű tanulmánya után most magyarul fogott neki gondolatait megfogalmazni és formába önteni. Budapesttől Gyergyóremetéig száguldanak gondolatai e feledhetetlen földön.

Az ismertetés elején szó szerint szeretném idézni mélyen szántó gondolatai közül az alábbiakat: „*A székely-magyar nemzet legjobbjai nélkül nem lehet magyar történelmet és nem lehet teljes világtörténelmet sem írni. A honfoglalástól kezdve a székelyek elől jártak, nemcsak a hadjáratokban. Mindig kisebbségben, de sokszor a számukat messze meghaladó hatással.*” Ezt követően fontos megállapításokat összegez: „*Első a közdelemben, utolsó a visszavonulásban, ez a székely hagyomány. 2. Aki még sohasem volt kisebbségben, az soha nem mondott semmi újat. 3. A tudomány ismételhető és általánosítható ismeret. 4. A nagy felfedezések kisebbségben kezdődnek. 5. Az áldozat feladata nyomrögzítés és szétkürtölés. 6. Az ördög a nagy képben van, nem a részletekben. 7. A köszönet mágneses tájoló, ami irányt mutat és barátokat vonz. 8. Olyan madár kell, amelyik nemcsak énekelni tud, de tojást is rak. 9. Továbbindulásakor érdemes visszapillantani. 10. Ami félreérthető, azt félre is fogják érteni. 11. A sikert kérdésekre és mások meghallgatására építjük. 12. A jövőbe indulás rövid felvonóbeszéddel kezdődik.*”

E két hosszabb idézetet követően érdemes felvillantanunk néhány fontos gondolatot és megállapítást, hogy kedvet kapjon minden magyar olvasó arra, hogy e nem mindennapi könyvet elolvassa. A kisebbségek hanyatlása és felemelkedése c. fejezetnél érdemes figyelni arra, hogy a kisebbségi kultúrák eltűnésének folyamata felgyorsult, de ezzel együtt az is megállapítható, hogy az emberiséget nagy kár éri azzal, ha ezek a kultúrák eltűnnek, hiszen ezzel szegényedik az emberiség. A kisebbségi sorsok meghatározásánál megállapítható az, hogy egy kétmillió népeség is lehet kisebbség, ha az adott országban az összes lakosának csak a 17%-át teszi ki. Persze nagyon sok olyan ország van, melynek lakosságszáma nem éri el a két milliót. Ebben az esetben fel lehet tenni a kérdést, hogy tulajdonképpen kiket is tekintünk kisebbségnek egy országban. A legegyszerűbb válasz, hogy ahol számaránya miatt veszélybe kerül egy adott nép. Kínában a kantoni népesség hiába számlál mintegy 70 millió embert, Kína összlakosságát tekintve mégis veszélyeztetett, mert a mandarin nyelvet terjesztik a kantoniak között is. A szerző véleménye szerint a veszélyeztetett

kisebbségeket két részre lehet osztani. Az egyikbe azok a kisebbségek tartoznak, akiknek van önálló országhátterük, mint amilyen a magyarok tekintetében Magyarország. A mások csoportba azok a kisebbségek tartoznak, akiknél nincs egy másik országban államalkotó népesség, mint amilyenek a kurdok. A világ jelenleg beszélt 6500 nyelve szintén veszélyben van, hiszen a világ lakosságának 95%-a csak egy nyelven beszél, az évszázad végére a nyelveknek 50%, de akár 90%-a is el fog tűnni. Csak Ausztráliában majdnem 250 nyelv tűnt el.

A magyar nyelv gazdagságát tekintve a szerző felteszi a kérdést, hogy egyáltalán miért kell feltenni ilyen kérdéseket. A válasz roppant egyszerű, hiszen bizonyos fogalmakat pontosabban, precízebben lehet kifejezni magyarul, mint amilyen például a „helytállás”, mert angolul csak több szóval lehet kifejezni ezt az egyszerű, tömör fogalmat. Balás András felhívja a figyelmet arra, hogy még a halottnak hitt nyelveket is fel lehet támasztani, a nyelvek is újjá tudnak születni. Erre példa az ír, a katalán vagy a walesi nyelv. Ezért is nagyon fontosnak tartja a nyelvek digitális megörökítését, másrészt a kisebbségek üldözését a mai korban jogi úton is meg lehet és meg kell szüntetni, a kisebbségvédelemnél nagyon fontos, hogy kiépüljön egy intézményes védőháló.

A II. fejezetben **A kisebbségek utálatának elmekórtana** címszó alatt az emberi agy működésének rejtjelmeit boncolgatja a szerző, hiszen nem lehet sokszor felfogni sem ép ésszel, hogy miért utálnak, sértegetnek valakit csak azért mert más, mint a többi. Ennek a tételnek kibontásánál szükségesnek tartja rögzíteni és megvizsgálni a pokolba vezető út 12 lépcsőfokát. Ezek közül érdemes felsorolni, majd ki is bontani az alábbi címszavakat: 1. kényelmetlen és kellemetlen fogadtatás, 2. a történelem tagadása, 3. a kisebbség sértegetése, 4. kényszerített nyelv és névhasználat, 5. kizorítás a felsőoktatásból, 6. nehezebb álláshoz jutás és kizárás a vezető állásokból, 7. igazság(talan)szolgáltatás, 8. jelképek és tájképek rombolása, 9. erőszakos ki- és betelepítés, 10. kényszeriskoláztatás, 11. fizikai támadás és testi sértés, 12. tömeggyilkosság.

A III. fejezet, címe: **Elindulás otthonról: Isten, család, becsület és a székely hagyomány**. E sorok íróját talán a legjobban „megfogta”- hiszen az elindulás a legfontosabb az ember életében, mint ahogy az egyik legfontosabb dolog az útravalónál az, hogy az elindulása helyét az ember mindig érezze otthonának. Így volt ezzel Balás András, de így élt az író édesapja, Balás Gábor és Balás Elek nagyapja is, akik folyamatosan a szeretett székely szülőföldet tartották otthonuknak. Balatonboglári házukban is, az asztal körül Gyergyóremetéről, Gyergyószentmiklósról és általában a Székelyföldről beszélgettek, emlegetve azt, miután a család 1916-ban el kellett menekülnie a betörő ellenség elől. Ám ezt követően hamar vissza is költöztek, amikor az ellenség eltávozott. A nagy traumát okozó trianoni döntés után, amikor a család ismét menekült, a menekülő Balás Gábor később mégis soha egy rossz szót nem ejtett egyetlen népről

sem, sem a németekről, sem a románokról, sem az oroszokról. A Balás család tulipános leveles ládája nagy kincseket tartogatott egy kisgyereknek, de később, felnőtt fejjel az író megállapította, hogy tényleg hatalmas kincsek lakoznak a székely tulipános ládában. A családi hagyományok közé tartozik az is, hogy amikor csak lehet, keményen helyt kell állni, de az 1956-os forradalom harcainál fel kellett ismerni, hogy „amikor lőnek, ne kapkodd a fejed!”, főleg, ha az ember még csak kisgyerek.

Az apjával Erdélyben tett utazások egy életre szóló élményt jelentettek a cseperedő gyereknek. Iránytű volt ez, ami megmutatta, hogy milyen irányban kell elindulni egy székely embernek, de azt is, hogy az elindulást követően vissza is kell néha pillantani. Ekkor tanulja meg, hogy a siker útja ismételhető és általánosítható a tudományban is.

A budapesti Piarista Gimnáziumban kijárja a természet rejtélyeinek iskoláját, majd a Semmelweis Tudományegyetemen a tanulás örömeinek mámorában fedezi fel Balás Gábor azt, hogy a nagy felfedezések kisebbségben kezdődnek. A jól feltarisznyált székely így érkezik meg az Amerikai Egyesült Államokba, ahol, amint az V. fejezetben elmondja, Ábel megsarkantyúzza a lehetőségeket. Amerikai életpályája Utah államban, Salt Lake Cityben kezdődik, ahol nagy hatással volt rá a mormon kultúra. Különböző amerikai egyetemeken tevékenykedik, kutatócsoport tagjaként az információs rendszerek, illetve a egészségpolitikával kapcsolatos kérdések tanulmányozásával foglalkozik. Érdékességként meg lehet említeni, hogy ezekre a kutatásokra Barack Obama amerikai elnök is felfigyelt. Életútjának érdekes fordulata, amikor egy pályázat eredményeképpen az amerikai Fehér Házban a Capitoliumban dolgozott, ahol megismerhette az amerikai törvényalkotást, a törvények előkészítését, majd ismét egyetemi tanárként folytatta tevékenységét.

Amerikából is a székelység életének, történelmének fordulóira érdeklődik Balás András, mert könyvének VI. fejezetében, melynek **Balás Mihály, az ősi székely szabadság harcosa** címet adta, olyan érdekes és értékes felfedezéseket tesz, melyekre akár a hivatásos történészek is felfigyelhetnek. A székelyek történelmének kutatásában, most már a digitális korszak adta lehetőséget is felhasználva, Balás András vissza tud nyúlni a felcsíki csíkjénőfalvi Balás Mihály őseiig, aki 1599-ben, megsemmisítő vereséget mért a székelyeket éveken keresztül elnyomó urakra. A Balás család Csíkjénőfalváról Gyergyóremetére került, II. Rákóczi György erélyi fejedelem 1655-ben Balás Mihálynak és Jánosnak lófői címet adományozott vitézségükért. A székelyek ősi szabadságáról Balás András megállapítja, szinte egyedülálló dolog, hogy e nép évszázadokon keresztül ragaszkodott a szabadsághoz. A székely szabadságok alapja az az egyszerű tény volt, hogy kiváltságaikat azért tudták megőrizni, mert a hazát és a királyt, illetve az erdélyi fejedelmet védték. Fontos és lényegre törő megállapításokat olvashatunk a székelyek közös gazdálkodásáról és a székely önkormányzatiságról. A székelység több évszázados küzdelme azért folyt, mert egyes betelepülő urak vagy éppen a székelyek közül kikerült főnemek szembefordultak az ősi székely hagyományokkal, és egyre nagyobb területeket igyekeztek megszerezni a székely közösség tulajdonából, illetve korlátozni akarták a székelység közösségi jogait. A XVI. század évtize-

dei a legjobb példa a székelyek önfeláldozó harcainak, de ekkor tapasztalhatjuk az idegen betelepülők székely érdekek elleni ténykedését is.

Az 1600-as években Gyergyóremetére került Balások továbbra is meghatározói voltak a térségnek, de sokan a Székelyföldön kívül is hallattak magukról, pl. Balás Elek, aki Bem József csapatában harcolt az 1849-es szabadságharcban. Ennek leszármazottja, egy másik Balás Elek pedig magyar kormánytisztviselőként segítette Sümegi Vilmost, hogy az parlamenti képviselő lehessen. Sümegi Vilmosnak köszönhető többek között a székely körvasút megvalósítása Déda és Gyergyószentmiklós között, Gyergyószentmiklós városi státuszának megszerzése és az impozáns középiskola megépítése. Sümegi Vilmos lánya, Sümegi Bözsi, az orvos-író nagyanyja, aki nyolc feledhetetlen évet töltött Gyergyószentmiklóson, olyannyira székellyé vált, hogy folyamatosan a Székelyföldről mesélt a gyerekeinek és az unokáinak. Sümegi Vilmos még 1938-ban is Kossuth Lajos katonájának tartotta magát, számtalan alkalommal felszólalt az országgyűlésben és harcolt a '48-as eszmékért, a függetlenségért és a kisebbségekkel szembeni előítéletek leküzdéséért.

Balás András is azért hozta létre a Székely Előfutár Alapítványt, majd ennek változásával a Forerunner Federation, azaz előfutár szövetséget, hogy segíteni tudjon a tehetséges székely fiatalok továbbtanulásában. A székelyeken kívül pedig igyekszik minden olyan tehetséges, kisebbségi sorsban élő fiatalnak segíteni, aki már bizonyította a tanulásában és kutatási eredményeiben, hogy egy kis segítséggel fontos dolgokat tud alkotni. A figyelmes fiatal olvasó azt is megtudhatja, hogy melyek azok az alapkövetelmények, amelyeknek elsajátításával képes lesz jó pályázatot benyújtani és nyerni is ennél az alapítványnál. Ennek érdekében is érdemes alaposan elolvasni a Gyergyóremetei 2010-es Felhívást. E felhíváshoz szorosan kapcsolódik az az igazság, hogy a kisebbségben élő népnek jövője csak akkor lesz biztosított, ha az adott régióban tudományegyetemek létesülnek, ha ezekben ebből a népből választott emberek kerülnek vezető funkciókba, s ezeket az egyetemeket közpénzből lehet fenntartani, hiszen az adott kisebbségnek joga van arra, hogy az általa befizetett adó a teljes kisebbségi közösség oktatási, fejlesztési területére kerüljön. Balás András szavaival „*a Székelyföld akarja és megérdemli, hogy a fentieknek megfelelő, regionális, a helyi székely-magyar kisebbség által irányított és elsődlegesen magyar nyelven tanító, átfogó tudományegyetemei legyenek, melyek katalizátorai a kisebbségből származók előrehaladásának, valamint a gazdasági és kulturális fejlődésnek a Székelyföldön.*”³

Ajánlom elolvasásra Balás András könyvét minden székelynek, minden olyan magyar vagy magyarul tudó embernek, aki a székelység iránt érdeklődik, hiszen „*a hagyományos székely sors egyúttal küldetés is, a mai idők emberéhez szóló üzenet: első a küzdelemben, utolsó a visszavonulásban.*”

Jegyzetek:

- 1.) Balás András: Tudomány és helytállás, Tortoma Könyvkiadó, Barót, 2012, 185. old
- 2.) Balás András: ua., 185. old.
- 3.) Balás András: ua., 143. old.

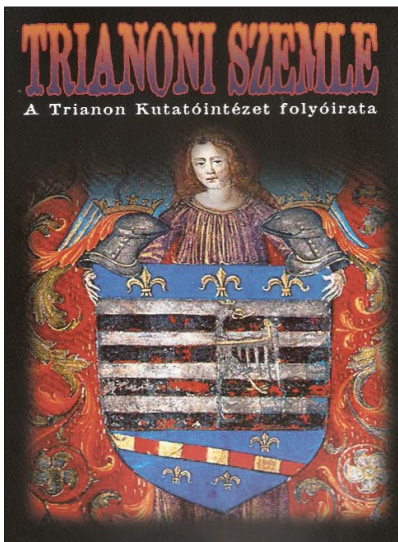
Trianoni Szemle idei első száma

A Trianoni Szemle 2013. január-júniusi számában olvasható – több érdeklődésre számot tartó írás mellett – Raffay Ernő tanulmánya Ady főlvétele a szabadkőműves szervezetbe, Juhász György A terrormerénylettől a délvidéki magyar népiertásig – és tovább... című tanulmánya, a Tisza István-kultuszról szóló összeállítás 5. része, Kassa, Késmárk és a Szepesség történetét áttekinthető dolgozat.

A történelmi Magyarország és nemzetrészeinek címerei közül Kárpátalja és a Máramaros-vidék címerét ismerhetjük meg.

„Felfoghatatlannak tűnhet, miért örvendett oly nagy tiszteletnek a Szent korona a nemzetiségek körében is.” Így kezdődik Kocsis István a Szent Korona és a nemzetiségi kérdés a történelmi Magyarországon, avagy nem magyarok a Szent Korona misztériumában című tanulmánya. Elsősorban a megmaradásuk, nemzetiségi kibontakozásuk feltételeit biztosító jogok tiszteletben tartását garantálta – állapítja meg a szerző, akit régebben drámaíróként, napjainkban inkább történészként ismerhet az Átalvető olvasója is.

Kocsis István azt is elemzi (az egykori Magyarország-ellenes irredenta vezetőinek Trianon utáni nyilatkozatai alapján) hogy mit jelentett kikerülni a Szent Korona védőboltozata alól.

Murádin János Kristóf az erdélyi Párt (amelynek minden negyedik észak-erdélyi magyar felnőtt tagja volt) 1940-1944 közötti működéséről ír.

Fontos olvasmány Czákó István Gyorsírói feljegyzések a trianoni béke létrejöttéről. Egy amerikai memoár leleplezése című közleménye. „Ez az amerikai emlékirat egyértelmű választ ad arra a kérdésre, hogy milyen hazugságáradattal bombázták a főtárgyalókat a cseh, román és szerb politikusok, akik jelen voltak a tárgyalásokon – a magyarokkal ellentétben” írja bevezetőjében a szemle főszerkesztője. (Apponyi Albert csupán előadást tarthatott, a vitában nem vehetett részt!) A memoár magyar vonatkozású fejezeteiből elsőként a Magyar Szemle közölt rövid részleteket 1930-ban, melyekből kiderült a béketárgyalásokat irányító államférfiak tudatlansága és tájékozatlansága is.

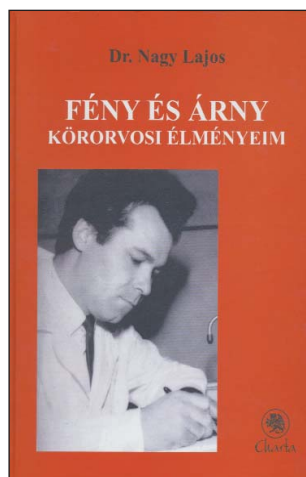
Az 1945 utáni történétírók ritkán hivatkoznak erre a dokumentumra. A szerkesztőség tudomása szerint a 22 kötetet, (12.000 oldalnyi forrást) még nem fordították le magyarra.

Raffay Ernő Politizáló szabadkőművesség című könyvét Domonkos László ismerteti, közben visszatekint a történész e tárgyban megjelent munkáira (Szabadkőművesek Trianon előtt, Harcoló szabadkőművesség. Küzdelem a katolikus egyház ellen, Politizáló szabadkőművesség. Jászi Oszkár és a Martinovics páholy államellenes tevékenysége 1906-1912) is.

Hantó Zsuzsa arra keresi a választ Haramiák és emberek című tanulmányában, hogy „az üldözötteket mentők miért lettek üldözöttek 1945 után?... A tényekkel, a két világháború közötti és a második világháborús valódi szereplésünkkel az európai s amerikai történelmi köztudatban miért lett Magyarország Németország utolsó csatlósa, fasiszta, antiszemita állam? ... Miért hallgat a történelem az új hatalom birtokosainak cselekedeteiről?

A 200 folyóiratoldálnyival szemlét az Őrvidék etnikai változásait bemutató térkép egészíti ki.

Gutai István

FÉNY ÉS ÁRNY

Körorvosi élményeim

Lapunk 85. idei márciusi számának 42. oldalán adtunk hírt Dr. Nagy Lajos könyvéről, jelezve, hogy megjelenése után visszatérünk rá. Nos, a könyv megérkezett, szép kiállításban, 280 oldalas terjedelemben. Szinte találomra, mindjárt az első oldalakon botlottunk bele a következő részbe. 1961 őszén vagyunk.

És itthon vagyok Erdélyben! Nem is akarhol, hanem a Székelyföldön, a háromszéki székelyek között, édesapám szülőfalujától pár kilométernyire.

Talán épp az apám atyafiságát is fogom gyógyítani. Más nemzetiségű körzetben is ugyanúgy dolgoztam volna, mint itt – mert a beteg ember mindenütt csak szenvedő lény –, mégis úgy éreztem, jobb lesz azoknak a székely bácsikáknak, néni-kéknek, akiknek nagy része nem is tud románul, ha anyanyelvükön mondhatják el panaszukat. Úgy vélekedtem, hogy még úgy tíz százalékban a hatalmat is kell szolgálnom, azért kilenc-

ven százalékban a népemet tudom szolgálni. Számomra az ezeréves nyugati kultúrából táplálkozó magyarságom megélése nagyon fontos volt és az is maradt. Azok a székely-magyarok, akikhez akkor indultam, nem holmi gyökértelen jöttmentek, hanem közel ennyi ideje lakói e falunak. Ezeknek a székely-magyaroknak vagyok én – a helyzet adta lehetőséget kihasználva, kitorve a paraszti világból – értelmiségije, tehát jó lesz közöttük élni és őket szolgálni orvosként. Azt akartam, hogy munkával, s nem a hatalomhoz dörgölözve, közös ivászatokkal, párttagsági könyvvel szerezzek tekintélyt magamnak. Diktatúrában fogok élni és dolgozni – gondoltam –, de életem hajóját ezután úgy fogom kormányozni, hogy elkerüljem a rám leselkedő zátonyokat. Nem lesz helye semmilyen hóbörgésnek, passzív ellenállásnak, csak az odaadó munkának. ...Tudom azt is – mert volt időm megtanulni –, hogy nagyon óvatosnak, sőt, bizalmatlannak kell lennem mindenkiel szemben, mert nem lehet tudni, ki a beépített ember, aki esetleg provokál, és másnap már szalad a jelentéssel a párthoz vagy a Securitatéhoz...

Charta kiadó, 2013. Megrendelhető Dr. Nagy Lajos címén: 520023 Sf. Gheorghe Str. Kriza János 5. Jud. Covasna Románia Telefon 0267 314188. Ára 45 RON plusz postaköltség

Osváth Sándor

A Badacsonyi Szfinx

Maniu Gyuláról alias Iuliu Maniuról – egy érettségi találkozó kapcsán

Érettségi találkozók „szezonja” lévén, az ember, ha már a sokadikat üli, hajlamos elmerengeni régmúlt idők történésein. De e találkozók ünnepi pillanataiban nemcsak a személyesen átélt élmények idéződnek fel, hanem olykor előtörlőnek mások érettségi találkozóival kapcsolatos történetek is.

Mostanában gyakran járok „hepehupás vén Szilágyban”, Ady nyomában meg a gyönyörű kazettás mennyezetű templomok (Lompért, Kraszna, Somlyó) „ürügén”. Régi egyházi föliánsokat és évkönyveket lapozgatva igencsak meglepő forrásokra bukkanhat az érdeklődő! Legutóbbi ilyen élményem is egy 50 éves érettségi találkozóval kapcsolatos. Bár a Zilahi Református Kollégium 1890-ben maturált diákjainak találkozására nem tudott elmenni az osztály egyetlen román nemzetiségű tanulója, a kitűnő érettségi vizsgát tett Maniu Gyula, de gyönyörű magyar nyelvű táviratban köszöntötte egykori alma materét:

Így nézett ki a 70-es évek végéig a volt református kollégium.

„Végtelenül sajnálom, hogy itteni sürgős elfoglaltságom miatt érettségi vizsgám ötven éves évfordulója alkalmából nem tehetem személyes tiszteletemet. Nem mulaszthatom el azonban az alkalmat, melyet e jubiláris nap nyújt, hogy az érdemdús tanintézet és annak elhunyt és jelenlegi tanári kara iránt érzett legmelegebb tiszteletemet és hálámat kifejezésre ne juttassam. Az intézet falai között oly hosszú idő után szüntelenül ápolt becsületérzés, a gondolat és a vélemény szabadság és mindnyájunk saját fajszeretetének magasztos eszményei kitörölhetetlenül lelkembe vésődtek, melyek világító fátylaként lebegtek lelki szemeim előtt. Hálás érzelmeimben oltárt emeltem összes volt tanárain és kiválóan Berényi János volt igazgatóm és Kincs Gyula osztálytanárom emlékének, kiknek irántam való jóindulatát és nevelő példaadását örökké méltányolni fogom. Kérem igazgató úr, fogadja és tolmácsolja érdemdús tanintézetének, összes tanárainak s különösen egyetlen életben lévő, mindnyájunk által annyira szeretett Kerekes Ernő volt tanárunknak legmelegebb tiszteletemet és igaz hálám kifejezését. Szolgálatra kész volt tanítványa: Maniu Gyula”

Nem hiszem, hogy ennél szebb szavakkal köszönthette vala-

ha is egy vén diák az ősi scholát s kedves tanárait – magyarul!

Hogy miért nem ment el dr. Iuliu Maniu az ötvenéves érettségi találkozóra? „Itteni sürgős elfoglaltságom miatt” – írja. Mi lehetett az a sürgős elfoglaltság? Vagy talán már sejtette, hogy közeleg egy újabb bécsi döntés (augusztus 30-a), s sürgős teendői akadtak a román diplomáciának – nem tudni?!

Egy másik érdekes, Maniuvall kapcsolatos adatra Szilágy-somlyó református ekléziájának történetében kutakodva lelhet a kíváncsiskodó. 1912-ben Somlyón tartotta a Kálvin Szövetség közgyűlését, melynek előkészítő bizottságát Maniu Gyula királyi körjegyző vezette. Ugyanaz a Maniu lehetett (vagy csupán névazonosság?), aki a zilahi érettségi után Kolozsvárott, Budapesten majd Bécsben tanult jogot, aki 1906–1910. között mint Alsó-Fehér vármegye alvinci kerületének képviselője tevékenykedett a budapesti parlamentben, s aki 1913-ban aktív résztvevője volt Tisza István erdélyi románokkal folytatott tárgyalásainak? Ugyanaz a Maniu, aki 1918 novemberében, a Jászi Oszkár vezette kétnapos aradi tanácskozáson kinyilvánította az erdélyi románok teljes elszakadási szándékát Magyarországtól, s aki Trianon után három ízben is Románia miniszterelnöke volt?

A Magyar Királyságban és a Román Királyságban is sziklaszilárdan Erdély-párti Maniut 1945 után a román kommunista vezetők hazaárulással vádolták meg, 1947 nyarán – a Nemzeti Parasztpárt többi vezetőjével együtt – életfogytiglani kényszermunkára ítélték, előbb a Galati-i majd a máramaros-szigeti börtönbe vitték, hol is hatévnyi szenvedés után, 80 éves korában, 1953. február 5-én meghalt. Testét jeltelen sírba dobták a szegények temetőjében.

A történelmi Magyarországon, 1873-ban Szilágybadacsonyan született férfiú – emiatt nevezték sokan Badacsonyi Szfinxnek – életpályája ilyen csúfos véget ért. Neki két hazát is adott végzete, de mindkettőt elveszítette.

(Megjelent a Polgár Portálon, 2013. június 18-án)

Mint a zilahi Kollégium hajdan volt diákja, a következőket fűzöm Ozsváth Sándor soraihoz. Maniu története szépen csomagolva. Nem kell megfélekezni magyarellenességről. 1944 őszén nevét viselte a hírhedt gárda. Elegendő csak Szárazajtára, Csíkszentdomokosra, Egeresre gondolni. Sajnos a cikk írója nem válogatott, a zilahi Református Wesselényi Kollégium (később Ady Endre Elméleti Líceum) épületének hajdani kinézete helyett a nagyhírű iskolát románok által díszítőit megkopasztott, sivár képével illusztrálta. A szecesszió díszit úgy látszik nem kedvelik, magyaros motívumoknak tekintik őket. Az iskola ma Silvania Főgimnázium néven működik. Napjainkban 36 osztályból mindössze 8 a magyar tannyelvű. 71 oktatójából 16 a magyar nevű. A vádlottak padján álló Maniu az utolsó szó jogán beszél 1947. november 11-én. Ekkor életfogytiglani börtönre ítélték. A máramaros-szigeti börtönben halt meg. A román források születése helyéül hol Szilágybadacsonyt, hol Szilágy-somlyót említik.

Szabó M. Attila

„A Borzalom éjszakája” című írásomban felvázolt korjellem nagyon hasonlít a jelenlegi, hazai konjunktúrához, mely a gazdasági-társadalmi viszonyok keretében tápanyagot szolgáltat nemcsak az egyre gyarapodó bűnözéshez, hanem a nemzetiségek közötti gyűlölködés fellángolásához is. Ehhez jelenleg aktívan hozzájárul az, hogy az 2012-es év az 1946. évihez hasonló szárazsággal sújtotta Romániát is, így egyre nagyobb méreteket ölt a szegénység, az éhség, s ezekkel egyidőben a bűnözés, mely az alábbiakban leírtakhoz hasonló gyilkosságokig fajul, nap mint nap.

Sajnos egyre inkább felerősödnek az antiszemita, magyargyűlölő pártok által elkövetett jogsértések is, melyek felett legtöbbször szemet hunynak a törvényhozók. Több mint húsz év telt el a rendszerváltás óta, de a mai napig lépten-nyomon gáncsot vetnek a kívüljáró felé hangoztatott jogaink gyakorlásának, főleg a vegyes lakosságú - de nem csak ott - településeken. Tiltják a nemzeti szimbólumaink szabad használatát, a székely zászló kitűzését intézményeink homlokzatára, nehezen vagy egyáltalán nem fogadják el a közösségi-városi tanácsok, a tanintézmények magyar írókról, költőkről való elnevezését. A Borzalom éjszakájában leírt egykori malom két román falu, Románandrásfalva és Románhidegkút közé volt építve, nyílt helyen egy rétre. Azt is tudta mindenki, hogy a kettő közül az egyik faluban lakott egy volt vasgárdista katonatiszt, aki színlelte a magyarokkal való szimpátiát, de tiszta szívből gyűlölte őket. Bár erre a mai napig nincs bizonyíték, de alapos a gyanú, hogy ő vezette az egyébként a Moldvából idevándorolt rablókat éjnek idején a jólelkű, munkája után meggazdagodott magyar molnár házához. Írásom végén azt írtam: ...a törvény keze nem, de talán az Úristen igazságot szolgáltató haragja egyenként utoléri. És valóban, a gyanúsított, volt vasgárdista tiszt óriási szenvedések közt távozott a másvilágra. Jelen írásomban felvázoltakat ma is fájó szívvel mesélik az áldozat Székelykeresztúron még életben lévő fiai, Károly, aki az Orbán Balázs utcában lakik, meg László, aki a Berde Mózes utca lakója.

Gálfalvi Gábor, ny.ig tanító, Alsóboldogfalva (2013.)

Minden faluban élnek kiváló gazdák, újtók, mérész, falujukat védelmező

és egyszerűen szolgáló emberek. Ezek közé tartozott a rablógyilkosság áldozatául esett BUZOGÁNY MÁRTON nagysolymosi molnár is. Mind a Nyikómenti Józsa család tagjainak, mind az Újszékelyről származott Buzogány család majdnem mindegyik férfitagjának vérében volt a gépek iránti vonzalom és szeretet. Márton gazda testvérei közül Gézának Hájjasfalván, Dénesnek Magyarzákodon, Mózesnek Nagykádásban, míg első unokatestvérüknek, Jenőnek Kobátfalván volt jól működő malma, kettőjüknek közülük gyapjúfésülője is, mindannyiuknak cséplőgépe a malmok mellett.

Tizenhárom évvel a történetek után, 1960-ban, fiatal tanítóként elhatároztam, hogy felkutatom e szorgalmas, becsületes ember, Buzogány Márton halálának körülményeit. Akkor hiábavaló volt minden igyekezetem, mert bár ezt is, azt is süttogtak a környező falvakban az emberek (köztük igen sokan a képzeletük szülte történetet is), amikor ezzel kapcsolatban bárkire rákérdeztem, azonnal mély hallgatásba burkolóztak. Az emberek féltek a megtorlástól. Még Buzogány Márton gyermekei sem mertek nyilatkozni, mert a kegyetlen gyilkosság elkövetőinek cinkosa volt a kommunista rendszer, annak hú, de nem önzetlen kiszolgálói.

Kilencgyermekes család gyermekeként édesanyjuk korai halálával Buzogány Márton igen fiatalon árván maradt. Nősülése után felesége falujában, Martonosban telepedtek le pár évig, ahol cséplőgépet vásárolt. A szülői örökségből, meg a verejtékes munkájával szerzett pénzösszegeből 1935-ben megvásárolta a Hidegkút és Nagysolymos között fekvő régi, elavult malmot. Ötévi kemény munka után, 1940-ben elkészült a „Székely Pártiumnak” is nevezett, a Solymosok völgyének legkorszerűbb malma. Szívó- gázás, hatalmas lendkereke motrát a Regátból vásárolta, ahol addig áramfejlesztésre használták. E hatalmas „szerkentyű” fa elégetéséből nyerte a gázenergiát. Amikor működésben volt, messzire, szinte az egész völgybe elhallatszott mély puffogása. Az első villanyfény a Mogyorós patak völgyében szintén ebben a malomban gyúlt ki 110 V-os feszültséggel, mely a gép üzemeltetése idején megvilágította a malom és a tulajdonos lakóházának belsejét, az udvar elülső részét, ahol a malomba érkező szekerek le- és felrakódtak. Buzogány Márton tervében szerepelt a közelebbi falvak középületeinek villamosítása is, mely abban az időben

A borzalom éjszakája

„csodának” számított volna. Mivel a malom modern hengerekkel, tisztító beren-

dezéssel és finom szitákkal volt felszerelve (nullás lisztet is készített), hamar híre ment a környéken, és tizenhárom helységből: Segesvárról, Búnról, Capáról, Fehéregyházáról, Héjjasfalváról, Alsóboldogfalváról, Újszékelyről, Székelysárdról, Székelyszenterzsébetről, Kis- és Nagysolymosból, meg a két vegyes lakosságú faluból, Hidegkútról és Székelyandrásfalváról ide jártak öröltetni. E korszerű malom a tőle nem messze lévő, Kissolymoshoz tartozó aprórégi malom hanyatlását, majd bezárását eredményezte.

Természetes, hogy a kora hajnaltól késő estig tartó munkának megvolt az eredménye is. A Buzogány család anyagiakban szépen gyarapodott. Márton gazda egy olajprésre gyűjtötte a pénzt, hogy a völgyben lakó gazdáknak ne kelljen elmenni a tőlük messzire lévő Etédre, vagy Gyulakutára főzőolajat préseltetni.

Alighogy virágzásnak indult a kis „ipari létesítmény”, a láthatáron megjelent a „vörös terror”. A falvakban gomba módra szaporodó „pártsejtek” igyekeztek keresztbe tenni a szorgalmas, sikeres gazdáknak. E mellé társult az Isten haragja is, mely erős szárazsággal sújtotta az országot 1946-ban, melynek szomorú következménye 1947-ben jelentkezett kifejezetten. A szárazság mindenhol károkat okozott az országban, de legjobban a Regátot (Baragant) és Moldovát sújtotta. 1947-ben mindenkinek elfogyott előző évi tartaléka, az új termés még nem érett be. Nagy volt a szegénység, a nincstelenség, amit még tetőzött a gazdasági válság is. Nem csoda hát, ha az országban elszabadult a pokol. A lakosság tehervonatokra kapaszkodva vándorolt az országban, heteken át járkáltak össze-vissza, hogy valahol élelmet találjanak. Teljes volt a zűrzavar, a lopások, rablótámadások megsokasodtak. Igazoltatni sem tudtak senkit, mert még nem volt hivatalos személyazonosság igazolványa senkinek. 1947-ben igen sok regáti és moldvai is megfordult Erdélyben élelem után kutatva.

E nehéz esztendőben Márton gazda minden hozzáfordulón segített, de 2-3 kupa lisztnél többet nem adott senkinek, hogy minden rászorulóknak jusson. Lehet, ezért többen is megharagudtak rá, olyanok, akiknek több pénzük volt és nagyobb mennyiségben szerettek volna vásárolni, de a jószívű molnár másokra való tekintettel nekik se juttatott többet.

1947. június 22-én este 10 óra körül a malom ütemes

püffögése elcsendesedett. Miután az utolsó órlető gazdák is felpakoltak szekereikre, Márton bácsi becsukta a nagykaput és szokása szerint hátranézett az istállóba, ahol csendesen kérődzött a három gyönyörű pirostarka. Paripája nyertéssel köszöntötte gazdáját. Miután megnyugodott, hogy mindent rendben talált, felszólott a szénapadláson pihenésre tért Tordai Dezső inashoz és Szász Dénes segédhez, pár szó után nyugodalmassal jó éjszakát kívántak egymásnak. A lakás felé ballagva még benyitott a nyári konyhába is, ahol a szenterzsébeti Lévai Géza híres muzsikusként és családja lefekvéshez készülődtek. Lévaiék már két hete ott vetették a téglát a malom közelében, a tervbe vett olajprésház felépítéséhez. Tőlük is búcsút vett, aztán a lánctól elengedte a szabaduláskért nyüzszítő kuvaszokat, és bement a lakásba. A konyhában még tett-vett a szolgálólány, a hálósobában már aludtak fiai, a 15 éves Karsci, meg a 6 éves István, és felesége. Márton gazda is jóleső érzéssel nyúlt végig a kényelmes ágyon, de alig hunyta le a szemét, a kutyák rettenetes csaholása kezdtek. Kiment, hogy szénézzen, de a félhomályban semmit se látott. Alig lépett be a házba, újra veszettül fogtak a kutyák, de mire ismét kilépett volna, az ajtó előtt lövés dördült, ettől a kutyák nyüzszítve hátráltak az istálló felé, a házba pedig pisztolyokkal felfegyverzett banditák rontottak be. Mindegyikük kezében villanylámpa is volt. A konyhában a falhoz parancsolták a szolgálólányt, a gépészt, a segédet meg az inast. Eközben Erzsí asszonynak sikerült a hátuk mögött kisurrannia a házból, és a határon keresztül rohant a több mint 2 km-re lévő Nagysolymos faluba segítségért. Márton gazda kiugrott az ablakon, üres kézzel, és ez lett a veszte. Az udvaron várakozó banditák agyba-főbe verték, addig ütötték, míg vérébe fagyva kilehelte jószágos lelkét.

A nagyobbik fiú, a 15 éves Karsci felébredt, és ki akart rohanni a hálósobából a konyhába, de a szolgálólány erőlyesen visszaparancsolta a hálóba. Erre az ablakon próbált menekülni, de az egyik rabló ráordított: - Stai ca trag! (Állj, mert lövök!). Szegény fiú az ijedségtől reszkette a verandára rakott három zsák gyapjú közé húzódva várta a további fejleményeket.

Elkezdődött a rablás. Az egyik rabló, akinek arca (pofája) elé sötét kendő volt kötve, hogy ne lehessen felismerni, kezdte kiadogatni a holmit a lakásból. A kinn várakozók, mint valami hiénák, ugrottak rá a prédára. A több milliárd lejen kívül, melyet olajprésre gyűjtött a család, elvittek minden kézzel fogható értéket, ágyneműt, fehérneműt, ruhákat, abroszokat, törölköket és a drága edényeket. A több milliárd lejen nem kell csodálkozni, a gazdasági csőd miatt annyira értéktelen volt akkor is a pénz, hogy egy csomag cigaretta 200.000 lejbe került.

Csak a ház legkisebb tagja, a 6 éves Pista nem ébredt fel a nagy jövés-menésre. Az egyik bandita őt is fel akarta rántani az ágyból, mire társa rászólt: - Lasa-l ma, ca-i copil! (Hagyd békén, mert gyerek!). Ez az „új latin” mondat és a többi halk, de hasonló nyelvű szuttogás arra utal, hogy a rablók - ha nem is mind, de jó részük - románok voltak. Az egész akció rövid ideig tartott. Mocskos dolguk végeztével elnyelte őket az éjszaka sötétsége.

Amint a zsákok közé behúzódott 15 éves Karsci észrevette, hogy a kinti zaj elcsendesedett, kirohant az udvarra, ahol szörnyű látvány fogadta. Előtte hevert édesapja holtteste. Gondolkodás nélkül szaladni kezdett az éjszaka sötétjében a tőlük 5 km-re lévő Székelyszenterzsébet faluba, a legközelebbi csendőrszóra. A csendőrök csak úgy voltak hajlandók a helyszínen menni, ha a gyerek szekeret fogad számukra. Mivel

mindenki ismerte a molnár fiát, nem sokáig kérette magát a megszólított gazda, egyből készségesen a fiú szolgálatára állt szekerstől-lovastól.

Mire odaértek a malomhoz, már Erzsí asszony is visszatért Nagysolymosból pár falusi emberrel, akik közt három felfegyverezett vadász is volt, de a rablóknak hűlt helyüket lelték. Csak Márton gazda feküdt az udvaron vértócsában, hófehér arcát meg-megvilágította a bujkáló holdsugár, felesége és árvái hangos zokogása hallatszott az éjszaka csöndjében.

A csendőrök a ténymegállapító jegyzőkönyv felvétele után a szomszédos község, Székelyvécke csendőrmesterét, Jipea Marint bízták meg a további nyomozással. Jipea bevallása szerint a helyi őrs dolgozói, meg az államhatalom szervei a párt-szervekkel karöltve inkább akadályozták őt nyomozó munkájában, mint segítették. Jipea őrmestert ez nem kedvetlenítette el, lelkiismeretesen folytatta a nyomozást. Pár év múlva Moldvában, Pascani környékén letartóztatott néhány gyanús személyt, de nem volt módjában rájuk bizonyítani a bűntényt, mert nem sokkal a latartóztatásuk után Jipea a felsőbb szervek tartalékba helyezték.

Vajon kik és miért gátolták meg az őrmestert a bűntény kinyomozásában? Ha tényleg azok voltak a tettesek, ki(k)től értesültek a völgyben lévő, jól menő malom létezéséről? Az elrabolt pénz mellett elvitt tárgyakat (ágyneműt, ruhát stb.) is magukkal vitték, vagy ott maradtak jutalomképpen annak (azoknak), aki odavezette őket az éjszaka sötétjében? Sajnos e kérdésekre már soha senki nem deríthet fényt.

Márton gazda másik két gyermeke, László és Ilona bentlakásban laktak a városban, ők csak másnap értesültek a nagy csapásról. Ha az Isten bajt, nyomorúságot adott e családnak, erőt is adott annak elviseléséhez. Erzsí asszony erős székely volt, hamar összeszedte magát, megerősítette szívét, tudva azt, hogy rá maradt a négy gyermek nevelésének gondja, bár a rablók annyi pénzt se hagytak, hogy férjét eltemettesse. A solymosi Benkő Mózesától kölcsönkért pénzen tudta csak tisztességgel eltemettetni. Nem sokkal a tragédia után segédeivel újraindította a malmot. A nehéz gép mintha szomorúbban püffögött volna, de már nem sokáig, mert a történetek után egy évre, 1948-ban a malmot államosították, a támasz nélküli családot még a lakásukból is kilakoltatták. A kommunisták mindenre kezét tettek, beleültek a „készbe”, mint a veréb a fecskébe.

Hosszú éveken át a városból falujuk felé igyekvő emberek, ha besötétedett, szorongva haladtak el a Buzogány-malom előtt, mely mindhárom falutól, Kis- és Nagysolymostól meg Hidegkúttól is több kilométerre feküdt (mára már csak omladozó falai állanak), egy védett lankás domb tövében, szemben a hatalmas sötét erdővel, melyen keresztül nyomtalanul távozhattak a haramiák (a nyomok arra vezettek), kiket a törvény keze nem, de talán az Úristen igazságot szolgáltató haragja azóta egyenként utolért.

GÁLFALVI GÁBOR nyug. ig. tanító
Alsóboldogfalva (Harghita megye)

Ui.: A Lévai Géza családja által vetett friss téglakon, melyet az udvarra aznap raktak le száradni, több mint tíz különböző méretű bocskornyomot számoltak meg. Jelen írásom hitelességét bizonyíthatják a még életben lévő és a történetek idején a helyszínen tartózkodó Lévai Géza székelyszenterzsébeti lakos, aki a kilencedik X-ét tapossa, valamint a Székelykeresztúron lakó Buzogány Károly, az áldozat fia, aki 15 évesen szemtanúja volt a borzalomnak.

Reflexiók az ötvenedik érettségi találkozóm kapcsán

A kolozsvári Ady-Sincai Liceum 1963-ban végzett magyar osztályainak diákjai ültek össze, hogy megünnepeljék az érettségi ötvenedik évfordulóját. Velünk együtt két román osztály is végzett, de annak ellenére, hogy az érettségi tablonkon csak román nyelven engedélyezték a feliratokat és a diákok fényképeit úgy összekeverték, hogy abból soha nem derül ki, hogy két különböző nyelvű és kultúrájú tanulókról van szó, a román osztályokban végzett diákokat soha nem hívtuk meg. Még azokat sem, akiknek magyar nevük volt, de román tagozatra jártak. Abban az évben két magyar osztály végzett, akik ez év júniusában fél évszázad után újra találkoztak, hogy újra ismerkedjenek, hogy felidézzék emlékeiket. Azokat az emlékfoszlányokat melyek csakis az egyes emberé, ezért nagyon szubjektív (egyéni), és bár megpróbáljuk egy kosárba gyűjteni, ez sehogyan sem megy. Emlékszel amikor...? Sajnos erre nem, de te ott voltál...? Ilyenkor egy kissé kínossá válik a helyzet, de hamar elmúlik, hiszen az öröm, hogy mindenkit felismertem, sőt kis segítséggel még a neveket is vissza tudtam idézni, elsimította összeráncolt homlokomat. Természetesen az ilyen visszaemlékezést nagymértékben segítik a napilapokban megjelent dokumentumok, a fényképek, az eredeti osztálynapló.

Idézek az Igazság című kolozsvári napilap 1961. március 26-i számából. A tudósítást „Fiatal atlétatehetségek seregszemléje” címmel László Ferenc sportújságíró és több könyv szerzője írta. „Az atléták szakedzéseit Boldis László (1915–1996) testnevelő tanár vezeti, aki maga is sokoldalú sportember volt.” Az eredménylistán ott szerepelnek volt osztálytársaim is: Kovács Ferenc (400m síkfutás). Ma sebészorvos Budapesten, a IX B osztály váltófutói Jakobi Antal, ma nyugdíjas tanár és iskolaigazgató, Lajosi Péter, ma egyetemi tanár, fogorvos, a már említett Kovács Ferenc, és jómagam. 1963-ban az iskola kórusában, melyet Bayer Tibor énektanár vezetett, több osztálytársam is látható az Igazság által lekötött képen (1963. február 19.). Ma már nagyon kevesen emlékeznek rá, de akkor szenzációszámba ment, hogy a 22. számú érettségi vizsgabizottságba bekerült az osztályfőnöknőnk, Boér Mária is, pedig ezt törvény tiltotta. Senki sem vette észre. (Igazság, 1963. június 11.). Ambrus Zoltánnak köszönhetően (a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem tanára) újra megnézhattuk az eredeti osztálynaplónkat, tanárainkat, jegyeinket. A dokumentumokon túl mindenkinek megvan a magában őrzött kép ebből az időszakból, amikor kötelező egyensapkánk, egyenruhánk és karszámunk volt, amikor a forgalmasabb utcákon az UTM-legények (a magyar KISZ román kiadásban) igazoltattak, és ha nem tett szert valami, meg is büntettek. Például ha a lányok szoknya-ja szerintük túl rövid volt, egyszerűen felvágták.

Osztályfőnöki óránkat a kilencvenkét éves Csetri Klára magyartanár tartotta. Jó volt látni, hogy még mindig aktív. Róla el kell mondani, hogy amíg lehetett, vezette az Apáczai Csere Jánosról elnevezett irodalmi kört, ezzel is hozzájárul-

va az egyre szűkülő magyar nyelvű oktatás fennmaradásához. Idézzük Beke Györgyöt, aki erről az időszokról írta: „Csetri Elekné és tanártársai jól látták, hogy a magyar irodalom, a kollégium magyar jellegének fokozatos elvesztése folytán, nemcsak egy tantárgyat jelent, hanem pótolnia kell a nemzeti öntudat kieső tárgyait, a zenét, a történelmet, földrajzot.” Ennek érdekében irodalmi kirándulásokat szerveztek, ahol a diákok nemcsak a magyar irodalmat, hanem a kötelezően románul tanult történelmet és a földrajzot is magyar nyelven szívhatták magukba. Úgy vélem, hogy Csetri Klára tanárnő kitartása és kiállása választ ad a Kántor Lajos által a Magyar Nemzet oldalán felvetett kérdésre (Magyar Nemzet, 1991. június 22.), aminek lényege egybecseng az ismert dallal: Miért hagytuk, hogy így legyen? Az öntudat nevelésének vannak ugyan jelei, de még nagyon messze vagyunk az elvárhatótól. Az egyik volt osztálytársunk a találkozó kapcsán afelelti örömét fejezte ki, hogy nem „magyarkodtunk” (Valaki magyarságát fitogtatja - Magyar Értelmező Kéziszótár.) Nagyon meglepett ez a kifejezés, mint amikor először hallottam itt Magyarországon. Egyik munkatársam megkérdezte, hogy román vagyok-e? Azt feleltem, hogy nem, én erdélyi magyar vagyok. Ekkor mondta nekem, hogy itt nem lehet „magyarkodni”. Máig sem tudom, hogy ezzel mit akart mondani. Persze sejtem, azt akarta tudomásomra hozni, hogy a kádári internacionalizmus szellemében én nem vallhatom magam erdélyi magyarnak, mert Erdélyben csak románok élnek. Míg Erdélyben éltem, nem hallottam, hogy a románok „románkodnának”, a csehek „cseheskednének” stb. Számomra olyan meglepő volt a „magyarkodás” kifejezés, hogy nem tudtam rá válaszolni. A „magyarkodásról” hadd idézzem Páskándi Géza gondolatait: „Egy magyarságért üldözötet vagy egy katalánt – (stb) – lebeszélni a „magyarkodásról”, „katalánkodásról” körülbelül annyi, mint a súlyosan beteg embert megakadályozni, hogy a titkos elszántságot, benső erőtartalekét, immunitás-forrásait vagy a „megváltó” lázat szembe fordítsa az ellenséges baktériumokkal... Am ez csupán az érem egyik oldala. Nézzük a másikat, ha tesz az egy erdélyi magyarnak innen efféle tanácsokat adnak, ezzel a sovinizmus román erőinek szinte tálcán kínálják az adukat, akik majd azt mondhatják: no lám a „tietek” állítják, hogy magyarkodtok, mi csupán ismételjük. Nemcsak az önvédelmi energia gyilkosa ez, hanem ostoba „bepalizott vagy bepalizó” politizálás is, mely oly jellemző volt a múlt évtizedekre, s amelynek még ma is erős nyomaiban járunk gyakran... De tegyük fel, miért ne, olyan eset is lehetséges, hogy valaki jámbor és tisztességes szándékkal ad efféle tanácsot. Ez viszont mély dilettantizmust, műveletlenséget árul el. Először is: ki ítélheti meg, hogy mi, mettől meddig jogos, kemény, sőt mindenre elszánt nemzeti öntudat és honnan válik „magyarkodássá”? Ki legyen a mérvadó, az ítélő bíró ez ügyben? Talán egy internacionalista? Egy sovinizta román? A kettő gyakorta egy és ugyanaz. Vagy egy volt vagy ma is magyar bolsevik? Vagy elszabadult utóda? Ki hát? Mert az bizonyos – s

ezt a közösségi és egyéni lélektan ismerői tudják -, hogy egy sovinstának a legszerényebb, röstellnivalóan jámbor óhaj („kérünk szépen magyar iskolát”), vagyis a legminimálisabb igény is „magyarkodásnak” számít! (Páskándi Géza: Kíméljük-e a hóhér büntudatát? In Erdélyi Magyarság II. évfolyam. 1991. november, 8. szám)

Volt diáktársamat ki kell ábrándítanom, mert bizony mi „magyarkodtunk”, elsősorban a jelenlétünkkel. Magyarul beszéltünk és abba az iskolába kértünk bebocsátást, ahol éveken keresztül tanultunk és ahova ezelőtt tíz évvel be sem engedtek az új honfoglalók. A mi iskolánk 1902-ben épült a magyar református hívők és emberek, valamint a magyar állam segítségével. Elődje, a Farkas- utcai Kollégium 1801-ben szintén a magyarok pénzéből épült. A régi kollégium félköríves nagykapuja fölött emléktábla hirdeti: LITTERIS ET PIETATI SACRUM. A(nno) Chr(istianae) MDCCCI” (vagyis a Tudománynak és kegyeletnek szentelve a Krisztus utáni 1801. esztendőben). Az új jövevények már ezt a jelszót is a sajátjukként használják (lásd. Szabadság, 2011. december 10.) A mi iskolánkban tanított Apáczai Csere János, Gyulai Pál, Kovács Dezső, Seprődi Pál, Xántus János, hogy csak az ismerteket említsem. Ebből az iskolából indultak el többek között az első világháború után kibontakozó erdélyi magyar irodalom megteremtői, Makkai Sándor, Ligeti Ernő, Jékely (Áprily) Lajos, Kós Károly. Ők a transzszilvanizmus az erdélyi szellem kibontakoztatói. Ligeti Ernő írja, hogy a transzszilvanizmus az a harc, melyben a „klasszikus értelemben vett erdélyi protestáns szellem küzd egyrészt a gondolat szabadságáért, másrészt az anyaországban kialakult ama közfelfogás ellen, hogy Erdély irodalma az állameszme fékező erejének híján skizmát követ el és túlságosan „elhajlik” a nemzeti hagyományoktól”. (Ligeti Ernő: Súly alatt a pálma, Pallas-Akadémia Könyvkiadó Csíkszereda, 2004, pg. 140.) „A protestáns és erdélyi szellemben kívül, ami a kolozsvári Református Kollégiumot jellemezte, az irodalmi érdeklődés és a költői tehetség kibontakoztatására nagy hatással volt az akkor már közel fél évszázada működő Gyulai Pál Önképzőkör – írja Jancsó Elemér (Reményik Sándor élete és költészete, Kolozsvár, 1942.5.). E nemes hagyomány folytatója volt, amíg bírta és tehette, Csetri Klára magyartanárnőnk is.

A sokáig agyonhallgatott nagy magyar író Szabó Dezső, akit még ma sem méltatunk az őt megillető helyen, azt nyilatkozta, hogy „Az anyám és a kolozsvári református kollégium fia vagyok”. Annyira szerette Alma Materét, hogy végrendeletében azt írta: „Összes, bárhol található, már kinyomtatott vagy még kéziratban levő írásaim minden szerzői jogát (magyar nyelvű kiadás, fordítás, dramatizálás, film, részek közlése stb.) hagyom második Édesanyámra, a kolozsvári református főgimnáziumra...” (Magyar Ünnepe, 1944. november 17 – 24)

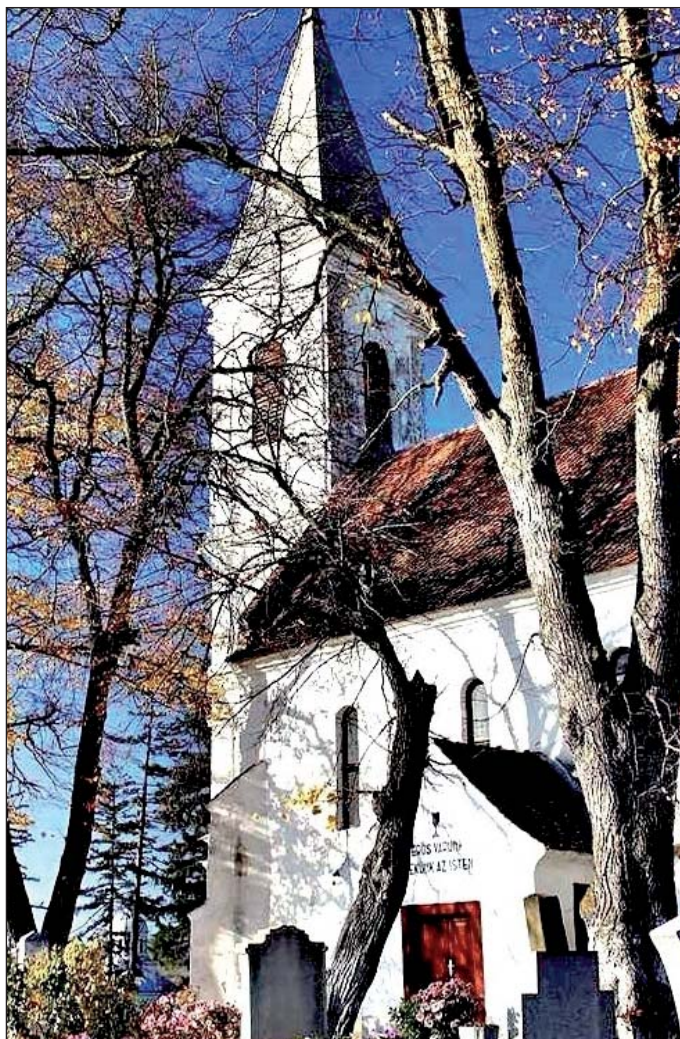
A második világháborút követő újabb hatalomváltás után elindult egy máig tartó erőszakos és példátlan románosítási folyamat Erdélyben. Ennek következtében 1948. augusztus 3-án Romániában életbe lépett az új tanügyi reform, amely „egységes, világi és gyakorlati jelleget biztosít az oktatásnak”. Ez a felekezeti iskolák állami kézbe adását jelentette. A magyar diákok az 1902-ben átadott új épületbe jártak. Akkor 1. számú középiskola volt. 1959 elején Ady Endre középiskolára keresztelték, majd ugyanez év második felében összevonták a régi épületben működő Sincai középiskolával, és már

csak idő kérdése volt a magyar oktatás elszorvasztása. Ez párhuzamosan történt a Bolyai és a Babes egyetemek összevonnásával. Mi ebben a számunkra kedvezőtlen változásokat hozó időben voltunk diákok. Az iskolagyűlésektől elkezdve az ünnepélyekig már minden csak román nyelven folyt. Az érettségi előtt bejött az osztályba a román főigazgató és tudomásunkra hozta, eltörölték az éjjeli zenélést, és aki mégis elmegy, azt nem engedik érettségizni. Megtiltották azt, hogy a kezünkben levő hatósági engedély ellenére is szerenádot adjunk a tanárainknak. Kocsis István orosz tanárunk mentette meg a helyzetet, biztatva, hogy menjünk, mert ő minden felelősséget felvállal.

Az 1963-as iskolai évben a magyar reál és a humán osztályban összesen ötvenhárman érettségiztünk. Az ötven éves találkozón 28-an jelentünk meg. Tízen sajnos már nem tudtak fizikailag megjelenni. Akikről tudunk, azok közül húszan élnek Erdélyben és 17-en szerte a nagyvilágban. Többen Magyarországon. Jó volt ennyi év után találkozni, még akkor is, ha csak keveset tudtunk beszélgetni. Minden elismerés a szervezőké, nevezetesen Sándor Gézáé és Juhász Tamásé.

Minden nehézség és vihar ellenére mi jó szívvel gondolunk Alma Materünkre, tanárainkra. Azzal a hittel, hogy iskolánkban lesz még magyarul oktatás és nevelés, búcsúztunk el egymástól.

Spaller Árpád

Templom hívek nélkül

Mit jelent nekünk Kolozsvár?

(A '70-es és a '80-as évek nemzedékének ajánlom)

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Erős, folyamatos zsongást, hogy Kolozsvár visszavár, Kolozsvár hazavár!

Magyarul zsong, zenél velünk a táj, hogy Kolozsvár, Kolozsvár és Kolozsvár. Magyarul szól hozzánk, és szívből muzsikál, hogy Kolozsvár – amikor naponta a Fellegvárra menekültünk, akkor a szemlélődésbe mélyültünk, csak makacsul ültünk és időtlenül bámultunk téged – te drága Kolozsvár! Minden veszteségek ellenére csodáltunk kemény kitartásodért, főleg a téged elnyomni akaró blokkok (panelek) furcsa dzsungelétől féltettünk. A lábunk alatt hevertél, kiszolgáltatottan s mélyen megalázva, minden percben veled voltunk, veled éreztünk és szenvedtünk, de össze-

szorított fogakkal hadonásztunk! Olyankor te mindig megnyugtattál, személyesen küldted hozzánk dicső múltad egy-egy nagy fiát; Báthory Istvánt, Rákóczit, Heltait, Apáczait, hogy szóljanak hozzánk, hogy vigasztaljanak, mert nem oda Buda, tartja magát az erős Kolozsvár! Előtte értünk hadakozott legnagyobb fiad, a győzhetetlen Mátyás király, a babérkoszorús, büszke lovas, aki minden helyi és reneszánsz fortélyt megtanult, szeretett, de ha kellett, keménykezű uralkodóként oda-oda csapott; hol polgárként gondolkozott, hol egyszerű parasztként mutatkozott, mulatozott, énekelt, de hét nyelven beszélt! Mese nem volt! Láthatatlan, fekete seregével minden éjjel most is visszajár, mint a szép időkben hajdanán! Hányszor de hányszor felverte a kolozsvári út porát, s hányszor de hányszor verte le a legfélelmetesebb ellenségünket: saját kishitűségünket.

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Amit a jól látható Szent Mihály templomtornya jelent: szétvert, szétszórt népünk fölött az egyenes tartást, a büszke felívelést! (Szent István királyunk a gonosz legyőző Szent Mihály főangyalnak ajánlotta az erdélyi püspöki egyházmegyét, az ő nevét viseli a székesegyház.)

A Szent Mihály templom harangjának hangja szívünkben is egyre csak ver, szól, zakatol, egyre csak kondul és keservesen bűg, összefogásra hív!

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Amit a sétatéri Magyar Színház előadásai jelentettek teltházas estéken, túlcordult lelkünknek a szenvedélyes szerelmet, a szünni nem akaró tapsokat Thália és az Igazság oltára előtt!

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Reményik Sándor mennydörgő istenét, hogy:

„Eridj, ha tudsz...

Eridj, ha gondold,

Hogy valahol, bárhol a nagyvilágban

Könnyebb lesz majd a sorsod hordanod.”

Kolozsvár, Dsida Jenő és Reményik Sándor azt

a szívszorító érzést testesítik meg, amit tehetetlen fájdalomukban képesek voltak a gyalázatos trianoni világ fülébe üvölte-
ni: a vérremegtető igazságtalanság kibíratatlan fájdalmát!

„Itthon maradok én!

Károgva és sötéten,

Mint téli varjú száraz jegenyén!”

Csontba hasító szózata marasztal, ha elmentél, mindhalál-
ig remegtet! Méreg sem lettél!

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Ifjú szívünk ott lobbant elő-
ször szerelemre, nem egyszer, nem kétszer, nem bátortalan
nyámnyilaként, hanem életre-halálra szóló kitartással, együ-

Juhos-Kiss János

Elindultam a folyók mentén lefelé

Elindultam a folyók mentén lefelé.

Kós Károly intését az ezerkilencszáznolcvanas
Évek végén sem fogadtam meg, tartottam be.

Szellemi szemeim előtt ütemre lengedezett,

Lángolt a sok aranyló, hullámozó búzakalász,

És szebben virított a pipacs s a búzavirág.

Azt gondoltam, hogy a magyar rónaságon túl

Anyanyelvemen jobban megértene! Kecseget

Kicsit az én fajtám, mert szellemi örökségünk

Elszakíthatatlan kötelék, erő és összetartozás,

Egy gyönyörűséges, bársonyos, nagy ölelés,

Hol mindenki testvér, barát, és nincs árulás.

Nincs ostoba képtelenség, beképzelt vagány,

Nem emészt a keserű bánat és a magány.

Elindultam a folyók mentén lefelé.

Nem akartam egyből belefolyni,

Beleolvadni a Fekete-tengerbe.

A legjobb, amit magyarul hallottam:

„Tetszettek volna forradalmat csinálni!”

Azóta is tépelődöm csendesen, hogy lehet-e

Testet és lelket jól összeszerkeszteni, gyógyítani?

Elindultam a folyók mentén lefelé.

Mennydörögve megszólaltak a Kárpátok:

„Vulkánok után több mint harmincezer éve keményen

Állunk s önmagunkban hiszünk, közben nektek integetünk,

Számon tartunk, soha el nem felejtünk! Mindenkit visszavárunk,

Aki egyszer elindult a folyók mentén lefelé!

A Vigyázó-csúcs társaival integetett lefelé,

Vigyázva, a táltosok szavára kitisztult a kék ég.

Csillagával várt a megannyi, hamvas havasi gyopár:

A bérceit szerető – soha el nem hagyó – örök virág.

2013. június

vé tartozással, szenvedéllyel, tisztasággal, mélységes mély hittel, meggyőződéssel, az erdélyi ember kemény öntudatával, úgy, hogy a Gyalui-havasok szinte négykézláb csúsztak hozzánk! Akkor, amikor mi már nem leszünk, a belőlünk táplált tűzből kitörjenek a lángok és lavinák, működő vulkánok legyenek! Közben a Kis-Szamos vize továbbra is békésen fog tovább kanyarodni a kolozsvári dombok dereka körül.

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Azt, hogy jól kikoptattuk a belváros aszfaltos járdáit, de a környező erdőkben is jókat kirándultunk. Pipacsos búzatáblák integettek a Mezőség irányából, tehenek legeltek, lovak nyerítettek, birkák bégettek, juhászok hallgattak, nem énekeltek; tisztások pihentették a megfáradt vándort; erdők madarai daloltak, források csörgedezve hűsítették szomjunkt, lelkünkbe egyre csak azt zengték, zúgták állhatatosan, hogy szép az élet, cukor az élet, csak szopni kell...

Még ma is abból a frissességből éldegélhetünk! Lélek-fel-szabadító felhők a tenyerükön hordanak, visznek, három dimenzióba csábítanak, védenek, ha kell, mint a Mikó-kerti öreg, göcsörtös fák s az örökké tartó emlékek! A Botanikus-kert virágai erősen illatoznak, ütemesen, ölelve lengedeznek: Kolozsvár. Kolozsvár. Kolozsvár. Aztán a jó mag mindig jó talajra hull s kisarjad. A többi sem szórja szerteszt a szél, de mégis-mégis határon túlra is kerül s talán az öt kontinensről génmanipulációk és veszteségek ellenére is vissza-visszaszáll, mert ami összetartozik, az összenő, ugye Xantus Jánosunk, ugye Palocsay Zsigmond nemesítő urunk? Azt csak a Teremtő választhatja szét! Földi hatalom sohasem! Nőhetnek belőlünk fenyvesek, szakadhat belőlünk sziklaomlás,

marad a Törvény a Kárpátok karéja körül, ahol a Magyarok Istene az úr, a hun-avar-magyar nyelv az úr, mert annyira gyönyörű, amennyire logikus a világnyelvekhez és a nem aglutináló (szótagoló) kis nyelvekhez képest. A magyar nyelv különbséget tesz a szerelem és a szeretet között, árnyalja az áldást, leveszi az átkot! Mára már csak a magyar nyelvű könyvekért és lapokért való mindennapi vadászatunk maradt, a betevő falatról és a forint gyengüléséről nem is beszélve! De akkor is, a szellem és a lélek mindenek felett kering, akár a Föld a Nap körül! Földünk kevés. Vizünk még van, de nem válik borrá, hacsak a Teremtő nem akarja!

Mit nekünk Olümposz bércei, Kolozsvárról nem is látható, nem is érdekes, de ma sem jelent annyit, mint a kolozsvári Fellegvár!

Minden csatangolásunk, nemes szemlélődésünk, boldogságunk szent fővárosa, Kolozsvár! Te egyetlen, maradandó, nagy szerelmünk: Kolozsvár!

Minden jó szó, vers, cikk és oxigén dús jövőnket a szennyezések ellenére is szolgálta – roppant leheletünkből hitünk felszállt! Mindenünk és minden csak azt dalolta: Kolozsvár, Kolozsvár, Kolozsvár! Húzták nekünk a talpalávalót, mindig egyre félreverték a harangokat az égiek, hogy járjuk a legényest, a gyors csárdást, a diszkózenét nem ajánlották, de az is volt. A lényeg, hogy ne tunyuljunk el, s ha fát vágnak rajtunk, akkor sem adjuk fel! Soha!

Fogjunk össze, tartsunk ki tiszta szívvel, és sohase legyünk megalkuvók, anyagiak, hitvány magyarok!

Harangoztak Kolozsváron az égiek. Mindenkinék tudtára adassék, már összecsődült Mátyás király szobránál mindenki, aki számít, aki testben és lélekben még él! Megtelt létünk temploma és tere! Imádkozunk és vigadjunk!

A kolozsvári ízek (töltött káposzta) vendéglősei sem adhatják alább, hisz mi igazán csak mostantól élhetünk, kóstolhatjuk az új életet, soha meg nem halhatunk, míg vasat rághatunk és enyedi bort ihatunk! Felőlünk döröghet, kettéhasadhat az ég, de hirtelen újra ki fog tisztulni, kihűl és megkövül minden keserűségünk!

Testvéri szemek ragyognak ránk, körülrajong minket a világ, a várva-várt Nagyúr visszajön – ahogyan visszajött Kós Károly és Kuncz Aladár –, szent szavakat szór a fejünkre (a babérlevelet hagyjuk a görögöknek, a pálmaleveleken eleget jártunk), fejünkre áldást hint, a bölcsesség és tapasztalat gyöngyeit harmatozza ránk!

A sosem látott, csak elképzelt azúrkék égből bűbajos tündérek sereglenek elő, vidámságaikkal beoltanak, leereszkednek hozzánk. Az angyalok biztatón szemünkbe néznek, szólják és szórják az örök ígét. Közben mi elérzékenyülve, egymás kezét szorítva összeszedjük életünk szerteszt dobált kincseit, hogy maradéktalanul megőrizzük, hazavigyük kincses Kolozsvárnak. Olyan könnyedén, ahogyan egy kisfiú játszik, fürdik a Kis-Szamos partján. Olyan pontosan, ügyesen, ahogyan egy kislány kövecskézik a járdán.

Mit jelent nekünk Kolozsvár? Ha angyalok vagy emberek nyelvén is szólának hozzánk, de ha végre-valahára, tisztán és őszintén a szemünkbe néznek, azt azonnal megérezzük, azonnal kiöntjük szívünk-lelkünk, minden bánatunk, aztán megkönnyebbülten, életünk összes kincseit boldogan hazavisszük, hogy kincses Kolozsvár lábaihoz tegyük.

Ezt jelenti nekünk Kolozsvár.

Juhos-Kiss János

Gyárfás András

Gömbvillámok

(Folytatás előző lapszámunkból)

Az ilyen sűrű, világra szóló események, amelyeket most alig egy hét alatt élünk meg, nem hagyhat hidegen még egy kizárólag csak az élcet, humort, visszasságot kereső valakit sem. Amerika tombol, ünnepel, nincs többé Osama, bosszút állt a cowboy, a világ nyugodtabban alhat.

Svájc első reakciója: jó, persze, hogy jó, hogy nincs többé, de hogy jutottak Pakisztán területre a helikopterek, hogy tudott a világ legkeresettebb embere annyi éven át elbújni a legnagyobb és legjobb felszerelt titkos ügynökség előtt, és muszáj volt lelőni? S most is csattan a pofon, ezúttal már nem az én arcomon, hanem a Nagy Amerika, az Igazságos, a Demokrácia Exportőrén. Fegyver nélkül állt Osama az őt körülvevő válogatott legények között. S most ezt magyarázhatják, maga az igazságügyi miniszter is, ország és világ előtt megbuktak. Még egész terjedelmében előttem a nyugati média ostromozása, a Csau párnak a gyorsított per utáni, mégis lincselésnek titulált kivégzése. A rómaiaknak csak igazuk van: Quod licet iovi, non licet bovi.

De túl e jurisztikai szörszálhasogatáson, ami engem bosszant, az mégiscsak a vén Európa.

Egymás után ítélik el az államfők, hogy Amerikában népünnepély és örömmámor uralkodik egy „ember” megölése után. Túl azon, hogy Osama csak mint állatfaj elégti ki az „ember” fogalmat, és túl a rossz körítésen ahogy táltalták az eseményt, tessék már megengedni, hogy akárcsak a mesékben, amikor a királyfinak végre sikerült levágnia a sárkány fejét, hát örvendjen a rettegésben tartott köznép. Örvendjen legalább is addig, míg a levágott fej helyett azonnal három, aztán hét, és a végén ezer nő.

*

A Puzzle születési fájdalmai a tegnap késő délután beindultak. Kézhez kaptam a nyomdakész tördelt példányt azzal, hogy van még 2 napom javításokra, húzásokra. Hát ha nem is azonnal, de ma hajnalban vissza is küldtem azzal, hogy köszönöm, mehet. Az igazság, ha van valahol ilyesmi, talán az, hogy javítani vagy mindent, vagy semmit. Ahhoz, hogy a mai trendekhez simulva újat írjak, azt jelentené, hogy keverjem a valódit fantáziaképekkel s ez tőlem hazugságokkal teli írás lenne.

Nem mintha esküdt ellensége lennék a hazugságnak, hisz hányszor megesett életemben, hogy az előttem álló diák keservesen izzadt arra a kérdésre, hogy hol volt a múlt héten, és én valósággal hipnotizáltam: hazudj fiam, hazudj valami elfogathatót, te is, én is tudjuk, hogy mi az igaz, de az nem old meg semmit, hazudj, hogy nyilvánosan megbocsájthassak, s mehecsünk tovább...De így, könyvben írni csak azért, mert ma csak így lehet biztosan kiváltani az Aha érzést, na nem, inkább semmit.

Anakronisztikus a Puzzle, egy öregedő ember langyos sirámai. Ki nem veszi észre, hogy nem a világ rohant el mellette, hanem ő állt meg egy pillanatra emlékeit összeszedni, s ennyi elég volt, hogy értetlenül bambuljon a világrengető eseményekre.

2 milliárd ember nézte az Esküvőt és 1,9999999 azt várta vagy annak örült volna, ha csók helyett Willy egy nagy pofont kap Katitól az erkélyen, mert a szoknyája alá tévedt vén Fülöp kezét Willynek tulajdonította. Majdnem ugyanennyi ember

várta, hogy a boldoggá avatott pápa felül és egy pár keresetlen szóval 77 nyelven megköszöni a résztvevőknek az ünnepélyt, s ezzel lerövidíti a szentté avatás időtartamát is, és hányan szeretnék éppen csak azt látni, amit Obama letiltott. Ezekkel az eseményekkel emlékeim nem tudnak versenyre kelni. Lehet, hogy a Puzzle, akárcsak én, rossz időben rossz helyen születik?

Ilyenkor kell a Gönczy Irén néni startkörüli biztatója: írj András, írj, s ha csak egy embernek is örömet szerzel vele, már tettel valami jót!

*

Megdöbentő képek és libabórt kiváltó szöveg a Duna Tv híreiben. Egy Erdélyi kisgyereket elüt az autó, komába esik, a Marosvásárhelyi kórház eszközök hiányában lemond az életéről, kétségbeesett versenyfutás végállomása egy Magyarországi klinika.

Megtörténik a csoda, a gyermek felébred és elkezdődhet a rehabilitáció. A kisgyermek szenved de csinálja a gyakorlatokat és mosolyog hozzá, az őt támogató orvos és nővérek viszont nem szenvednek és nem mosolyognak, hanem a nagyvilág tudomására hozzák, hogy a befizetett pénz hamarosan elfogy, és ha a terápiát félbeszakítják (márpedig félbe fogják szakítani), újra komába eshet a kis beteg... Az Erdélyi Édesanya sírva közli, hogy a havi fizetése a kezelés 2 napjának a költségeire elég és öttagú családot tart fel belőle, könyörög adakozzanak, segítsenek....A kórház, amelyiknek elsődleges kötelessége a beteggyógyítás, zsarol. Zsarolja az édesanyát és minket, kik a híreket kezünket tördelve hallgatjuk.... Hát a több ezermilliárdnyi államadósság nem bír pár 100.000 forintot megelégedezni, míg a hír szerteszalad a világban és megjön a pénz? Létezik olyan, hogy orvos és nővér, azaz kórház, először reggel megkérdezi a bankot, jött-e pénz, s csak aztán gyógyít? S ha nem, ki vele az utcára? Mi ez, új Taigetosz? Vége a világnak!

Napok óta gyötöröm magam, mégis hova, hogy és mennyit és még hány ilyen gyermek (nem, nem csak Erdélyi, hanem gyermek egy állandóan fogyó népességű országban, a jövőnk ígérete) van ilyen helyzetben az anyaországban?

Ma reggel boldogan fellegeztem s sietek ide másolni a Népújságból: *Elképzeléseink szerint minden hónapban az Önök által elfogyasztott kenyér árának egy kis részét nemes célokra szeretnénk fordítani úgy, hogy annak rendeltetésében az Önök véleménye is számítsa. Ezekre az általunk felajánlott összegekre különböző alapítványok, egyesületek, nonprofit szervezetek stb. pályázhatnak, és mi az Önök véleményének figyelembe vételével fogjuk ezeket a pénzüsségeket a rászorulóknak felé irányítani. Megpróbálunk tehát úgy tevékenykedni, hogy annak nyomán többértétt anyagi és erkölcsi haszon keletkezzen, melynek segítségével biztosíthatjuk a magunk és gyerekeink jövőjét. Ehhez kérjük az Önök csatlakozását is. Az ákosfalvi Szent István pékség munkaközössége*

Most már csak össze kell hozni a patyolat-tiszta fehérképenyes pékeket a bepíszkolt fehér köpenyű félistenekkel.

*

Dominique Gaston André Strauss-Kahnt, zsidó szülők gyermekét nemi erőszakkal vádolja Nafissatou D. Guineai muszlim a New Yorki Sofitel szálló HIV-fertőzött szobalánya. Ennyi lenne röviden a hír.

A tragédia az, hogy a mai világban ez a vád börtönrachot tud kiváltani!

Aztán meg az ügyvéd az első órákban határozottan kijelenti,

hogy védencének bombabiztos alibije van. Rá két napra ország-világ előtt változtatunk a védelmi taktikán, és most már azért kéri az azonnali felmentését ügyfelének, mert közös megegyezés alapján történt a nemi játék. S ezt lehet csinálni tv, sajtó a média teljes bevonásával. Ez majdnem annyira fáj nekem, mint a freiburgi egyetemnek Svájcban, hogy becsületdoktori címet adott ezelőtt egy pár évvel Dominiquenak.

De vannak csiklandós melléktermékei a történeteknek: A hancurparti eddig kiderült részleteiről nagy fenntartással elmélkedek, mert mindkét fél más vallási kultúra tagja, és könnyen tévedhetek. Szóval, úgy rendes keresztény módra nem ment, ezért az analízis és orális változatával próbálkoztak a felek.

Ami az órálist illeti, Monika Lewinsky és Bill Clinton óta ez szalonképes és ártatlan játék, ezért nem zárhatnak 25 évre Amerikában politikust. És a muszlim lány, ha nem Allah-Allah után kiállt (ami még jobban begerjeszti az IWF vezért), hanem Mo-hammm-edet hívja, akkor most Dominiquet a sürgősségi sebészetten varrják, s nem a Rikers szigeten aszalják.

És az analízis? Visszaemlékezek, ezelőtt 50 évvel a bátyám becsempészett a törvényszékre egy nemi erőszak-pert végighallgatni. A bíró rákérdezett az asszonytól a részletekre, hogy is volt? Az asszony őszintén és részletesen elmesélte, hogy bizony hátulról történt a beavatkozás. A bíró nagyon rövid tanakodás után azonnal felmentette a vádlottat.

Hátulról nincs erőszak, hisz bármikor elszaladhat a nő.

Erről ennyit, majd a pénteki tárgyalás újabb szenzációval tetten bennünket, hisz a cunámit, Fukushima, Gadafit már eluntuk...

*

A Találkozóról és melléktüneteiről majd később, mikor elmúlt a láz. Most röviden bejelentkezem, és ara a kérdésre próbálok válaszolni, amit Erdélyben és Magyarországon is rettenetes körülírással, de csak félig sikerült megválaszolnom: miben más Svájcban az élet?

Izzadtan próbáltam a különbségeket megmagyarázni. Hogy Svájc 4 milliárdos többlettel zárta az államkasszáját 2010-ben, és ennek milyen származékai vannak a mindennapi életre, de éreztem, hogy a kép nem az igazi.

A tegnap este a húgommal - aki Gödöllőről jövet Genfben volt a fiánál vakációzni - cseréltük ki az élményeket, és amit ő mesélt, tökéletesen megadja a választ a kérdésre.

A világ legmeredekebb fogaskerekű-drótkötél szerelvényével kapaszkodtak fel egy víztárolóhoz a panorámát élvezni, amikor egy kisgyerek az út legmagasabb részén kiejtette a kabinból a plüss-mackóját. A kísérő egy darabig még hagyta menni a vonatot, majd a következő biztos ponton megállt, letelefonált az indítóhoz, hogy a másik szembejövő szinkronizáljon, visszamentek a plüss mackóig, ott kiszállt, és leereszkedett az iszonyatos szakadékba, magához vette a macit, de majd csak a végcélnál adta oda a gyerekeknek, és magyarázta a nagyszámú turistaközönségnek, hogy ő tudja, mennyire fontos egy kisgyerekeknek a maci, de nem akar esetleg még egyszer megállni, ezért adta csak a leszállásnál oda. Nahát képzeljétek el ugyan ezt otthon....Ennyi csak a különbség.

A készülékemben, egyet írok és más megy át. A tegnapelőtt frappánsan, röviden s mégis elgondolkodtatón (mérsékeltén, mert ez ma sértésszámba is mehet) vázolni akartam az alapvető különbségeket Svájc és Románia meg Magyarország között, és egy, számomra itt mindennapi, de otthon rendkívüli, szokatlan

emberi apró tettet írtam le mint legjellemzőbbet. Mára már befutott két megjegyzés is, és mindkét otthoni olvasó nehezteli a kabinkísérő felelőtlen magatartását, hisz azzal, hogy visszament egy pár száz métert egy kiesett plüss mackóért, nemcsak a menetrendet borította fel, hanem véleményük szerint még a kabinban levő 40 ártatlan utas életét is veszélyeztette.

Hát először ezt a második aggodalmat szeretném eloszlatni. A szerelvény egy pillanatig sem volt veszélynek kitéve, a kísérő igen, de ezt önként, tudatosan és rutinosan vállalta, mert tudta, hogy egy kisgyerekeknek mennyire fontos a macija, amit magával cipelt még ide is.

A második szemrehányás, ami a menetrendet illeti, hát valamikor nagyon régen már írtam arról, hogy a soros államelnökünk a szilveszteri beszédében a vasút nevében elnézést kért az utazó közönségtől, mert a svájci vonatok abban az évben összesen 23 percet késtek. Hát a 2011. év végén majd külön kiemeli ennek a kiránduló drótkötélpályának a félórás eltérését az előírt időponttól, és itt nem csak elnézéssel fog reagálni a helyi népség, hanem valami díjat is kitalál, amivel a kísérőnek az emberségét honorálja.

Mégiscsak jobb lett volna a megszokott receptnél maradni, s a kérdésre, hogy itt mi más, azzal válaszolni, hogy itt minden jobb, s kész. De ezzel nagyon kell vigyáznom, mert az idén a részletekbe belesüllyedtem. Bármit mondtak, valami belső kényszer hatása alatt rá kellett tromfoljak. S a témák villámgyorsan, csak úgy váltották egymást.

A városi közlekedésnél azzal dicsekedtek, hogy már évek óta a szemafor kiírja, hány másodpercig tart a piros. Hát ez gyönyörű, mondtam, de mire jó, mikor egy autó sem állítja le a motrát, s az utolsó tized-másodpercben sem lassít senki, hanem még gázt ad, s ha véletlenül egy sietős gyalogos, aki szintén úgy indul a zebrára, mint a 100 méteren futó atléta, találkozik a formula 1-es autóval, kész a baj. Nálunk is volt, de leszerelték már régen, és helyette fotocellás és videos rendszert építettek ki, ahol a lámpa mindig pirosan áll, és, mialatt közeledsz, a számítógép eldönti, hogy kinek ad szabadot, s így megközelítőleg a lehető legrövidebb várakozó idő „bünteti” az autóst és gyalogost. Juj ez igen, ez hatott, bejött az ÁÁÁÁ és AHA.

A személtelésnél elmondtam, hogy Luzernben napelemes személtáladákat állítottak fel, ami összenyomja a beledobottat az ötdödére, jelzi amikor tele van, s így megkönnyíti az utcaszkektorok (nálunk így hívják az utcaseprőket) munkáját.

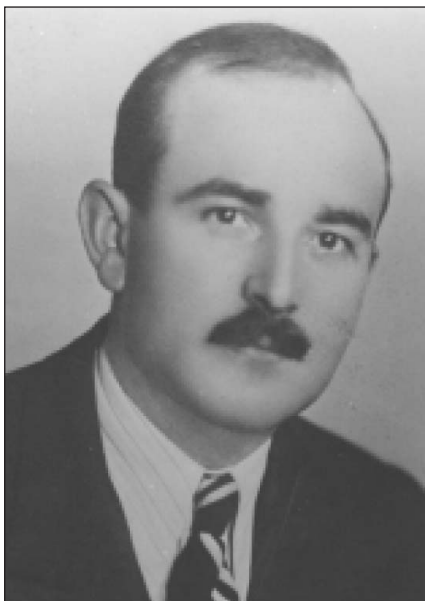
És így tovább és így tovább. Áááh, Oooh, szóval Svájc az Svájc, na nem vitás. Aztán egyszer valahogy a gólyák is szóba kerültek, s már olyan lendületben voltam, hogy egy mária-újfalu élményt kezdtem mint svájcit elmesélni, amikor egy gólya lecsapott a kertünkbe és egy másfél méteres siklót kapott fel és addig dobálta s verte a földhöz, míg kisebb darabok lettek belőle, majd többszöri ide oda szállással elvitte a fiókáknak a darabokat. A házigazda vagy kétszer rákérdezett, másfél méteres sikló, és mikor már azon voltam, hogy bebizonyítsam, hogy Svájcban a siklók anakonda-méreteket vesznek fel, közbeszólt az eddig bölcsen hallgató feleségem: András én hallgattam, amikor az a két kísérletileg felállított lámpát mint az egész Luzernet beborító rendszert előadtad, hallgattam akkor is, amikor azt a 3 személtádat, amit augusztusra terveznek kiszerezni mint működő csoda-valamit vázoltad, de ebből a siklóból most már engedj el egy métert mert a röhögéstől, akár csak a kisebbik unokád a múltkor, ki kell menjek a WC-re.

(Folytatjuk)

„Annyi a jogunk, amennyit ki tudunk harcolni”

30 éve hunyt el az utolsó hiteles kommunista, Kurkó Gyárfás (1909–1983.)

A magyar mondás igazsága látszik teljedni ez esetben is: „a tisztességről már lekéstünk, de a gyalázatra még ráérünk!” Hiszen, ahogyan Kurkó Gyárfás lánya, Ferenczné Kurkó Veronika szomorú tömörséggel jegyezte meg egy interjú során, 2009-ben a MADOSZ és az MNSZ néhai elnökéről születésének száz éves évfordulójakor még a Brassói Lapok sem emlékezett meg. Pedig Brassó magyarsága legközelebből lehetett tanúja a székely munkásmozgalmi népvészér (a modern Kolhaas Mihály – Sütő András megj.) felemelkedésnek és tragikus letörésének.

A gyalázat elkerülését szolgálja a kihívó alcímben rejlő azon szándék is, hogy így szerény emléket állítsunk azon névteleneknek is, akik őszintén hitték, hogy az addig sokakat nyomorban tartó „úri rend” után egy igazságosabb világ építhető fel, azon a módon, ahogyan a történelem kerekének erőszakos balra forratása hozhatja. A bankok után jövő tankok, majd a tankok után jövő bankok szomorú folyamatának együtt látása majd’ hetven év után elgondolkodtathat bennünket a csöbörből vödörbe jutás ősi tanulságairól is...

Kurkó Gyárfás beszédei, cikkei (melyekből átfogó szemelvény-gyűjteményt közölt Lipcsey Ildikó 1987-ben) arról tanúskodnak, hogy a MADOSZ (Magyar Dolgozók Országos Szövetsége) és később az MNSZ (Magyar Népi Szövetség) elnöke hitt abban, hogy a megerősödő és hatalomra jutó Kommunista Romániai Pártjával szövetségben sikerül az erdélyi, sőt az egész romániai magyarság sorsát megnyugtató jogbiztonsággal rendezni. Némi biztató alapot jelentett ezen törekvések valóra válásához az 1935-től létező ismeretsege és szövetsége Dr. Petru Groza Ekés Front-jával, amely 1945. március 6. után a Szovjetunió hathatós támogatásával Románia vezető hatalmává lett.

Kurkó Gyárfás, aki „Nehéz kenyér” (1949) c. önéletrajzi regényében is vall arról, hogy a csíkszentdomokosi szülőfalu kemény életének emberpróbáló igazságtalanságai a társadalmi berendezkedés visszasságaiban gyökereznek, hiteles képviselője volt ennek a véleménynek. Ezek megváltoztatása pedig, mindenképpen a jobb élet reménységének egyik alapvető feltétele volt, a maga látása szerint.

Az 1946-os bukaresti magyar diplomáciai jelentések is felismerik, hogy az akkor még Romániában is működő többpárt-rendszeren belül az MNSZ egyre nagyobb magyar összefogást ér el. Ezen magyar összefogás révén felmutatható erőttől remélte Kurkó Gyárfás, hogy a hatalmat tartósan megragadó Dr. Petru Groza kormányától támogatást nyerhet a romániai magyar társadalom jogainak biztosításához.

Mindazt, amit 1944 és 1947 között Kurkó Gyárfás vezetésével elért a romániai magyarság számára a Magyar Népi Szövetség, ma is tiszteltetreméltó eredménynek számíthatna a körülmények figyelembevételével. Még akkor is, ha csupán azokra a kicsikart ígéretekre tekinthetnénk, amelyek sajnos csak ígéretek maradtak a román kommunista politikum részéről.

Rövidre szabott politikai pályafutása bizonyosság arról, hogy remélte és igyekezett biztosítani, amit a „Népi Egység” hasábjain 1944. október 23-án így fogalmazott: „A győztesek nem tették felelőssé az olasz népet, a finn népet, a román népet, a szlovákokat, a horvátokat – csak a magyar nép maradjon felelős teljes egészében, hetedíziglen, ahogy a hazai (értsd: román – N.Á.) sovíniszták követelik?”

Kurkó Gyárfás földije, kortársa és sorstársa volt annak a Márton Áron római katolikus erdélyi püspöknek, akit ugyanazon román katonai törvényszék ítél el, mint magyar irredentaként őt magát is. Minden bizonnyal ellenségeink látták jobban azt az értéket, amit mi magyarok kevésbé tudunk becsülni. Voltak olyan nehéz idők a XX. század pokoli embertelenségében, amikor erdélyi magyar emberek az ún. „bal-” és „jobbaldaliság” egymástól messzinek tetsző tájairól az emberség és becsület, önzetlen közszolgálat indíttatásai révén egy útra találtak. Így egyazon szenvedés jutott nekik osztályrészül.

Kurkó Gyárfás 1909. december 2-án született Csíkszentdomokoson, nyolc gyermekes székely család sarjaként. A népes és szegény faluban, ahogy maga jellemezte, olyan nehéz kenyéren nőtt fel, amit a ma nemzedéke csak olyan szociográfiákból ismerhet meg valamelyest, mint az általa politikai félretétele után, de még letartóztatása előtt a gyermekkoráról megírt önéletrajzi munkája. („Nehéz kenyér” – 1949; 1970)

A regényes dramaturgiával szerkesztett könyv éppen akkor ér véget, amikor Csíkszeredán át, lakatosinaként elindul a felnőtté válás és a közelet felé.

1922-ben már Szászrégenben dolgozik, s alig tíz év elteltével Brassóban épület-, bútór- és műasztalos műhelyt nyit. Családot is alapít, házasságot kötve Kató Emmával. Bekapcsolódik a brassói székely munkások, alkalmazottak közösségi életébe, ahol hamar felfigyelnek vezetői, szervezői képességeire, s nyilván arra az egyenes és kitartóan küzdő székely jellemességre, amely emelkedését és vesztét egyaránt okozta. Annak a kommunista munkásmozgalomnak a keretei közé kerül, mely felé ilyen körülmények között az igazságkeresés emberi igyekezete óhatatlanul sodorta.

1934-ben részt vett a Magyar Dolgozók Szövetsége (MADOSZ) nevű baloldali háttérű – mint az Országos Magyar Párt munkájával elégedetlenek összefogója – tömegszervezet megalakításában. Ennek előbb Brassó megyei elnöke, majd országos elnöke lett. Gyaníthatóan kezdeti poli-

tikai felismerései közé tartozott az, hogy az erdélyi magyar munkásság érdekeinek hathatós képviselése nehezen megvalósítható a többségi románság hasonló gondolkodású erőinek szövetsége nélkül. 1935. november 3-án, Déván (Hunyad megye) a MADOSZ szövetséget kötött Dr. Petru Groza – a későbbi miniszterelnök - „Ekés Front”-jával. Közéleti tevékenysége lendületesen fejlődött a következő években is: Csík vármegyében a választásokon képviselőjelölt, megindult publicisztikai, politikai közírói tevékenysége.

A királyi diktatúra által Romániában betiltott pártok földalatti működése keretében a MADOSZ háborúellenes mozgalom szervezett 1940-ben. Ennek nyomán Kurkó Gyárfás Caracalba (Dél-Románia) internálták, majd a brassói Fellegvár „lebilincselő vendégszeretét” is szenvedte. Itt versírói készsége is megmutatkozott, ám nyomtatásban csak 1944 után jelentek meg sorai. Bár irodalmi munkássága nem nevezhető élvonalbelinek, de nyomon érhető ezekben a próbálkozásokban a szélesebb társadalmi kitekintésre igyekvő munkás öntudat, amely az alkotói sokoldalúságot becsüli – így a műveltséget is. Jellemző volt ez ebben a korban az erdélyi magyar munkásság java részére.

1944. október 16-án (az augusztus 23-i román világháborús átállást követően) újraszervezték Dél-Erdélyben (Brassó) a MADOSZ-t, amely később felvette a Magyar Népi Szövetség nevet. A névváltozás is tükrözi a gyökeresen megváltozott politikai helyzetben azt a hármas stratégiai célkitűzést, hogy az MNSZ legyen a romániai magyarságnak az „EGYSÉG”-es, leghatékonyabb érdekérvényesítő szervezete. Amely az új Romániában a „FENNMARADTÁS”-t munkálja. Ennek pedig legfőbb kiküzdésre váró eszköze az „EGYENJOGUSÍTÁS”.

1944 és 1947 között Kurkó Gyárfás ezen célok megvalósítása érdekében végezte azt a szerteágazó politikai munkát, amely lemondása után lassan elhalt. Nem az Ő hibája – ennyi idő után jobban látható –, hogy a kiteljesedő román kommunizmus túlzó nacionalizmusa titokban, majd egyre nyíltabban összeroppantotta az erdélyi magyar nemzetiségi önrendelkezés törekvéseit.

A Petru Groza által vezetett román kommunista hatalmi elit, amely még 1944-1945-ben békülékeny, egyezkedő hangot ütött meg, később már ugyanazt a nemzetileg elfogult, gyűlölködő, elutasító hangot használja, amelyet korábban

kifogásolt az ún. „reakciós” Nemzeti Paraszt Párt és a Nemzeti Liberális Párt részéről. Az erdélyi magyarság háború utáni vezetőinek sorstragédiája – akár Kurkó Gyárfás, akár Márton Áron sorsát tekintjük- jórészt abban áll, hogy a román nacionalista törekvések, amelyek 1920 után a magyarság mielőbbi beolvasztását célozták, tovább éltek az 1945 utáni politikai és világnézeti irányváltás dacára is.

Az erdélyi magyar baloldal balsorsa azzal is tetőződött, hogy ők komolyan vették a kezdetben hangoztatott lehetőségeket a történelmi megbékülésre, és a nemzetek közötti méltányos kiegyezésre vonatkozóan. Így az 1951-ben irredentizmus vádjával elítélt Kurkó Gyárfás nem tett és szólt másképpen, mint amit a Petru Groza vezette román kommunisták 1945-ben még megígértek és láttattak...

A Kurkó Gyárfás vezette MNSZ 1944-1947 között mégis a társadalmi élet három fő területén (kisebbségpolitika, kultúra, művelődés, egészségügy és gazdaság) olyan eredményeket ért el, amelyek máig tiszteletet érdemelnek. Ugyanakkor látnunk kell az évtizedek távlatából, hogy olyan folyamatok elindítói is voltak az erdélyi magyar társadalom életében, amelyek később kamatoztak (pl.: Magyar Autonóm Tartomány, csángó oktatáspolitikai, stb.), ha mindezek magukon viselik is a torzó jellegű demokrácia fogyatékosait és rövidéletűségét. Olyan hivatkozási alapot teremtettek mindezzel a mai nemzetiségi törekvések számára, amelyek a jobb szándékú románság számára is felidézhetőek.

Vegyük számba röviden a társadalmi élet főbb területein felvetett kérdéseket és elért eredményeket.

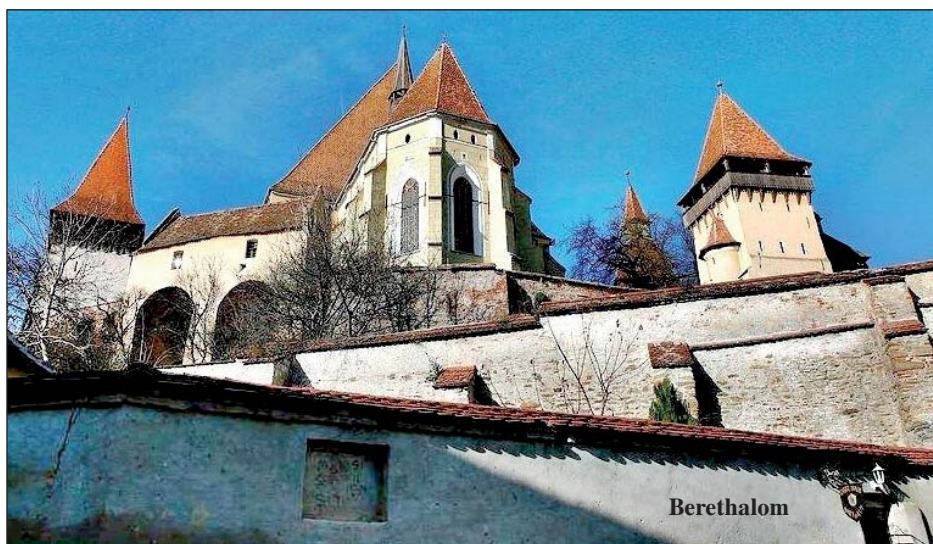
Nemzetiségi politika

Kurkó Gyárfás sajátos baloldali politikai látásmódja szerint – amely nem fedi le klasszikusan a dogmatikus marxista baloldali látásmód szabványát - a megteremtésre váró „demokrácia” fokmérője a nemzetiségi kérdés rendezettsége. Ezért az MNSZ már a kezdetektől szövetkezett az ODA (Országos Demokratikus Arcvonal)-val. Felismerte továbbá, hogy a nemzetiségi jogok biztosítása a független magyar intézményrendszer kialakításával érhető el. Ez a meggyőződés jelentette a későbbiekben a fő ütközőpontot a dogmatikusan megkeményedő Román Kommunista Párttal.

Ám a II. világháború és a frontvonalak elvonulása után Erdélyben még az élet- és létfeltételek biztosítása volt az

elsődleges cél. 1944. augusztus 23. után, a front elvonulásával rátörtek Erdélyre az ún. „Maniu gárdák”. Ezek a román szabadcsapatok bestiálisan gyilkolták a védtelen magyar polgári lakosságot. Kegyetlenségeiket még a nem éppen érzékeny lelkű Vörös Hadsereg is megelégette, így Észak-Erdélyben 1944 novemberétől 1945 márciusáig szovjet közigazgatást vezetett be, kipurcsolva onnan a román hatalmat.

Az MNSZ első nagy feladata az ugyanezen időszakban létrehozott ún. „munka- és internálótáborokban” embertelen körülmények között sínylődő 60.000 magyar ember kiszabadításáért való közbenjárás volt. Kurkó Gyárfás

Berethalom

több ízben is felszólalt és írásban is kérelmezte az ártatlanul elfogottak mielőbbi elengedését. Csak 1946 márciusára sikerült felszámolni ezt a visszaélést. Ugyanígy tiltakozott a munkaszolgálatra (ú.n. „concentrára”) kényszerítések ellen, melyek jórészt szintén a magyarokat érintették.

A Magyar Népi Szövetség első kongresszusán (Kolozsvár, 1945. május 6-12.) kifejtette azt is, hogy szakítani kell a „kisebbségi sors” fogalmával, mert ez olyan negatív jelző, melynek billoga alá nem kerülhetünk. Abból kell kiindulnunk, hogy „mi nem vagyunk vendégek Erdélyben.” Ez pedig a három Erdélyt lakó nemzet egyenlősége jegyében azt jelenti, hogy „Erdély az erdélyieké volt, és azoké kell, hogy maradjon” –fogalmazta meg mindezeket, a transzilvanizmust visszahangozva már 1945-ben.

Szintén égetően sürgős feladatnak bizonyult a II. Bécsi Döntés nyomán kialakult vagyonelkobzások rendezése, az Észak-Erdélybe telepített románok jogviszonyának tisztázása, valamint az 1944. szeptember 12. utáni (szovjet-román fegyverszüneti egyezmény) hadifogság, hadiszolgálat, menekülés, deportálás miatt gazdátlanul maradt német és magyar vagyonok zárolásának ügye. Ezen vagyonok kezelésére létrehozták a CASBI-t, az Ellenséges Javak Pénztárát. Az MNSZ elnökeként Kurkó Gyárfás mindvégig szorgalmazta a román állampolgárságú magyarok vagyonának kivonását a CASBI ellenőrzése alól. Ezzel párhuzamosan a menekülések miatt időszakosan távol lévő állampolgársági jogainak mielőbbi rendezését. Mindezekben a román anyagi és hatalmi érdekeket sértő kérdésekben mindenkor vallotta, hogy „szükség van őszinte és nyílt párbeszédre, a bajok leplezésével a demokrácia ellenségeinek büntársaivá válhatunk.” Nem volt akkor sem „elvtársias behódolással”, amikor Patrascanu igazságügyminisztert számon kérte az ígéretével elmentés „megcsúfoló törvény” miatt a fenti ügyben. Felteszi a kérdést: „ki köti meg a kezét?” – s miközben választ nem vár, él az ekkor már veszélyes vélménynyilvánítás szabadságával: „demokráciánk alszik.” Ez a megalkuvás nélküli kiállása a romániai magyarság érdekei mellett azt eredményezte, hogy az értelmiség és a falvak népe is egyre inkább támogatólag állt az MNSZ mellé. Az írók 1946. októberében közös nyilatkozatban támogatták a szövetséget olyan átfogó „helikonista egyezéssel”, melyhez Bánffy Miklóstól Maksai Alberten át Kós Károlyig és Szabédy Lászlóig a legjelesebbek adták nevüket.

Szintén nem elhanyagolható érdeme az MNSZ nemzetiségi politikájának, hogy az 1944-es őszi fordulat után a magyar közösségek szabadon kitűzhették a magyar nemzeti színeket középületeikre. Igaz, csak a románnal együtt.

Az MNSZ II. székelyudvarhelyi kongresszusára egy nemzetiségi törvénytervezetet is kidolgoztak, amely a nemzetiségi minisztérium felállításának ígéretével, széleskörű emberi és politikai jogok biztosításának rendszerével elment volna a politikai önrendelkezés szavatolásáig. E törvénytervezet elfogadásának ígéretét a Groza kormány nem teljesítette. Nem feledkezhetünk meg azonban arról, hogy az 1952-ben létrejött Magyar Autonóm tartomány lét-

rejöttének lehetősége – bármennyire is az erdélyi magyarság csak egy részének jelentett némi jogérvényesítési lehetőséget – ennek a megindított merész küzdelemnek is köszönhető volt.

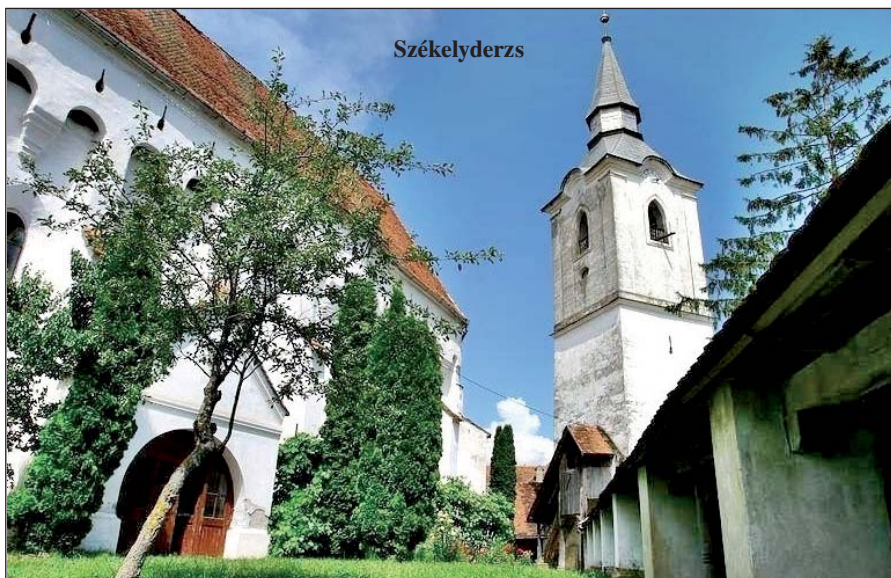
Ugyanilyen merészséggel szólalt fel Kurkó Gyárfás 1945-ben a felvidéki magyarság ügyében is: „... erélyesen tiltakozunk a csehszlovákiai magyarság ősi földjéről való kiűzése ellen is.” Képviseli a Groza miniszterelnök által megígért vámunió létrehozását és az útlevélkényszer eltörlését Magyarországgal. Mindezekhez a legfontosabb szócsövek az MNSZ kezébe jutott „Népi Egység” és „Világosság” című lapok voltak.

Kultúr-, művelődés- és egészségügy-politika

Kurkó Gyárfás közéleti tevékenységének központi gondolatából származtatható az a cselekvési sor, amely a kultúr- és művelődéspolitika terén jellemezte működését: a romániai magyarság jövőjének záloga az önálló magyar intézményrendszer megteremtése.

A háborús fordulat után rögtön szorgalmazta a magyar nyelvű közoktatás újraindítását (Népi Egység, 1944. december 26.) Ezen felszólalásaiban, beadványaiban is nyomon követhető, hogy nem tartozott az agresszív dogmatikus baloldaliak közé. Több megszólalásából is kitűnik, hogy a magyar iskolák beindítását, felszerelését, a tanszemélyzet fizetésének előteremtését sürgetve, mindig az egyházi iskolákat is felkarolta. A széles összefogás jegyében ezt teljesen természetesnek gondolta.

Valószínűleg e közös sors vállalása jegyében sikerült a két csíkszentdomokosinak az összefogás szép példáját felmutatni az Országos Petőfi Alap létrehozásával. 1945-ben egyetemi és közművelődési célok támogatására alapították. Márton Áron római katolikus püspök 3 millió (!) lejes adománnyal támogatta az alap elindulását. 1945-46 folyamán ebből folyósították több száz tanár rendezésre váró fizetését, támogatták a magyar szakiskolák beindítását, a gyermeküdültetés céljait, a Székely Múzeum (Sepsiszentgyörgy) működtetését, sőt az 1946-os aszály idején a segítséget szenvedő székely megyéket is. Összességében: 1945 májusától kezdődően, egy éven belül az MNSZ kiteljesíthette az anyanyelvű oktatás intézményrendszerét az óvodától az egyetemig.

Ugyanennek a szellemi megerősödésnek a jegyében hoztak létre színházakat (bővítve az állami támogatás rendszerét is), különböző tudományos műhelyeket (pl. Zeneművészeti Főiskola). Elindították az azóta is emlegetett (előzmény nélküli) csángóföldi magyar oktatás hálózatának kiépítését.

Mindezeket csak címszavakban számbavéve is mondhatjuk, hogy a röviden bekövetkező „államosítás”-sal megtett román kommunista ideológia mögé bujtatott nemzetiségi elnyomás hadjáratai immár egy létező és működőképes magyar intézményrendszerrel kellett megküzdjenek. Ennek gyors életre hívása nélkül az erdélyi és romániai magyarság nem nyerhetett volna szellemi teret és a kitartáshoz szükséges időt, hivatkozási alapot az elkövetkező kommunista évtizedek élet-halál harcához. Mindebben elvülhetetlen érdemei vannak annak a baloldalinak elkönyvelt Kurkó Gyárfásnak, aki ezen elkötelezettsége mellett is vallotta: „az „ekések” – az Ekés Front vezetése (N.Á.) - nem kérték, hogy mondjunk le a vallásunkról, ellenkezőleg: tisztában vannak azzal, hogy aki lemond vallásáról vagy nemzetiségéről, az nem jó magyar, és abból jó román sem lehet.” Ennek a következetességnek a jegyében fogalmazta meg az MNSZ az ún. „Százas Intézőbizottsága” értekezletén (1946. március 18-20.), hogy a „tanügyi személyzet tisztogatása” felügyeletére is megfelelő személyt kell kinevezni. A minisztérium által kinevezett Neumann Tibor ellen az MNSZ-nek kifogása van. Javasolják „egy demokrata magyar tanár kinevezését.”

Az MNSZ brassói gazdasági konferenciáján így fejezi be mondandóját: „Szakembereinknek jó munkát kívánok, és munkájukhoz áldást!” (1946).

Mindezek az apró jelzések arra intenek minket, a ma kultúrharcaiban és egyéb csatákban résztvevőket, hogy tartózkodjunk a „baloldaliság” mai megítélésének visszavetítésétől. Mert így aztán ítélező emlékezetünk sülyesztőjében tüntetjük el azokat is, akik talán erre nem is szolgáltak rá. Ilyen hibás ítélet áldozatának vélem Kurkó Gyárfást is, minden felróható politikai hibái ellenére.

Az egészségügypolitika területén megoldásra váró legfontosabb kérdések sorát az MNSZ Országos Intézőbizottsága brassói határozatában foglalta össze 1946 márciusában. A célkitűzéseket át- meg átszővi a magyar nyelvhasználat, a magyar nyelvet is beszélő orvosok státuszának biztosítására igyekvés. Az Intézőbizottság határozataiból azt láthatjuk, hogy a romániai magyar társadalom gondjainak átfogó és módszeres kezelésére törekedtek.

Gazdaságpolitika

A gazdasági egyenlőség és szabadság formába öntése és működtetése ügyében Kurkó Gyárfás elnöksége idején határozat született egy Romániai Segélyező Bizottság felállításáról, az Erdélyi Magyar Gazda Egyesület (EMGE) megerősítéséről, a megtámadott és politikailag kikezdett szövetkezeti munka támogatásáról, főleg a kisebb falvakban. Célul tűzték ki a Magyar Gazdasági Tanács megalakítását.

Az elért eredmények között tudható az ún. „Csíki Magánjavak” visszaszerzése 1946 októberére. A szomorú tény, hogy ez és egyéb eredmények is csupán tisztavirág-életűnek bizonyultak s alig éltek túl Kurkó Gyárfás elnöki tisztségéből való lemondását, már nem, vagy nem csupán az elnök és munkatársai hibájának tudható be.

Miként a Párizsi Békediktátumban a győztes hatalmak a

magyar vélemények és igények figyelembe vétele nélkül döntöttek Erdély sorsáról is, úgy az erdélyi magyarság egyenjogúsítási törekvéseinek derékba töréséről is a főként növvő és radikalizálódó román nacionalizmus erői döntöttek az „új Romániában”, immár kommunista mezbe bújva. Ennek áldozata lett Kurkó Gyárfás, és később a Magyar Népi Szövetség. Kurkó jó politikai érzékeléssel látszólag elkerülte, hogy az egyetemes magyar érdekek szerint foglaljon állást Erdély jövőbeli hovatartozása kérdésében a béketárgyalások előtt. Ezért sok bírálatot kapott. Ám ő tudta, hogy nem szólhatunk bele érdemben a nagyhatalmak döntésébe. Ezzel a diplomatikus tartózkodással megnyerhetőnek vélte a hatalomra törekvő román baloldal (Ekés Front, ODA) bizalmát, későbbi segítőkészségét. Nem sejtette, hogy ez a kényszerű engedménye kevés lesz, mert nem csak a földünket akarják a régi-új orzók, hanem a lelkünket is.

1949. november 3-án saját kolozsvári otthonából hurcolták el. 1951-ben katonai törvényszék ítélte el – így a perköltséget is a családjának kellett fizetnie –, mint magyar irredentát. Tizenhat évnyi börtön alatt egyszer tudathatott magáról családjának. Az ún. „általános amnesztia”-val szabadult, de a kegyetlen börtönének testben és lélekben egyaránt megtörték. Feleségét többször is megpróbálták rávenni, hogy váljon el a férjétől, mert a maga és lánya sorsát így könnyítheti. Kató Emma azonban mindvégig hűséggel kitartott mellette. 1965-től 1972-ben történt nyugdíjazásáig a brassói posztógyárban karbantartó lakatosként tengődhetett. A külvilággal már kapcsolatot nem tartott, a börtönövekről következetesen hallgatott; befelé forduló, megkeseredett emberré lett. 1983-ban gyomorrák következtében hunyt el, anélkül, hogy bármi jelét láthatta volna annak, hogy az utolsó erejéig képviselt erdélyi és romániai magyarság ügye jobbra fordulhatna.

Születésének száz éves évfordulóján (2009-ben) még a szűkebb hazájának tekintett Brassóban sem emlékeztek meg róla. A temetőben sírkövét összemázolással gyalázták meg néhány évvel korábban.

Most, halálának 30. évfordulóján jó lenne, ha a felületesen ítélezőknek, a könnyen felejtőknek, és főleg a jobb szándékú magyaroknak egyaránt eszébe jutna Jézus Urunk mondása: „Aki nincs ellenünk, az velünk van...” (Márk ev.9:40) Hiszem, hogy egyszer elhozza az igazán Ítéelő ama napot, amelyen Kurkó Gyárfás is ott lehet azok soraiban, akikre nem volt méltó ez a világ!

Nagy Árpád

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Kurkó Gyárfás: Nehéz kenyér, Kriterion kiadó, Bukarest 1970.

Kurkó Gyárfás emlékére, összeállította: Lipcsey Ildikó, Kossuth Kiadó 1987.

Nagy Mihály Zoltán – Olti Ágoston: Érdekképviselő vagy pártpolitika? Iratok a Magyar Népi Szövetség történetéhez, 1944-1953., Pro Print, Csíkszereda 2009.

Kurkó Gyárfás, a magányos ember, Daczó Katalin beszélgetése Ferenczné Kurkó Veronikával, in: Székelyföld 2012. augusztus, 105-110.o.

Oláh Sándor: Kurkó Gyárfás életpályája: Társadalomtörténet-írásunk kihívása, in: Székelyföld 2012 augusztus, 112 – 117.o.

Lipcsey Ildikó: CASBI (A magyar vagyonok államosítása Romániában 1945 után), Possum, 200

Dr. Szócs Károly

Valamikor a gólya hozta a gyermeket, ma pedig ezt a szerepet a karvaly ragadta magához

Gondolatok egy tv-disputa margójára

Minden dolog háromféleképpen néz ki: ahogyan te látod, ahogyan én látom, és amilyen valójában.

(F. M. Russel, US-konföderációs veterán; 1847-1924)

Régen a gyermeket a gólya hozta! Szász Tasi barátom Leányfaluban úgy gondolja, hogy azért, mivel a gyermekek nagyrésze akkor fogant, amikor megtörtént a betakarítás, a népesség beszorult a házba, a szüret után voltak az esküvők is, s emiatt a szülések nagyrésze arra az időszakra esett, amikor a gólya »már megjött« vagy még „nem ment el.” Ez szépen is hangzik. Gyermekkoromban minden tavasszal esemény volt, amikor megjöttek a gólyák. A gyermekhozó gólyáról röviden, a végén.

Hogyan kellene téged fogadjunk?¹ – mármint a gyermeket, holnapi polgártársunkat – volt a címe egy, 2007-ben a tv-ben is közvetített párbeszédnek, amelyet egy bábaasszony és egy filozófus folytattak, majd megjelent a teljes szöveg írásban is. A résztvevők a filozófus Peter Sloterdijk² és a bába Magdalena Weiß³ voltak, a párbeszédet pedig két tv. szerkesztő, egy asszonyság és egy férfi moderálta, és tették fel a kérdéseket.

Az első kérdés így hangzott: a bibliából tudjuk, hogy az angyal adta hírül Máriának Jézus születését. Hogyan történik manapság a gyermekvárás? A bába válasza: messze, mérföldnyinél is távolabbra állunk mindenféle angyali dolgoktól. Amikor valakinek kimarad a havivérzése, akkor elmegy az orvoshoz, aki megállapítja a terhesség tényét, elvégeznek egy sereg laborvizsgálatot, és a terhes kap egy ún. Mutterpaß-nak nevezett füzetecskét, amelyikben a bevezetett adatok szerint a terhesek 80%-át rizikós vagy kóros terhességnek minősítik, ami azt jelenti, hogy a szülésig a kontroll és re-kontroll vizsgálatok láncolatának csak a szülés fog véget vetni. (Emiatt a várandós első vagy akár többször szülő nőket a technika nagy forgódob-jában hol gyorsabban, hol lassabban forgatják, ide-oda küldözgetik és magyarázzák azt, amit legtöbb asszony úgy sem érthet meg, s emiatt az állandó rettegés állapotában él. Elfelejtették szavá tenni a beszélgetés során, hogy vajon a férj, a terhesség "társszerzője" mit gondol? – netán büntudat keríti hatalmába?)

A filozófus itt a következőket fűzte hozzá: Ez a viszonyulás összefügg a modern szociál-klimában uralkodó mai kényszerűséggel, a minden eszközzel biztonságra való törekvésnek az előtérbe helyezésével. A mai társadalmak a gyanakvástól az irtózásig terjedő szkepszissel fogadják a kívülről érkezőket. Minden érkező fogadására iskolázott személyzet áll készen, a maximális biztonság jelszavát lebegtetik mindenki szeme előtt. A filozófus itt tovább is megy, érdekes párhúzatot vonva aközött, ahogyan manapság az arra érdemes érkező idegent bekebeleznék, és ahogyan az ősi felfogás szerint egy újszülött megkereszteléséig az ördög tulajdonát képezi. (Emiatt hát a minél

hamarabbi keresztelő.) A bába itt úgy látja, hogy a mai, modern és a célon is túllövő módon technicizált szülészeti felügyelet és a terhes hajdani, a jövőbe vetett bizalomra és szép remények talajára alapozott életvitele közötti egyensúly helyett egy kétségekkel tele feszült pszichés állapot jön létre. (Ezen állapot szomatikus lecsapódásának lehetősége netán kétségbe vonható, de okosabb lenne véle számolni. Az egész kérdés a születési szám eddigé fel nem tartóztatható csökkenése révén nyer különös hangsúlyt, hiszen a fogamzásgátló szereknek a demográfiai mutatókra való kedvezőtlen befolyásával ezelőtt négy évtizeddel senki nem számolt.)

Ki nem kerülhető téma a prenatális diagnosztika⁴ és a hozzá való viszonyulás. Itt pedig a vesszőparipa a Down-kór – hétköznapi nyelven a mongol idióta – korai diagnosztizálásának lehetősége és az abból adódó tennivaló: megszakítani vagy kihordani az ilyen terhességet? – (hiszen No-ban ismeretes egy olyan asszony esete is, aki a biztos diagnózis ellenére elutasította a felajánlott terhesség-megszakítást, azért – ahogyan nyilvánosság előtt a tv-ben hangsúlyozta –, hogy megmutathassa ország-világnak, hogyan kell keresztényként viszonyulni az ilyen gyermekhez.) A vallási alapon sarkított kérdés: "élet és halál felett döntőbírónak lenni" – ugyancsak nem tette könnyebbé a probléma kezelését. Van azonban ennek a kérdésnek egy banális vetülete is: minekutána lehetőség adódott a leendő gyermek nemének is jóval a szülés előtti meghatározására, amivel érdekes módon kevesen élnek, főleg azért, hogy maradjon meg a meglepetés (miután már majdnem mindent előre tudunk, vagy tudatják velünk, még akkor is, ha nem is akarjuk.). Persze, a születendő gyermek nemének korai meghatározási lehetősége a mai Indiában arra (is) szolgál, hogy a leánygyermeket hordozó anyaméhet megszabadítsák "terhétől", aminek a háttere közismert. (Az újszülött leánygyermektől való megszabadulást a görögök is gyakorolták, ami miatt egy adott pillanatban több volt a férfi, mint nő, és pl. ezzel (is) magyarázzák a görögök kivándorlását a római birodalom területére.) A filozófus arra is emlékeztetett, hogy sok újszülöttet a középkorban egyszerűen a templom küszöbére letették, "a Fennvaló gondviselésére" bízták. Ha pedig valaki manapság fellapozza Nápoly vagy Madrid telefon-könyvét, akkor az E-betűnél sok Esposito nevet fog találni, ami a középkorból származik: a templom küszöbére kihelyezett gyermekeknek adták ezt a nevet – így Sloterdijk.

Végül arról is beszéltek, hogy az újszülött megérkezése – nyilván a problémamentes szüléskor – tartalmaz valamiféle

¹ Wie soll ich dich empfangen? Die Hebamme und der Philosoph über Glück und Schrecken der Geburt im 3. Jahrtausend nach Christus, in: chrismon, Das evangelische Magazin. 12. 2007, Seite 22-25;

² Peter Sloterdijk, 60, a filozófia professzora a karlsruhei egyetemen; a "Sphären" és a "Regeln für den Menschenpark" tételével és előadásával meglehetősen vitát váltott ki; további művei: "Zorn und Zeit" és a "Der ästhetische Imperativ" – az idő, az esztétika, és a hozzá való viszonyulásunkkal foglalkozik;

³ Magdalena Weiß, 51, a tübingeni egyet. klinikán a rizikó szülések osztályán vezető bába; először zenét és teológiát tanult, majd bábaképzőt végzett; a terhesség és szüléshez való új viszonyulás szükségességét hirdeti;

⁴ Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung (FAS) Nr. 28, 15. Juli 2007, Seite 59;

szentségest, ami maga a teremtnének a testet öltés pillanata. És itt a filozófus arra, a beszélgetés során ugyan nem érintett kérdésre is válaszolt, hogy az apa jelen legyen-e a szülésnél vagy sem. Határozott válasza: hagyd feleségedet, ő tudja, mi a teendője, de tárd ki karodat: »En a folyóson várakoztam és a bába karjaimba tett egy kis csomagot: a leányomat, aki nélkül elhibázott volna életem« - így a filozófus.

*

Érdekes disputa volt, ahol azonban a szülészorvost valószínűleg szándékosan mellőzték, s így a kérdés vallási és filozófiai síkon pörgött leginkább. Éppen ezért megengedhetjük magunknak, hogy tovább fonjuk a fonnivalót; így pl. nem maradhat el egy további párhuzam taglalása sem, amelyet a filozófus már az elején említett. Nevezetesen: a gyermek megérkezése és a kívülről az országba érkező idegenek érkezése közötti párhuzam.

Tehát: régen – ami itt most a fogamzásgátló tabletta előtti kort jelenti – a gyermek jött, akkor is, ha éppenséggel nem volt kíváncsi. Az akkori vallásos légkörben azonban istenáldás volt a neve, mint ahogyan ma is az a világ nagyobb részén. Azokban az időkben a bevándorlóknak olyan munkaerőt láttak, aki mindenféle munkát hajlandó volt elvégezni. Ez így volt az USA-ba való bevándorlókkal is, vagy a második világháború utáni gazdasági fellendülés idején Németországban is. Ma azonban – a tömegeknek, a mass media átfogó felvilágosításának köszönhetően, ha nem is tartunk az ún. dizájner-baby megvalósulásánál, de már a laikus közönség is felméri – és emiatt féli –, nehogy valamiféle fejlődési rendellenességgel vagy örökletes betegséggel születne a gyermek. A szülők ugyanis bizonyos elképzelésekkel és elvárásokkal várják az új földlakót, saját gyermeküket. Ezzel párhuzamosan a bevándorlókkal szemben is más elvárásokat támaszt a (be)fogadó. Elsősorban képzettséget.

A bába és a filozófus mellett egy (szak)orvos részvétele azonban valószínű nem tett volna jót, hiszen az a bennfentesek – insider – érdekeit képviselte volna. A továbbiakban olyan tényeket és törekvéseket fogunk felsorolni, amelyek hátterét is igyekszünk megvilágítani.

A 80-as évek derekán, amikor a szülések száma csökkenni kezdett, megkezdődött a versengés a szülőanyákért. Egyik-másik nagy klinika speciális szülőszobákat alakított ki, elsősorban magánbiztosított páciensek számára, és ott lehetővé tették az apa jelenlétét a szülésnél. (Szem- és fültanúként, újszülöttgyógyásként láthattam, nem másokat kell idézzek.) Hetvenezer DM-ért alakították ki az új típusú szülőszobát, egy nagy, 6x7 m szobából. Volt benne egy széles franciaágy az anyának és apának, ahol a szülés is lezajlott. Volt az újszülött ellátására egy asztal, mérleg, és mindenféle, az ellátáshoz szükséges kellék. A szobához tartozott persze egy fürdőszoba és WC is. Amikor mindez készen volt, akkor a sajtóban részletesen közölték, hogy "fejlődik a szüléset" és így lehetővé válik, hogy a szülés otthonos légkörben, az apa jelenlétében történhessen. Reggel a vizit alkalmával aztán bevonult a szüléset serege és néhány gyermekorvos, és a következő kép fogadott: anya és apa a nagy franciaágyon magzatvizet, véres piszamban ill. hálóingben, az ágyon vér és magzatvíz-tócsák, a szüléset vezető bába beszámolt a táulási időszak eseményeiről, a professzor megdicsérte az apát, aki íme, elkísérte és jelenlétével támogatja az anyát. Ebbe a szobába többé soha be nem léptem!

Ezután következett az ún. vízben való szülés. A hibbant agyvelő kigondolta újítás szerzői azzal érveltek, hogy hajdan az ember vízi lény volt, és hogy mennyire helyes visszatérni erre az ősi szülési módra, mert a medence ellazulása könnyebb szülé-

tesz lehetővé. Mind a mai napig, aki úgy akarja, szülhet egy arra a célra beállított fürdőkádban. Az olyan kezdeményezésekről, mint ülve-, állva-, guggolva-szülés – nem érdemes szólni sem.

Egyik hetilap terjedelmes cikkben foglalkozott az egyre erősebben propagált házi szülés és az apa szülésnél való jelenlétének kérdésével. Leírták, hogy a második világháború utáni időben váltotta fel az intézetben való szülés az addigi otthon-szülés korát. Erre is jól emlékszünk, hogy az egészségügyi rendszer kiterjesztésének keretében létrejött a falusi szülőotthonok sora, amit a lakosság szívesen igénybe is vett, hiszen az otthoni szülés nagy felfordulással járt, aminek most egycsapásra vége lett. Hajdan, falusi körzeti orvosként szülőotthonom is volt, így hát tudom, miről beszélnek!

Az apának felesége szülésénél való jelenlétéről a vélemények megoszlanak. A megkérdezettek között voltak asszonyok és férfiak, egyaránt. A pro véleményekről azért nem érdemes beszélni, mert azok eléggé zavaros lélektani "alátámasztásokból" álltak. Az ellenvélemények pedig egységesen azzal érveltek, hogy nem egy épületes látvány a férj számára felesége szülését végignézni, hiszen kiábrándító vagy akár visszatartó lehet az asszonyt a szülőágyon vérben és szennyben kiterítkezve látni. Vannak olyan adatok, miszerint az apának a szülésnél való jelenléte után minden harmadik ilyen esetben válással folytatódik a szülőszobai kirándulás. Úgy asszonyok, mint férfiak szerint a szülőszobai kíváncsiság súlyos kiábrándulással járhat. Így pedig haszontalan időtöltés lenne magyarázkodni vagy érveket ütköztetni. Mindenki döntse el saját maga, hogy akar-e feleségének "segíteni" a szülésnél. (Pár nappal ezelőtti rövid újsághír napilapunkban: egy nagypapa a menyét kellett sürgősen a szülésetre szállítsa, de útközben a hátsó ülésen megszületett az unoka, s így a bába szerepét is magára kellett vállalja. Mikor aztán a szüléseten átvették az autójából a fiatalasszonyt és az unokát, a friss nagypapa csak ennyit mondott: »most érzem ... ,hogy rosszul leszek.«)

Igen érdekes a szülési rizikó fogalmának megszületése: a háború utáni tábori sebészek szorgalmazták leginkább, azért, hogy türelmetlenségükből következően a szüléset minél hamarabb be is fejezhessék: először fogóval, azután szívókoronggal, majd következett a császármetszés javallatainak extrém fellazítása; így jutottunk odáig, hogy ma az NSZK-ban 22-25%, de Dél-Amerikában 80%! Majd bevonult a high-tech a szülőszobákba, annak minden kíváncsi és nemkíváncsi következményeivel.

Nyugodtan elmondhatjuk, hogy a szülések számának csökkenésével párhuzamosan létrejött egyféle versengés a szülőasszonyokért, és szkurillis "találmányokkal" próbálták megnyerni az asszonyokat az intézetben történő szülésre. És – most mondjuk ki világosan azt, ami a disputa elején elhangzott -, hogy a terhesek 80%-ának rizikó- ill. problémás terhessé nyilvánítása valójában nem más, mint az EBM, az eme három betűből álló pajzs és zászló alatt folytatott terhesgondozás, mely messze több vizsgálat és sorozatos ellenőrzéssel jár, mint amennyi a józan orvosi mérlegelés alapján szükséges lenne, amit ugyan a maximális biztonság jelszavával indokolnak, de végeredményében és főképpen a pénzbevételre céloz.

Megkérdeztem egy magyar professzort, mi a véleménye a terhesek 80%-ának szoros orvosi gondozottá nyilvánításáról, amire azt a tömör választ kaptam, hogy: ... „manapság a magyar gyermek-vállalás 100 000 Ft-al kezdődik, amit le kell adni egy kötelezően választandó szülésnek. Erre még példa nem volt eddig, s nem szolgálja az alacsony születési szám ellensúlyozásának nemzeti érdekké avanzsált célját.

(A második, befejező részt következő lapszámunkban közöljük)

Gyurcsány Ferenc személyisége a pszichiátria tükrében

A 2002-es év Medgyessy Péter választási győzelmét hozta. Azóta tanulmányozom és kísérem figyelemmel a rá következő éveket, a politikai szereplőket és a személyiségükben rejlő pozitív és negatív megnyilvánulásokat, pszichés tüneteket. A tények és igazságok hiteles feltárásának érdekében segítségül hívtam a magyar pszichiátria egyik legnagyobb tudósának, Nyíró Gyulának 1962-ben megjelent *Psychiatria* című könyvét, ami iránytű volt és ma is az a pszichiátria oktatásában és tanulmányozásában. Különösen érdekelt Gyurcsány Ferenc személyisége, amiben kétségtelenül benne vannak megalomán vágyai és azok mindenáron történő megvalósítása.

Gyurcsány Ferencet a 2002. évi választások után sportminiszternek nevezték ki, emellett kiharcolta azt is, hogy a miniszterelnök tanácsadója legyen. Így egészen közelről figyelhette Medgyessy Péter gyenge, támadható vonásait, és ezek ismeretében a háttérben harcot indított. Tudta, hogy ha nyilvánosan támadja Medgyessyt, nem lesz sikere, ezért nagyravágyó álmait csak a kulisszák mögötti manipulációkkal valósíthatja meg. Az aknamunkának meg is lett az eredménye, felhasználva a kötélhúzást Medgyessy és az SZDSZ csúcsvezetősége között. A miniszterelnöki cserével mindkét kormányzó párt egyetértett, mert úgy látták, hogy az új miniszterelnök egy karizmatikus személyiség, és működése mindkét párt sikerét, túlélését biztosítja majd. Gyurcsány átülhetett a miniszterelnöki bársonyszékbe.

A pszichológia-pszichiátria görcsövén át vizsgálva Gyurcsány Ferenc személyiségét, megállapítható, hogy nála az átlagostól eltérő személyiségjegyek vannak túlsúlyban. Személyiségében az ún. hipomániás (kórosan felhangolt) pszichés jegyek dominálnak. A hipomániás, emelkedett hangulatú egyénre jellemző, hogy lényegmegragadó képessége igen fejlett. A mások hibáinak gyors felismerése lehetővé teszi a könnyű zsákmányszerzést. Ez a tehetség egyben olyan tulajdonság, ami másokban a szélhámos-hipomán személy értelmi magasabbrendűségét sejteti. Az emelkedett hangulatú szélhámos személyiségek élénk képzelettel rendelkeznek, gyorsan, színesen, érdekesen, figyelmet lekötve tudnak beszélni. Képi beszédnek is nevezhetnénk, amikor a hallgatóban képszerűen megjelenik a sokat ígérő csodálatos jövő. Ez többnyire elég ahhoz, hogy az embereket rabul ejtse és hibás értékelésre vezesse. Ennek a hamis jelenségnek a hatása alá került nagyon sok vezető politikus, de a lakosság nagy része is. A hipomán-szélhámos személyiségek mindenáron hatalomra törekednek, és ezt a fent vázolt helyzetfelismerő képességüknek köszönhetően el is érik.

Tovább tanulmányozva a hipomán-szélhámos személyiségi jegyeket, megállapítható, hogy meglepően fejletlen az élmélyülő, szintetizáló, valamint elemző képességük. Röviden fogalmazva: kommunikatív szinten nagy sikerük van, de alkotásra képtelenek. Ha végigkísérjük az elmúlt évek Gyurcsány-beszédeit, elmondhatjuk, hogy valóban nagyon lendületesek, színesek, sokat ígérők voltak, de a cselekvés szintjén nem valósult meg semmi. Az őszi beszéd tartalmában a

fenti megállapítás világosan tükröződik. Gyurcsány személyiségjegyeit más szempontból is fontos számon tartani. A hipomán személyek ugyanis sikertelenségük esetén hajlamosak károkozó tevékenységükben szünetet tartani. Nem azért, hogy hibáikat korrigálják, hanem mert számítanak az emberek feledékenységére, sőt biztosak ebben, és új módszerekkel, újabb szónoklatok segítségével ismét nyeregbe készülnek szállni. Ezért aztán állandó veszélyt jelentenek a társadalomra.

Dr. Szabó Zoltán, Szentjakabfa

Kamenitzky Antal

Kusza képek

Semmi a szívben, semmi a szóban,
kong a beszéd, mint sziklaüregben.
Boldog az álom, hogyha valótlan,
mint a bolond Lear szalmasüvegben.

Hallgat az óvatos, gyáva világ,
mint az igazság visszanyelői:
halszemű, síkos diplomaták,
titkuk kétkulacsos viselői.

Kis csenevészek nagyzebeű népe,
(sár van a csőrén fészekrakóknak)
titkuk a bűnük híg ürüléke,
csak ne beszélj, mind rád acsarognak!

Míg megugat, remegő ina ráng,
- mintha parancsra keringene vér -
túlkiabálja a büntudatát.

Úrkatonák, potyaszold keresők,
pénzt, a begördülőt bakterelik.
Ránktelepült lovatlan besenyők
tájaink nyájait elterelik.

Mintha halászat, mintha vadászat...
Ám a Napot itt lopja a tolvaj
(rég hátunkba került e tatárhad)
és kimerítik kúttal a Holdat.

Újra Posada lett a mi sorsunk,
ordít a bérc és bomlik a szikla.
Védekezésben pajzs a mivoltunk.
Nincs hova bújni ritka csalitba.

Példa a sorsunk. Példa Kolozsvár,
példa a Partium, példa Temes,
példa Mezőség, látni a sorsát.
Omlatag templomok híre keres.

Falja az alkony farkasa tájunk.
(Nincs hova menteni árva magyar szót.)
Éhes az éj, bendője a házunk,
és megemészti ágya az alvót.

2006. november 19.

Egy sokat szenvedett föld, az Úz-völgye

Hajdan ez a vidék szerepet játszott a keletre fekvő besenyőkkel és a kunokkal való kapcsolattartásban, a völgynek nevet adó uzok is keletről érkeztek, és érték el a Kárpátok gerincét. A mai Kazan vidéken a bolgárok alakították ki Nagy-Bolgárországot, tőlük délre a Volga és Ural folyók között a Kaspi tengerig tanyáztak az uzok és kunok, a mai Besszarábiát, Moldvát pedig a besenyők szállták meg.

1609-ben az erdélyi országgyűlés „vigyázókat” rendelt a hágók, ösvények védelmére, ezekre ún. tisztartók ügyeltek fel. A vámházakat, várakat örök védték, élükön az ún. „gondviselők” feleltek a biztonságért. 1608-ban Báthori Gábor erdélyi fejedelem úgy rendelkezett, hogy „...a szükség és a körülmények úgy kívánják, a hadfelkeléstől mentesek legyenek (ti. a csíki és kászoni székelyek), otthon maradhassanak, hogy az utakat, helyeket és ösvényeket, melyeken át az ellenség belopózhatna és kárt tehetne, szorgalmasan és gondosan őrizzék, kémleljék, és ha valami történnék, tüstént jelentsék.” Bizony, sokszor kellett, vagy kellett volna jelenteni az ellenség belopakodását és kártételét az évszázadok során, de a sok-sok vigyázó, őriző szem sem volt elég, hogy ezt a sokat szenvedett földet a dúlástól megmentse. 1734-ben a tatárok betörése ellen az ösvények eltorlaszolását, figyelő állások létrehozását rendelte el a katonai parancsnokság, később pedig - de ez már a húszadik század - erődvonal részét is képezte a térség.

Dr. Hankó Vilmos Székelyföld című monográfiájában (Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadása 1896. Budapest) a következőket írja: „Csík-Szentmártonból egy körülbelül 30 kilométernyi megyei út vezet a manapság csekély forgalmú uzvölgyi (kis-tölgyesi) határszorosba. Az uzvölgyi szoros - habár csak könnyű járművel járható - azért mégis kiváló figyelmet érdemel, a mennyiben Okna, oláhországi város és Csíkszereda között ez közvetíti a legrövidebb összeköttetést. Az Uz vadregényes völgyét sötét fenyesek és meredek szikla-hegyek határolják, a folyton szűkülő völgyület útja elég nehezen járható. Az Uz fejétől és a vízválasztó hegyháttól a szűk völgy körülbelül 4 mérföldet tart, midőn a határszéltől mintegy félóránnyira egyszerre gyönyörű térséggé tárul. Ez a tágas térség, melyben buja fűvel borított legelők és vadvirágoktól ékes kaszálók váltakoznak: a Tábla-pusztája. A Tábla-pusztáján túl, a határszél felé a völgyület ismét összeszorul, a folyam szűk medre mellett elvezető út szekérrel csaknem járhatatlan. A levezető völgyet a határszél közelében négy hatalmas földtöltés és sáncz szeli át. E földtöltések egyikét a székely határőrezred csinálta, a többi három székely honvédek munkája.”

Orbán Balázs A Székelyföld leírása című hatalmas monográfiájában (Ráth Mór kiadása 1868, 2. kötet Csíkszék) többek között a következőket írja e tájról: „A Tábla pusztáján alól völgyünk ismét egybeszűkül, hogy a határszélt könnyen védhető és fedező szorost alkosson, a folyam újból szűk sziklamederbe szorítva tombol, a szekérút teljesen eltűnik, s csak is merész csempészek léptei által kop-

tatott ösvény vonul tova a bérczek félelmes sziklaélein. A határszél közelében 4 hatalmas földtöltés és ezt szegélyező sáncz szeli át a völgyet, melyek - most már kirohadt - karózatokkal voltak biztosítva. Ezek egyikét a székely határőrezred csinálta, hármat pedig 1849-ben csinálták honvédek az oroszok e vonalon megkísérhető betörése ellen, és így ezen elhagyatva gypesedő védművek szent emlékeink közé sorozandók, mert azok szabadságharcunk dicső napjainak emlékét őrzik ez elhagyott vadonban is.”

Az Úz-völgye megközelíthető a Kászoni vidékéről is, Nagykászonból kiindulva, de legjobb haladni a 123-as megyei úton, a Rugát-tetőn átkelve. Csíkszentmártontól 38 km-re Hargita és Bákó megye határán vagyunk. Csíkszentmárton után az Üllő-patak mentén halad az út, majd 850 m tengerszint felett kezdődnek a serpentinek a Rugát-tetőre fel. Ha tiszta az idő, látni keletre az 1190 m magas Botsarkát. A tetőn túl van az Úz patak völgye, és következnek a kis hegyi települések, Csinód, Egerszék, Baglyod, Aklos. A térség fő vízfolyása az Úz patak, mely Úz folyó néven Moldva területén, Dormánynál ömlik a Tátrosba. Az Úzi-szoros vagy Kistölgyesi szoros, a Tölgyes-átjáró, illetve Kőkereszt-szoros határán működött hajdan a „harmincad és commando”, a vámhatár. A vidék ősfait évszázadokon át kitermelték, a 18. század végén már tizennégy „fa-és erdő-emésztő” fűrésztelep működött errefelé. Orbán Balázs nevezi így a fakitermelés sajátos durva módját, mely abból állt, hogy a fa törzsét oly mértékben bevágták, hogy az élte nedvek a koronáig fel sem jutottak, a fa lassan önmagát „elemésztette”, míg aztán magától kidőlt. Kidőltek a fák, s egyszer csak védhetetlenné vált az átjáró is, ellenséges katonák özönlöttek befelé, s az ország elveszett.

Hazánk területe egészen a 20. század elejéig, az első világháborúig nagyjából egybeesett a Kárpát-medence területével. Már a honfoglalástól az ország keleti és déli határai a Kárpátok fő hegyláncáig értek, és közel ezer évig ott is maradtak. Ma is úgy tekintünk a Kárpátokra, mint ezeréves országhatárunkra. A Kárpátok vonulata a dévényi kapunál kezdődik, Pozsonytól Baziáig mintegy negyven hágó és szoros kínált átjárást minden időben a betolakodóknak, vagy a békés szándékkal jövőknek. Ezeknek a hágóknak, szorosoknak a mindenkor honvédelem adott rendkívüli szerepet a történelem során, attól függően is, hogy az áttörési mélység mekkora volt, milyen haderővel tudott az ellenség áthaladni. Véres csatákat jegyzett fel a krónika a Békás-szoros, Úz-völgye, Gyimesi-szoros, Vöröstoronyi-szoros, Ojtuzi-szoros (v. Bodza-szoros), Foksányi-szoros, Radnai-hágó, Borsai-hágó, Berecki-hágó, Törösvári-szoros, vagy a Tömösi-szoros térségében, itt 1849-ben huszonnyolcezer orosz tört be Erdélybe. Ezért kellett a második világháború előtti években a megmaradt országhatárnak a védelmét kiépíteni egy újabb támadás kivédésére. A 19-20. században csak az olyan tartós erődítési rendszerek voltak hatásosak, melyek nagy területen zárták le a hadművelete-

ket, természeti akadályokra támaszkodtak. Ez lehetett hegyvonulat vagy tengerpart. Magyarország esetében a Kárpátok vonulata látszott megfelelőnek. A 20. században, Európában más országok is kezdték kiépíteni védvonalukat, Franciaország 1927-ben a 350 km hosszú Maginot-vonalat, a belgák az Albert-vonalat, a németek 1933-1939 között a Siegfried-vonalat, majd 1942-ben az Atlanti-falat, a szovjetek 1929-ben a nyugati államhatár mentén a Sztálin-vonalat, a románok a magyar határ mentén a Károly-vonalat. Ez utóbbi a második bécsi döntés következtében a magyar királyi honvédség birtokába került, így semmilyen védelmi szerepet nem játszott a románok számára. 1939-ben a magyar kormány úgy döntött, hogy az ország keleti határait erősítésekkel kell biztonságosabbá tenni. Kárpátalja visszatérével ismét volt Magyarországnak ezeréves határa, a védelmi rendszer kiépítését itt kellett elkezdni. Észak-Erdély Magyarországhoz való csatolásával az is világossá vált, hogy Erdély biztonsága érdekében a Kárpátok keleti hágóit is katonailag uralni kell. Ekkor kezdődik el az Árpád-vonal kiépítése. A magyar királyi hadsereg 1940-1944 között épített védvonala a Kárpátok tetején húzódott a Keleti-Beszkidéktől egészen a Berecki-havasokig. Ha ez a védvonal az első világháborúban megépülhetett volna, talán Magyarország térképét is másképpen rajzolta volna a sors keze.

Az első világháború éveiben a fiatal román állam (fiatal, hiszen csak 1877-ben nyeri el függetlenségét a törököket legyőzve, akkor egyesül a két román fejedelemség egy kicsi, de naggyá válni akaró állammá) már sikerekre tekinthetett vissza, mert 1912-1913-ban legyőzte a bolgárokat, megszerezte tőlük Dobrozsát, aztán 1914-től kezdve semleges maradt, ám várta, hogy a győzőkhöz csatlakozhasson. Terjeszkedési politikáját a semlegességét hangoztatva mindvégig szem előtt tartotta, mígnem elérkezett 1916. augusztus 27-e. Ekkor semlegességét feladva megindult az Osztrák-Magyar Monarchia ellen. Csak érdekességként említjük, mint hatásos diplomáciai manővert, hogy a bécsi román nagykövet a hadüzenetet augusztus 27-én este negyed 9-kor adta át a külügyminisztériumban, mikor ott, vasárnap lévén egy hivatalnok sem tartózkodott. Ám ez időpontban a Kárpátok hágóin már megindították a támadást. A tét igen nagy volt: Oroszország ultimátumot adott Romániának, Erdélyt, a Bánátot, Bukovinát, a Duna torkolatát ígérték, ha belépnek a háborúba. Ellenkező esetben százezer katonával vonulnak be Romániába. Hát nem az oroszok, hanem a románok vonultak be a Magyarországgal határos teljes határszakaszon mintegy kétszáz ezer katonával. A magyar határt csak tízezer katona és csendőr védte, a felkészületlenség kezdetben a románoknak kedvezett, a megrémült lakosság fejvesztve menekült. A keleti határszakaszra vezényelt 24-es háromszéki és 82-es udvarhelyi ezredek hősiességgel harcoltak, szülőföldjüket védték. A keleti határszélen, az Úz-völgyén is a 61. Honvédhadosztály küzdött, a népfelkelő hegyi dandárok példát mutattak a katonai erényekből. A 4. és a 6. honvédgyalogezred katonái elől a betörő ellenség lépésről-lépésre kénytelen volt meghátrálni, gyengítette harci moráljukat a

nagyszebeni döntő vereség is. Mikor a román katonaságot orosz csapatok váltották fel, a Mogyorós-tető bevételeért erős harcok folytak, melyet a honvédek sikeresen visszafoglaltak. Románia 1918-ban különbékét kötött, ám a jutalma, mint tudjuk nem maradt el, a Nagy-Románia álom megvalósult.

Az első világháború után Trianonnak köszönhetően az Úz-völgye határszélből egy új ország, Románia közepe lett. Ám eljött 1940 ősze, és a sokat szenvedett völgy ismét határállomás lett. 1942-ben ismét felállították az első háborúban oly fontos szerepet betöltő székely határőr-zászlóalj. Ez nem volt véletlen, hiszen Horthynak hat tábornoka volt székely származású: altorjai Kozma István, nagybacóni Nagy Vilmos, dálnoki Miklós Béla, dálnoki Veress Lajos, szotyori Nagy Gyula, borosnyói Bartha Kálmán. Ám a hagyománnyal ellentétben, mely szerint az idős korosztály képezte volna a keretet, fiatalabb korosztályokat is bevonultattak, mondván, hogy apa és fia harcoljon együtt, így erősítve a székely határőr-szellemet. 1942-ben elkészültek az erősítőmények, kaszárnyákat építettek, majd ide vezényelték a 11-es székely határőr-zászlóaljat, mely 1944. augusztus végéig védte az Úz-völgyét. 1944 januárjában már tartalékos tiszteket is behívtak Erdélyben, a németek március 19-i Magyarországra és Észak-Erdélybe való bevonulása után mozgósítások történtek a Székelyföldön is. Sepsiszentgyörgyön rezesbanda kíséretében búcsúztatták a sebtében kiképzett fiatal karpaszományosokat, majd, hogy az oroszok ne vegyék észre a csapatmozgást, vagonokban az éj leple alatt vitték őket Csíkszentmártonba, s onnan ki az Úz-völgyébe.

1944 tavaszán az Úz-völgyi Mogyorós-tetőre lövészszázadot irányítottak aknavetőekkel, géppuskákkal. Itt állomásoztak a kézdivásárhelyi határvadász tüzérüteg katonái is. Az egyik beásott páncéltörő-fészek nyoma ma is látható a hajdani magyar-román határ közelében. 1944. augusztus 23-án a 2. Ukrán Front áttörte Jászvásárnál a német-román vonalat, Románia fegyverszünetet kért, ez valójában a német szövetségből való kiugrást jelentette. 29-ig Bukarestből kiveték a korábbi szövetséges német csapatokat. Ez vallójában átállás volt, ettől kezdve a román csapatok a szovjet hadsereg oldalán harcoltak. A hágókon, szorosokban elkeseredett harcok folytak, a sokáig épített Árpád-vonal, mely több mint hatszáz km hosszan húzódott, a hatalmas hadsereget feltartóztatni nem tudta, az oroszok könnyen áttörték, helyenként egyszerűen megkerülték a védvonalat. Az Úz-völgyében már augusztus 26-án elérték az országhatárt a 2. Ukrán Front katonái, majd betörték az ország területére.

A mindent elsőpró heves támadásban már az első percekben kilőtték a magyarok két páncéltörő ágyúját, ám a honvédek is komoly veszteségeket okoztak az ellenségnek. A Mogyorós-tetőn a hathatós védelem hiányában özönlött befele az ellenséges hadsereg, a védőket ez visszavonulásra kényszerítette, hogy a bekerítést elkerüljék. A Csobános felé visszavonuló magyarokat az ellenség szüntelenül támadta, a veszteség felmérhetetlen volt. A két hétig tartó védekezés már hiábavaló volt, szeptember 11-én megérke-

zett a visszavonulási parancs, hiszen szeptember 8-án már Sepsiszentgyörgy is elesett. A Székelyföld feladása elkerülhetetlenné vált. A visszavonulás során a mindvégig kitartó és védekező honvédek olyan súlyos vereségeket szenvedtek, hogy volt olyan nap, amikor a három zászlóalj ezer katonájából csak ötszáz maradt életben. A németek nem segítettek, ők a honvéddhadsereg előtt vonultak vissza, hátrvédnek hagyva a magyarokat. A szovjetek hadicselt is bevették az Úz-völgyi támadás előkészítéseként, a szétvert német és román csapatoktól ruhát, papírokat szereztek, ilyen felszerelés birtokában szabadon felderítették a terepet, tudták, milyen haderővel bír az ellenség, hol kell támadni.

Dr. Szóts Dániel egykori Úz-völgyi frontharcos beszéde 2001. július 27-én az I. Székely Határőrök Nyomdokain táborban, a helyszínen tartott megemlékezésen: „A veszteség nagyon nagy volt, száz magyar honvéd már mint szovjet hadifogoly két hétig temetett! Csak ami az útról látszott, azt temették el elég felületesen. Magyar, orosz, német katonák, civilek, asszonyok és gyermekek, akik az Úz-völgyéből menekültek volna védettebb helyre, több mint ezer halott. A halottak egy részét a csíkszentmártoni és csíkszentgyörgyi temetőben hantolták el.”

E sokat szenvedett föld őrzi a régi harcok emlékét, az 1848-as honvédek négy földszancát, a Mogyoros-patakánál első világháborús harcokra emlékeztető félkör alakú hadikápolnát, melyet 1917-ben emeltek a munkácsi határőrezred 1916-ban elesett katonái emlékére. 1994 augusztusában az Úz-völgyi harcok 50. évfordulójára kötömbös kopjafát állítottak.

Hogyan élnek ma az Úz-völgyi települések lakói? Csinód, Egerszék, és a többi tulajdonképpen patak völgyre tagolt beszélő nevű település (Őrház-patak, Katirészepatak, Aklosbérc-patak, Lesőd-patak) lakói mintegy 324-en élnek errefelé, dacolva a mostoha útviszonyokkal, a sokszor emberpróbáló időjárással, a hiányos autóbusz-közlekedéssel, az összevont iskola hátrányos helyzetével, a posta hiányával, és ma már nélkülözhetetlennek tűnő internet hiányával.

A szórványtelepülések lakói az 1800-as évek végén érkeztek főleg a Gyimesekből, nagyobb bevándorlás az első világháború idején történt. A katolikus hívekre tekint túl gyakran a Fennvaló, havonta egyszer hívja misére híveit a harangszó. Aztán miből élnek a patak völgyek lakói? Nem egyébből, mint erdőlésből (fakivágásból), állataik legeltetéséből, a tej feldolgozásából, sajt, túró készítéséből. Kicsinyke jövedelem ez bizony, kiegészül a konyhakert áldásaiból, a felszántható területek krumpliföldjeiből, a termést, a fát, a szénát gabonára cserélés hagyományai. Mesterember szinte minden házban akad, szánfaragó, kovács, asztalos, sőt gardonykészítő is él ehelyt, mert muzsikára is szüksége van az ember lelkének. Miután orvos nem látogatja a vidéket (a betegeket be kell vinni a legközelebbi rendelőbe), a helybeliek a gyógynövényeket nagy becsben tartják, úgy ismerik, mint a tenyerüket, becsülik gyógyító hatásukat: cickafark, orbáncfű, fodormenta, ezerjófű („Az ezerjófűvet irul sem találja” - írja Arany János a

Toldiban). A havasi legelők bőven termik ezeket, mellettük ott pompáznak, illatoznak hihetetlen bőségben és szépségben a havasi virágok, szellőrózsa, kosbor, zergeboglár. A kék ég alatt a baromfiudvarra leső héják keringenek, a fecskék szöcskegyűjteni villannak a kaszálók közé, időnként medvék cammognak le a havasról, megdézsmálva a kaptárok kincseit, lerázva a diót, szilvát, ilyenkor nem tanácsos őket zavarni. Az is megesik, hogy farkasok ólalkodnak az esztenák körül, a vaddisznók is be-betörnek termények után túrva fel a földeket. Van hely, ahol kénes gyógyvíz tör elő a föld mélyéből, az erdőlés, a térdig hóban való munkálkodás bizony megviseli az embereket, áldásos a „ferdő” gyógyvizének hatása.

Ha az ide látogató kérdez, a helyiek csendes büszkeséggel beszélnek el az egykori honvédkaszárnnyák történetét, az Úz-völgye hadi eseményeit, a Mátyás erőd hősi ellenállását, tudják, milyen földön élnek, mennyi vér folyt ezen a tájon a hazai föld megvédéséért.

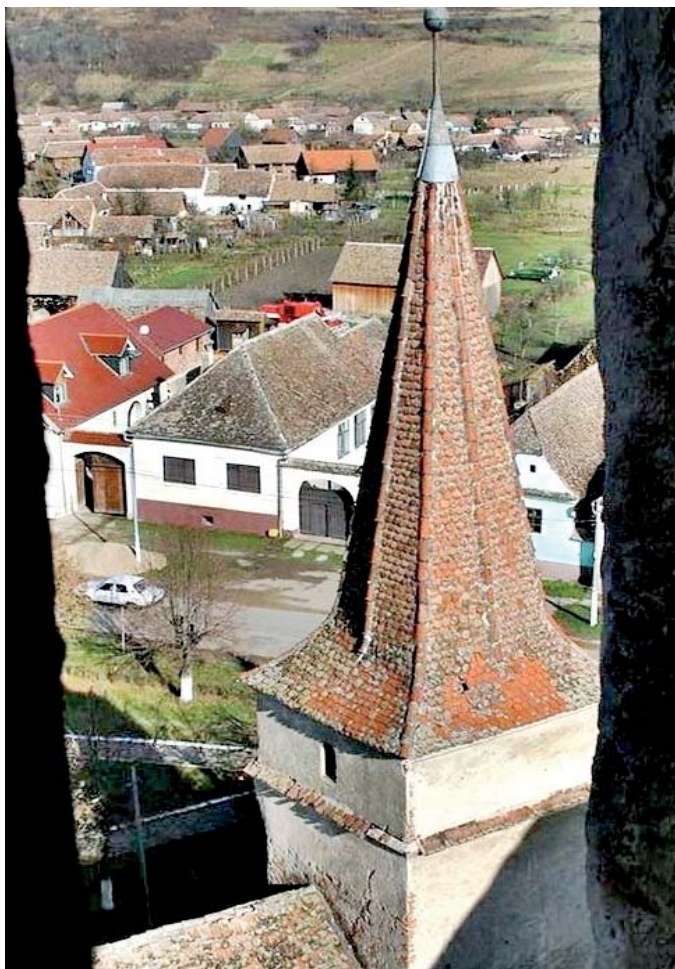
Serdült Benke Éva

Forrás:

Legyen világosság minden fejben Mirk Szidónia-Kata beszélgetése dr. Szóts Dániellel In Székelyföld 2013. január

Szabó József János Az Árpád-vonal Timp Kiadó Budapest 2002.

Sepsiszéki Nagy Balázs Élő skanzen az Úz-völgyében In Erdélyi Gyopár 2013/2.

Szász falu

A lélek központi helyet tölt be az emberi személyiségben, mert tőle függ a magatartás és a viselkedés *minősége*.

Az állatok ösztönös viselkedését az információk még teljesen egyértelműen meghatározzák. Az emberek azonban ugyanarra az információra is teljesen különbözőképpen reagálnak, mint ahogy az is előfordulhat, hogy ugyanazt a hírt egyetemen meg sem hallják, észre sem veszik, mert nem is érdekli őket. Érdemes azért az emberi lelket, az információ útját követve vizsgálni.

Az információ útjában tehát először is áll egy kapu, amely vagy beengedi az információt, vagy sem. Ennek a kapunak két szárnya van, az egyik az *élettel* kapcsolatos információkat engedi be, ezt nevezzük érzékenységgnek. A másik viszont a *dolgokkal* összefüggő információk előtt nyílnak meg, ezt hívják nyitottságnak. A befogadott információk feldolgozása ezután az ösztönökkel, illetve az értelemmel történik, melyek információfeldolgozó és viselkedésirányító képességek. A feldolgozott információk kialakítanak egy nekik megfelelő lelki állapotot, amely egyrészt egy Érzelmi állapotot, másrészt egy Tudati állapotot. Ezek tartósan megtapadnak, és így a továbbiakban, mint *előítéletek* visszahatnak és a maguk részéről befolyásolják mind a vonatkozó információk iránti fogékonyságot, mind pedig azok feldolgozási módját is. Végül is valamilyen válaszreakció következik be a magatartásban és a viselkedésben, amihez egyrészt lelkierő, másrészt akaraterő szükséges.

Ha ezeket a lelki tulajdonság-párokat most egymás alá írjuk és középen elválasztjuk őket, akkor két oszlopot kapunk: az egyikben van az érzékenység ?>ösztön ?>érzelem ?>és lelkierő, míg a másikban a nyitottság ?>értelem ?>tudat ?>és az akaraterő. Első ránézésre is látszik, hogy a nőkre az első oszlop a jellemzőbb, vagyis a nők érzékenyebbek, ösztönösebbek, érzelmesebbek (és mivel érzékenyebbek is, nyilvánvaló, hogy a szeretetre való készségük is nagyobb), és jellemzően a lelkierőjük a nagyobb, míg a férfiakra a második oszlop, vagyis a nyitottság, az értelm(i)esség (mert nem biztos, hogy értelmes, lehet, hogy csak tudálékos), a tudatosság és az akaraterő a jellemzőbb. Így módon a két nem nemcsak testileg, hanem lelkileg is kiegészíti egymást.

Ha tovább nézzük ezt a két oszlopot, azt is észrevehetjük, hogy „a női oszlopban” az érzékenység, az ösztönök, az érzelmek és a lelkierő mindegyike az Életet segítik, míg a „férfi oszlopban” a nyitottság, az értelem, a tudat és az akaraterő mind-mind valamilyen dologra vonatkozik. Közülük a lelkierő egy közvetlen életmentő hősies cselekedet lelki feltétele, mint például az, hogy ha egy égő házban bennrekedt egy csecsemő, hát ki az, aki gondolkodás nélkül (ösztönösen) berohan, hogy kimentse őt a lángokból? Ezt mindenekelőtt egy anya, egy nő teszi meg. Az akaraterő ellenben egy megfontolt, hosszú távú cselekedet lelki feltétele, mint amikor valaki valamit a fejébe vesz, és azért képes akár éveken, évtizedeken keresztül is makacsul, tudatosan dolgozni, küzdeni, amíg azt a dolgot végül is el nem éri. Ez inkább a férfiakra jellemző, de nem hősi, hanem bajnoki cselekedet.

Ha már most a Biblia oldaláról is megvizsgáljuk a kérdést, hát azt olvashatjuk a Szentírásban, hogy az Isten maga a

A női lélek dicsérete

Lélek. (Újabban nyugati hatásra mondanak Szellemet is, de ez a szó a magyarban egészen mást jelent.) Az Isten a maga hasonlatosságára teremtette az embert,

ami azt jelenti, hogy a saját lelkéből adott nekünk. De mivel férfinak és nőnek teremtett minket, megosztotta a lelkét a két nem között.

A Lelket (Istent) nehéz elképzelni, ezért az ember többnyire antropológiai formában képzelte el Istent. Így hát a kőkorszakban, amikor matriarchátus volt, az Istent is többnyire nőnek képeltük el; ilyen volt Ízisz az egyiptomiaknál, Demeter a görögöknél, és Babba Mária, Boldogasszony Anyánk a mi őseinknél.

A kőkorszakban az ember ősközösségi társadalmi berendezkedésben élt. Akkor még kevés ember élt a földön, segítették egymást, övük volt az egész nagyszerű természet. Így hát kialakult az önzetlenség, a jóság, az erkölcs. Béke volt, az asszonyok örömmel szültek, hiszen az egymás elleni küzdelemnek nem is lett volna semmi értelme. Ez volt hát az Aranykor, a Paradicsom, úgy is mondhatjuk, hogy az Éden. Ekkor alakul ki az *anyanyelv*, melyet az anya-gyermek kapcsolata hozott létre, és ennek alapján született meg a Kultúra, mely évtizedekkel előzte meg a civilizációt, amely csak mindössze 8-10 ezer éve, a termelő gazdálkodás megjelenésével jöhetett létre.

Az ember az addig felhalmozott tudása segítségével fokozatosan megkezdte a termelő gazdálkodást, az állattenyésztést és a növénytermesztést, ami viszont azzal járt, hogy most már lett valamije! Akinek meg még nem volt, az igyekezett elvenni attól, akinek volt; s ha ez nem hagyta, hát képes volt megölni is őt érte. Ez az erőszakos helyzet megteremtette az erő uralmát, az erőt pedig a férfi képviselte, így hát véget is ért a matriarchátus, és létrejött a patriarchatus, amikor még Istent is férfiként imádták. Ő lett a hadak Istene, a bosszúálló Isten, a törzs, a nemzet Istene, sőt már-már azt képzelte magáról, hogy ő maga az isten.

Akkor hát vegyük újra szemügyre a ”férfi lélekoszlopot”, hogy mi is ott a legjellegzetesebb lelki tulajdonság? Hát az értelem és a következményes tudat, amely kiemeli az embert az állatvilágból. De miután a férfi (nevezhetjük Ádámnak) rájött arra, hogy a tudás ”gyümölcséből” nem csupán jó, hanem rossz is származik, az egészért a felelőséget mindjárt a nőre (Évára) kente.

A női lélek: az érzékenység és a szeretetre való nagyobb készség így mindinkább háttérbe szorul, ami azt jelenti, hogy mindjobban előtört az *érzéketlenség* és a *szeretetlenség*. De mi történik akkor, ha az érzéketlenség és a szeretetlenség az értelemmel és tudattal párosul? Hogy ezt megtudjuk, mindekelőtt meg kell vizsgálnunk az értelem és a tudat legtipikusabb jellegzetességeit.

Az értelem legtipikusabb sajátossága az, hogy *tévedhet*. ”Tévedni emberi dolog” –mondja a népi bölcsesség is: az ösztön nem téved, hiszen képes volt évmilliókon keresztül biztosítani a faj fennmaradását és fejlődését. Ám hogyha a tévedés lehetősége érzéketlenséggel párosul, akkor az már nem tévedés, hanem tévelygés. Tévelyeg mindenki, aki a Dolgot helyezi előtérbe, és ezzel háttérbe szorítja az Életet, mert elfelejti, hogy a Dolog voltaképpen mire is való. Ez

ostobaság. A tévelygő ember a Dolgot bálványozza, melynek a másik embert, de még önmagát is alárendeli.

Az értelemről következik a tudat, az éntudat. Ennek legtipikusabb jellegzetessége, hogy az ember felismeri és elkülöníti egymástól az önérdeteket és a közösségi érdeket. Minden egyénnek, családnak, közösségnek, nemzetnek megvan a maga önérdéke, melyet óv és érvényesíteni igyekszik. Ám ha azokat szembehelyezzük mások jogos törekvéseivel, és azok ellenébe, azok kárára érvényesítjük őket, akkor az már nem önérdék, hanem önző érdek. Az önzés szembehelyezte a nemeket, nemzeteket, nemzedékeket, társadalmi osztályokat és népeket, miatta a társadalom minden eleme ellenséggé áll szembe egymással. Már nem azt nézi, hogy kinek hogyan tudna használni, hanem hogy kiből hogyan tudna hasznot húzni. Az önző ember önmagát bálványozza, s a saját érdekeinek mindenkit és mindent alárendel.

Ha már most a tévelygés és az önzés (amely maga is a tévelygés egyik formája) összeadódik, kettejükől származik a bűn, amely iszonytossá tette a földön az életet. Miatta félelem és rettegés töltötte be a földet. Félünk persze sok mindentől, a betegségtől például, újabban a nyersanyagforrások gyors kimerülésétől is, de legjobban az *embertől* kell félni. A rossz is fél, ezért lesz még rosszabb. A jó pedig azért fél, mert tudja, hogy igazsága sem védi meg az igazságtalan, rosszindulatú támadásoktól.

A világ ilyen módon egyre ijesztőbb és gonoszabb lett, de ennek javítására megjelentek az emberiség első profétái és bölcsői is, akik kiadták a közérthető jelszót: "szeresd felebarátodat, mint önmagadat!", vagyis *ne tedd* a rosszat, amit fordított esetben neked is éppen olyan rosszul esne, mint a másik embernek. Az emberiség azonban nem hajlott a proféták és bölcsék szavára, és így egyre mélyebbre süllyedt a bűnben.

Ekkor jelent meg a földön Jézus Krisztus, az Isten egyszülött fia, aki új parancsot adott: "szeresd felebarátodat *jobban*, mint önmagadat!", ami azt jelenti, hogy *tedd* a jót, *a saját hasznod ellenére!* Ez már ellentmond mindenféle emberi megfontolásnak és bölcsességnek. Ez az *önfeláldozó* szeretet ismerve, melyre Jézus Krisztus tanított minket. Aki nem szereti jobban felebarátját önmagánál, az sohasem lesz képes az önfeláldozásra. A mindenkre kiterjedő általános jószág, önzetlenség és kötelező erkölcs még nem egyenlő a szeretettel, bár sokan összetévesztik vele. Aki mindenkit és mindent egyformán szeret, az tulajdonképpen nem szeret senkit és semmit. A szeretet előzetes ismeretséget tételez fel, ráadásul sorrendje és fokozatai is vannak, ezenfelül van még kötelező szeretet is: aki előnyben részesíti az idegeneket a saját családjával, saját közösségével és a saját nemzetével szemben, az bűnt követ el azokkal szemben, akiknek elsősorban tartozik. A legmagasabb fokozat, a legforróbb szeretet kifejeződése pedig az, amikor valaki életét áldozza szereteteért.

Hát akkor vizsgáljuk meg mostan, hogy mi is történik akkor, ha a *női lélek* legfontosabb jellegzetességeit: az érzékenységet és a szeretetre való nagyobb készséget kapcsoljuk össze az értelemmel és tudattal. Az érzékenység és az értelem párosításából következik a bölcsesség: a szív és az ész *együtt*. Ez figyelmeztet minket arra, hogy a Dolog tulajdonképpen mire is való. A szeretet és az éntudat összekapcsoló-

dásából pedig az önfeláldozás származik, amely az önzés igazi ellentéte. A bölcsességből és az önfeláldozásból együtt lesz a Szentség.

Jézus Krisztus, a testté lett Ige újra egyesítette magában Istennek a két nem között megosztott lelkét, és bebizonyította nekünk, hogy a legkeményebb férfiasságtól sem szabad idegen legyen a nőkre jobban jellemző érzékenység és szeretetre való nagyobb készség. Erre adott Jézus Krisztus parancsot és példát. Azóta minden más példa érvénytelen.

Ha mindezt alaposan átgondoltuk, térjünk be kissé elmélkedni árpádkori templomainkba, ahol még sok helyütt láthatjuk középkori falfestményünket, melyben Szent László királyunk küzd a kun vitézzel. Szent László fehérben van, a kun vitéz pedig feketében. Tulajdonképpen a világosság és a sötétség, a jó és a rossz harcát látjuk. De hiába küzdenek egymással, mert egyik sem bírja legyőzni a másikat. És ki dönti el végül is a küzdelmet? A nő, aki segít Szent Lászlónak legyőzni a Gonoszt. A Nő! Óriási feladat és óriási felelősség ez, de valójában ebben rejlik a nők igazi nagysága és igazi szépsége is, melyet nem rútíthat meg sem betegség, sem vénség, mert nem merő külsőségben nyilvánul meg, hanem a *női lélek* eredendő értékeiből sugárzik, mely Isten kegyelmi ajándéka.

Veér Győző, Szováta

Eleven hagyomány

WEÖRES SÁNDOR

(1913. június 22. Szombathely, – 1989. január 22. Budapest)

*Mind elmegyünk, a ringatózó fák alól mind elmegyünk,
a párák ég alatt mind indulunk a pusztaságon át
a száraz ég alá, ahányan így együtt vagyunk,
olyik még visszanez, a holdsugár a lábnyomunkba lép,
végül mind elmegyünk, a napsütés is elmarad
és lépdelünk a csillagok mögött a mennyi abroncsain.*

(Weöres Sándor: **Bolero**)

Mindannyiunk szívében, lelkében ott zakatolnak, duruzsolnak Weöres Sándor mágikus sorai. Tündéri bölcs volt ő, aki varázsigékkel látta el az életünk. „Bár többnyire a gyermekversei jutnak eszünkbe először róla, de ezek a látszólag egyszerű, mondóka jellegű szerzemények nyelvünk, kultúránk szinte alapkőveivé váltak. Ezekben a versekben a szavak sokkal többet jelentenek a megszokottnál. Hétköznapi értelmüket messze felülmúlva egy betűkkel leírhatatlan, mégis mindenki számára világos, biztató üzeneteket közvetítenek. Mert Weöres Sándor hitte és vallotta, hogy az általunk észlelt és végtelennek tartott tér és idő csupán a világmindenség apró részecskéi. Nem hitt az eleve elrendeltetésben, hanem az olyan örökérvényű fogalmak megkerülhetetlenségében hitt, mint szeretet, jóság, szépség, halhatatlanság” – írja Víg György, *Sorszerű találkozások* című esszéjében.

A magyar líratörténet egyik legnagyobb alakja. Hét évszázad magyar költészetének összegzője, betetőzője. Megítélését, értékelését nehezíti azonban életművének irodalmunkban szinte példa nélküli terjedelmessége, illetve világképének sokfelé való elágazása. Prométeuszi költőnek nevezik, aki minden hangnemben és versformában egyként magas színvonalon képes alkotni. Világ- és művészetfelfogására nagy hatást gyakorolt Várkonyi Nándor, aki az ősi mítoszokkal ismertette meg, Fülep Lajos

és Hamvas Béla, akik az univerzális gondolkodás, illetve a keleti filozófiák befogadására ösztökölték. Weöres költőideálja a személyiségétől megfosztott poéta, aki éppen önmaga korlátaitól megszabadulva képes átélni az idő végtelenségét és a világ egészét.

Elévülhetetlen érdemei vannak az ún. gyermekköltészet megújításában. A Rongyszőnyeg, illetve a *Magyar etűdök* eredetileg nem a gyermekek számára készültek, hanem a költészet lehetőségeit tágító rím- és ritmusjátékok, melyek aztán szerencsésen a legifjabb nemzedék számára jelentették és jelentik az első és meghatározó találkozást a művészettel. Megfosztja a „gyermekverseket” a didaxistól, a gügyögéstől, a leereszkedéstől. Látásmódja a gyermeki természetességet idézi, mely közel áll a szürrealizmushoz, a groteszkhez és abszurdhoz.

A költő 1913. június 22-én, Szombathelyen született, de gyermekkorát egy kis faluban, Csöngén töltötte, szülei egyetlen gyermekeként, nagyon művelt felnőttek között. Édesapja hivatásos katonatiszt, majd gazdálkodó földbirtokos és jegyző volt. Édesanyja, Blaskovich Mária nagyszebeni, gazdag szerb polgárcsaládból származott.

A pápai evangélikus elemi iskolában kezdte, majd a csöngői evangélikus elemi iskolában (1919–1923) folytatta tanulmányait. Csöngén azonban rossz egészségi állapota miatt hamarosan magántanuló lett, az elemi iskolát így végezte el. 1924-ben beiratkozott a szombathelyi Faludi Ferenc Reál-gimnáziumba, ebben az időszakban Pável Ágoston kosztos diákja volt, és Pávella a későbbiekben is fennmaradt fiúi jó viszonya. 1928 júliusában a szombathelyi Hír közölte első novelláját (Egyszer régen...), ősszel négy verse jelent meg az

Weöres Sándor szobra Szombathelyen

Erőben. Elküldte első verseit Osvát Ernőnek, a *Nyugat* szerkesztőjének is, aki kedvezően fogadta őket. 1929-ben a hatodik osztályból még bizonyítványosztatás előtt kimaradt, attól félve, hogy ügyis megbuktatják. 1929 nyarán felkereste Kosztolányi Dezsőt a Logodi utcában, Babits Mihállyal is személyes kapcsolatba került. Még ebben az évben átment Győrbe, ott magántanulóként újra el kellett végeznie a hatodik osztályt, s ettől kezdve már nyilvános, rendes tanulóként folytatta tanulmányait. 1931-től Sopronban tanult, ahol 1932 júniusá-

ban érettségizett. 1931 végén néhány versét elküldte Babitsnak, aki a Nyugat 15–16. számában kinyomatta Hajnal című versét (amelyet Weöres 1934-ben Cselédlányok címmel vett fel első kötetébe). 1931 telén két újabb verset (Jajgatás, Kicsinyesek) is megjelentetett, 1941-ig, a folyóirat fennállásáig pedig összesen 64-et.

Az érettségi után másfél évig apja gazdaságában dolgozott. 1933 őszén Pécsre utazott, és beiratkozott az Erzsébet Tudományegyetem jogi karára, majd átiratkozott a bölcsészkarra (földrajz-történelem szakra), végül filozófia-esztétika szakon szerzett diplomát. Egyetemi éve alatt a Batsányi Kör és a Janus Pannonius Társaság munkájába is bekapcsolódott. Ekkoriban kötött barátságot Takáts Gyulával, Tatay Sándorral és Fülep Lajos professzorral, valamint szoros kapcsolatot ápolt Csorba Győzővel, a Budapesten élő Vas István, Jékely Zoltánnal és a debreceni Kiss Tamással is. Egyetemi éve alatt megalapította a Pécs jelképére utaló **Ötöröny** című folyóiratot. 1934-ben Kárpáti Aurél *Új Magyar Líra* című válogatásában már Weöres Sándor is helyet kapott, 1935-ben pedig napvilágot látott a tizenkét fiatal költőt felvonultató **Korunk** című antológia. 1935-ben Weöres Baumgarten-jutalomban, egy évvel később Baumgarten-díjban részesült, ezekből későbbi utazásait fizette. 1935 nyarán észak-európai, 1937 elején pedig hosszú távol-keleti utazást tett: A genovai kikötőben szállt hajóra, onnan Nápolyon át Egyiptomba vezetett az útja, majd az arab és az indiai vizeken áthaladva Bombay következett, végül India és a mai Sri Lanka területét elhagyva eljutott Szingapúrba, Manilába és Sanghajba is. Az egyetem elvégzését követően Halasy-Nagy József vezetésével írta meg doktori disszertációját (*A vers születése*). 1939-ben doktorrá avatták, doktori disszertációját pedig még ugyanebben az évben kiadta a **Pannónia** című egyetemi folyóirat.

Pécsen 1941-ben állították fel a Városi Könyvtárat, amelynek megszervezésével és vezetésével őt bízták meg. Mivel ehhez a munkához neki sem könyvtárosi végzettsége, sem gyakorlata nem volt, az ehhez szükséges alapok egy részét Várkonyi Nándor mellett a pécsi egyetemi könyvtárban, másik részét a Pázmány Péter Tudományegyetem könyvtárában töltve szerezte meg. A **Nyugat** 1941 augusztusi megszűnése után Weöres a **Sorsunkon** kívül elsősorban a **Magyar Csillagban**, a **Válaszban**, később pedig a **Diáriumban** közölte verseit. Eközben az **Ötöröny** szerkesztőségén belül már 1941-től - leginkább esztétikai, irodalmi jellegű - ellentétek alakultak ki. Weöres Sándor és Csorba Győző formálisan kiváltak a szerkesztőségéből, de 1942 nyaráig továbbra is

részt vettek annak munkájában. 1942 júliusában Weöres végképp kivált belőle.

A költő 1943 őszén Budapestre költözött, és az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa lett. A második világháború befejezésekor viszont már Csöngén tartózkodott, és a következő évet is az apai birtokon töltötte, majd rövid ideig Székesfehérváron dolgozott múzeumi tisztviselőként, és az

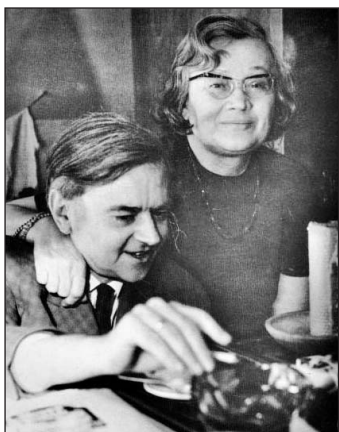
ottani Vörösmarty Társaságban is tevékenykedett. 1946-ban Weöres házasságot kötött Károlyi Amyval, akivel első utazásuk Rómába vezetett. Olaszországból visszatérve Weöres a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában dolgozott, itt ismerkedett meg Lator Lászlóval. A házaspár ekkoriban a Törökvész út 3/c szám alatti erkélyes házban lakott. Weöres 1959-ben két hosszabb utazást is tett feleségével: májusban Kínába, ősszel pedig Görögországba látogattak. Az 1960-as évek elején eljutottak Dubrovnikba, 1965-ben pedig New Yorkba. 1966 júliusában a házaspár elutazott Londonba, ahol Weöres felolvasást tartott a Szepsi Csombor Kör estjén.

Egész életét és művészetét meghatározta a keleti hagyományokban, tanításokban fellelhető ősi tudás keresése, értelmezése. Nagyon erősen hatottak rá az olyan gondolkodók és tudósok, mint az író, filozófus Hamvas Béla és az európai hírű Kína-szakértő, történész Fülöp Lajos, az óskultúra történetét tanulmányozó Várkonyi Nándor.

„Az ősi tudás az egyetlen alkalmas alap, ami rajta alapszik, ronthatatlan, ami elgondoláson alapszik, szétmálló. Az ősi tudás végtelenül egyszerű, olyannyira, hogy szavakba nem is foglalható” – írja *A teljesség felé* című, 1945-ben megjelent művében. Ez a könyvecske összefoglalja mindazt, amit az emberiség nagy tanítómesterei hagyományából és saját elmélkedései során leszárt.

1970-ben megkapta a Kossuth-díjat, és az osztrák állam elismerő díját is. A Kossuth-díjjal járó pénzüsszezből Pásztor Béla emlékére díjat alapított. 1970-ben jelent meg Weöres első angol nyelvű versválogatása Edwin Morgan fordításában, amelyet egy évvel később a német Suhrkamp Kiadó által készített *Der von Ungarn* című kötet követett. 1972-ben feleségével elköltöztek a Muraközi utca 10/A szám alatti kertes házba, Weöres itt lakott haláláig. Az bizonyos, hogy indulásától kezdve mindvégig, amikor sokan indokoltan már élő klasszikusnak tekintették, az érte lelkesedők és a mindig fejcsóválók jellemzései oly különbözőek, mintha nem is ugyanarról a költőről volna szó. Mert ebben az irdatlan útvesztőben, ami költészetének egésze, együtt jelennek meg antik mítoszok és a modern élet sokféleképpen értelmezhető képei. Gondolatmenetein párhuzamosan húzódik a szikár logikus gondolkozás és a misztikus filozófiák ábrándjai. Csengő-bongó gyermekversek váltakoznak lírai-egyéni tartalmú életbölcselettel. De bármit mond, legyen az optimista vagy pesszimista, legyen szemléletesen képszerű vagy játékosan értelmetlen - az cseng-bong, zenél, az nyelvi és ritmikai bravúr. Utolsó nagy fellépése 1980-ban volt, amikor Károlyi Amyval, Juhász Ferencel és Nemes Nagy Ágnessel közösen felolvasást tartott a londoni River Side Studióban. 1982-ben

Forintos-díj elismerésben részesült. Egy időben az irodalmi Nobel-díjra is esélyesnek tűnt, ám azt nem élhette meg. Elvesztett eszmélettel 1989. január 22-én halt meg Budapesten. Február 9-én temették el a Farkasréti temetőben.

„Aki a szót megragadja/ sugarát is ragyogtatja/ árnyékát is megmutatja./ Aki a szót elcsépeleli/ fényét árnyát elkeveri/ magasságát porba veri.” (Weöres Sándor: SZÓ)

100 éve született Weöres Sándor

ÖNKARIKATÚRA

Hárman vagyunk, ha egymagam vagyok.

A háromságomat

ki érti meg?

Egyikünk bölcs, mint a kő és éppoly rideg, hideg.

Másikunk nyárspolgár és langyos-meleg, akár a szörp a nyári napon.

Harmadikunk dilinós kicsit és költő is és gyerek nagyon.

FŰ, FA, FÜST

Özönvíz-táj ez, tág és szédítő,
a kőkorszaknál ősbibb az idő,
emlékezés sem kísér az uton -
Ekképp mesélték, csak innen tudom:
mikor pelenkám volt még és dadám
s a hold kezemnél ült az almafán,
az "ee-ee" és "papa-mama" után
az első, amit kimondott a szám:
"fű, fa, füst".

Úgy tűnik, mintha látnám-hallanám:
fölöttem süt víg napocska-anyám,
a dajkával kis kocsiban tolat
engem, reménydús fiatalurat
s oly fontos, mint nagy dörgeteg beszéd
mitől országok esnek szerteszét
és véres lesz a pusztaság és a rét,
hogymondom e szent varázsigét:
"Ffű -- ffa -- fjt --"

Fogatlan szájjal tátogattam és
érzés nélkül jött sírás-nevetés,
a sorsom nem volt könnyű vagy nehéz,
múltat s jövőt még nem festett az ész,
idő nem volt, csak az örök jelen,
mely mint a pont kiterjedéstelen
s mert kezdetlenségű hát végtelen -
mi áll, vagy mozdul, minden névtelen,
fű, fa, füst.

A tarka egység részekké szakadt,
Rám zúdult a különbség-áradat.
Képzeld faágakat: mindegyiken
sok két- és három-magvú tok terem:
így lett lassacskán mindennek neve

párjával: tej-víz, fehér-fekete,
orr-fül, huszár-baka, fésű-kefe,
s hármában: elefánt-zsiráf-teve,
fű-fa-füst.

Óriások közt telt az életem,
a vállukig sem ért föl a kezem.
És egy nap - tisztán emlékszem reá -
nem fértem állva az asztal alá.
Lejjebb ereszkedett a mennyezet
és kezem-lábam megszélesedett.
Ahogy én nőttem, úgy kisebbedett,
de napjaimnak kedvesebbje lett
fű, fa, füst.

Sorsom huszonnégy esztendőtt lerótt,
még végigélnék néhány-milliót:
hasztalan vággyal nézem a jövőt,
gyerek áll így a más cukra előtt.
De a kevés is jobb, mint semmi se,
az élet szép, csak bánni kell vele,
s ha félrebillen kedvem kereke,
helyrezökkenti a varázsigét:
Fű, fa füst.

Szép a való! szebb, mint minden mese,
kár, hogy mindünknek hűtlen kedvese.
Azért van mind a tétlenség s a tett,
hogymondom a végzeted.
Kinn ülök most a híg téli napon,
mint aranya körében Harpagon,
s ha mennem kell majd: tenger vagyonom
búcsúzóul még összeszámolom:
fű, fa, füst.

Régi idők tanúi (2.)

Kőműves Nagy Lajos korabeli tudósításaiból

Bicsérdy „Mester” birodalmában

A nyersgyümölcssevés apostola lemondott a személyes meggyőzés metódusáról és csak könyveiben továbbítja a szent kinyilatkoztatást – A „halál legyőzője” szemmel láthatóan megöregedett, de két hét múlva mégis házasodik.

(Adakaleh* szigete, június) A Duna tarajos hátán siklik csónakunk. Izmoskarú, barnabőrű, bánatos szemű török meríti be a habokba ütemes lendülettel az evezőket. Dél felé jár az idő. A nap merőlegesen tüzi a Duna vizére tüzes nyilait. A víz tükre vakító fehér. A hatalmas hullámtömeg felülete milliárd és milliárd tükörcseréppé törik össze és kápráztató játékot űz a nap sugaraival. Az evezősök az evezőlapátok ritmusára halkan dúdolnak egy török dalt. A szerbiai sziklás partok fölött kékes felhők gyülekeznek. A nagy víztömeg már érintkezést talált a közelgő vihar szellemével, mert szellő se lendül s a Duna máris elkezd nyugtalan lázongását. A török révészek szaporábban locsantják be lapátjukat a hullámokba. Sietni kell, mert a vihar utolérhet. Feltűnnek Ada Kaleh ciklopsi erőd-övei. A part mellett suhan csónakunk, megfelelő kikötő-helyet keresve. Édes rózsailat ömlik felénk a sziget kebeléről. A csónak halkan parthoz ütődik, az evezőlapátokat behúzzák s a török révészek akrobata-ügyességgel ugranak ki a partra. Megérkezünk Bicsérdy mester Mekkájába. Az egész kirándulást az ő kedvéért tettük meg. Látni akartuk, hogyan él, milyen környezetben lakik, miken dolgozik a gyomor – pardon a kifejezésért –, a nyers növényevés apostola.

Valamikor élénk élet volt itt. Az aldunai kirándulók ilyenkor nagy tömegekben látogatták meg a szigetet. Sokan összetévesztik Ada Kaleht Jókai Senki szigetével, holott az jóval fentebb van, a Duna felső ágában. Körül kell nézni az alig egy kilométer hosszú szigetecskén, és még az is, aki soha életében nem látott várerődítményt, rögtön kitalálja, hogy ezt a paradicsom-szigetkertet stratégiai bázisnak építették ki. Az ottmaradt gyér török lakosság fanyar arccal panaszkodik,

hogy vége az elísiumi jó időknek, s a sziget lakosságának valaha bőséges jövedelmet jelentő cigaretta csempészetnek. A természet itt egy-két hónappal handikepelve van. S a kajszinbarack sárgálló, húsos gyümölcse s a fügefák mézédés bogycái már erőben vannak. Az erődövek között keskeny, tekervényes utak mentén házak rejtőzködnek a dús lombsátorok között. A festőien gondozatlan kertcskékből rengeteg rózsza libegi magából a bódító illatot. Felkeressük a sziget primarját, aki mellénk ad egy török szolgát, hogy kalauzoljon el bennünket a Mester tuszkulánúmaig. Az erőd főkapujának szomszédságában célhoz értünk. A jobbról-balról elterülő termékeny földszávon kukorica-ültetvények vonulnak végig. A kukorica itt már vállig ér s a csövek rojtos szakállai már kibomlott a levelek közül. Kísérőnk tört magyarsággal beszéli, hogy kazamaták fölött járunk.

– Hány kazamata van a szigeten?

– Hétszáz – feleli kurtán.

Kalauzunk elköszön, és mi várakozásteljesen megállunk Bicsérdy mester kapuja előtt, amely egy vadon virágzó kertre nyílik. Benézünk a kerítésen. A ház belső részéből egy egész kis farka kutya rohan elő, irtózatossággal.

– Timisoara! – kiált rá egy láthatatlan férfi erős, recsegő hangon az egyik kutyára, mire az egész kis farka engedelmesen visszavonul. Kopogtatunk a zárt kapun. Öreg anyóka jön a ház felől, papucsban, nesztelenül a kapu felé. Amíg odaér, szemlét tartunk a ház külsején. A hosszú, alacsony ház fala indigókékre van festve. Olyan a színe, mint a román falvak kicsiny viskójáé, amelyeket sátoros ünnepeken az asszonyok szoktak befesteni. Szelíd képű, ősz, szomorkás kifejezésű anyó nyitja ki a kaput.

A „Mester” fogad

– Bicsérdy mestert jöttünk meglátogatni.

– Kit jelentsek be a mesternek? Majd bocsánatkérő hangon hozzáteszi: – Nem biztos, hogy a mester fogad.

Visszafordul, de pár pillanat múlva visszatér, és suttogó, szinte áhítatos hangon jelenti ki:

– Nagy szerencsénk van az uraknak, mert a mester jó kedvében van és fogad. Tessék csak, tessék –, s előttünk tipegve vezet be a házba. – Erre tessék – mondja gyenge madárhangon. – A kicsi balkonra, a mester ott vár bennünket.

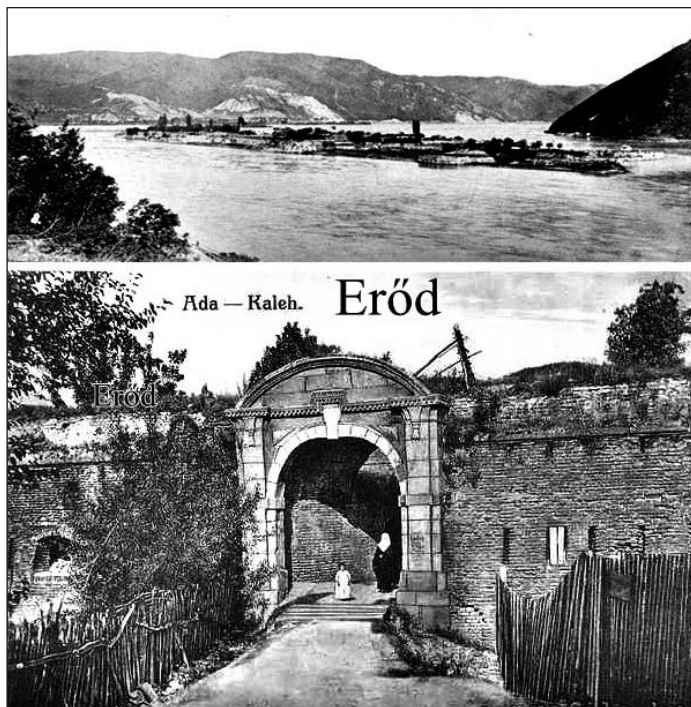
Napsugártól derűs, zárt üveges verandára lépünk. Talán a mester dolgozószobája. Török szőnyeggel leterített nagy heverődivány, pár fonott szék, egy asztalka és egy magas, állványos íróasztal. Az íróállvány közepén bőrkötéses foliás

hever. Arasznyi vastagságú. Olyan, mint egy biblia. Az öregasszony kitalálja kérdő gondolatunkat és már válaszol is. Áhítattal nyújtja ki reszkető, csontos karját. És suttogó hangon, mintha valami szentségről lenne szó, mondja.

- Itt van a nagy bölcsesség könyv

Szemben Bicsérdyvel**

Profán kezekkel felnyitjuk az újkor bibliáját. Százegynéhány oldal, sűrűn teleírva gondosan cirkalmazott, gömbölyű betűkkel és mint a bibliai textusok, a fejezetek megszámozva. Ebbe jegyzi be a mester örökérvényű, új axiómáit. Tévedés ki van zárva. Ez a könyv a halál legyőzésének arkangyali kinyilatkoztatása. Pár pernyi várakozás után kilép a belső termekből a Mester. Leplezett kutatással siklik végig rajta tekintetünk.

A Mester korát előzetesen megkérdeztük az öregasszonytól, 56 éves. Fáradt, kimerült fakó arc, életszín nélkül, árkos vonásokkal. Álmodozó, tompafényű, szürkés szemek. Megáll az ajtó küszöbén és fejedelmi mozdulattal kezét nyújtja. A fejedelmi gesztus azonban megrokkban a kéz delíriumos reszketésében. Tétován réved maga elé. Beszéd közben a távolba néz. Nem akar szembe kerülni tekintetünkkel. Otthonos, bő ruha és a nyaknál kigombolt tenisz ing az öltözete. Az ajtófélfának dől. Hangját ünnepélyesség tompítja, mikor megszólal:

– Mért jöttek hozzám az urak és hölgyek?

Átvesszük az álmodozó, suttogásba vesző hangnemet és hasonló pátosszal válaszolunk:

– Az eszme hozott minket ide önhöz, Mester, hogy kinyilatkoztatásait meghallgassuk.

Gyanakodva fordul felénk: - Újságíró nincs önök között?

– Nincs, Mester – válaszoljuk megbocsátható enyhe füllenéssel. – Színről-színre óhajtottuk látni a Mestert azon a helyen, ahol gondolatai megszületnek. Itt nyugalom szállja meg a lelket.

– Ez az én életprogramom – mondja, mint egy transzban, fojtott suttogással.

– Milyen eszközökkel folytatja megváltó tevékenységét? A régi személyes meggyőzéssel, szónoklatokkal?

„Kiábrándultam a személyes agitációból!”

– Nem – mondja még mindig halk, szenvelgő hangon. – Magyarországi turnén, különösen Budapesten kiábrándultam a személyes agitációból.

Nehéz sóhaj szabadul ki domború mellkasából:

Ötvenhárom milliót puccoltam el Pesten. Azalatt semmit sem dolgoztam, csak az újságírókat fogadtam.

– Akkor tehát vége az apostoljárásnak, – kérdezzük tőle, viszonzva a nehéz, lemondó sóhajtaát.

– Vége – válaszolja olyan tompa hangon, mintha a halál beálltát jelentené be. – Ezentúl csak könyvek útján akarom terjeszteni az igazságot, amellyel örök részese lettem a nagy mindenségnek. Ahogy az antennák dróttalan távírók útján közlekednek, úgy én velem is közli az igazságokat az örökkévalóság. A kinyilatkoztatás útjára értem. Eljutottam a mesteri fokig.

– Hogyan osztja be a nap huszonnégy óráját?

– Húsz órát dolgozom naponta és csak négy órát adok a pihenésnek. Csak így tudtam elérni azt, hogy a világ összes bölcséinek könyvét elolvastam.

A hangja egyszerre magasra csap. Erő önti el az izmokat, hit lángja a sápadt arcot. Mutató ujját keresztelőszentjánosi mozdulattal előrenyújtja és kitörő lázzal nyilatkoztatta ki:

Krisztus és Zoroaster konkurrense

– Senki sem bírhat azokkal az ismeretekkel és bölcsességekkel, mint én. Összefogtam a világ tényének minden ismeretét Zoroastertől Krisztusig. Az utolsó Mester én vagyok.

– Én olvastam a Mester nagy művét: A halál legyőzését. Ön valószínű a biblia alapján áll, mert sokat hivatkozik az evangéliumra. Ugyebár ön a krisztusi gondolat alapján elképzelt örökéletet biztosítja?

Bicsérdy atya a pátosz piederstáljáról valósággal lezuhan a mi prózai földszintünkre. Olyan dühös lett, mint más, közönséges ember.

– Semmi közöm a teisztikus világnézethez. Nem állok a biblia alapján, nyolc éves korom óta nem voltam templomban. Nem tudom, milyen nap van ma. Én itt dolgozom az emberiség jövőjének megváltásán. Nem foglalkozom a megszabott napokkal. Én nem a napok szűk hatáiraiban, hanem az idők végtelenségében élek. Az idővel magával egyértékűen kapcsolódom bele a végtelen életbe.

– És mivel érte el Mester a végtelen életnek ezt a mesteri fokát?

A forrázatlan zöldség, mint életprogram

– Életprogramom és életszisztémám a forrázatlan zöldség. Nálam nincs konyha, a mészárosok üzleteit s a párolgó, gőzölgő konyhát kerülöm, mint a pestises, eltemetetlen hullákat.

Előrelép a kis asztalkához és felnyalából egy csomó levelet:

– Ezek ma jöttek. Harmincötezer levél van a gyűjteményemben. Mindeniknek írója tőlem várja testi felszabadulását és a gyógyulást.

A hanghordozása most olyan, mint egy rossz vidéki színésznek: – Kigyógyítok mindenkit rákfenéből, tuberkulózisból, cukorbetegségből, tifuszból.

– Elmebajból is, Mester?

Nem válaszol kérdésemre, csak lesújtó pillantással adja meg a méltó feleletet.

Bicsérdy Béla házassági drámája

– Ki segíti önt ebben a munkában, mert lehetetlen, hogy az érdeklődők e nagy számával egyedül fenntarthatná a kontaktust.

– Segítségem és jobb kezem a titkárnőm, aki két hét múlva a feleségem lesz. Leendő feleségem betegen jött hozzám, halálos betegen. De én visszaadtam az életnek s ő ezért hálából megajándékoz a boldogsággal. A régi feleségem, aki itt hagyott, - folytatja zsörtölődő hangon, - naponta nyolc órát aludt. – (A nyolc órát úgy ejti ki, mint valami halálos bünt.)

– Nem tudott engem megérteni.

– Ez a nagy emberek átka – sietek régi feleségéről alkotott véleményét megerősíteni.

– Úgy van, válaszolja ingathatatlan meggyőződéssel. Mindennap három órakor kelek és hozzáfogok munkámhoz. A titkárnőm, aki ismétlem, csak gyógyulásáért jött hozzám, az ablakból figyelte korai munkába állásomat. Ő sem tudott tovább aludni egy percre sem és részt kért az én munkámból. Elvállalta a levelezések ellátását. Jobb kezem lett. Ezt a feleségem nem tudta gyanú nélkül elviselni. Egyszerűen elhagyott. Könyörögve hívtuk vissza mind a ketten, de nem is válaszolt. Leendő feleségem családja gazdag gyárosokból áll. Ő most egész vagyonát az eszme szolgálatának áldozza fel. A nővérével s az édesanyjával van itt.

– Mit csinál a nővére?

– Most úszott le Orsováról Adakalehra. Nem csekély sportteljesítmény. Hét kilométer.

– Ön is szokott strandolni, Mester?

Kihúzza magát és büszkén jelenti ki:

– Harmincszor szoktam átúszni egymás után a Dunát.

Profétai gesztussal tessékkel be a belső termekbe. Tizenkét, török stílusú egymásba nyíló szoba. A falak mentén szőnyeggel letakart padkák. A máso-

dik szoba egyik sarkában két óriási súlyzó.

– Bírja még a súlyzókat, Mester?

Megijedtünk, olyan heves mozdulattal kapta le magáról a kabátot és az inget és úgy, félmeztelen, cirkuszi akrobata mozdulattal emelte fel behajlított karjait és felfújta tüdejét:

– Ide nézzenek !

Ezer és ezer ránc...

Valóban, még ma is szoborszerűek az izmai, de szemem a vastag izmokkal csomózott mellkasról felsiklott a nyakára. Megrémültem. Petyhüdt bőrleffentyűk kötik össze az állat a mellkassal. Ezer és ezer ránc. A törzse olyan, mint egy atlétáé, a nyak mint egy vénasszonyé.

Az audiencia végétért. Közben odakünt kitombolta magát a szerbiai partoktól megérkezett vihar. A levegő kellemesen lehűlt. Bicsérdy mester félmeztelenül kísért ki az utcára. Török járókelők mentek arra és összevagyorogtak. De a Mester olyan magasan székel, hogy meg sem láthatja a földgyarló férgeinek botor eltévelyedéseit.

Keleti Újság, 1927. június 20.

* Ada Kaleh vagy Ada-Kalé a törökök által lakott kis sziget volt a Dunán, amelyet 1972-ben, a vaskapui vízerőmű gátjának megépítése után vízzel árasztottak el. A sziget Orsova alatt kb. 3 kilométerre helyezkedett el. 1913-tól 1918-ig, amikor Magyarországhoz tartozott, Újorsova néven alkotott községet.

** Bicsérdy Béla (Pest, 1972. március 20.–Billings, Montana, 1951. december 7.) természetgyógyász, életreformer, a vegetarizmus róla elnevezett speciális formájának, a bicsérdizmus gyógy- és életmódnak a népszerűsítője.

Tanítómesék nagyobb gyermekeknek, talán felnőtteknek is.

Osvát Kálmán: LEVELEK A FIAMHOZ (3.)

Fiam,

ma már a könyvkereskedésekben nem is árulják azt a könyvet, amely minden könyvek közül a leghosszasabban foglalkoztatott. Jelesek Csarnoka – ez volt a címe, és bár csak fényezett papírosból, igen szép címtáblája volt. Szép, világos színek, valami kék ragyogás játszanak a szemem előtt, ha rá gondolok. Belőle semmire sem emlékszem. Lehet, hogy nem is olvastam. Nem az enyém volt ez a könyv, nem volt az enyém.

Fiúk, hárman voltunk, szép, nagy sokszobás házban éltünk, volt nagy udvarunk is, emlékszem rózsafákra, mik zöld faragott karókhhoz voltak kötözve, a karók fején csillogó ezüst gömbök. A nyári udvarról a piros rózsák illatát, a téli udvarról a behavazott díszfenyők fehér tömegeit őrizte legtovább az emlékezetem. Az udvart jórészt csak ketten birtokoltuk, mi két kisebb fiúk. Pár évvel idősebb bátyánk már a könyvespolc rabja volt. Mellette alig számítottunk. Szigorú házrendünk ellen csak ő véthetett, külön véleményt csak ő jelenthetett, némi cselekvőséget az életébe csak ő vihetett. Nyaralt anyánnkal Franzensbadban s a Balaton mellett, ketten a beszédet néha franciára fordították. Könyvszeretete, nagyon sok ajándékkönyvön kívül, még különösebb megbecsülést is juttatott neki. (Nekem egyetlen könyvem, sokáig egyetlen olvasmányom a „Jó Fridolin és gonosz Dietrich” volt, az udvar felőli lépcsőn ültem olvasgatva és szívdobogva, a könnyekkel küzdöttem Fridolin oldalán).

Gyermekkori vétségekért kiszabott büntetéseink csak úgy számíthattak elengedésre, ha csínyeinkben részes volt Ernő bátyánk is, kit te csak ősz hajjal tudsz látni, úgy ismerted meg s tán megérteni sem tudod, hogy ő is valamikor kis gimnazista volt, koromfekete hajú, csínyekben bűnös kis gimnazista. Ha csak ketten, két kisebbek, szenvedtünk – Ernő, mint komoly közvetítő, eredményekkel járt közben anyánnál. Köztem és közte a rangkülönbség áthidalhatatlan volt. Ha új ruhát kapott, majd olyan formán néztem, mint asszonycselédnek szokták, ha kisasszonyuk új ruhába öltözik, kíváncsi örömmel – én nem tudom, tán büszkeséggel is. Bizonyítványaink közül az enyéim voltak a jobbak, de minden érdeklődés az ő előmenetele felé fordult. Az én apró sikereimet apám, anyám egyszerűen tudomásul vették, én magam tudomásul sem vettem.

Az Ernő sikere öröm volt, a balsikere bánat. Könnyes volt anyám szeme és halk szavú lett a házi nép. Vendégeskedő vacsorákon, szeretettel szemmel tartva, már ott ült – én kívülről nyeltem a zsvajt. Cirkuszba minket is vittek, de őt színházba is és este, gyertya mellett már olvashatott.

Nézd, kis fiam, akkor se lázongtam, most is érthetőnek találom, hogy sok minden úgy volt és lehet, hogy eleintén lázongtam is, csak

már nem emlékszem. (Rendjén valónak a magam semmibe vételét aligha gondoltam. Mert szinte ugyanebből az időből való az az emlékem is, amelyről nem tudom, mások is őriznek-e hasonlót, közös emlékem-e minden más gyerekekkel, vagy csak nekem volt meg ez a különleges képzelődésem: fel és alá sétálgattam az udvaron és olyan érzésem volt, hogy a házban lévők elbújva szemmel kísérnek és mindnyájuknak legfontosabb – én vagyok. Rosszul bánnak velem, büntetnek, semmibe vesznek, csúfolnak, de valamilyen felsőbb akaratból így kell tenniük, nekem csak mutatják a szigort, de alapszabán minden körülöttem forog. És jön majd egy nap, mikor az álarcok lehullnak és mindenki ragyogó arccal, boldogan fordul felém, minden megvilágosul... és vártam ezt a napot. Magamban, este különösen, fekvé kis fiókos ágyamban, sokat sírtam, de nem volt örömök nélkül ez a könnyes boldogtalanság.)

Mi vitt rá, hogy egy este, bátyám könyvespolcáról elvegyem és iskolakönyveim közé csúsztassam a Jelesek Csarnokát? Mert ezt tettem a szívdobogtatón széptáblájú könyvvel és pár héten belül még már hét-nyolc könyv is így járt velem. De nem csak ennyi volt. Iskolatáskámban reggel az iskolába is elvittem és osztálytársaimnak, egynek ezt, másnak azt elkölcsönöztem. Hosszú idők, hetek teltek el, míg rájöttem – mint mondták -, a turpisságra. Bátyám a Jelesek Csarnoka hiányát vette észre legelőbb, s arról a többi könyvekért. Nem tagadtam semmit. Másnap délelőtt az iskolában az igazgató úrhoz hívtak. Ott volt idősebb leánytestvérem is. Kivallattak, mely fiúknak adtam könyveket. Szigorú szavakat mondott az igazgató úr. Azt is mondta, hogy meg van botránkozva. Akkor hallottam először ezt a szót és nagyon megdöbbsentem. Még heteken át hallottam otthon ismételtetni az igazgatói véleményt, a megbotránkozás sosem maradt ki belőle és mindannyiszor megdöbbsentem. A könyveket, nővéremmel körüljárva a fiúkat, visszaszereztük.

– Tolvaj! – mondta édesanyám nagyon hosszú időn keresztül, ha más újabb csínytevésémmel felingereltem. Tolvaj! – mondták testvéreim, ha bármi okból köztünk a dolog szóharcra került. Tolvaj! – mondták a házi cseléddek, ha kényelmükben megzavartam őket. Tolvaj! – mondta egyetlen egyszer édesapám is, de ezen már csak nevettem, olyan idegenül jött szájából e szó (ma már tudom: azért, mert meggyőződés nélkül mondta, egészen komolytalanul, közszájon forgó csúfnevetet üstökön ragadva). Tolvaj! – mondta részeges öreg mosónőnk is, akinél nagyobb tolvaj nem volt a városban.

Gyermekkori emlékeim közül a legélénkebbek egyike, a Jelesek Csarnoka, de aligha a büntetés súlyossága miatt és ebből az okból aligha is meséltem volna el neked. Harmincnégy év távolságán át nem nyúltam volna e könyv után, csak azért, hogy rajta megmutas-

sam: apró bűneinkkel nem csak kárt okozunk embertársainknak, hanem hasznát is, adván nekik támadási pontot – biztos, veszélytelen, sikeres támadásra. Efféle tanulságért, sem térben, sem időben, nem kellett volna olyan messze mennem. Más okaim voltak rá, fiam. Elsőbb is: nem akartam kockára tenni érzékeny kis lelked hitét, vajjon igazságos ember-e az apád, hogy magát a levelekben mindig mint üldözött ártatlanságot szerepelteti. Nem, fiam. Én is elkövettem rosszat, mint más emberek és helytelen volt, hogy nem hagytam a helyén a Jelesek Csarnokát. Helytelenségét nem a büntetések, a nekem juttatott gúny és szidalom mutatják, hanem a kár, mit szenvedtem a vélt haszon helyett. Enyém volt a lopás dúló izgalmak, a felfedeztetés hosszú félelme, de nem lett az enyém a Jelesek Csarnoka. Még órákra sem, hisz elbeszéltem, hogy kis pajtásaimnak elkölcsönöztem. Kérték s én odaadtam, mert mutatnom kellett, hogy enyém, hogy rendelkezem vele.

Fiam, nem minden dologban, de sokban az idő legyőzi a szegységet és hidd el, hogy én most a színigazat beszélek neked. Én nem is akartam magamnak a Jelesek Csarnokát. Sosem értenéd meg, miért vettem el mégis, ha el nem mondanám és legfőbb oka, hogy a történetbe kezdtem, éppen az volt, hogy ezt elmondhassam.

Azért loptam el a Jelesek Csarnokát, hogy elvihessem magammal az iskolába. Csak azért. Hogy ott tízpercekben magam elé tegyem és címlapjának kék ragyogásával magamhoz csábítsam a fiúk csodáló tekintetét. Hogy engem is észrevegyenek, hogy én is valaki legyek közöttük. Egyik fiú a zsebpénzét csörgette, másik az új cipőjét csikorgatta, harmadik a festékdoboz fedelét nyisszegette és élénk villant az okkersárga, a cinóbervörös és a tustányér fehérje. Nekem nem volt másom, csak iskolakönyvem, se ugrós ceruzám, se pergő csigám, még erős muszklím sem. Nem mondhattam kérkedő pajtásaimnak, hogy este színházban voltam, s nem mondhattam, hogy délután cukrászdába visznek. Nem tudom, érted-e, mit beszélek. Én is jelentkezni akartam a világban, hanggal, színnel vagy akármi mással. És így történt, hogy jelentkeztem a Jelesek Csarnokával. Nagy sikerem volt, de csak pillanatnyi. Utána jött a szegység. S az igazgató úr megbotránkozása.

Weöres Sándor: A békakirály

Nád alól és gőz alól
Vízi váról nótá szól,
Vízi várban zöld kövön
Dalol Ung király –

Hallja kinn a sima rét
Ung királynak énekét,
És nótára hajladoz
Lepke és fűszál

Kellemes iskolakezdést kíván és továbbra is szeretettel várja leveleiteket, javaslataitokat a szerkesztő néni, az alábbi címre::

B. OSVÁT ÁGNES

540.477 Marosvásárhely (Targu Mures),
str. Armoniei nr. 22 ap. 13, jud. Mures, Románia.
Telefon: 0040265/249918, 0040365/803670,
0040770/173128
E-mail: osvataagnes@gmail.com

Weöres Sándor

Déli felhők

*Domb tövén, hol nyúl szalad
S lyukat ás a róka
Nyári fényben, napsütésben
Felhőt les Katóka.*

*Zöld fűszál az ajka közt,
Hallja kinn a sima rét
Tenyerén az álla...
A vándorló felhő-népet
Álmosan csodálja.*

*Elől úszik Mog király,
Kétágú az orra,
Feje fölött koronája,*

*Fut mögötte a bolond
Szélesen nevetve,
Nagy púpjából szürke kígyó
Nyúlik az egekbe.*

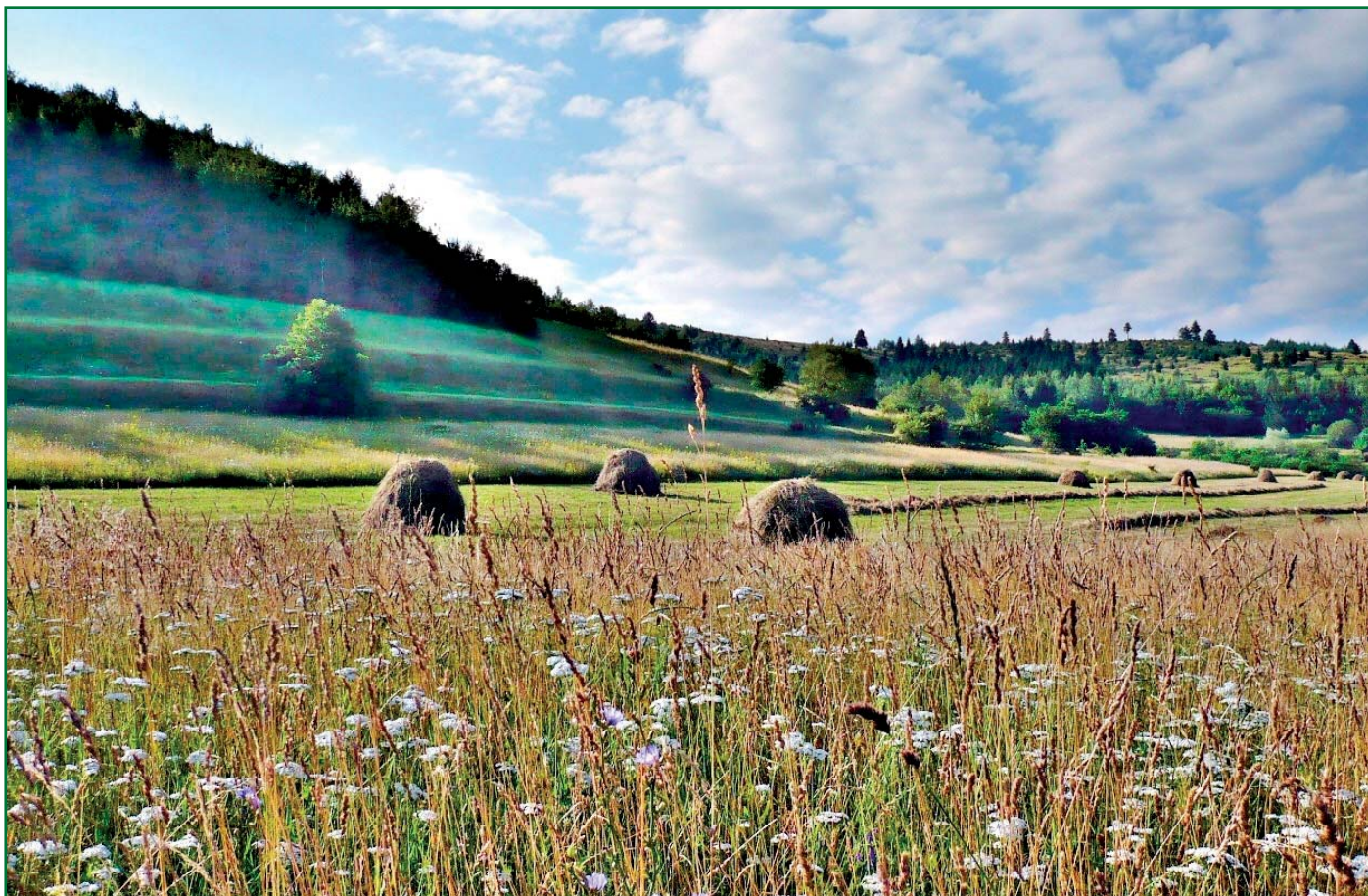
*Törött kordén utazik
Egy kopasztott kánya,
S haját tépve Bogyóvére,
A király leánya.*

*És utánuk cifra ház
Gördül sok keréken,
Benn a cirkusz hercegnője
Öltözködik éppen.*

*Száz ruháját, ékszerét
Odaadná szépen,
Csak egy hétig futkoshatna
Lenn a nyári réten.*

„A gondolat repül, a szavak gyalog járnak. Ebben áll az írók drámája.”

(Julien Green – francia-amerikai író; 1900–1998)

Mai erdélyi állatmese

A fecske hazaérkezik kisfiával Afrikából, leszállnak egy ágra és üldögélnek. Egyszer megszólal az öreg fecske.

- Látod fiam azt a fészket ott az eresz alatt? Abban a

fészekben születél te, én, nagyapád, dédnagyapád, üknagyapád, és azt szeretném fiam, hogy a te gyerekeid és az Ő unokáik is abban a fészekben szülessenek. Erre kidugja a fészekből a fejét egy veréb: *Ce tot vorbici acolo?*

(A román nyelvet nem ismerőknek a veréb szavai magyarul: miről beszélnek ott?)

Támogatóink

(A megjelölt előfizetői díjakat meghaladó befizetéseket tekintjük támogatásnak). Emlékeztünk rá: lapunk függetlenségét és erdélyi olvasóinkhoz történő díjmentes eljuttatását teszik lehetővé e nagylelkű adományok.

Köszönjük!

Benedek András	Etyek	3500 Ft
dr. Asztalos Ivánné	Medgyes	100 RON
dr. Kasza Margit	Siófok	1500 Ft
dr. László László	Marosvásárhely	20 RON
dr. Somay Gergely	Paks	1000 Ft
dr. Toró Árpád	Inárcs	1500 Ft
Illyés Erzsébet	Sepsiszentgyörgy	3000 Ft
Kastal András	Villány	1500 Ft
Nagy Emese Zsófia	Marosvásárhely	10 EUR
Orbán Szilveszter	Göd	3500 Ft
Palkó László	Csongrád	2500 Ft
Prof. dr. Gyurkovits Kálmán	Mosdós	5000 Ft
Prof. dr. Fazakas Béla	Marosvásárhely	15 RON
Prof. dr. Kosztarab Mihály	USA	180 USD
Prof. dr. Tőkés Béla	Marosvásárhely	35 RON
Zoltán Attila	Jászárokszállás	2500 Ft

Tisztelt olvasóink!

Az EKOSZ májusi tisztújítása nyomán a személyi változások, valamint a szükséges alapszabály-módosítások *bíróági bejegyzése* lapzártánkig nem történt meg. Ennek következtében új bankszámlát nyitni, új befizetési csekket nyomtatni még nem tudtunk. Ezeket decemberi lapszámunkhoz fogjuk mellékelni, az átutaláshoz szükséges bankszámlaszámot is akkor fogjuk közölni. (A következő évi előfizetések túlnyomó zöme különben is akkor válik esedékessé). Könyvelőnk és pénztárosunk, Józsa Lászlóné halála után (megemlékezésünket lásd a 30. oldalon) érkezett befizetéseket, átutalásokat előző elnökünk fogadta, amiért külön köszönetet mondunk neki.

ÁTALVETŐ ONLINE

Lapunk az interneten a következő címeken olvasható:

www.ekosz.hu, www.erdelyikor.hu és az új lapszám megjelenésével cserélődik.